

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

31 Ekim 2023 Salı
9'uncu Toplantı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleleri

- a) Hazine ve Maliye Bakanlığı
- b) Sermaye Piyasası Kurulu
- c) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
- ç) Kamu İhale Kurumu
- d) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
- e) Sigortacılık ve  zel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu
- f) Gelir İdaresi Başkanlığı
- g) Türkiye İstatistik Kurumu
- ğ)  zelleştirme İdaresi Başkanlığı
- h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
- ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi
- i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Konya Milletvekili Orhan Erdem'in, Tekirdağ Milletvekili İlhami  zcan Aygun'un Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, Konya Milletvekili Orhan Erdem'in açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

9'uncu Toplantı
31 Ekim 2023 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.05'te açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Hazine ve Maliye Bakanlığının,

Sermaye Piyasası Kurulunun,

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,

Kamu İhale Kurumunun,

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun,

Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,

Gelir İdaresi Başkanlığının,

Türkiye İstatistik Kurumunun,

Özelleştirme İdaresi Başkanlığının,

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının,

Yatırımcı Tazmin Merkezinin,

Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketinin,

Görüşmeleri tamamlandı.

Hazine ve Maliye Bakanlığının,

Sermaye Piyasası Kurulunun,

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,

Kamu İhale Kurumunun,

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun,

Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,
Gelir İdaresi Başkanlığının,
Türkiye İstatistik Kurumunun,
Özelleştirme İdaresi Başkanlığının,
2024 yılı bütçeleri ve 2022 yılı kesin hesapları kabul edildi.

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli, Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Konya Milletvekili Orhan Erdem, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli, Konya Milletvekili Orhan Erdem'in açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 2024 yılı bütçelerini görüşmeye devam etmek için 1 Kasım 2023 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere toplantıya 21.05'te son verildi.

31 Ekim 2023 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 9’uncu Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş’un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gündemimizde Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Gelir İdaresi Başkanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Yatırımcı Tazmin Merkezi ve Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketinin Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Şimdi, müzakerelere başlayacağız ancak müzakerelere başlamadan önce kamu kurumlarımızın temsilcilerinin kendilerini hazırlama tanıtımalarını rica ediyorum, önce Bakan Yardımcılarımızdan başlayalım.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, şimdi konuşmasını yapmak üzere Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Mehmet Şimşek’e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Şimşek.

Süreniz otuz dakikadır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri ()*

a) Hazine ve Maliye Bakanlığı

b) Sermaye Piyasası Kurulu

c) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

ç) Kamu İhale Kurumu

* (1/276) ve (1/274) esas numaralı Kanun Teklifleri 20/10/2023 tarihli 4’üncü Toplantı Tutanağı’na eklidir.

- d) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
e) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu
f) Gelir İdaresi Başkanlığı
g) Türkiye İstatistik Kurumu
ğ) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi
i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi

HAZİNE VE MALİYE BAKANİ MEHMET ŞİMŞEK – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, değerli basın mensupları; konuşmama başlarken hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bugün Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin bütçelerini görüşeceğiz. Bu süreçte yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum.

Türkiye Yüzyılı'nda her alanda daha güçlü, gelişmiş, müreffeh ve tüm vatandaşları mutlu ve huzurlu bir ülke olmamız dileklerimizle 29 Ekimde idrak ettiğimiz cumhuriyetimizin 100'üncü yılını tebrik ediyor ve bütçemizin cumhuriyetimizin kazanımlarını daha ileriye taşıma yolunda katkıda bulunmasını temenni ediyorum. Bu vesileyle cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, millî mücadelemizin şehit ve gazi tüm kahramanlarını rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde katılımcı bir anlayışla hazırladığımız 2024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programı eylül başında kamuoyuyla paylaştık. Buna uygun olarak hazırladığımız 2024 yılı merkezî yönetim bütçemizi Gazi Meclisimize sunduk. Program ve bütçemizde yer alan hedeflerimizle makrofinansal istikrarı sağlayacak, mali disiplini yeniden tesis edecek, enflasyonu orta vadede tek haneye düşürecek ve bu kazanımları kalıcı hâle getirecek yapısal reformları hayata geçiriyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bugün sizlere makroekonomik görünüm, Bakanlığımızın faaliyetleri, 2022 Yılı Sayıştay Denetim Raporu, Bakanlığımız Gelir İdaresi Başkanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumunun 2022 yılı kesin hesabı ve 2024 yılı gider bütçeleri hakkında özet bilgiler sunacağım, ardından Bakanlığımız ilgili ve ilişkili kurum başkanları da kendi bütçelerine ilişkin sizleri bilgilendirecekler.

Sayın Başkan, değerli üyeler; küresel ekonomide zorlukların devam ettiği bir dönemdeyiz. Küresel ekonomi son yıllarda pandemi, Ukrayna'da yaşanan savaş ve jeopolitik gerginlikler gibi art arda gelen şoklara maruz kalmıştır. Pandemi sonrasında ortaya çıkan arz talep dengesizlikleri, tedarik zincirlerindeki bozulmalar ve savaşın neden olduğu emtia fiyat artışları tüm dünyada enflasyonun yükselmesine neden olurken enflasyonla mücadele için uygulanan parasal sıkılaşıma ekonomik aktiviteyi yavaşlatmıştır. Uzun dönem ortalama büyümesi yüzde 3,8 olan küresel ekonomi 2022 yılında yüzde 3,5 büyümüş, önümüzdeki beş yılda ise küresel büyümenin yüzde 3,1'le uzun dönem ortalamasının oldukça altında kalması beklenmektedir. Küresel ticaret artışı 2023 yılında belirgin bir şekilde yavaşlamıştır. Bunda büyümedeki yavaşlamanın yanı sıra talep kompozisyonunun hizmetlere doğru kayması da etkilidir. Amerika Birleşik Devletleri ve Çin arasındaki jeostratejik rekabet ve diğer jeopolitik gelişmeler korumacı politikaları artırmıştır. Küresel finansal kriz öncesinde ticaret üzerindeki yeni kısıtlama sayısı

500'ün altındayken geçen sene 3 bine ulaşmıştır. Son yirmi yıla baktığımızda, büyümenin 1,4 katı olan küresel ticaret artışının önümüzdeki dönemde sadece büyüme kadar gerçekleşmesi, zayıf ticaret görünümünün bir süre daha devam etmesi beklenmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yüksek küresel enflasyon sıkı finansal koşulları beraberinde getirmiştir. Küresel enflasyon 2022 yılında son yirmi beş yılın en yüksek seviyesine ulaşarak yüzde 8,7 olarak gerçekleşmiştir. Uygulanan sıkı para politikalarıyla 2023'te yüzde 6,9'a gerilemesi beklenen enflasyon, hâlen uzun dönem ortalamalarının oldukça üzerindedir. Enflasyonun 2024 yılında yüzde 5,8'e gerilemesi beklenmektedir. Bu nedenle sıkı parasal duruşun bir süre daha devam etmesi ihtimali yüksektir. Bu dönemde ABD Merkez Bankası ve Avrupa Merkez Bankası başta olmak üzere, dünyanın önde gelen merkez bankaları ciddi faiz artışına gitmiştir. Dünyada fonlama maliyetinin referans göstergesi olan ABD on yıllık tahvil faizi, 2022 başındaki yüzde 1,5'tan son altı yılın en yüksek seviyesi olan yüzde 5'e yükselmiştir. Sıkı finansal koşullar ve güçlenen dolar, gelişmekte olan ekonomilere yönelik sermaye hareketlerini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, yüksek faizler ülkelerin borçlanma maliyetlerini artırarak kamu maliyesi üzerinde baskı oluşturmaktadır. Diğer taraftan, düşük küresel büyüme küresel risk iştahını sınırlamaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; emtia fiyatları, zayıf küresel talebin etkisiyle gerilemiştir. Zayıflayan ekonomik aktiviteyle birlikte emtia fiyatları 2023 yılında düşmüştür; enerji hariç emtia fiyatları yüzde 9 düşerken, 70 dolara gerileyen petrol fiyatı ise arz kısıtlamaları ve jeopolitik gerginlikler nedeniyle 90 doları aşmıştır. Yüksek bütçe açıkları nedeniyle küresel borçluluk artış eğilimindedir.

2023 yılında gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerde bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının sırasıyla yüzde 5,2 ve yüzde 5,5 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Kamu borcunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı ise gelişmiş ülkelerde yüzde 112, gelişmekte olan ülkelerde yüzde 60 düzeyinde tahmin edilmektedir. Önümüzdeki beş yılın sonunda gelişmiş ülkelerde borcun millî gelire oranının 4 puan, gelişmekte olan ekonomilerde ise 8 puan artması beklenmektedir. Bu da küresel görünüm üzerinde ilave risk oluşturmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi de Türkiye ekonomisine ilişkin değerlendirmelerimizi paylaşmak istiyorum. Ülkemizde daha dengeli, daha kapsayıcı ve sürdürülebilir yüksek büyümeyle kalıcı refah artışını hedefliyoruz. Türkiye ekonomisi, zorlu küresel koşullar ve jeopolitik gerginliklere rağmen 2022 yılında yüzde 5,5 büyümüştür. Bu yılın ilk yarısında, asrın felaketi olan depreme rağmen yüzde 3,9'luk büyüme kaydedilmiştir. Ancak mevcut büyüme iç talep kaynaklı olup yeniden dengelenme ihtiyacı söz konusudur. Önümüzdeki dönemde net ihracatın pozitif katkıda bulunduğu daha dengeli bir büyümeyi hedefliyoruz. Bu dönemde kalıcı fiyat istikrarını hedeflerken yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı önceliklendirmeye devam ediyoruz. Büyüme beklentimiz 2023 yılında yüzde 4,4; 2024 yılında ise yüzde 4'tür. Program dönemi sonunda yüzde 5 büyümeyle millî gelirin 1,3 trilyon doları aşmasını, kişi başı millî gelirin ise 14.855 dolara yükselmesini öngörüyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; istihdam artmaya devam ederken işsizlik oranı tek haneye gerilemiştir. 2023 yılı Ağustos ayında toplam istihdam yıllık 727 bin kişi artarak 32,1 milyon kişiyle tarihî yüksek seviyeye ulaşmıştır. Mevsimsel düzeltilmiş iş gücüne katılım oranı yüzde 53,3; istihdam oranı yüzde 48,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde mevsimsel düzeltilmiş işsizlik oranı yüzde 9,2'yle 2014 yılı Ocak ayından bu yana en düşük seviyesine inmiştir. Program döneminde istihdam artışının yıllık ortalama 9 bin kişi olmasını öngörüyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; fiyat istikrarı en önemli önceliğimizdir. Enflasyonu kalıcı olarak düşürmek ve fiyat istikrarını sağlamak için Merkez Bankası parasal duruşunu sıkılaştırmıştır. Politika faiz artışı seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma tedbirleriyle desteklenmektedir. Önümüzdeki dönemde

para, maliye ve gelirler politikası eş güdüm içerisinde yürütülecek; üretim, rekabet ve verimliliği artırıcı yapısal reformlar hayata geçirilecektir. Orta vadeli programda 2023 yılı sonunda yüzde 65 olarak öngörülen enflasyonun 2024'te yüzde 33'e, 2025'te yüzde 15,2'ye, 2026'da ise yüzde 8,5'a düşmesi öngörülmektedir. Gayet iyi biliyoruz ki vatandaşlarımızın alım gücünün korunması, sürdürülebilir yüksek büyüme ve kalıcı refah artışı için fiyat istikrarı bir ön koşuldur, yoğun çabalarımız bunu gerçekleştirmeye yöneliktir.

Zayıf dış talep ve deprem, ihracatın artışını 2023'te sınırlamıştır. 2022 yılında 254,2 milyar dolarla rekor kıran ihracatın bu yıl 255 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Ticaret ortaklarımızdaki zayıf büyüme 2023 yılı ihracatımızın sınırlı kalmasında belirleyici olmuştur. Aynı zamanda, depremin doğrudan ve dolaylı etkileri nedeniyle ihracatın olması gerekenden yaklaşık 6 milyar dolar daha düşük kaldığını tahmin ediyoruz. Ana ticaret ortaklarımızdaki büyümenin 2024 yılında 0,5 puan yükselmesiyle ihracatın 267 milyar dolara ulaşmasını öngörüyoruz. Bu dönemde ihracatçılarımızın finansmanına erişimini önceliklendiriyoruz. Bu amaçla EXİMBANK'ın sermayesini temmuz ayında yüzde 49 artırarak 20,6 milyar liraya yükselttik. Ayrıca EXİMBANK'a 3 milyar dolar yurt dışı finansman imkânı sağlamaya yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Merkez Bankamız ihracatçıların finansmanına erişimini desteklemek için günlük reeskont kredi limitini 10 kat artırarak 3 milyar liraya yükseltmiş olup ihracatçılara piyasa koşullarının altında bir maliyetle finansman sağlamaktadır. İthalatın 2023 yılında yüzde 0,9 artarak 367 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir; bunda altın ithalatı ve güçlü bir talep etkili olmuştur. 2024 yılında ise ithalatın 372,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşeceğini öngörüyoruz. Böylece 2023 yılında 112 milyar dolar olarak gerçekleşmesi öngörülen dış ticaret açığının 2024 yılında 105,8 milyar dolara düşmesini bekliyoruz.

Artan hizmet ihracatı cari işlemler dengesine olumlu yansımıştır. Enflasyonla mücadelede attığımız adımlarla sağlanacak yeniden dengelenme, mevduat faizlerindeki artışla birlikte azalması beklenen altın ithalatı ve geçen seneye göre düşen enerji fiyatlarının etkisiyle cari açık düşüş trendine girmiştir. Ağustos ayında yıllık 57 milyar dolar olarak gerçekleşen cari açığın yıl sonunda 42,5 milyar dolara, 2024 yılında ise 34,7 milyar dolara gerilemesini bekliyoruz. Cari açığın gayrisafi yurt içi hasılaya oran olarak sırasıyla yüzde 4 ve yüzde 3,1 olarak gerçekleşmesini öngörüyoruz.

Türkiye 2022 yılında dünyada en çok turist ağırlayan 4'üncü ülke olmuştur. Bu yıl ocak-eylül döneminde turizm gelirleri yıllık yüzde 20 artarak yaklaşık 42 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu artışta, yürütülen pazar ve ürün çeşitlendirme politikaları ile tanıtım faaliyetleri etkili olmuştur.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 22 mi, 42 mi Sayın Bakanım?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Turizm gelirlerinin 2023 yılında 55,6...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Arada 20 milyar fark var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, notlarınızı alın...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 22 milyar mı, 42 milyar mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir müsaade edin arkadaşlar. Notlarınızı...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 22 milyar, 42 milyar; 20 milyar fark var arada.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Arkadaşlar, bir müsaade eder misiniz...

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Arkadaşlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, notunuzu alın, söz hakkınız gelince bunları dile getirin lütfen. Şimdi Sayın Bakanın insicamını bozmayalım, açıklamaları alalım. Bırakın da burayı...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 22 milyar mı, 42 milyar mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, müsaade eder misiniz... Size cevabımı verdim, lütfen sükûnetle dinleyelim, sonrasında...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, birazdan basın dışarı çıkacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir müsaade eder misiniz değerli arkadaşlar, bir müsaade eder misiniz bana...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Arada 20 milyar fark var, rakamlara bakalım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Burada “22” yazıyor, onu söylüyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, maddi bir hata olabilir, notunuzu alın, Sayın Bakan bittikten sonra düzeltiriz, uzatmayalım konuyu.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, şöyle: Kitapçıkta ocak-haziran var, burada “ocak-eylül” dediğiniz için “update” ettiniz, anladım ama burada öyle yazıyor.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Açıklayacağım Sayın Başkan izin verirse.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bir müsaade edin, Sayın Bakana söz vereceğiz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Tabii, tabii, anladım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saniye Bakanım.

Değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim lütfen.

Buyurun lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Müsaade ederseniz Sayın Başkan... Kitapçık tabii ki dün itibarıyla basıldı, bugün yeni rakamlar çıktı değerli arkadaşlar, rakamlar çeyreklik açıklanıyor. Benim söylediğim rakam ocak-eylül dönemine ait, sizdeki rakam ocak-haziran dönemi değerli arkadaşlar. Dolayısıyla, rakamlarda bir eksiklik, bir hata yok. Değerli arkadaşlar, kitapçık önceden basıldığı için konuşma metnini biz bugün güncelledik. Dolayısıyla ben tekrar -müsaade ederseniz- oradan devam edeyim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – O zaman güncellenmiş kitapçığı gönderin Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakan, lütfen devam edin.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Bu yıl...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Bakan, burada şu anlaşılıyor: Sayın Başkanın bilip bilmeden hemen böyle milletvekillerine müdahale etmemesi gerekiyor. Sayın Bakan ne güzel kendisini savunabiliyormuş değil mi, bunu anladık.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Usta, siz bana laf yetiştirmeyin, burayı ben yönetiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Biz de milletvekiliyiz burada.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir müsaade edin, bir müsaade edin... Burayı ben yönetiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Olur olmaz müdahale ediyorsunuz. Milletvekili söyleyemeyecek mi rakamı, rakamla ilgili yorum yapamayacak mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bir müsaade edin.

Sayın Usta, burayı siz yönetmiyorsunuz, buraya ben yönetiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Ben yönettiğimi iddia etmiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ben yönetiyorum, siz sakin olun.

ERHAN USTA (Samsun) – Siz yanlış yönetiyorsunuz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – O parmağınızı indirin, o parmağınızı da indirin!

ERHAN USTA (Samsun) – Siz yanlış yönetiyorsunuz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Siz iktidara geldiğinizde siz doğru yönetirsiniz, tamam mı!

ERHAN USTA (Samsun) – Olur, olur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, sükûnetinizi tesis edin.

ERHAN USTA (Samsun) – Siz de doğru yönetmek zorundasınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Bakan kendisini savunabiliyor yani yıllardır bu işi yapmış.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Usta, sakin olur musunuz, sakin olur musunuz lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Ben sakinim efendim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Onların niye sesi yok?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş...

Bir müsaade edin değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim.

ERHAN USTA (Samsun) – Bir yanlışlık görüldüğü zaman müdahale edilir. Bundan daha tabii ne olabilir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, benim nasıl yönettiğimi Komisyonumuz gayet iyi biliyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, kitapçıkta “31 Ekim” deniyor...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Tanal, talebi aldık, Sayın Bakan düzeltti, gerekirse düzeltilmiş hâlini Sayın Bakan, Komisyonumuza gönderir.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ya, söylediğinde bir yanlışlık yok, burada “ocak-haziran” yazıyor, Bakan Bey de konuşmasında başka bir tarih aralığını veriyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Yegin...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Vekilim, sen de biliyorsun ben de biliyorum neyin ne olduğunu.

ERHAN USTA (Samsun) – Problem yok; problem burada... Anlatabildim mi? Problem orada, onun yönetim tarzında.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakan...

Sayın Usta, siz sakin olun.

ERHAN USTA (Samsun) – Ben sakinim.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, bence siz de sakin olun, önce siz sakin olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Biraz sakin olun.

ERHAN USTA (Samsun) – Siz çok meraklısınız bu Komisyonu yönetmeye “Ben Başkanım, ben Başkanım, ben yönetirim.” demeye. Elbette siz yönetiyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Usta, bitti mi?

ERHAN USTA (Samsun) – Bu kadar meraklı olmayın. Biz otuz yıldır burada Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı görüyoruz, ilk kez görmüyoruz. Ben 89'un Mart ayından itibaren buradayım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Maşallah, maşallah(!)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Usta, bitti mi, bitti mi?

Evet, değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) – İlk kez sanki bir Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı görüyor bu Komisyon.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Usta, sakin olur musunuz lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Bakan meseleyi hallediyor zaten.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Grup Başkan Vekiliyken ne kadar mülayimdi, Bakanlığa gitti geldi, bozuldu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, değerli arkadaşlar...

Sayın Bakan, lütfen devam edin.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Müsaade ederseniz paragrafın başından itibaren devam edeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Türkiye 2022 yılında dünyada en çok turist ağırlayan 4'üncü ülke olmuştur. Bu yıl ocak-eylül döneminde turizm gelirleri yıllık yüzde 20 artarak yaklaşık 42 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu artışta, yürütülen pazar ve ürün çeşitlendirme politikaları ile tanıtım faaliyetleri etkili olmuştur. Turizm gelirlerinin 2023 yılında 55,6 milyar dolar, 2024'te ise 59,6 milyar dolar olarak gerçekleşmesini bekliyoruz. Orta vadede cari işlemler açığını azaltmak için yeşil dönüşümü hızlandıracak, petrol ve doğal gaz üretimini artıracak ve nükleer enerjiyi devreye alacağız. Diğer yandan, sanayide hamle programı ve yatırım taahhütlü avans kredilerinin de desteğiyle yüksek katma değerli üretimi ve ihracatı artırmayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bankacılık sektörü sağlam yapısını korumaktadır. Bankacılık sektörü güçlü sermaye yapısı, yüksek aktif kalitesi ve yeterli likidite düzeyiyle sağlıklı bir görünüme sahiptir. Eylül ayı itibarıyla sermaye yeterlilik rasyosu yüzde 18,5'la yasal gereklilik olan yüzde 8'in oldukça üzerinde, takipteki kredilerin oranı ise yüzde 1,5 gibi düşük bir seviyededir. Sektörün kur riski bulunmamakta, yabancı para net genel pozisyonu 4,3 milyar dolar fazla vermektedir. Bankacılık sektörünün yurt dışı borçlarını çevirebilme kabiliyeti de yüksektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; mali disiplini yeniden tesis ediyoruz. Program dönemi sonunda bütçemizde faiz dışı fazla vermeyi ve bütçe açığımızın millî gelire oranını Maastricht Kriterlerine uyumlu olarak yüzde 3'ün altında tutmayı hedefliyoruz. Tek seferlik deprem harcamaları hariç, bu oranın yüzde 2,1'e gerileyeceğini tahmin ediyoruz. Kamu maliyesi uygulamalarımızı şeffaf, tutarlı, öngörülebilir ve uluslararası normlara uygun bir şekilde yürüteceğiz. Maliye politikamızı para politikasıyla eş güdümlü yürütüyoruz. Mali disiplini tekrar tesis edip bütçe açığımızı düşürerek enflasyonla mücadeleye orta vadede destek vereceğiz. Harcama alanlarını gözden geçirerek kaynakların nitelikli büyümeye, ihracata ve istihdama katkı sağlayacak alanlara yönlendirilmesini sağlayacağız. Deprem kaynaklı ihtiyaçların giderilmesi bu dönemde önceliğimizdir. Deprem felaketi sonrasında yaraların hızla sarılmasına ve etkilenen bölgelerin tekrar kalkındırılmasına yönelik ihtiyaçları karşılıyoruz. Bu yıl için öngördüğümüz deprem kaynaklı harcamalar 762 milyar lira olup millî gelirin yaklaşık yüzde 3'üne tekabül etmektedir.

2024 yılında ayırdığımız kaynak ise 1 trilyon 28 milyar lira olup millî gelirin yaklaşık yüzde 2,5’u seviyesindedir. Deprem’in ilk anından itibaren vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını karşılamak için canla başla çalıştık; ihtiyaç duyulan nakdi destekleri sağladık, kira, taşınma ve benzeri yardımları devreye aldık ve bunların yanında vergisel yükümlülükler açısından birçok kolaylık sağladık.

Sayın Başkan, değerli üyeler; çalışanlarımızı ve emeklilerimizi enflasyona ezdirmedik, bundan sonra da ezdirmeyeceğiz. 2023 yılında çalışanlarımızın, emeklilerimizin aylık ve ücretlerinde enflasyonun üzerinde artışlar yaptık ve alım güçlerini desteklemeye devam ettik. Çalışanlarımıza ocak ve temmuz aylarında dönemsel zamma ilave oransal ve seyyanen artış yaparak en düşük memur maaşını 22 bin liraya yükselttik. Böylece 2023 yılında en düşük memur maaşındaki artış oranı yüzde 141,8; ortalama memur maaşındaki artış oranı ise yüzde 128,8 olmuştur.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yoksulluk sınırı 44 bin lira Sayın Bakan.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Emeklilerimize 2023 yılı Ocak ve Temmuz aylarında dönemsel zamma ilave oransal artışlar yaptık. 2022 yıl sonunda 3.500 lira olan en düşük emekli aylığını yüzde 114,3 oranında artırarak nisan ayında 7.500 liraya yükselttik. Ayrıca, emeklilerin ikramiyelerini 1.100 liradan 2 bin liraya yükselttik. Emeklilerimize kasım ayında da tek sefere mahsus 5 bin lira ilave ödeme yapacağız. Asgari ücreti de 2023 yılında enflasyonun üzerinde yani yüzde 107,3 oranında artırdık. Özetle, çalışanlarımızı ve emeklilerimizi enflasyona ezdirmedik, bundan sonra da ezdirmeyeceğiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ezdirmemiş hâliniz buysa ezdirseniz ne yapacaksınız?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Sayın Başkan, değerli üyeler; Avrupa Birliği tanımlı dış borç stokumuz düşük seviyededir. AB tanımlı genel yönetim borç stokunun millî gelire oranının 2023 yılı sonunda yüzde 33,3’le yüzde 60 olan Maastricht Kriterinin oldukça altında gerçekleşmesi beklenmektedir. 2023 yılında AB üyesi ülkelerde bu oranın yüzde 84, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ise yüzde 67 seviyelerinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Deprem felaketine rağmen mali disiplin ve uygulanan etkin borçlanma politikalarıyla program dönemi sonunda bu oranın yüzde 33,2 olmasını öngörüyoruz. Stratejik ölçütlere dayalı borçlanma programımızla riskleri azaltma çabamızdayız. Küresel piyasalarda yaşanan dalgalanmalara rağmen makroekonomik dengeleri gözeterek, mali disiplinden önümüzdeki dönem de ödün vermeden stratejik ölçütlere dayalı, makul risk düzeyi ve uygun maliyetli borçlanma politikamıza devam edeceğiz. Uygulamakta olduğumuz borçlanma stratejimizi 4 ana başlıkta özetleyebilirim. Birincisi, vadesine on iki aydan az kalmış senetlerimizin payını belirli bir seviyede tutarak borçlanmamızın vadesini uzatacağız. Böylece borç stokumuzun refinansman riskini azaltmış olacağız. İkincisi, değişken faizli senet ihraçlarının payını sınırlayarak borç stokumuzun faiz riskini düşürüyoruz. Üçüncüsü, iç borçlanmamızı ağırlıklı TL cinsinden senetlerle yaparak borç stokumuzun kur hassasiyetini azaltmayı planlıyoruz. Dördüncüsü ise güçlü nakit rezervimizi muhafaza ederek ortaya çıkabilecek olumsuz piyasa koşullarına karşı likidite ve refinansman riskini azaltıyoruz. Bu çerçevede, yürütülen borçlanma stratejimiz sayesinde iç borçlanmanın ortalama vadesi 2023 yılı Eylül itibarıyla altmış beş ay olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde sabit faizli iç borçlanmanın payıysa yüzde 71 seviyesine yükselmiştir. Tek Hazine Kurumlar Hesabı uygulamasıyla hazine nakit rezervini güçlendiriyoruz. Ekim ayı itibarıyla, Tek Hazine Kurumlar Hesabı kapsamına alınan kurum sayısı 257’ye yükselmiştir. Uygulama sayesinde 100 milyarı aşan bir kaynak büyüklüğüne ulaşılmış, merkezi yönetim bütçe gelirlerine 19 milyar liranın üzerinde katkı sağlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ülkemizin dış finansmana erişimini artırıyoruz. 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla proje finansmanı amacıyla yaklaşık 7,1 milyar dolar tutarında dış finansman sağladık. Söz konusu finansman ağırlıklı olarak ulaştırma, doğal afet, enerji ve reel sektör alanlarındaki projelerin desteklenmesini amaçlamaktadır. Alınan kredilerin bir kısmı iklim değişikliğiyle mücadele ve sürdürülebilir çevre için kullanılacaktır. Zorlu küresel finansal koşullara rağmen, 2023 yılı Hazine Finansman Programı çerçevesinde ocak, mart, nisan aylarında yapılan 3 tahvil ihracıyla toplamda 7,5 milyar dolar tutarında dış finansman sağlanmıştır. Nisan ayında gerçekleştirdiğimiz 2,5 milyar dolar tutarında yedi yıl vadeli yeşil tahvil ihracı Hazinemiz tarafından uluslararası sermaye piyasalarında ihraç edilen ilk çevresel, sosyal ve yönetim tahvili olma özelliği taşımaktadır. Bu ihraç sayesinde yeni bir yatırımcı tabanına ulaşılmış ve enstrüman çeşitliliği artırılmıştır.

Sağlıklı politika uygulamaları sayesinde ülkemizin risk primi düşüyor. Mayıs ayında 700 puana yükselen risk primimiz, uyguladığımız rasyonel politikalar sayesinde 400 baz puan civarına gerilemiştir. Küresel düzeyde sürdürdüğümüz etkin iletişim ve gerçekleştirdiğimiz yatırımcı görüşmeleriyle uluslararası yatırımcıların ülkemize olan güvenini ve ihraçlarımıza yönelik ilgisini artırmayı amaçlıyoruz. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları, uygulamaya koyduğumuz program sayesinde ülkemiz kredi notu görünümünü yükseltmişlerdir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; uluslararası platformlarda ülkemizi etkin bir şekilde temsil etmeye devam ediyoruz. G20, OECD gibi platformlarda ülkemizi etkin bir şekilde temsil ediyoruz. G20 kapsamında, az gelişmiş ülkelerin borçlarının yeniden yapılandırılması ve çok taraflı kalkınma bankalarındaki reform sürecinin şekillenmesine katkı sağlıyoruz. Dünya Bankası, Asya Altyapı Yatırım Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası başta olmak üzere, uluslararası finansal kuruluşların kaynak kullanımında ön sıralardayız. Bakanlığımız, ekonomi diplomasisi ve finansman müzakerelerinde yetkinliğini kullanarak ülkemizin bu kuruluşlardan aldığı finansman payını artırmaya devam edecektir. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasında 7,6 milyar dolarlık portföy büyüklüğümüzle 1'inci sıradayız. Yine, Asya Altyapı Yatırım Bankasından sağladığımız 4 milyar dolarla Hindistan'dan sonra 2'nci sıradayız. Dünya Bankasında da aktif portföy bazında ülkemizin bulunduğu Avrupa ve Orta Asya bölgesinde 1'inci sıradayız, dünyada 6'ncı sıradayız. Uluslararası kuruluşların ekonomi politikalarımıza verdiği desteğin en güzel örneği Dünya Bankası grubunun ülkemizdeki proje portföy büyüklüğünü üç yıl içerisinde 2 katına çıkarmaya yönelik yakın zamanda almış olduğu karardır. Söz konusu ilave kaynaklarla yaklaşık 35 milyar dolara ulaşacak aktif portföyümüz ülke önceliklerimizle uyumlu bir şekilde kamu ve özel yatırımlarını desteklemek amacıyla kullanılacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Hazine destekli kredi kefalet sistemini etkin bir şekilde kullanıyoruz. Bu çerçevede selektif yaklaşımla döviz kazandırıcı faaliyetler, yatırım-proje finansmanı, yeşil dönüşüm gibi öncelikli faaliyet alanlarında 14 adet ve deprem bölgesindeki işletmelerimiz için 2 adet olmak üzere, 16 adet destek paketini hayata geçirdik. 20 Ekim tarihi itibarıyla yürürlükte olan destek paketleri aracılığıyla 75 bin işletmemize 178 milyar lira kredi kullandırdık. Geçen hafta açıkladığımız hazine kefalet paketiyle ihracatçılarımıza ve yeşil dönüşüm yatırımlarına 25 milyar lira ilave kaynak sağlayacağız, girişimcilik ekosistemini de destekliyoruz. Bu kapsamda yenilikçi, teknoloji odaklı ve hızlı büyüme potansiyeline...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakan, üç dakika ilave süre vereceğim size.

Buyurun lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum ama pey bir...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Uzatacağım Sayın Bakan.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Teşekkür ediyorum.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Yanlış ifade ediyor...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yirmi dakika verin ya, ne olacak?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakan, konuşun, konuşmanıza devam edin, ilave süre vereceğim size.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Peki.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi de bu bölümde sizlere gelir politikalarımız ve uygulamalarımız hakkında bilgi vereceğim. Bütçemizin sağlıklı ve sürdürülebilir kaynaklarla finanse edilmesini önemsiyoruz. Vergi düzenlemelerinde adalet, eşitlik, öngörülebilirlik ve şeffaflık ilkeleri dikkate alınarak vergi tabanının genişletilmesi ve gönüllü uyumun artırılmasına yönelik çalışmalarımıza önümüzdeki dönem de devam edeceğiz. Bu ilkelere ve mali disipline bağlı kalarak kalkınmanın, istihdamın, sosyal politikaların ve ihracatın desteklenmesi, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve rekabet gücünün artırılması, gelir politikalarımızın temel eksenini oluşturacaktır. Anlaşılabilir, kolay uygulanabilir, güncel gereksinimleri karşılayan bir vergi yapısının oluşturulması, dolaysız vergilerin bütçe içindeki payının artırılması temel amacımızdır. Bu çerçevede, etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimlerin kaldırılması hususunda kapsamlı bir çalışma yürütüyoruz. Bu kapsamda temel vergi kanunlarını gözden geçiriyoruz, program döneminde çalışmalarımızı yüce Meclisimize sunuyoruz.

Gelir tahsilat performansımızı önümüzdeki dönem de artıracacağız, bütçe gelir hedeflerimiz gerçekçidir. 2024 yılında merkezi yönetim bütçe gelirlerinin yüzde 71,1 artışla 8 trilyon 437 milyar lira; vergi gelirlerinin yüzde 73,5 artışla 7 trilyon 408 milyar lira; vergi dışı gelirlerin ise yüzde 56,2 artışla 1 trilyon 29 liraya ulaşacağını tahmin ediyoruz. Gelirlerde öngördüğümüz bu artışlar yüzde 61,5'a tekabül eden nominal büyüme temmuz ayında aldığımız tedbirlerin tam yıl etkisi, vergi denetim ve tahsilatındaki etkinlikle açıklanabilir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yine bu dönemde mükellef memnuniyeti ve vergiye gönüllü uyumu artıracacağız, bu yönde ciddi çalışmalar yapacağız. Maalesef zaman yetersizliğinden dolayı bu çalışmaların detaylarına giremiyorum. Türkiye Yüzyılı'nda Türkiye'nin Dijital Vergi Dairesini hayata geçirdik ve yine önümüzdeki dönemde, özellikle kayıt dışılığı azaltmak, rekabet ortamını iyileştirmek için yoğun bir çabaya gireceğiz. Bu yönde çalışmalarımızı daha sonra sizlerle paylaşacağız.

Yine, mali suçlarla mücadele temel önceliklerimiz arasındadır. Özellikle şunun altını çizmek istiyorum: Mali Eylem Görev Gücü yani FATF tarafından paylaşılan rapora göre ülkemiz 40 FATF standardının 39'uyla tam uyumludur. Teknik uyum kapsamında hazırlıkları devam eden tek husus kripto varlıklarla ilgili çalışmalardır. Bu konuda da gerekli çalışmalarımız nihai aşamaya gelmiştir, bu hâliyle Türkiye teknik uyumda en başarılı ülkeler arasındadır. Dolayısıyla bu kapsamdaki çalışmalarımızı artırarak devam ettirmekte kararlıyız. Uygulamada sağlayacağımız etkinlikle ülkemizi gri listeden çıkarmak için yoğun bir çaba içerisinde olacağız.

Sayın Başkan, değerli üyeler; çiftçi ve esnaflarımıza desteğimizi artırarak sürdürüyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Kim soktu ki gri listeye?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Başka bir AKP mi var?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığıyla 2023 yılında 1,1 milyon üreticiye...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Gri listeye kim soktu?

VELİ AĞBABA (Malatya) – CHP zihniyeti!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ağbaba, hatibin insicamını lütfen bozmayalım.

VELİ AĞBABA (Malatya) – CHP mi soktu diyorum, CHP zihniyeti mi?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) -Gri listeye kim koydu Türkiye’yi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakan, devam edin lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Teşekkür ediyorum ama tekrar baştan başlayacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Başlattım sürenizi, ilave on dakika verdim size, süreniz var.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Öyle mi? Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, devam ediyor.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Teşekkür ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – En baştan başlayın Sayın Bakan.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Yok, en baştan başlamayayım.

Sayın Başkan, değerli üyeler...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Bakan geldi, aslında sizi de bozdu.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ya, Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Nassı unutturdu, nassı, nassı. Böyle bir şey olur mu? Nas gitti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Nas da gitti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ağbaba, size yeteri kadar süre vereceğim. Lütfen...

Sayın Bakan, devam edin.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Sayın Başkan, değerli üyeler; çiftçi ve esnaflarımıza desteğimizi artırarak sürdürüyoruz. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığıyla 2023 yılında 1,1 milyon üreticiye 227 milyar tutarında Hazine destekli kredi kullandırдық. Bu kredilerden doğan faizin ortalama yüzde 70’ini Hazine olarak karşıladık. Böylece üreticilere bütçeden 15 milyar lira faiz desteği sağladık. Bu tutarın yıl sonunda 23 milyar liraya ulaşmasını bekliyoruz.

6 Şubat tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle afet bölgesi ilan edilen yerlerde zarar gören tarımsal üreticilerin kredilerini faizsiz olarak bir yıl erteledik. Halk Bankası aracılığıyla 2023 yılında 383 bin esnaf ve sanatkâra yaklaşık 140 milyar lira tutarında Hazine faiz destekli kredi kullandırdık. Toplam kredilerimizden faydalanan esnaf ve sanatkâr sayımız 850 bin olarak gerçekleşmiştir. Bu kredilerden doğan faizin de yaklaşık yüzde 50’sini Hazinece karşılıyoruz. Bu kapsamda esnafımıza verilen faiz desteğinin yıl sonuna kadar 19 milyar liraya ulaşmasını öngörüyoruz. Deprem nedeniyle işleri ve veya işletmesi zarar gören esnaf ve sanatkârlara Halk Bankasınca kullanılan Hazine faiz destekli kredi ödemelerini altı aylığına faizsiz olarak erteledik, depremde ağır yıkıma uğrayan il ve ilçelerimizde bu süreyi altı ay daha uzatarak bir yıla çıkarttık.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yine yetmez Sayın Bakan, yine yetmez.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Hayata dönüş kredisiyle afet bölgesi ilan edilen yerlerde zarar gören esnaf ve sanatkârlara 250 bin liraya kadar on iki ay ödemesiz, altmış ay vadeli Hazine faiz destekli kredi imkânı sunduk.

VELİ AĞBABA (Malatya) – BAĞ-KUR primlerini de affetmek lazım.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Sayın Başkan, değerli üyeler; konuşmamın bu bölümünde Sayıştay Başkanlığı tarafından Meclisimize sunulan Hazine ve Maliye Bakanlığı 2022 yılı Denetim Raporu’na ilişkin değerlendirmelerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum. Kamu mali yönetiminde saydamlık ve hesap verilebilirliğin artırılmasında dış denetimi önemsiyor, Sayıştay denetim raporlarına hassasiyetle yaklaşıyoruz. Denetim bulgularımıza yönelik olarak Sayıştay Başkanlığıyla istişarelerimizi düzenli olarak yapıyor, bulgularımızın çözümü için çalışmalarımızı yürütüyoruz. Denetim raporlarında belirtilen hususları dikkate alarak mevzuat düzenlemeleri, düzenleyici işlemler, yazılım geliştirme gibi gerekli çalışmaları titizlikle yürütüyor ve bu süreçleri periyodik olarak izleyerek bulguların gereğinin yerine getirilmesini sağlıyoruz. 2022 yılı Denetim Raporu’nda Bakanlığımıza yönelik 21 denetim bulgusuna yer verilmiştir. Söz konusu bulgularla ilgili olarak 6 bulgunun gereği Bakanlığımız birimlerince yerine getirilmiştir, 5 bulguyla ilgili olarak gerekli mevzuat çalışmaları yapılmış olup düzenlemelerin hayata geçirilmesine yönelik süreç devam etmektedir. 6 bulguyla ilgili çalışmalarımız devam ediyor, bulguların gereğinin kısa zamanda yerine getirilmesini sağlayacağız. 4 bulguyla ilgili olarak Bakanlığımız tarafından yapılan işlemlerin hâlihazırda mevcut mevzuata uygun olarak yürütüldüğü değerlendirilmekte olup bu hususları Sayıştay Başkanlığının ilgili birimleriyle bir araya gelerek sonuçlandırmayı ümit ediyoruz. Diğer taraftan, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ilişkin Sayıştay denetim raporlarında yer alan bulgular Bakanlığımızca incelenmektedir. Bakanlığımızı ilgilendiren hususlara ilişkin eğitim, mevzuat değişikliği, yazılım iyileştirme ve iç kontrol alanında gerekli çalışmalar yapılmaktadır. Bu vesileyle, Bakanlığımızı denetleyen tüm Sayıştay denetim ekibine özenli ve özverili çalışmaları için huzurlarınızda teşekkür etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; zaman yetersizliğinden dolayı Gelir İdaresi Başkanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumuna ilişkin bilgileri atlıyorum çünkü yazılı olarak var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Onlara beşer dakika söz vereceğim.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Dolayısıyla sonuna geliyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2024 yılı bütçemizi yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı destekleyen, vatandaşlarımızın sosyal refahını arttıran bir yaklaşımla hazırladık. Bu dönemde en büyük önceliğimiz fiyat istikrarıdır. Bu kapsamda, para ve maliye politikalarımızla eş güdümü güçlendireceğiz, mali disiplini sağlayacağız, yapısal reformları uygulamaya koyarak ekonomimizde istikrarı kalıcı hâle getireceğiz.

Bütçe görüşmelerinde bizlere yön gösterecek görüş, eleştiri ve katkılarınız için şimdiden hepimize teşekkür ediyorum. Sunumuma son verirken cumhuriyetimizin 100’üncü yılında hazırladığımız 2024 yılı bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, hepimizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakan, teşekkür ediyorum.

Şimdi de üst kurul temsilcilerine söz vereceğim. Önce Sermaye Piyasası Kurulundan başlayacağız, akabinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu ve diğer kurumlarla devam edeceğiz. Sonrasında siyasi partilerin önce grup adına konuşmacılarına, akabinde Komisyon üyelerine, sonrasında ise Komisyon üyesi olmayan diğer milletvekillerine söz vereceğiz ve müzakerelere bu şekilde devam edeceğiz. Akabinde soru-cevap aşamamız ve Sayın Bakanın değerlendirmeleriyle oylama kısmına geçeceğiz.

Şimdi Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı Sayın İbrahim Ömer Gönül’e söz veriyorum.

Sayın Gönül, süreniz beş dakikadır.

SPK BAŞKANI İBRAHİM ÖMER GÖNÜL – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun sayın üyeleri; sözlerime başlamadan önce şahsım ve Kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Komisyon çalışmalarının yüce Türk milletine hayırlı olmasını temenni ederim.

Sermaye piyasalarımızın gelişimi açısından son dönemde oldukça önemli mesafeler kaydedilmiş, yatırımcıların piyasalarımıza olan ilgisi ve talebi artmıştır. Pay senetlerinde 8,6 milyon, yatırım fonlarında 4,3 milyon yatırımcıyla birlikte tahvil, bono, bireysel emeklilik sistemi ve benzeri araçlar yoluyla da yaklaşık 33 milyonu aşan vatandaşımız doğrudan veya dolaylı olarak sermaye piyasalarımızın yatırımcısı olmuştur. Piyasamızda arz tarafında da olumlu gelişmeler görülmektedir. Şirketlerin piyasa bazlı finansman modellerine ilgisi artmış, halka arzlar ve çeşitli sermaye piyasası araçları yoluyla finansman sağlanmasında büyük hareketlilik yaşanmıştır. 2022 yılında 40 şirketin toplam 19,3 milyar TL tutarındaki halka arzı gerçekleşmiştir. 27 Ekim 2023 tarihi itibarıyla halka arzı tamamlanan 43 şirket piyasadaki toplam 61,6 milyar TL fon sağlamıştır. Yine, şirketlerimiz 2022 yılında 461,8 milyar TL borçlanma aracı ve kira sertifikası ihracı yapmıştır.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gönül, bir saniye...

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; salonda bir uğultu var. Sayın hatibin konuşmasını dinleyen milletvekillerimiz dinlemekte zorlanıyorlar. Lütfen sükûneti tesis edelim ve konuşmacımızın sunumunu tam anlamıyla, rahatlıkla dinleyebilelim.

Buyurun lütfen.

SPK BAŞKANI İBRAHİM ÖMER GÖNÜL – 27 Ekim 2023 itibarıyla 606,2 milyar TL borçlanma aracı ve kira sertifikası ihracı gerçekleştirilmiştir. Girişim sermayesi yatırım fonlarının büyüklüğü 90,1 milyar TL'ye, girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının aktif büyüklüğü de 22,8 milyar TL'ye yükselmiştir. Kurulumuz görev ve sorumluluk alanında 643 adet halka açık şirket bulunmaktadır. Bunların 528'i borsada işlem görmekte olup bu şirketlerin toplam piyasa değeri 11 trilyon TL seviyesindedir. 2022 sonu itibarıyla 679 milyar TL olan menkul kıymet yatırım fonları yönetilen varlık miktarı 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla 1,4 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılına girerken piyasa katılımcılarının ihtiyaçlarını ve uluslararası gelişmeleri yansıtacak şekilde sermaye piyasası mevzuatını düzenlemelerle güncel tutmaya çalışıyoruz. Özellikle finansal teknolojiler, dijitalleşme ve sürdürülebilir finans gibi temaların yanı sıra girişim sermayesi finansmanı öncelikli gündemimiz arasında bulunmakta. Sermaye piyasalarımızın hızlı büyüme göstermesi ve yatırımcı sayısının ciddi anlamda artması karşısında finansal okuryazarlık seviyesinin artırılması yönündeki çabalarımızın daha da önem kazandığını görüyoruz. Büyüyen kurumsal yatırımcı sektörümüzün güçlendirilmesine yönelik olarak da bazı düzenlemeler yaptık. Kurumsal yatırımcı portföylerini yönetmekle yetkili olan portföy yönetim şirketlerinin organizasyonel yapısını ve sermayesini güçlendirmeye yönelik mevzuat değişikliklerini tamamladık, yürürlüğe aldık. Gelişme potansiyeli bulunan iş fikirlerinin hayata geçirilmesi amacıyla başlangıç aşamasında olan ancak Borsada işlem görebilecek büyüklükte olmayan ortaklıkların girişim sermayesi pazarı vasıtasıyla paylarını halka arz etmeksizin sermaye artırımını yoluyla ihraç edecekleri payların nitelikli yatırımcılara satışıyla finansman temin etmesini mümkün hâle getirdik. Bu yıl ülkemizi derinden etkileyen büyük deprem felaketi sonrasında kentsel dönüşüm ve afet yönetimine finansman ihtiyacını dikkate alarak gayrimenkul finansmanında yeni modeller üzerinde de çalışıyoruz. Bu anlamda gayrimenkul proje fonu ve yeni nesil gayrimenkul sertifikası çalışmalarımız devam ediyor. Yine Kurulumuza yapılan başvuru süreçlerinde etkinliği arttırmak ve süreleri kısaltmak için e-başvuru sistemi projesini hayata geçirdik.

Kurulumuzun gözetim ve denetiminin altında 376 adet emeklilik yatırım fonu, 1.803 adet yatırım fonu, 82 adet yatırım ortaklığı, 60 adet portföy yönetim şirketi, 72 adet aracı kurum, 12 adet kitle fonlama platformu bulunmaktadır.

Kurulumuzun gelir ve gider yapısıyla ilgili olarak da kısaca bilgi arz etmek istiyorum. 2022 yılı Kesin Hesap Raporu'na göre Kurulumuzca 696 milyon 381 bin 463 TL gelir tahsilatı ve 811 milyon 697 bin 301 TL gider yapmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de BDDK sunumunun yapılması için İkinci Başkanı Sayın Yakup Asarkaya'ya hazırsa söz vereceğim.

Buyurun Sayın Asarkaya.

Süreniz beş dakikadır.

BDDK İKİNCİ BAŞKANI YAKUP ASARKAYA – Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; sözlerime başlarken şahsım ve Kurumum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Sunumuna kendisi gelseydi yani kendisini göremedik.

BDDK İKİNCİ BAŞKANI YAKUP ASARKAYA – Kendisi rahatsızdı, kusura bakmayın.

ERHAN USTA (Samsun) – Rahatsız olur, bütçe döneminde hep rahatsız olur!

BDDK İKİNCİ BAŞKANI YAKUP ASARKAYA – Türk bankacılık sektörü, kurumsallaşmış yönetim anlayışı, güçlü mali yapısı, kalifiye insan kaynağı ve yüksek itibarıyla ekonomimizin önemli istikrar unsurlarından biridir. Ekonomik gelişme ve kalkınma, bankalarımızın ve kredi piyasamızın etkin bir şekilde çalışmasıyla sağlanabilecektir. Bankacılık sektörünün etkinliğini sürdürmesinin ilk unsuru da bankaların finansal sağlamlığının korunmasıdır. Bu amaçla sermaye yeterliliği, likidite, kârlılık başta olmak üzere finansal sağlamlık göstergelerinin uluslararası kabul görmüş düzeylerin üstünde kalması büyük önem taşımaktadır. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve söz konusu Kanun'a ilişkin alt düzenlemeler sektörümüzün finansal açıdan son derece sıkı bir şekilde denetimine ve gözetimine imkân sağlamaktadır. 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla Kurumumuzun doğrudan düzenleme ve denetleme alanında 34'ü mevduat bankası, 18'i kalkınma ve yatırım bankası, 6'sı katılım bankası, 2'si dijital katılım bankası, 1'i TMSF bünyesindeki banka olmak üzere toplam 61 adet banka, 21 adet finansal kiralama şirketi, 49 adet faktoring şirketi, 20 adet finansman şirketi, 23 adet varlık yönetim şirketi, 6 adet tasarruf finansman şirketi, 40 yabancı bankaların Türkiye temsilciliği, 32 bağımsız denetim şirketi, 152 bankalara değerlendirme hizmeti vermeye yetkili kuruluş, 1 yetkili derecelendirme kuruluşu ve 5 Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu kapsamında faaliyet izni verilen kuruluş olmak üzere toplam 410 kuruluş bulunmaktadır. 2023 yılında 2 adet dijital mevduat bankasına, 1 adet mevduat bankasına, 2 adet kalkınma ve yatırım bankasına, 1 adet finansman şirketine, 2 adet varlık yönetim şirketine kuruluş izni, 1 yabancı bankaya Türkiye'de temsilcilik açma izni, 2 adet dijital katılım bankasına, 3 adet kalkınma ve yatırım bankasına faaliyet izni verilmiştir.

Türk bankacılık sektörü küresel belirsizliklere rağmen son bir yıllık dönemde yaklaşık yüzde 60 oranının üzerinde büyüme kaydederek finansal sisteme ve ekonomimize katkısını sürdürmüştür. Ağustos 2023 itibarıyla sektörde faaliyet gösteren 58 banka bünyesinde toplam 207.928 personel ve 11.038 şube bulunmakta olup sektörün bu tarih itibarıyla toplam aktif büyüklüğü 20,3 trilyon lira seviyesine yükselmiştir.

Uluslararası bankacılık ve risk yönetimi standartları açısından kaliteli unsurlardan oluşan öz kaynaklar güçlü bir sermaye yapısına işaret etmektedir. Sektörün Ağustos 2023 itibarıyla sermaye yeterliliği oranı yüzde 18,5; çekirdek sermaye yeterliliği oranı yüzde 14,7'yle oldukça yüksek seviyelerde gerçekleşmiştir. Aynı zamanda, likidite göstergeleri, yabancı para pozisyonu ve kaldıraç oranı da uluslararası standartların öngördüğü asgari düzeylere göre oldukça olumlu seviyelerde bulunmaktadır.

Günümüzde bankacılık sektörünü yeniden şekillendiren 2 olguyla karşı karşıyayız. Bunlardan birincisi, bankacılığın ve diğer finansal hizmetlerin giderek artan şekilde dijitalleşmesidir. Hem dünyada hem de ülkemizde bankalar uzun zamandır pek çok hizmetini dijital kanallardan sunmaktadır. Son yıllarda ortaya çıkan finansal dijitalleşme yaklaşımı bankacılık faaliyetlerini şubesiz banka, servis modeli bankacılığı ve açık bankacılık uygulamalarıyla farklı bir boyuta taşımaktadır. Kurumumuz da ülkemizde dijital bankaların ve servis modeli bankacılığının mevzuat altyapısını tesis etmiş bulunmaktadır.

Bunların yanı sıra, dijitalleşme sektördeki kuruluş sayısını artırarak, mevcut kuruluşların faaliyetlerini genişleterek rekabeti artırıcı bir etki de yaratmaktadır. Rekabet artışının sektörde verimliliği yükseltme, inovasyonu teşvik etme ve müşteri maliyetlerini düşürme gibi etkileri olmakla birlikte çeşitli riskleri de beraberinde getirme potansiyeli bulunmaktadır. Bu nedenle, dijital finansal hizmetler için finansal denetimin yanında bilgi teknolojileri güvenliği konusunda da yeni denetim süreçleri gerekmektedir. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde, Kurumumuz dijital bankaların ve geleneksel bankaların dijital faaliyetlerinin etkin denetimini ve gözetimini önemli bir öncelikli konu olarak ele almaktadır.

Bankacılık sektörünün Kurumumuzun gündeminde olan diğer bir konusu, yeşil ekonomik dönüşüm ve bu dönüşümün finansmanıdır. Kurumumuz, ülkemizde yeşil bankacılığın geliştirilmesi için gerekli yol haritasını Sürdürülebilir Bankacılık Strateji Planı'yla belirlemiştir. Söz konusu plan kapsamında, bankacılık sektörü için geçici yeşil taksonomi sunan Yeşil Varlık Oranı Tebliğ Taslağı'yla iklimle bağlantılı finansal risklerin etkin yönetimine ilişkin rehber taslağını kamuoyunun görüşlerine açmış durumdayız.

Sayın Başkanım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun, tamamlayın sözlerinizi.

BDDK İKİNCİ BAŞKANI YAKUP ASARKAYA – Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu 2024 yılı bütçe teklifi hakkında kısa bir şey söylemek istiyorum.

Kurumumuzun 2024 bütçe büyüklüğü 4 milyar 409 milyon TL olarak öngörülmüştür. Sayıştay denetim raporunda mevzuat değişikliği gereksinimi ve muhasebe hesap kodlarının kullanımına ilişkin teknik detaylarla ilgili toplam 7 adet bulguya yer verilmiştir. Bunlardan bir tanesi mevzuat değişikliği gerektirdiği için mevzuat çalışmaları devam etmektedir, kanun çalışması; diğer konular düzeltilmiştir.

Sözlerime son verirken 2024 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de konuşmasını yapmak üzere Kamu İhale Kurumu Başkanı Sayın Hamdi Güleç'e söz veriyorum.

Sayın Güleç, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; Kurumum ve şahsım adına hepimizi saygıyla selamlıyorum. Kamu İhale Kurumunun 2024 yılı bütçesi ile geçmiş dönem faaliyetleri hakkında bilgi sunmak üzere söz almış bulunuyorum.

Kamu İhale Kurumu, kamu ihalelerine ilişkin uyumsuzlukların çözümü, mevzuatın hazırlanması ve uygulamanın yönlendirilmesi görev ve yetkilerine sahip, düzenleyici ve denetleyici kurum olarak faaliyetini sürdürmektedir. Ülkemizde kamu alımlarının rekabet, saydamlık ve verimlilik ilkeleri esas alınarak uluslararası standartlara göre gerçekleştirilmesi için çalışan Kurumumuz 2022 ve 2023 yıllarında da bu hususların güçlendirilmesine yönelik çeşitli uygulamaları hayata geçirmiştir. Gelişen elektronik ihale sistemimiz sayesinde 2022 yılının Ekim ayından itibaren Kamu İhale Kanunu kapsamındaki ihalelerin tamamına yakını Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden elektronik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ – ...teklif verilmek suretiyle gerçekleştirilmektedir.

Doğrudan temin yoluyla yapılan alımların EKAP üzerinden duyurulması sağlanarak şeffaflık ve denetim artırılmıştır. 16 Kasım 2022 tarihli ve 7421 sayılı Kanun'la yapılan düzenlemeyle EKAP'ın kullanım alanı genişletilmiş, istisna ve doğrudan temin yöntemiyle yapılan alımlar ile sözleşme sürecindeki işlemler de kapsama alınmıştır. İhale işlemlerine yönelik şikâyet ve itirazın şikâyet başvurularının kolaylaştırılması amacıyla bunların elektronik ortamda yapılmasına imkân sağlanmıştır. Ayrıca, aynı amaçla, başvurusunda haklı bulunanlara başvuru bedelinin iade edileceğine ilişkin yasal düzenleme yapılmış ve hayata geçirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2022 yılında 733 milyar lira tutarında kamu alımı yapılmış, Kamu İhale Kanunu kapsamında yaklaşık 90 bin ihale gerçekleşmiştir. 2023 yılının ilk dokuz ayında ise alımların tutarı 1,2 trilyon liraya ulaşmış, ihale sayısı 61.522 olmuştur. 2022 yılında Kurumumuza yapılan itirazın şikâyet başvuru sayısı 1.773, 2023 yılının ilk dokuz ayında ise 1.177'dir. Başvurular ortalama yirmi gün içinde karara bağlanmaktadır.

2022 ve 2023 yılında kamu ve özel sektörde görevli 15 bini aşkın satın alma personeline kamu ihale mevzuatı eğitimi verilerek yetkinlikleri artırılmıştır. Ayrıca düzenlediğimiz ulusal ve uluslararası toplantı, sempozyum ve çalıştaylarla izleme, yönlendirme ve bilgilendirme faaliyetlerimiz sürmüştür. 2020 yılından bu yana küresel düzeyde ortaya çıkan tedarik sorunları ve ham maddeye erişimdeki zorluklar pek çok sektörde maliyetlerin öngörülmeyecek şekilde artmasına sebep olmuştur. Bu durumdan kamuya iş yapan kişilerin de olumsuz etkilendiği ve taahhütleri yerine getirmekte zaman zaman güçlükler yaşandığı gözlemlenmiştir. Bu sorunların azaltılması amacıyla 2022 yılının Ocak ve Nisan aylarında yasal düzenlemeler yapılmış ve kamu ihale sözleşmelerine ilave fiyat farkı verilmiştir. Ayrıca belli işlere süre uzatma, fesih ve devir hakkı da getirilmiştir. Bu sayede sözleşme riskleri azaltılarak kamu yatırımlarında olası aksamalar önlenmiştir. Aynı dönemde meri fiyat farkı, mevzuatta kamu kurumlarının ve özel sektörün görüşleri alınarak ihtiyaca uygun şekilde iyileştirilmiş ve sözleşme uygulamaları tahkim edilmiştir. Kurumumuz bu dönemde gerek aldığı kararlar gerekse verdiği görüşlerle hem idarelerin hem de yüklenicilerin sorunlarının çözümünde katkı sağlamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi derinden sarsan 6 Şubat 2023 tarihli depremlerden sonra barınma ihtiyacının giderilmesi başta olmak üzere, yaraların sarılması ve bölgenin yeniden inşası ve ihyası için tüm kurumlarımız seferber olmuştur. Kurumumuz tarafından, bölgede ortaya çıkan ihtiyaçların ivedi ve sorunsuz şekilde karşılanması, kamu hizmetlerinin zamanında yerine getirilmesi, ihale ve sözleşme süreçlerinin sorunsuz bir şekilde yürütülmesiyle olası mağduriyetlerin, hak kayıplarının önüne geçilmesi amacıyla gerekli tedbirler hızla alınmıştır. Kamu işlerinde kullanılan iş makinesi ve iş gücünün bölgeye sevk edilmesi için tüm taraflara bilgilendirmeler yapılmış, mağdur olan yükleyicilere fesih, süre uzatımı ve devir hakkı tanınarak kolaylık sağlanmıştır.

Kurumumuzun 2022 yılı Sayıştay denetim raporunda, mali tablolarda görülen kayıt hatalarına ilişkin 2 adet tespit dışında, mali rapor ve tablolarımızın tüm yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği belirtilmiş ve başkaca denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

2022 yılı bütçemizde 200 milyon lira gelir ve ödenek öngörülmüşken 434,6 milyon lira gelir elde edilmiş, 369,3 milyon lira harcama yapılmıştır. 2024 yılı bütçesinde ise gelir ve ödenek 1,2 milyar lira olarak planlanmaktadır.

Kurumsal kapasitemizin artırılması ve dijital altyapımızın geliştirilmesi için kullanılacak bu bütçenin şimdiden hayırlı olmasını diliyor, Komisyonun Değerli Başkan ve üyelerine saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de konuşmasını yapmak üzere Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Başkanı Sayın Hasan Özçelik'e söz veriyorum.

Sayın Özçelik, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU BAŞKANI HASAN ÖZÇELİK – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kurumumuzun 2024 yılı bütçesinin görüşülmesi münasebetiyle heyetinize bütçemiz ve faaliyetlerimiz hakkında kısa bir bilgi arz etmek istiyorum.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun temel fonksiyonlarını şu şekilde özetleyebiliriz: Türkiye Muhasebe, Denetim ve Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları'nın yayınlanması ve güncellenmesi; bağımsız denetçi ve denetim kuruluşlarıyla yetkilendirilerek bunların sürekli eğitimlerinin sağlanması ve takibi, bağımsız denetime tabi olma kriterleri ile sürdürülebilirlik raporlamasına tabi olma kriterlerin belirlenmesi çalışmalarının yapılması, bağımsız denetim kuruluşlarının ve bağımsız denetçilerin faaliyetlerinin kurum tarafından gözetim ve denetime tabi tutulmasıdır.

Kurumumuzun temel amacı, kısaca; işletmelerin gerek finansal tablolarıyla gerekse kurumsal sürdürülebilirlik raporlarıyla paydaşlarla tam, doğru, gerçeğe ve ihtiyacı uygun, karşılaştırılabilir, finansal ve finansal olmayan bilgilerin sunulmasını sağlamak, piyasaların temel gereksinimi olan güveni pekiştirmek ve ekonomik büyümeyi desteklemektir.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; gerçekleştirilen başlıca faaliyetlerimizi kısaca şöyle özetleyebilirim: Küçük ve mikro işletmeler için finansal raporlama standardını yayınladık, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara ilişkin finansal raporlama standartları hazırlanmıştır, kalite yönetim standartları yayınlanmıştır, Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar revize edilmiştir, Güvence Denetim

Standardı'yla ilgili rehber yayınlanmıştır; eğitim yetkilendirme ve tanıtım faaliyetleri kapsamında ise 139 bağımsız denetçi, 23 denetim kuruluşu yetkilendirilmiştir, 237 adet yeni sürekli eğitim programı akredite edilmiştir, farklı illerde yapılan toplantılarla KÜMİ FRS ve kalite yönetim standartları tanıtımı yapılmıştır, finansal tablo okuryazarlığı eğitimleri verilmiştir.

Diğer taraftan, sürdürülebilir, bağımsız denetim ve finansal raporlama konularında kitap ve broşürler yayınlanmıştır. Yönetim ve inceleme faaliyetleri kapsamında ise şeffaf, rehberlik odaklı ve önleyici bir gözetim sistemi anlayışıyla gözetim faaliyetleri kapsamında duyurular ve bilgilendirmeler yapılmıştır. Otokontrol ve uyarı mekanizmaları geliştirilerek, paydaşlarımızın mevzuata aykırılıklarını eş zamanlı olarak tespit edebilmek suretiyle cezai işleme gerek kalmaksızın düzeltmeler yaptırılmıştır. Bağımsız denetime tabi olacak şirketler için hesaplama aracı revize edilmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; önümüzdeki döneme ilişkin öncelikli hedeflerimiz ise uluslararası düzenlemelerle uyumlu Türkiye sürdürülebilirlik raporlama standartlarını, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için finansal raporlama standartlarını, daha az karmaşık işletmeler için bağımsız denetim standartlarını mevzuatımıza kazandırmayı ve hâlihazırda yürürlükte olan Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları ile Katılım Finans Muhasebe Standartları'nın güncelliğini sağlamaya yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Diğer yandan, kurumsal sürdürülebilirlik raporlamasına tabi olma kriterleri belirlenecek, kurumsal sürdürülebilirlik raporlaması yapacak şirketlerin söz konusu raporlarının güvence denetimine tabi tutulması sağlanacak, sürdürülebilirlik raporlamasına tabi şirketlerin denetimlerinin yaptırılmasının takibi yaptırılacaktır. Ayrıca finansal tablo okuryazarlığı eğitimlerimiz küçük yatırımcılar başta olmak üzere ilgili tüm kesimleri kapsayacak şekilde genişletilecektir.

Diğer yandan, Finansal Analiz Platformuyla ülkemizin en büyük 9 bin reel sektör işletmesinin finansal tablolarından üretilecek anonim verilerle ekonomik karar alma süreçlerine katkı sağlanacak, bu sayede işletmelerimizin makroekonomik risk analizlerini yapabilmesi, riskli işletmeler veya sektörler hakkında bilgi edinmesi mümkün olabilecektir. Ayrıca bağımsız denetçi yardımcısı ve bağımsız denetçi eğitim ve kurslarıyla bağımsız denetimdeki nitelikli insan kaynağı ihtiyacına katkı sunulacaktır.

Sayın Başkanım, değerli hazırun; finansal raporlama ve bağımsız denetim sisteminin geliştirilmesine yönelik çalışmalarımızla uluslararası finansal raporlama uygulamalarıyla uyumlu, gerçeğe ve ihtiyaca uygun, karşılaştırılabilir, finansal ve finansal olmayan bilgilerin zamanında sunulmasını sağlayarak piyasaların temel gereksinimi olan güveni pekiştirmeyi ve ekonomik büyümeyi desteklemekteyiz. Bu sayede şirketlerimizin yerli ve yabancı finansmana erişim kolaylığı, kurumsal yapılarının güçlendirilmesi, marka değerlerinin artırılması, küresel rekabet güçlerinin korunması ve artırılması, sürdürülebilirlik raporlanmasıyla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın.

KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU BAŞKANI HASAN ÖZÇELİK – Çevre ve sosyal yönetim konularındaki politikaları ve etkilerinin kamuoyuyla paylaşılması sağlanacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ne kadar bedel talep ettiklerini ben göremedim Sayın Başkanım, yanlış bir şey mi... Bütçe rakamı yok burada. Ne istiyorlar yani ne kadar talepleri var?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bütçe talebinizi soruyor.

KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU BAŞKANI HASAN ÖZÇELİK – Hemen okuyorum, ben süre bittiği için...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Burada bir şey yazmıyor çünkü. Burada talep yok mu?

KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU BAŞKANI HASAN ÖZÇELİK – Var, ilk başta var Sayın Vekilim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İlk başta mı var, nerede var ya? Göremedim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – 2'nci sayfanın ortasında.

Şimdi de Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu İkinci Başkanı Sayın Davut Menteş'e söz veriyorum.

Sayın Menteş, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU İKİNCİ BAŞKANI DAVUT MENTEŞ – Sayın Bakanım, Sayın Komisyon Başkanı, değerli Komisyon üyeleri; öncelikle sizleri şahsım ve Kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Kurumumuz, sigortalılar ve özel emeklilik katılımcılarının hak ve menfaatlerinin korunması, sektörün geliştirilmesi ve adil bir rekabet ortamında etkin ve güvenilir bir piyasa düzeniyle ülke ekonomisine katkı sağlanması misyonu çerçevesinde tüm paydaşlarıyla iş birliği hâlinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Ülkemiz ekonomisinde teminat ve tasarruf sağlama işlevlerini yerine getiren sektörümüzde 74 şirket faaliyet göstermekte olup yaklaşık 200 bin kişiye istihdam sağlanmaktadır. Bu minvalde 2022 yılında gayrisafı yurt içi hasılanın yaklaşık 30 katı tutarında teminat sunulmuştur. Eylül 2023 itibarıyla toplam prim üretimi bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 123 artışla 328 milyar Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. Haziran 2023 finansallarına göre ise sektörün aktif toplamı 1 trilyon Türk lirasını aşmış, bireysel emeklilik dâhil likit varlıkları toplamı ise 910 milyar Türk lirasına, öz kaynakları 114 milyar Türk lirasına ulaşmıştır.

20'nci yılını dolduran özel emeklilik sisteminde ekim ayı itibarıyla toplam tasarruf sahibi sayısı 15,5 milyonu aşmış olup bu kişilerin 8,5 milyonu gönüllü BES'te; 7,2 milyonu ise otomatik katılım sisteminde yer almaktadır. Sistemde biriken toplam fon tutarı devlet katkısı dâhil 683 milyar Türk lirasına ulaşmıştır. BES dâhilinde şu ana kadar 250 binin üzerinde vatandaşımız emekli olmuştur. Vatandaşlarımızın emeklilik dönemlerindeki refah düzeylerinin artırılmasını teminen devlet katkısı oranının yüzde 30'a yükseltilmesi, toplu para yatırılması hâlinde devlet katkısının sonraki yıllara devredilebilmesi, 45 yaş üstü çalışanların da talepleri hâlinde otomatik katılım sistemine dâhil olabilmelerine imkân sağlanması gibi bazı yapısal reformları gerçekleştirmiş bulunuyoruz. İlave olarak katılımcıların sistemden çıkmadan nakit ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için kısmi çekiş yapabilmelerine ve BES birikimlerini teminat göstererek kredi kullanabilmelerine imkân sağlanmıştır. Diğer taraftan, 18 yaş altı BES uygulamasıyla bugüne kadar 1 milyonu aşkın çocuğumuz 10 milyar Türk lirasını aşan birikimle sisteme dâhil edilmiştir.

Sayın Bakanım, Sayın Başkan ve Değerli Komisyon üyeleri; iklim değişikliğinin üreticilerimiz üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek gayesiyle devlet destekli tarım sigortalarının teminat kapsamını genişletmeye devam ediyoruz. Üreticileri, verim düşüşlerinin yanı sıra fiyat dalgalanmalarından da doğan zararlara karşı koruyan devlet destekli gelir koruma sigortasının pilot

uygulaması 2023-2024 üretim döneminden itibaren ülke çapında hayata geçirilecektir. 6 Şubat tarihinde yaşadığımız elim deprem felaketleri sonrası vatandaşlarımıza DASK hariç 37 milyar Türk lirası hasar ödemesi yapılmış olup bu ödemelerin yüzde 95'inden fazlası reasürans şirketleri tarafından karşılanmıştır. Yine felaketin hemen ardından Doğal Afet Sigortaları Kurumu tarafından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının verileri kullanılarak tazminat ödemeleri hızlıca tamamlanmıştır. Bu kapsamda 450 bini aşan hasar dosyası için sigortalılara 33 milyar Türk lirasının üzerinde ödeme yapılmıştır.

Kurum olarak, felaket sonrasında vatandaşlarımızın sigorta korumasından mahrum kalmaması ve nakit ihtiyaçlarının karşılanabilmesini teminen çeşitli tedbirler alınmıştır. Özel Riskler Yönetim Merkezi bünyesinde sunulan devlet destekli ticari alacak sigortası ürününe ek olarak 2023 yılının başında yapılan düzenlemeyle KOBİ'lerin temlik ettiği faturalara istinaden banka veya finans kuruluşlarından finansman sağlanması ve kredi kapasitesinin artırılması için DDAS-f finansman ürünü geliştirilmiştir. Orta vadeli program dâhilinde katılım finansman uygulamalarının kurumsal dönüşümünü gerçekleştirmek ve sektörü destekleyici mekanizmalar tesis etmek gayesiyle başlatılan katılım finans kanunu çalışmalarına katkıda bulunmaktayız. Katılım finans esaslarına uyumlu sigortacılık tekniklerinin daha etkin ve şeffaflıkta bulunmasına yönelik düzenlemeler aracılığıyla da uluslararası düzeyde örnek model oluşturma vizyonu dâhilinde mevzuat altyapısını geliştirmekteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın lütfen.

SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU İKİNCİ BAŞKANI DAVUT MENTEŞ – Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; son olarak Kurumumuzun gelir ve gider yapısıyla ilgili bilgileri aktarmak istiyorum.

Giderlerimiz, sorumlu olduğumuz finansal kuruluşların bilançoları üzerinden hesaplanan katılma paylarıyla karşılanmakta olup Kurumumuza genel bütçeden ödenek tahsisi yapılmamaktadır. 2024 yılı için Kurumumuzun bütçe büyüklüğü 327 milyon 500 bin Türk lirası olarak öngörülmüştür. Beşeri sermayemize baktığımızda, 357 kişilik norm kadroya karşın Kurumumuzda 17'si yönetici olmak üzere toplam 176 kişi görev yapmaktadır.

Sözlerime son verirken 2024 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, gündemimizdeki bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki sunumlar bitmiştir.

Şimdi milletvekillerine söz vereceğim.

Buyurun Sayın Temelli.

Süreniz yirmi dakikadır.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayın Komisyon üyeleri, değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, çok önemli bir bakanlık. Bütçenin amiral gemisi olması gerekirken Bakanın sunumundan anlıyoruz ki kendisi de bütçeyi burada okudukça ifade ediyor.

Sayın Bakan; kalkınma planı, orta vadeli program, bütçe; bütün bunları peş peşe okuduğumuzda bir kesyapıştır yönteminin, kopyalayapıştır yönteminin hâkim olduğunu görüyoruz. Tamam, doğaldır, böyle olsun, peki. Fakat her seferinde bunu yaparken en azından bütçenin içinde barındırdığı tutarsızlıkları, bütçenin içinde barındırdığı bilim dışlıkları hiç mi görmediniz, hiç mi dikkatinizi çekmedi?

Birkaç gündür hatta birkaç haftadır Sayın Cevdet Yılmaz'la beraberiz, o bize sürekli olarak hem kalkınma planında hem diğer bütçe sunumunda birçok şey anlattı ve oradaki tutarsızlıkları dile getirdiğimizde kendisi bize hep şunu söyledi: “Siz kimlik siyaseti yapıyorsunuz.” Şimdi, bu “kimlik siyaseti” dediğiniz şeyi nasıl anlıyor, bilmiyorum ama biz kimlik siyaseti yapmıyoruz, biz bir sınıf siyaseti yapıyoruz; emekçi sınıfların, işçi sınıfının, kadınların, yoksulların mücadelesini veren bir partiyiz ama kimliklerimizle siyaset yapıyoruz, onur duyduğumuz kimliklerimizle siyaset yapıyoruz ve bu kimliklerimizden de asla vazgeçmeyeceğiz ama bu bizim sınıf siyaseti yapmadığımız anlamına gelmez. Siz de sınıf siyaseti yapıyorsunuz. Sizin iyi bir burjuva iktisatçısı olduğunuzu biliyorum, sermaye sınıfı adına konuşmalarınızı, yazdıklarınızı çizdiklerinizi, geçmişteki icraatlarınızı da biliyorum fakat önümüze getirdiğiniz kalkınma planı, orta vadeli program, bütçe; bu burjuva iktisadının akıyla bile tarif edilemeyecek kadar büyük tutarsızlıklar, büyük hatalar barındırıyor.

Bir örnek vereceğim sadece. Şimdi, kalkınma planında da orta vadeli planda da büyüme hedeflerini önümüzdeki beş yıl için, üç yıl için hep yüzde 5 bandında tutmaya çalışıyorsunuz oysa beş yıl sonra kişi başına gayrisafi yurt içi hasılayı da yüzde 70 artırıyorsunuz. Yüzde 70 artması için yıllık ortalama yüzde 11 büyümeniz lazım oysa ekonomiyi yüzde 5 büyütüyorsunuz. Bakın, buradaki hazırun, hepsi, hazine, maliye, ekonomi, istatistik konusunda deneyimli. Bu hesabın tutması için nüfusu -değil 90 milyon- 65 milyona düşürmeniz lazım. 20 milyon insana ne yapmayı düşünüyorsunuz, siyaseten planınız nedir? Çünkü bunun ekonomiyle açıklanacak bir tarafı yok. Bu denli büyük tutarsızlıkları içinde barındıran bir ekonomi programının, bir kalkınma programının, bir orta vadeli programın anlamlı olması mümkün değil.

Sürekli bize ifade ettiğiniz şey, finansal okuryazarlık kısmı çokça geçiyor. Evet, haklısınız, bir finansal okuryazarlığa ihtiyacınız var, bizim değil; biz okuyoruz da yazıyoruz da anlıyoruz da çözümlüyoruz da ama sizin iktidarınızın bir finansal okuryazarlığa ihtiyacı var. Biz de bu konuda, küçük bir başlangıç adına bir hazırlık yaptık. “Emekçi halkın bütçesi” diye bir broşür var, bunu size takdim edeceğim. En azından buradan başlayabilirsiniz diye düşünüyorum.

Bu finansal okuryazarlığın içinde biraz dolaşmakta yarar var. Şimdi, “bütçe” dediğimiz meselenin çok boyutu var, birçok boyutu var; siyasi boyutu var, toplumsal boyutu var, hukuki boyutu var. Dolayısıyla bunun içinde dolaştığımızda ister istemez bu finans meselesi baş köşeye oturuyor. Hele hele bugün karşı karşıya olduğumuz, içinde bulunduğumuz konjonktüre baktığımızda bu finans meselesinin ne kadar önemli olduğunu siz de biliyorsunuz çünkü sürekli olarak bu finans meselesini çözmek için Arabistan çöllerinde dolaşmaya devam ediyorsunuz ama şunu da net söylemek gerekiyor ki: Bugün içinde bulunduğumuz sorun bizatihi zaten bu ısrarla sürdüre geldiğiniz sermaye sınıfı odaklı ekonomi anlayışımızdan kaynaklanıyor.

12 Eylül 1980 cuntası, darbesi yapıldığında Sayın Bakan, Halit Narin çıktı ve şöyle bir şey söyledi: “Yirmi yıldır işçiler güliyordu, artık gülme sırası bizde.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Başkan, buyurun lütfen.

Kusura bakmayın, bizim sistemden bir problem çıktı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sürekli bozuk sisteminiz.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Ve 12 Eylül'den beri patronlar güllüyor ama sizin döneminizde artık kahkaha krizine girdiler neredeyse öyle güldürüyorsunuz ki ve adım attığımız her finansal operasyon nedense sermaye sınıfının bu mutluluğuna yönelik çok ciddi adımlar ama karşılığında Türkiye'de hiçbir sorunun çözülmediğini, hiçbir alanda kalıcı bir çözümün geliştirilemediğini, ekonominin her seferinde çok daha kötü bir yere sürüklendiğini görüyoruz. Bunun karşılığında ne yapıyorsunuz? Bunun karşılığında bizi tablolara, rakamlara boğuyorsunuz ama bu tabloların, rakamların hepsi gerçekten hayalî. Öyle dramatik değişimler bekliyorsunuz ki bir yıl, iki yıl içinde; örneğin cari işlemler açığında, örneğin enflasyonda, hangi rakama el atsak bir mucize sanki karşımıza çıkacak ve inanılmaz dramatik gelişmeler olacak. Mesela enflasyonu üç yılda inanılmaz bir şekilde 8 kat düşüreceksiniz, cari açığı inanılmaz bir şekilde 2,8 milyar dolara beş yıl içinde getireceksiniz.

Şimdi, bütün bunların arka planında yatan aslında ciddi bir tutarsızlık var ve bu tutarsızlığa da siz başlarken çok ilginç, ironik bir şekilde “rasyonalite” kavramıyla başladınız Bakanlığınızda. Geldiniz, ilk geldiğiniz gün dediniz ki: “İrrasyonel dönem bitmiştir.” Yani Sayın Nebati'nin dönemini irrasyonel bir dönem olarak nitelediniz. Biz şimdi dönüp bakıyoruz bu rakamlara... Ya, Sayın Nebati'ye de haksızlık yaptığınızı düşünüyor musunuz? Çünkü burada rasyonel diye ortaya koyduğunuz şeylerin içinde o denli ciddi irrasyonel -sermaye bilimi açısından, burjuva iktisadi açısından söylüyorum- politika önermeleri var ki dolayısıyla biz bunu değerlendirirken “Acaba hangisi irrasyonel?” diyoruz.” Gerçi bu rasyonalite konusu da tartışmaya çok açık bir konu; hangi sınıftan, hangi kesimden baktığınızla alakalı bir kavram, bir tartışma başlığı.

Evet, hiçbir yapısal soruna çözüm üretmek mümkün değil bu sizin ortaya koymuş olduğunuz stratejilerle. Örneğin bir büyüme projeksiyonunuz var -biraz önce rakamını verdim, tutarsızlığımı ortaya koydum- ama her şeyi ekonomik büyümenin içine sıkıştırıyorsunuz. Peki, soruyorum, tam da sizin uzmanı olduğunuz yerden soruyorum: Birikim stratejiniz ne? “Yeşil dönüşüm” diye bir şey söylüyorsunuz. Bu yeşilden anladığımız Amerikan dolarıysa bu gelsin diye Ege'de orman bırakmadınız. Yeşil dönüşüm böyle bir şey değil, yeşil dönüşüm ve teknoloji ilişkisi bambaşka şeyler. Dolayısıyla sizin burada imalat sektörü endeksi ve onun finansmanını önceleyen ve bu finansmanı yaparken de bankacılık kesimini baş üstünde taşıyan bir anlayışla nasıl bir birikim stratejiniz var ve bunun sonuçları ne olacak biz hayretle izliyoruz.

Peki, bölüşüm meselesi... Aslında bunun çok da sizin kaygılanacağınız bir konu olmadığını, iktidarınızın çok kaygılandığı bir konu olmadığını biliyoruz ama yine de talihsiz bir açıklamanız oldu Sayın Bakan -insan böyle şeyleri görünce de üzülüyor değil- dediniz ki: “Enflasyonun nedeni ücret artışlarıdır, ücretlerdeki artışlar enflasyona yol açıyor.” Böyle bir ifade bulundunuz.

Şimdi, burada, daha önce de defalarca gösterilmiş bir grafiği bir kez daha size göstermek istiyorum. Burada gördüğünüz, turuncu, iş gücünün ulusal gelirdeki payı, diğeri ise net işletme artığı yani kârlar. Dolayısıyla şimdi, böyle bir tablonun yaşandığı bir ülkede, iş gücünün yani emekçilerin aldığı payın bu kadar hızla düştüğü bir yerde hangi ücret artışı enflasyona neden olabilir ki? Bakın, burjuva iktisadi ne diyor biliyor musunuz? “Eğer çok ciddi enflasyon yaşıyorsa bir ülkede ücretleri artırın.” diyor, bizzat bu iktisat biliminin bunu söylediği bir yerde siz emekçileri suçluyorsunuz.

Başka yapısal sorunlar da var tabii, sadece meseleyi enflasyona indirgemek gerekiyor fakat yine çok kullandığımız birçok kavram var ama bir tanesi çok önemli, makroekonomik istikrar, finansal istikrar, makroihtiyati tedbirler, çok güzel; Kemal Derviş geldiğinde bu kavramları bize ilk öğretilmişti ve sonuçlarının ne olduğunu sonra çok iyi, hep beraber yaşadık! Dolayısıyla bu kavramlar kullanılmaya başlandığında biz anlıyoruz ki bir kemer sıkma geliyor fakat bu kemer sıkma öyle bir hâle geldi ki artık bunu siz gırtlığımıza takıyorsunuz, ümüğümüzü sıkıyorsunuz, nefes alamıyoruz, toplum nefes

alamıyor ve siz hâlâ diyorsunuz ki “Enflasyonun nedeni yoksullardır, işçilerdir, emekçilerdir, ücret artışıdır, emeklilerdir.” Hayır, öyle bir şey yok, tam tersine, enflasyonun esas nedenlerine vurgu yapmadığınız, oraya yönelmediğiniz için enflasyonla mücadele edemiyorsunuz. Enflasyonla mücadele edemediğiniz için de ülkenin belki de en belirgin yapısal sorunları daha da büyük diğer sorunlara yol açıyor. Kürt meselesini çözemiyorsunuz, yoksulluğu çözemiyorsunuz, hiçbir meseleyi çözemiyorsunuz, bırakın çözmeyi, çözmeyi aklınıza bile getirmek istemiyorsunuz çünkü kitlendiğiniz mesele kârlar, kitlendiğiniz mesele, “istikrar” dediğiniz mesele bankacıların kârları, iş insanlarının kârları; istikrardan anladığınız bu. Böyle gittiği için de karşımıza işte böyle bütçeler geliyor.

Evet, acayıplıklar var bütçenin içinde, gerçek anlamda acayıplıklar var, mesela en birinci sırayı bütçe açığı alıyor. Şimdi, bir bütçenin yaklaşık yüzde 24’ü, 25’i açık olabilir mi? Yani olur ama hangi dönemlerde olur? Şimdi siz sürekli “makroekonomik istikrar” diyeceksiniz, “finansal istikrar” diyeceksiniz, bütçenin yüzde 25 açık verdiği bir durumda bunu karşımıza getirip ve buna dair politika üreteceksiniz; bu mümkün değil, bunun mümkün olmadığını en az benim kadar siz de biliyorsunuz çünkü “mali disiplin” dediğiniz şey bütçeden başlıyor. Nereden başlayabilir ki mali disiplin? Siz bütçede, bu kadar disiplinsiz olduğunuz bir yerde, disiplini nereden sağlamaya çalışıyorsunuz? Disipline, insanlara yapmış olduğunuz, aslında enflasyon aracılığıyla hayatı zehir ettiğiniz zamlardan başlıyorsunuz, dolaylı vergilerden başlıyorsunuz. İnsanların satın alma gücünü düşürerek disiplin yaratacağımızı düşünüyorsunuz; böyle bir şey mümkün değil çünkü enflasyonun kaynağı emekçiler, işçiler, yoksul halklar değil. O yüzden onların hayatını daha fazla zehretmeyin; bu vergi anlayışından, bu zam politikasından, bu türden bir -tırnak içinde söylüyorum- istikrar anlayışından vazgeçin.

Bir başka mevzu, faizler. Faizlerdeki dramatik artışın tablosu önünüzdedir. Peki, bu faizlerdeki artış neye yarıyor? Sizde o rakamlar da vardır, son beş yılda -hani ileriye dönük beş yıllık plan yapıyorsunuz ya- bankaların kârlarına bakın, bankacılık sektörünün toplam kârı son beş yılda 80 milyar dolar; yüzde kaçını vergilendirdiniz? Yine, bakın, başka bir tabloda bunu net gösterebiliriz, kârların gayrisafı yurt içi hasılaya oranı; şu dramatik artışı görebiliyor musunuz? Yani bu size neyi ifade ediyor Sayın Bakan, biliyor musunuz? Aslında mali disipline nereden başlayacağınızı, vergiyi kimden alacağınızı, dolayısıyla bölüşüm meselesinin aslında büyüme meselesiyle, birikim meselesiyle nasıl alakalı olduğunu size gösteriyor. Bakmak zorundasınız, bakmıyorsunuz Sayın Bakan; sonra “Görmedim.” dersiniz, bu şekilde...

Peki, fonlar... Fonlar bu ekonominin, belki de Türkiye ekonomisinin en sıkıntılı başlıklarından biri, sizler de fonlara yüklenmeye devam ediyorsunuz. Kur korumalı mevduat başlı başına bir kriz çukuru, Sosyal Güvenlik Kurumu açıkları başlı başına büyük sıkıntı. Sosyal güvenliğe dair reform yasaları getirirken kara deliği kapatacaktınız 2000’lerin ortasında, bu kara delik öyle bir hâle geldi ki her şeyi yutuyor; gayrisafı milli hasılanın yaklaşık yüzde 4’ü kadar bir açık oluşmuş durumda. Peki, bunlarla mücadele etmenin en önemli... Makroekonomik istikrar tedbirleri dediğinizde, maliye politikası, para politikasının bütünlüklü çalışması dediğimizde ilk aklınıza ne gelir? İktisat fakültesi 2’nci sınıf öğrencisi bile bilir, hani bir kamu maliyesi dersine girmişse bunu bilir, vergiler gelir, vergi yapısı gelir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Şimdi, bizim vergi yapısına baktığımızda, Türkiye’nin vergi yapısı; dolaylı vergiler yüzde 66, dolaysız vergiler yüzde 34 ama bunun içine baktığımızda, durum bu asimetriden daha da vahim. Mesela, dolaysız vergilerin içinde kurumlar vergisi. Şimdi, kurumlar vergisi gerçekten dolaysız vergi midir? Mesela, piyasa yapısı tam rekabet şartlarında çalışmıyorsa -tam rekabet

şartlarında çalışan bir piyasa dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş tabii, kapitalist sistemin en önemli yalanlarından biri bu- şimdi Türkiye’de bu kadar tekelleşme varsa, bu kadar oligopolistik bir düzen varsa sizin kurumlar vergisine saldıgınız vergiyi kurum mu öder, tüketiciye mi yansır? Tüketiciye yansır, nitekim öyle de oluyor, işte, zamlar dediğimiz mesele bu. Dolayısıyla enflasyonla mücadele dediğiniz konunun da önemli bam tellerinden biri burada saklı. Diğer vergilere baktığımızda, mesela şöyle bir sözünüz var “Vergiyi tabana yayacağız.” Yayımışsınız zaten, daha ne kadar ödesin işçiler vergi! Emekçilerin vergi yükü yüzde 27 Sayın Bakan, KDV dâhil değil buna. Peki, sermayenin vergi yükündeki eşik ne? Yine sizin rakamlarınızdan 5,1 ve siz diyorsunuz ki: “Vergiyi tabana yayalım.” Yayıdınız, taban perişan. Bence vergiyi artık tavana yayın, biraz yukarıya bakın, biraz bankacılara yayın, iş insanlarına yayın. Yani bu taban tavan işinde de bir gariplik var. Bu vergi politikasına dair, vergi yapısına dair sıkıntılar çok büyük; katma değer vergisinde böyle, diğer vergilerde böyle, özel tüketim vergisinde böyle, akaryakıtta böyle. Şoför esnafının durumu ortadayken biz hâlâ vergiyi tabana yayıyoruz; diğer küçük esnafın durumu ortadayken biz hâlâ vergiyi tabana yayıyoruz. Mesela, küçük esnafın vergi matrah ortalaması kaç? Bu rakamı biz öğrenmek istiyoruz. Küçük esnaf nasıl bir vergiyle, vergi yüküyle karşı karşıya ya da çiftçilerin karşı karşıya kaldığı durum ne? Bunların hiç bilgisi yok bizde, sürekli süslü sözler “Vergiyi tabana yayacağız.” Aynı şekilde bu finansal okuryazarlık sayesinde sermayeyi de tabana yayacakmışsınız! Yani hâlâ borsanın şu anki yapısından bizi bihaber sanarak bize bunu pazarlıyorsunuz, ki bihaber filan değiliz, finansmanı çok iyi biliyoruz.

Maliye ve para politikası dedik. Para politikası konusunda şimdi Merkez Bankası Başkanını da dinlediğimizde, sizi de dinlediğimizde bir sıkılaşmadan yani hani istikrar ya, sıkıcaacaksınız. Peki neyi sıkıyorsunuz? Tüketici kredilerini. Kredi kartı faiz oranları yüzde 4’e çıkmış; bileşik faiz yüzde kaç yapıyor? Yüzde 60. Tüketici kartını kimler kullanıyor? Bölüşüm ilişkilerine yabancı olduğunuz için hiç bunları araştırmıyorsunuz, Bu tüketici kartlarını Sayın Bakan, çoğunlukla ayın sonunu getiremeyen insanlar kullanıyor; sayenizde... Hani o ücretler sizi rahatsız ediyor ya; etmesin, o ücretlerle ay sonu gelmiyor, vatandaş tüketici kartıyla ancak ayı tamamlayabiliyor ve siz orada faizleri yüzde 4 yapıyorsunuz ama sıkmanız gereken yer ticari krediler ve 8 trilyon lirayı geçmiş, geçmeye devam ediyor, destekleyeceğinizi söylüyorsunuz. Bu ne yaman çelişki! Bir karar verin, nereyi sıkıcaacaksınız? Karar veremiyorsunuz. Siz hâlâ hedef olarak karşınıza tüketicileri, yoksul halkı, emekçileri koyuyorsunuz. Mesela, tüketim kredi faizlerinde de aynı şeyi uyguluyorsunuz ve dolayısıyla bu, karşımıza çok ciddi olarak yoksulluğu derinleştiren, yoksulluğu yaygınlaştıran hamleler olarak çıkıyor.

Merkez Bankasının mesela kur projeksiyonlarıyla ilgili de çok ciddi sıkıntılar var. Mesela, enflasyonla mücadele-kur, faiz-kur. Şimdi, bu makasları kırdınız, zaten artık bu makaslar tutmuyor fakat projeksiyonlar o kadar sıkıntılı ki örneğin, yine, Sayın Cevdet Yılmaz dedi ki: “Biz projeksiyon filan yapmıyoruz, serbest piyasaya bıraktık.” Ben de kendisine dedim ki: O zaman 128 milyar doları niye sattınız? Madem piyasaya bıraktınız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, iki dakika ilave süre vereceğim.

Buyurun lütfen.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – O zaman niye bu ha bire döviz alım ihalesi, döviz satım ihalesi, bırakın madem öyle piyasaya, madem bu kadar çok piyasayı seviyorsunuz. Dolayısıyla bu kapitalist sistem dediğiniz mesele sonuçta birleşik kaplar hikâyesi. Bu kur-faiz ilişkisi ve projeksiyon meselesini böyle sağlıklı bir projeksiyona oturtmadığımızda zaten karşımıza işte bu kâbus senaryoları çıkmaya devam ediyor.

Fiyatlar, enflasyon meselesinde artık bu TÜİK'in rakamları yerine gerçek enflasyon rakamlarını dikkate alarak bir düzenlemeye geçmenizi tavsiye ediyoruz çünkü TÜİK'in rakamları emekçi halkı, işçileri, köylüleri, çiftçileri, esnafı aslında bir şekilde manipüle etmeye yönelik, algı yönetimine yönelik rakamlar olabilir ama aynı dertten bence siz de muzdaripsiniz.

Kârlar meselesi ve ücretler meselesini söyledik ama burada tabii, bir başka önemli mesele de sosyal yardım çerçevesindeki bu yardımlarla yaşamak zorunda olan kitlelerin içinde bulunduğu durum. Şimdi, bir mali disiplin uygulamasını da yine maalesef bu alanda görüyoruz. Bu kadar yüksek enflasyonun olduğu bir yerde, geçim sıkıntısının bu denli ciddi boyutlara ulaştığı bir yerde sosyal yardımlarla yoksulluğu yönetmeye devam etme anlayışınızda da artık bir son vermelisiniz. Sosyal yardım dediğimiz mesele yani sosyal harcamalar yani sosyal üretim aslında bir ekonomide en önemli araçlardan biri ve temel hedefi de yoksullukla mücadele olmak zorundadır. Siz yoksullukla mücadele etmiyorsanız, yoksulluğu yönetmek istiyorsunuz ve bu yoksulluğu yönetme yönünde insanları bu sosyal yardımlara muhtaç hâle getirdiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, toparlayın lütfen.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bitiriyorum.

Ben bu rakamların da ele alınıp incelenmesini ve ortaya çıkan mağduriyetin de bir an önce giderilmesini ısrarla tavsiye ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

Süreniz yirmi dakikadır.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, Sayın Bakan, bürokrasimizin değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; öncelikle hepimizi saygıyla selamlarım, görüşmelerimizin hayırlara vesile olmasını temenni ederim.

Öncelikle, Sayın Bakan, hoş geldiniz, hem Meclise hoş geldiniz hem de bir anlamda Türkiye'ye hoş geldiniz. Sayın Cumhurbaşkanı bayağı zorladı sizi Türkiye'ye getirme konusunda, baştan çok nazlandınız ama sonradan gelmeyi kabul ettiniz. Başarılar diliyorum, cesaretinizden dolayı da tebrik ediyorum çünkü ne kadar zor bir ortamda bir görev üstlendiğinizin siz farkındasınız.

Şimdi, biz burada hem kalkınma planı hem de bütçe vesilesiyle birkaç gündür hatta bir hafta on gündür makroyu çok fazla konuştuk. Tabii, Türkiye'nin şöyle bir çelişkisi var; bu, sistem değişikliğinden önce de vardı ama biraz azdı, yönetilebiliyordu, ekonomiden sorumlu bir başbakan yardımcısıyla bu çözülebiliyordu, işte farklı kurumların koordinasyonu. Şu anda bir koordinasyon problemi var; bütün piyasa Mehmet Şimşek'in ağzından ne çıkacak ona bakıyor, yerli yabancı. Bugünkü medya ilgisi de oradan, biz on gündür buradayız, böyle bir medya ilgisi yoktu mesela. Herkes sizin ne söyleyeceğinizi merak ediyor ama sizin Bakanlığınızın bu konuştuğunuzdan ve sizden beklenen konularla ilgili bir sorumluluğu, bir görevi yok hukuki olarak; böyle bir problem var. Kurumsal altyapısı tartışılabilir yani onları yapabilir mi yani bir enflasyon, büyüme, ödemeler dengesi konusunda Hazine'den gelen eski birimler nedeniyle belki olabilir ama baktığımızda, Bakanlığın esas ihtisas alanı -normal şartlarda, olması gereken- işte, borç idaresi, borçlanma, gelir ve harcama tarafı ama piyasanın enflasyonla ilgili, büyümeyle ilgili, ödemeler dengesiyle ilgili, sermaye hareketleriyle ilgili sizlerden bir beklentisi var, bir şey duymak istiyor. Sayın Bakan, bir defa bu çelişkiyi gidermek lazım Türkiye'de. Ben hep

şunu söyledim başından itibaren -bizim dediğimize geliyor ama aşama aşama geliyor, beş yıl sürdür-ekonomiden sorumlu bir Cumhurbaşkanı yardımcısı bu sistemde... Tabii, en güzeli bu sistemin değişmesi ama vatandaş “Sistem kalsın.” dedi, diyecek bir şey yok ama sadece bu işe münhasır ve kimin ağzının içine bakıyorsa piyasa o olacak o görevde, böyle bir şeyin olması lazım. Vaktim sınırlı olduğu için bunu daha fazla uzatmak istemiyorum. Şimdi, yani bu mevzuat ile bu pratik arasındaki bu problemi gidermek gerekiyor.

İkincisi: Bu hâliyle bu Bakanlık yönetilebilir değil, bu hâliyle kalması mümkün değil. Bu Bakanlık eskiden olduğu gibi... Eskiye çok merakımızdan değil ama öyle kötü işler yapıldı ki... Yani şu anda, ben baktım “web” sayfasına, 20 tane bağlı ana birim var sizde, belki bir o kadar bağlı kuruluş var yani bunların her birinin isimlerini öğrenmeniz sizin bir senenizi alır Sayın Bakan, bırakın faaliyetlerini. Az önce bütçe sunuşunuzu gördük yani bütçe sunuşunda da bir süre var, o süreyi önceliklendirmeniz gerekiyor; esas faaliyet alanınızla ilgili hususları sizden duyamadık biz. Bundan sonra bütçeyi de böyle yönetirseniz biz yandık zaten. Şimdi, bu neden kaynaklanıyor? Çok ciddi bir dağınıklık var ve sizden beklenti yüksek, sizden hem makro bekleniyor hem bir sürü iş bekleniyor yani buna bir çözüm bulmak lazım, bu yönetilebilir bir şey değil. Bunu siz de muhtemelen takdir ediyorsunuzdur.

Şimdi, tabii, ben makroya çok fazla, mümkün olduğu kadar girmeyeceğim; konuştuk, aslında keşke sizinle konuşabilseydik ama ona vaktimiz yok artık, bunu kalkınma planında hem Genel Kurulda hem Plan ve Bütçe Komisyonunda grafiklerle, artık bir akademisyen gibi... Ha, şunu söyleyeyim bir defa öncelikle: Uzun süredir sizin oturduğunuz yerde aynı dili konuştuğumuz kimse oturmadı yani biz konuşamadık yani biz bir şey söyledik, o farklı bir şey söyledi. Bu, sizinle düşüncelerimiz aynı olduğu anlamında değil ama aynı kavramları, aynı şeyleri artık iktisatçılar birbirlerine kullanabiliyor, bu anlamda burada bir şansımız var.

Tabii, siz geldiğinizde çok akıllıca bir şey yaptınız, sizden önceki politikaların hepsine “irrasyonel” “akıl dışı” diyerek kendinizin üzerine gelecek bütün şimşekleri attınız bir kenara. Şimdi, geçmişte yapılan hatalarla ilgili size ne diyelim? Yani işte, Bakan Nebati’nin, Şahap Kavcıoğlu’nun, tabii, en başında Sayın Erdoğan’ın yaptıklarıyla ilgili size bir şey diyecek durumumuz yok. Bunları siz çok iyi biliyorsunuz yani oralarda çok ciddi sıkıntılar var ve şu anda milletimiz bir bedel ödüyor; birazdan, bu bedeli kime ödetiyorsunuz, kime ödetilmeli; onu biraz vaktimiz kalırsa konuşacağız.

Çok ciddi zorluklarımız var, yüksek enflasyon, Türkiye çok yüksek bir enflasyon yaşıyor; bu, dünyadaki... Ben mesela onu da yadırgadım yani enflasyonla ilgili dünya gelişmelerini anlatırken çok fazla vurgu yaptınız; siz o niyette değilsiniz, elbette ki Türkiye’deki enflasyonun dünyadaki enflasyondan tamamen koptuğunu, kendi dinamikleri içerisinde hareket ettiğini biliyorsunuz ama sizin dışınızdaki AK PARTİ’li siyasetçiler öyle değil yani öyle bir şey yapılıyor ki sanki dünyada enflasyon arttı, Türkiye’de arttı. Böyle bir şey yok, işte burada bir sürü grafik gösterdik ya kaç gündür yani orada 1-2 puan arttı, bütün dünya alarına geçti enflasyon 2-3 puan yükseldi diye, bütün politika setini ona göre dizayn etti; bizde enflasyon 60 puan arttı, kimsenin umurunda değil bir anlamda. Ha, bu da tabii kazanca çevrildi, son söyleyeceklerimden bir tanesini baştan söyleyeyim: Yüksek enflasyon döneminde ucuz kredi yoluyla Türkiye bir yolsuzluk ekonomisi yaşadı. İktidara yakın olanlar ucuz krediyi aldı, kullandı; bu yüksek enflasyon, ucuz kredi herkesin hoşuna gitti. Ciddi bir sermaye transferi yapıldı Türkiye’de, yazıkır günahıtr! Bakın, bunun bütçedeki yansımalarını kamu bankalarında, bilmem neyde göreceğiz. Herkesin hoşuna gitti, şu andaki yüksek enflasyona müthiş bayılıyor iktidara yakın çevreler veya Merkez Bankasında... Soru önergesi verdim; yatırım taahhütlü ihtisas kredisi, milyarlarca lira, 8,5’la; yüzde 80 enflasyon, yüzde 8,5’la kredi. Yatırım var mı? Yok. Kim aldı? Belli değil. Yani böyle bir şey olabilir mi!

Şimdi, yüksek enflasyon, dolayısıyla cari açık, bütçe açığı. Birazdan detayıyla konuşacağız; Türkiye ciddi bir ikiz açıkta, bu ikiz açığı nasıl yöneteceksiniz? Yani parası rezerv para olmayan kaç tane ülke bu ikiz açığı yönetebilmiş? Yani Ümit Hoca'mın çok güzel bir tespiti var, bu ikiz açık ancak nasıl yönetilir; işte, verimlilik artışıyla yönetilebilir. E, verimlilikle ilgili zaten hiçbir şey yaptığınız yok. Yani sizin için söyleyemiyorum, iktidarınızın... Nihayetinde devlette devamlılık esas.

Şimdi, makroda böyle problemler var. İşsizlik tarafı; ciddi bir yoksullaşma, ciddi bir barınma krizi var Türkiye'de; bunu artık görmek lazım. Ciddi bir barınma krizi yaşıyor bu ülke, insanlar artık 2-3 aile aynı evde yaşıyor yani Türk töresine uygun olmayan şekilde, bağımsız aileler, birbiriyle akraba olmayanlar. Yani ondan sonra gıda krizi var, çocuk yoksulluğu... Ya, bunları çok fazla konuştuğumuz için şimdi tekrar etmek istemiyorum, Sayın Bakan, hakikaten önünüzdeki zorluklar bunlar. Tabii, siz şimdi makrodan bakınca içe bir tarafa bir çekidüzen vereceksiniz ama bu bedeli bugüne kadar ödeyenler mi ödemeye devam edecek yoksa hiç bedel ödemeyip zengin olanlara mı bu bedel ödetilecek? Elbette birisi bu bedeli ödeyecek. Şimdi, dolayısıyla ikiz açık meselesi...

Hani cari işlemleri çok konuştuk oraya girmeyeceğim ama bir şeyinizi yadırgadığımı ifade etmek isterim, yani siz de cari açıkla mücadeleyi Gabar Dağı'ndaki petrole bağlarsanız bu iş olmaz. Biz Türkiye'nin petrol bulmasına, doğal gaz bulmasına seviniriz, onur duyarız ama piyasa sizden... Yani daha ne olacağı belli değil. Bakın, Karadeniz'deki petrole ilgili günlük 10 milyon metreküp denildi, şu anda 3 milyon metreküpün altına düştü. Enerji Bakanı ortada yok, genel müdür ortada yok. Yani bunları böyle söylüyorlar, şişiriyorlar, ondan sonra bir şey çıkmıyor; keşke çıksa ama piyasa sizden cari açıkla ilgili... Bırakın Gabar Dağı'ndaki petrolü, o gelsin, eyvallah, başımızın üzerinde ama onun dışında cari açıkla ilgili nasıl mücadele edeceğinize ilişkin piyasanın sizden ciddi bir beklentisi var; bence onu söylemeniz lazım.

Şimdi, yıllarca konuştuk, işte, siz Bakan, biz bürokrat o şekilde yıllarca çalıştık. Efendim, işte, bütçe dengesi, IMF tanımlı denge veya program tanımlı denge... Türkiye, sizin iktidarınızdan bir süre önce başlayan, sizin iktidarınızın ilk yıllarında çok yüksek faiz dışı fazlalar verdi, sonra ikinci evre olarak 2008-2016 döneminde bu cari fazlalar sıfıra yaklaştı; şu anda program tanımlı bile eksi 4'lerde. Program tanımlıdan kasıt, arkadaşlar yani faizlerin tamamını harcama gibi kabul etmiyorsunuz, dışarı atıyorsunuz; bir defalık gelir, bir defalık harcama türü şeyleri dışarı atıyorsunuz ve yüzde 4 açık... Yani yüzde 4 fazlalardan Türkiye yüzde 4 açıklara geldi. Biz şunu söylemiyoruz, şimdi, dün bunları söyleyince Cevdet Bey yine "Ya, işte 2002 yılında biz geldiğimizde, efendim, işte, bütçenin vergi gelirlerinin yüzde 80'i faize gidiyordu." dedi. Kardeşim, onu zaten biliyoruz, orada bir şey demiyoruz; "Bu Hükümetin bir başarısı var burada." diyoruz ama bu başarı tersine döndü, şu anda bütün rasyolar çok hızlı bir şekilde bozuluyor; bunun ne kadar hızlı bozulma potansiyeli olduğunu en iyi bilenlerdensiniz siz.

Bir şeyinizi daha yadırgadım; hani siyaseten bunlar söylenebilir tabii, nihayetinde siyaset yapıyorsunuz. Aslında siyaset yapmıyorsunuz, bu sistemde Bakanlar eski müsteşarlardır, teknokratlardır bana göre; tartışmak gerekirse bunu tartışırız. Şimdi, bütçe açığını, bütçedeki bozulmayı depreme bağladınız; Sayın Bakanım, değil. Bakın, bütçedeki temel bozulmalardan bir tanesi... Yani çok geçmişe gitmiyorum, 2018'dir son dönem bozulmaları, Sayın Berat Albayrak'ın geliştinden sonra veya sistem değişikliği; onun hangisinden kaynaklandığını ben ekonometrik olarak ayırt edebiliyor değilim ama son bozulma da bu 2021 Eylül'den itibaren "Faiz sebep, enflasyon sonuç; nas var." deyip bütün ortalığı yangın yerine çeviren o anlamsız kararların alınmasındandır. Şimdi, 2021 bütçesine bakın, 2022 bütçesinin bütçe dengesi nasıl oldu da açık düştü; onu biz anlayamıyoruz ama 2021'de de çok ciddi bozulma var. Şimdi bütçedeki bozulma daha eski veya yani depreme... Şimdi depremin harcaması

geldiyse depremi gerekçe kılarak tarihte olmamış vergi artışları yaptınız, o zaman hani depremin harcamasını dışarı çıkarıyorsanız “deprem” diye koyduğunuz vergileri de dışarı çıkarmanız lazım. O zaman da baktığımızda yani yüzde 6,4'lük bütçe açığı ki çok yüksek bir açık... Türkiye bunu 2006 yılında sıfırlamıştı, kamu açığı açısından sıfırlamıştı; şimdi yüzde 6'larda, 7'lerde bir kamu açığı veya bütçe açığının hakikaten hele hele yüzde 4'lük, 5'lik cari açıkla birlikte sürülebilir olmadığını siz çok iyi biliyorsunuz.

Şimdi, bakın, şu yıllık programın 52'nci sayfasında yapısal bütçe dengesi var. Zaten buraya bakarsanız burada da yapısal olarak bütçenin ne kadar bozulduğunu görüyoruz. Burada deprem harcamalarını çıkarıyor hatta burada bir şey yapıyor, depremden gelen vergiyi gelir olarak gösteriyor, harcamayı çıkarıyor sadece; buna rağmen yüzde 3,6'lık -son bir yılda- bozulma var. Şimdi, vergisiyle birlikte düşündüğünüz zaman... Yani dolayısıyla hani bunu depreme bağlamak yanıltıcı olur; bu, doğru bir tespit olmaz.

Şimdi, Sayın Bakan, siz de çok iyi biliyorsunuz ki bütçe, esnekliğini ciddi ölçüde yitirdi, bütçede ciddi bir katılma var. Dolayısıyla şimdi, Türkiye'ye... Ha, bunları yine harcama programları bağlamında, kalkınma planı ve bütçenin geneli üzerinde filan konuştuk. Yani güzel, cafcacı laflar yazılıyor; “yeşil dönüşüm” 200, 300 defa geçiyor, bilmem ne yapıyor; harcama programlarına bakıyorsunuz, yeşil dönüşümle ilgili bir tane ayrılmış kaynak yok. Önümüzde üç yıllık bir bütçe var değil mi; orta vadeli bütçe getiriyorsunuz veya “Bağımlılıkla mücadele edeceğiz.” deniliyor, bağımlılığa ayrılan toplam para 7 milyon lira, Ankara'da bir daire satın alınmıyor veya diğer hangisini söylerseniz söyleyin ya; kaynak tahsisi ile set ettiğiniz politikalar arasında hiçbir alaka yok. Bütçe ayrı bir tarafa gidiyor, ayrı bir şekilde bir bütçe yapılmış, ondan sonra diğer tarafta da politikalar farklı şeyler söylüyor. Bir politikayı hayata geçirmek kaynakla olur, kaynak olmadan zaten bunu yapma imkânınız yok; ya düzenleme yapacaksınız ya kaynak yapacaksınız. E, sizden düzenleme bekliyoruz Sayın Bakan, beş ay oldu geleli, Meclise bir tane reform mahiyetinde bir kanun göndermediniz, göndermediniz! Ha, bu sizin kabahatinizdir, değildir; muhtemelen kabul ettiremiyorsunuz bazı şeyleri, Hükûmetin de hazırlığı yoktu. Bakın, Millet İttifakı tarafı olarak biz ciddi hazırlık yaptık, Cenab-ı Allah bize nasip etmedi, millet takdir etmedi, iktidarı vermedi. Şimdi yeniden Sayın Erdoğan geldi, hiçbir hazırlık yok, ne yapacakları belli değil, beş ay geçti. Bu kadar ciddi problemlerin olduğu bir ülkede bu altın değerindeki beş ayda biz hiçbir şey yapmadık. Aşağıda biz laylaylom yapıyoruz yani Genel Kurulda, tabiri caizse; anlatabildim mi? Uluslararası sözleşme görüşülüyor, bilmem ne görüşülüyor; böyle işte, üzmeden kendimizi, bilmem ne yapmadan falan şey yapılıyor. E, bizim gönderdiğimiz kanun teklifleri gündeme alınmıyor. Dolayısıyla iktidar tarafından gelmesi lazım, bunun böyle olduğunu hepimiz biliyoruz.

Şimdi, katılma var. Katılmanın birinci nedeni kamu bankaları. Geçmişte hiç olmayan harcama türleri icat olmaya başladı. Yani bunlar... Değerli arkadaşlar, bakın, bizim kamu bankalarına yaptığımız toplam transfer geçmiş yıllarda 3-5 milyar lira filandı. Şimdi -2024'te- ne kadar olmuş? 116 milyar lira iki kamu bankasına, 2025'te 143 milyar lira, 2026'da 162 milyar lira vereceğiz diyoruz ya; son üç dört yılda 480 milyar lira, yaklaşık 500 milyar lira kamu bankalarına para aktaracağız. E, diyebilirsiniz ki: “Efendim, işte, esnafa sübvansiyon, şuna sübvansiyon.” Tamam, bu sübvansiyonları daha öncede yapmıyorduk da şimdi niye yapmak durumunda kaldık? Yanlış politikaların bedeli geldi, bütçede 500 milyar lira olarak üzerimize bindi. E, şimdi bunu önümüzdeki üç yılda da yapacağımızı söylüyorsunuz.

Şimdi, tabii, sadece bu da değil kamu bankalarına. Mesela şeffaflık kısmını söyleyecektim -belki vaktim kalmaz- sizin şeffaflığa ne kadar önem verdiğinizi biz biliyoruz. Şimdi, Türkiye, 90'lı yıllarda yaptığı ne kadar kötü iş varsa ve o büyük krizleri yaşatan ne kadar kötü iş varsa emin olun değerli arkadaşlar, aynısını tekrar yapıyor ya, hayret ediyorum ben. Şimdi nakit dışı tahvil veriyoruz. Hiç

hesaba kitaba girmeyen, bütçede gözükmeyen, şu anda stokta gözüken 297,6 milyar liralık yani 298 milyar liralık nakit dışı tahvil var kamu bankalarına. Yani bir yandan bütçeden para bir yandan da alt taraftan kâğıt vererek kamu bankalarını ayakta tutmaya çalışıyoruz. Kamu bankaları müflis durumdadır, dünyanın neresinde olursa olsun bu kamu bankalarına el konulur normal şartlarda. Yani bu olmaz ki! Bu problemler üç yıl önce, dört yıl önce, beş yıl önce yoktu da niye var şimdi? Bunları düşünmek lazım değerli arkadaşlar. Bir katılma burası, buraya çok ciddi kaynak ayırmak durumundasınız.

Bir de şu var tabii: Biz müteahhitleri kurtarmak durumunda mıyız her defasında? Yani 0,79'la, 0,69'la geçen dönem bir şey verildi, yeni müteahhitlere yeni evler için kredi verildi. Şimdi, biz bunları sorduk, aylık ödemeleri 35-40 bin liraya geliyor. 35-40 bin lirayı şurada kaç kişi ödeyebilir? Ben milletvekili olmuşum, çocuğum yeni memur olmuş, üzerinde ev yok. Yani zengin baba üzerinde henüz, tabii yaşı itibarıyla, ev olmayan çocuğuna 0,69 krediyi ev verdi. Millet fakrüzaret içerisinde perişanken zengine transfer yapıldı 0,69'luk kredi faizleriyle. Niye? Müteahhit kurtarmak için. E, bir de diyorsunuz "Kaynaklarımızı üretken alanlara kullanacağız." Ya, her defasında üretken olmayan alanlara yani bu alanlara Türkiye bu kadar çok kaynak yığar mı Sayın Bakan?

Bunu niye söylüyorum? Geçmiş eleştirmek için değil artık, geçti, geçti gitti ama 1,20 tekrar konuşuluyor, buna mani olmanız lazım. "Tekrar 1,20'yle ucuz kredi verilecek." deniliyor. Yani bu kadar yüksek enflasyonda 1,20'yle... Bileşiği kaç gelir, işte 14-15 filan mı olur, kaç olursa işte o. Yani böyle bir şey olabilir mi! Yine müteahhit kurtaracağız diye... Bu krediyi hiç fakir alamayacak. Garibana veriyorsanız bedava verin, kimsenin bir şey dediği yok. Ya, deprem bölgesinde parayla vereceksiniz, ondan sonra gideceksiniz burada zenginlere... Bakın, zengin bu, bir defa ilk ev olmasının bir önemi yok değerli arkadaşlar. Yani burada birçoğunuzun yetişkin çocuğu vardır, hangisinin üzerinde ev var? Belki babası çok zengin, çocuk üzerine ev alınacak, babası kredilerini ödeyecek. Ya, bu yapıldı ya! Biz hayatın içerisindeyiz, biz bunları görüyoruz. Yazık günah değil mi? İşte, o yüzden de kamu bankalarına oluk oluk para akıtmak durumunda kalıyorsunuz.

KİT sistemi çöktü, yeni bir kara delik oluştu, koskocaman bir kara delik. KİT sistemi fazla veren bir sistemdi, çöktü. Verilen paralar belli, 2024 yılında 750 milyar lira KİT sistemine transfer yapıyorsunuz. Ha, diyeceksiniz ki: "Efendim, işte, doğal gaz yardımı, şu yardımı bu yardımı filan." Ya, bu da yanlış politikalarla kaynaklandı. Yanlış politikaların bedeli buraya geldi, burada da ciddi bir katılma var, bunlara şimdi çok fazla...

Kamu-özel iş birliği projelerinin dolar bazında gelirleri devam ediyor. Önümüzde üç yıl için getirdiğiniz bütçede "673 milyar lira kamu-özel iş birliği projeleri kapsamında ödeme yapacağız." diyorsunuz. Bir kuruluş kesebilecek misiniz, böyle bir planlamanız var mı? Böyle bir şey yok. Yani "Bir kuruluş devlete yük olmayacak. Bunlar hiçbir şey bilmiyor, bunlar hesap kitap bilmiyor." denilerek yapılan projelerde üç yıl içerisinde ödenecek para 673 milyar lira. İşte "katılma" dediğimiz bu. Sadece...

Bakın, bir de faiz giderleri var. Faiz giderleri zaten Allah'a emanet yani şimdi 50-60 milyar lira olan daha üç dört yıl öncesindeki faiz giderleri şu anda, bu yıl 1,254 trilyon, önümüzdeki birkaç yıl içerisinde 2 trilyon, 2,5 trilyon civarına gelecek faiz giderleri bir yılda. Faizin vergi oranına bakın. Yani şunu söyleyin, siz söylemezsiniz de, mesela Cevdet bey söyledi, ben çok yadırgadım: "Ya, efendim işte, 2002..." 2002'ye niye bakıyorsun? 2002 zaten iflas edilmiş dönemin hemen arkasından gelen bir dönemdi. Yani 2002'den biraz iyiyse vergiler... Yirmi yıl mücadele edildi bunlar olsun diye. Şimdi, onun gibi mi, o kadar kötü mü olması gerekiyordu yani yine vergimizin tamamını faize mi vermemiz lazım? Bu ikazı yaptığımız zaman bu ikazın niye yerinde bir ikaz olduğu kabul edilmiyor? Astronomik bir şekilde artıyor yani vergilerin önemli kısmı faize doğru tekrar gitmeye başladı.

Dolayısıyla, Sayın Bakan, bakın, sadece bu üç kalemden baktığınız zaman zaten yüzde kaç oluyor? 2024'te yüzde 21'i bütçenin buraya gidiyor yani personel giderleri var, oralarda bir şey yapamazsınız, oralara basıyorsunuz. Emeklilere para verilmiyor; nisanda 7.500 lira alan 8-10 milyon emekli hâlâ 7.500 lira almaya devam ediyor. Şimdi, artış olarak baktığınızda size çok gelebilir, bütçe yükü çok fazla olabilir ama ciddi bir mağduriyet var; bunu görmek lazım. Her gün yüzlerce mesaj alıyoruz emeklilerden, insanlar perişan. İşte o yüzden işiniz çok zor, bir tercih yapmak durumundasınız yani yeni alanların, vergilenmemiş, zengin olan, servet transferi yapılmış alanların üzerine mi gideceksiniz, bunlara ne kadar müsaade edilecek yoksa yine vatandaşın sırtına mı bineceğiz, işçinin, köylünün? Köylüyü birazdan tarım bütçesinde konuşacağız.

2021 Eylülünden itibaren bütçenin faiz yükünün nasıl patladığını söylemeye gerek yok. Önümüzdeki dönemde ödenecek yükleri siz çok iyi biliyorsunuz, Hazinesinin sayfasında var yani daha henüz bütçeye gelmemiş ama gelecek. İç faiz ödemesi -yükümlülük anlamında- önümüzdeki dönem için anaparasını geçmiş, hazine tefecilerin eline düşmüş, tefeciye teslim bir hazine var maalesef bizim; bunu görmek lazım. Bunların hepsinin düzeltilmesi ihtiyaç.

Şimdi söylüyorsunuz, stratejiniz son derece doğru. Eğer Hazine Müsteşarlığı... O yüzden ayrılmalı diyorum. Hazine Müsteşarlığı eski sistemde olsaydı Berat Albayrak 2018'den itibaren bu memlekette bütün borcu altına, dövize, kura, bilmem neye dayandıramazdı; hiçbir Hazine müsteşarı bunu imzalamazdı ama aldı Bakanlığın bünyesine, genel müdürlük hâline getirdi; batırdı adam ya, batırdı ya! Bunu görmek lazım ya! O yüzden Hazine Müsteşarlığının -hele hele artık eskisinden daha da bir zaruret oldu- kesinlikle ayrılması lazım, sorumluluğu müsteşar üzerinde hissetmesi lazım; başka türlü olmaz, başka türlü bunları yapma imkânımız yok.

Şimdi, hâlâ siz de söylüyorsunuz, diğerleri de söylüyor: "Borçlarımızın millî gelire oranı..." Maastricht Kriterleri veya diğer ülkelerle mukayese ettiğimizde filan düşük."

Şimdi, az önceki çerçevede bakarsanız faizi anaparayı geçti. Şöyle kendime göre bir hesap yaptım, teknisyen arkadaşlar isterse onlarla paylaşırım. Şimdi, bizim stokta gözüken -merkezî yönetim bütçesi- iç borcumuz -Hazineciler bunu bilirler- 102 milyar dolar, milyar dolar cinsinden söylüyorum yani TL olarak 2 trilyon 860 milyar TL, dolar kurunu 28 aldım. Stokta gözükmeyen -hani siz "Stokumuz iyi." diyorsunuz ya- ama ödeme yükümlülüğümüz artık kesinleşmiş -vaktini bekliyoruz ödemek için- 137 milyar dolar var; bu, sizin borç stokunuzda gözükmüyor. Kaç tane ülke var yani merkezî yönetimin stokta gözüken anaparası 102 milyar dolar olup ödeyeceği kesinleşmiş faizi 137 milyar dolar olan yani onun yaklaşık yüzde 35 üstünde olan -ben merak ediyorum- kaç tane ülke var, borçlanmanın vade yapısı bu kadar kısayken? Hani elli yıllık borçlanırsınız da onlarda, orada faiz fazla gözükebilir ama birkaç yıl içerisinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Usta, iki dakika ek süre veriyorum.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Dolayısıyla borç rakamlarına akademik anlamda bakıldığında bu anlamda yanlış yani sadece o kadar söyleyeceğim.

Şimdi, bu yoksullaşma meselesinin üzerine durmayacağım. Gini katsayısının bozulduğunu filan biliyoruz. Biraz TÜİK'e vakit ayırmam lazım çünkü esas büyük günahkârlardan bir tanesi TÜİK'tir, ona biraz vakit ayırmamız lazım. Dolayısıyla şimdi, lütfen, çalışana, işçiye filan bedel ödetmeyin. Ücret üzerinden rekabet... Bakın reel iş gücü endeksleri var, bunların hepsi aşağı doğru patır patır düşüyor, oralara iyi bakmamız lazım.

Körfez ülkeleri meselesi... Sayın Bakan yani Körfez ülkeleri doğru politikaya gelmez, Körfez ülkeleri suistimale gelir yani ben bir anlamda da sizin Körfez ülkelerini bu kadar çok ziyaret etmenizi yadırgadığımı ifade etmek istiyorum.

Şimdi siz diyorsunuz ki: “İşçi, emekli ücretlerinde...” Yani bu akademik bir tartışma belki, şu grafiğe bir bakmanızı istiyorum. Yani enflasyon farkı vermek, enflasyona ezdirmemek anlamına gelmiyor. Şurada bakın, şu turuncu maaş-ücret, 2022 memur maaşları; şimdi şurada bir enflasyon oluşuyor, şu kırmızı alan altı ayda oluşan refah kaybı. Evet, temmuzda bunu telafi ediyorsunuz hatta şurada bir refah fazlalığı oluşabiliyor ama tekrar hızlı bir şekilde refah kaybı oluşuyor. Mesela, benim hesabıma göre yüzde 8’lik, çok yüksek bir orandır, yüzde 8’lik refah kaybı var 2022 yılında memurlarda. Şimdi, bu sistem dolayısıyla yani baştan artışı düşük verip altı ay gecikmeli enflasyon farkı vermek insanları enflasyona ezdirmeme anlamına gelmiyor. Bunun emekliler için de aynısını yapıyoruz, aynı şeyi görme imkânımız var. Dolayısıyla, burada o zaman baştan biraz daha yüklemeli bir şey vermek gerekiyor.

Şimdi, tarım bütçesini çok kısa söyleyeceğim. Tarımsal amaçlı transferlerin milli gelir içerisindeki... Kendi bütçenizle şey yapıyorum, 2006’da milli gelirin 0,6’sı iken şu anda 0,22’ye düşüyor ve siz “Bunu 2026’da 0,20’ye çekeceğiz.” diyorsunuz. Hani yüzde 1 falan filan, kanunu falan söylemiyorum. Ya, diyorsunuz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, bir iki dakika müsaade ederseniz...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Usta, bir dakika daha uzatıyorum süreyi.

Lütfen tamamlayalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi, çiftçi perişan. Bakın, buğday üreticisi hakikaten çok perişan oldu, bu sene geçen yılın altında fiyatla buğdayını sattı; ayçiçeği üreticisi öyle, arpa üreticisi öyle. Çeltik üreticisi dün Bafra’da, bizim Samsun Bafra’da nümayiş yaptı. Yani TMO alıcı olarak girmiyor. Bunu Tarım Bakanlığına değil size niye söylüyorum? Çünkü KİT’lerden de sorumlusunuz siz aynı zamanda. Yani muhtemelen “Para vermeyeceğim.” denildi, dolayısıyla TMO girmiyor, TMO’nun alıcı olmadığı bir yerde buğday üreticisi... Efendim, Tarım Kredi de zaten farklı bir şekilde giriyor, vakit olmadığı için onun detayını vermeyeceğim ama TMO’nun burada alıcı olarak piyasaya girmesi lazım Sayın Bakan, yoksa diğer türlü hiçbir şekilde bunu şey yapamayız.

Şimdi, vergi sistemiyle ilgili o zaman sadece öneri kısmında... Kayıt dışılıkla gerçekten mücadele etmeniz lazım. Çok yüksek, aşırı kârlar var, bunların üzerine mutlak surette Türkiye’nin gitmesi lazım. Bu KDV’yle madeveyle bu işler olmaz. İmar rantlarının mutlak surette tekrar gündeme alınması lazım. Bununla ilgili çalışmalarını sizler siyasetçi, bizler bürokrat olarak yaptık, bu çalışmalar var. Türkiye’nin gündemine bunları getirmemiz gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen toparlayın.

ERHAN USTA (Samsun) – Toparlayacağım Sayın Başkanım.

Çok özür dilerim, ben hakikaten öneri mahiyetinde...

Finansal sistem üzerinde vergilendirilmeyen ciddi bir alan var. Artık Türkiye’nin bunları vergilendirmesi lazım. Ya, otuz yıldır hâlâ bebek, bebek; olur mu ya? Borsamız bebek, şu bebek, bu bebek filan. Oralarda çok iyi paralar kazanılıyor, bir kuruş vergi vermiyor insanlar. Buraların vergilendirilmesi lazım.

Motorlu taşıtlar vergisinin rakamına bir baktım şimdi yani herhâlde bu sene yaklaşık yüzde 100'lük bir artış yapacaksınız gibi geliyor. Harcama tarafında... Yani şunu planlamacılara sordum, cevap vermediler. Ya "rasyonalizasyon" diyorsunuz, hangi harcama programını rasyonalize ettiniz? Bana bir tane bir şey söyleyin.

Sayın Bakanım, gerçekten harcama programının gözden geçirilmesi lazım; çok ciddi verimsiz alanlar var, öteden beri alınan ödenekler var, buralara mutlak surette bakmanız lazım. Efendim, buraları da hızlı geçiyorum.

TÜİK'e maalesef gelemedim, artık bunu nasıl yapacağız bilmiyorum ama TÜİK'in büyüme rakamlarının yanlış olduğunu sadece söyleyeyim, merak ederlerse niye olduğunu anlatırım. Toplam faktör verimliliğiyle ilişkisine baksınlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, yarım dakikada bitiriyorum.

Toplam faktör verimliliği patlamış gitmiş Türkiye'de. Şimdi, arkadaşlar, büyümenin kaynağına gidiyor planlamacılar, bu büyümenin nasıl olduğunu bulamıyorlar, ondan sonra hepsini tabii "residual" olduğu için toplam faktör verimliliğine atıyorlar. Şimdi, ya, bütün endekslerin bozulduğu, hukukun kalmadığı, yolsuzlukların arttığına ilişkin endekslerin bozulduğu, bütün algının bozulduğu bir ülkede toplam faktör verimliliğinin büyümeye katkısı yüzde 35 olabilir mi? Bu niye? Çünkü enflasyon yanlış ölçülüyor, TÜİK enflasyonu yanlış ölçüyor, millî geliri önce cari fiyatlarla bulup enflasyonla büyümeyi hesap ettiği için düşük enflasyonla büyümeyi patlatıyor, yüksek büyüme olduğu için de bütün büyüme toplam faktör verimliliğinden geliyor. Varsa teknik olarak bunu benimle tartışacak, benim odam bir üst katta, bunları tartışabiliriz.

Teşekkür ediyorum.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Saadet Partisi Grubu adına Selim Temurci Bey'e söz veriyorum.

Buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, çok kıymetli milletvekillerimiz, değerli bürokrat arkadaşlar, basınımızın kıymetli mensupları; ben de hepinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Tabii, birçok şey ifade edildi ama ben şöyle bir hayal kurmak istiyorum: Şu dört beş yıl, Türkiye'nin geçen dört beş yılında biz faiz-kur-enflasyon tartışmalarının içinde olmasaydık ve rasyonel ekonomik politikalarla yol yürüseydik belki bu toplantıda daha çok AR-GE'yi, inovasyonu, katma değerli ürünleri, beşerî sermayeyi ve Türkiye'nin bir üst gelir grubuna çıkacağı bir durumdan bahsederdik.

Ben biraz tarihsel bir hatırlatma yapmak zorundayım. Çünkü belki bir ironi olacak ama burada amacımız üzüm yemek, bağcıyı dövmek değil. Yani Türkiye'nin dört beş yıllık süre içerisinde ekonomi politikalarına ve yaklaşımlarına baktığımızda muhtemelen bir iki yıl önce burada bütçeler konuşulurken şu konuşulmuştur yani hep faiz sebep, enflasyon sonuçtan bahsediyoruz ama aslında biz bir yıl önce, bir buçuk yıl önce farklı bir şey konuşuyorduk, diyorduk ki: "Biz cari açığı düşüreceğiz çünkü bu cari açık düşerse, Türk lirası değersiz hâle gelirse daha fazla ihracat yaparız ve dolayısıyla döviz

açığımızı yönetmiş oluruz, ondan sonra da enflasyonu düşürürüz.” Şimdi, artık böyle bir şey yok ve bu ülke, geçtiğimiz birkaç yıla baktığımızda, yine Merkez Bankasını yöneten insanların “Para politikası araçlarını kullanmayacağım.” dediği bir ülkeydi.

Şimdi, onun için, sevgili Bakanımıza elbette başarılar diliyoruz, birlikte çalıştığımız dostlarımız da var, gördük, mutlu olduk, Allah yardımcımız olsun, duamız odur. Sanki ülkede bir iktidar değişikliği olmuş, sanki yeni bir akıl ekonomiyi ele almış ve yeniden başlıyor, hadi yeniden başlayalım. Şimdi, bu yeniden başlamak için vergilerle ilgili çok şey söylendi ama ben şunu ifade etmek isterim: Elbette bizim belki bilmediğimiz bazı şeyler var ve siyasetin de -birkaç aydır Meclisteyiz- bazı kara delikleri var.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; ben şimdi burada konuşurken tekrar bunları not almak zorunda kaldım. Bir Rizeli olarak da ülkenin sevdalısı biri olarak da bu kara delikleri, ekonominin bu karanlık noktalarını sizlerin aydınlatması lazım çünkü benim bildiğim AK PARTİ her şeyden önce şeffaflık vadeden bir siyasi hareket olarak yola çıktı.

Burada, bir, kara delikler, siyasetin tartışma konuları... Hiçbir belgede rastlamadığımız mesele Varlık Fonu. Şimdi, bu Varlık Fonu meselesi siyasetin en önemli tartışma alanlarından biri. Bunu tartışmayalım çünkü neden tartışmayalım? Türkiye'nin en kıymetli ekonomik varlıkları Varlık Fonu içerisinde. Rizeliliğime vurgu yaptım şundan dolayı: 2017 yılında -biliyorsunuz- ÇAYKUR Varlık Fonuna devredildi, beş yıl içerisinde -geçen üç yılda 2014, 2015, 2016 yıllarında kâr eden ÇAYKUR- 2017'den sonraki beş yılda 2,6 milyar TL zarar etti. Ben şu anda Türk Hava Yollarının, kamu bankalarının, Varlık Fonunda “Türkiye” denildiğinde Türkiye'nin, kamunun bir sürü marka kuruluşunun durumunu bilmiyorum; bunlar önemli.

Diğer bir mesele, yine bu ekonominin karanlık alanlarından bir tanesi. Sağ olsun Merkez Bankası Başkanımızla okuldaşız, geldi, burada kur korumalı mevduatla ilgili sayın vekillerimiz, sözcülerimiz sorular sordu, o da bazı rakamlar verdi ama yine ekonomi grupları içerisinde kurduğumuz, üniversitelerdeki hocalarımızla yaptığımız değerlendirmelerde kur korumalı mevduatın ekonomiye toplam maliyetinin yıllar içerisinde minimum 700 milyar TL olduğuna dair hesaplar yapıyoruz, şu an kamunun bize verdiği rakamlar 200-250 milyar TL'ye ulaşıyor. Şimdi, kimseyi kişisel olarak asla şey almak istemeyiz, bu bizlere de yakışmaz çünkü sonuçta orada da bir inanmışlık vardı. Şunu da biliyoruz ki kur korumalı mevduat açıklandığında sayfalarca rapor yazdığımızda, iktidardaki arkadaşlara “Ya, bu ülke bizim, bu devlet bizim -rahmetli Özal'ın bütün o konuşmalarını da altına ekleyerek- ya, bu bizi perişan eder, bu ülke bunu kaldıramaz.” diye yazdığımızda arkadaşların bize verdiği cevap şu idi “Bütçe üzerinde bunun bir yükü olmayacak.” ve şu anda bu da maalesef siyasetin en önemli karanlık alanlarından bir tanesi sevgili Bakanım ve bu, artık tartışma olmaktan çıkartılmalı. Neden çıkartılmalı? Çünkü biz eğer bunları bilirsek bunları artık konuşmaktan vazgeçer, daha fazla çözüm üzerine konuşmuş oluruz.

Şimdi, çok konuşuldu TÜİK verileri, enflasyon da çok konuşuldu. TÜİK'le ilgili olarak şunu söylemek isterim: İşte, malum, bir enflasyon sepetimiz var, yurt dışıyla ilgili olarak TÜİK üzerine yazılan makaleler var. Şimdi, bunları okuduğumuzda Türkiye Cumhuriyeti devletine ait olan bir kurumun başta enflasyon olmak üzere bu milletin cebinden yanlış verilerle para aktardığı bir mekanizmaya alet olmuşsa bunun gerçekten hesabı, vebali çok ağırdır. Dolayısıyla, bu mesele bence sizin tarafınızdan açıklığa kavuşturulması gereken bir şey.

Diğer bir konu, bu 128 milyar dolar meselesi. Ya, bu, utanç verici bir mesele. O kullanır, bu kullanır; umurunda değil ama şunu biliyoruz: Geçtiğimiz bir buçuk-iki yıl içerisinde yapılan yeni hesaplar var çünkü biz kamudan bunu duymuyoruz, duymadığımızda da her siyasi parti, her arkadaşımız... AK

PARTİ'li arkadaşlarla da oturup konuşuyoruz, ne olduğu konusunda onların da bir bilgisi yok. 128 milyardan sonra minimum 130 milyar dolar satıldığını söyleyen de var, 200 de var, 112 de var. Hadi 112'yi alalım. Arkadaşlar, 112 milyar dolar eğer 128 milyar dolardan sonra satılmışsa yani dehşet rakamlar ortaya çıkıyor.

Dolayısıyla biz şunu bilmeliyiz: Ya, Allah aşkına, 2018 yılından sonra... Bakın, şurada bir tablo göstereceğim. Çok teşekkür ediyorum, bu çok önemli, sizin konuşmanızı dikkatle dinledim. Şimdi, burada özellikle vergi gelirlerinin bütçe içindeki payıyla ilgili olarak bir paylaşım yapacağım. Bakın, 2017'ye kadar grafik bu şekilde devam ediyor, 2018'den sonra vergi gelirlerinin bütçe içindeki payı roketlemiş, gidiyor. Aslında Sayın Bakanımız rasyonel olmayan ekonomi politikalarının Türkiye'de nelere mal olacağını bizlere söylemişti.

Şimdi, buradan hareketle bu kara deliklerle ilgili meseleler konusunda sizlerin kamuoyunu da bizleri de şey yapıp ekonomide artık beyaz bir sayfa dönemi açılması lazım. Neden? AK PARTİ şu anda iktidarda, bir seçim kazandı. Evet, hatalar yapıldı, vatandaş da milletimiz de dedi ki: "Şu hatalarını sen düzelt." Biz biliyoruz, Sayın Cumhurbaşkanımızın böyle bir gücü de var. "Ya, biz buralarda hatalar yaptık." dediğimizde sorunlarımızı daha kolay çözeriz.

Şimdi, buradan hareketle tabii çok önemli bir Bakanlığın bütçesini konuşuyoruz hem hazine hem maliye. Ben uzun yıllar özel şirketlerde de yöneticilik yaptım. Yani satış ve pazarlamanın bütçesini ayrı yaparız, işte, mali işler veya denetim konusu ayrıdır yani satış satış yapmaya çalışır, para toplamaya çalışır ama harcama yapan onu kontrol ettiği için iki ayrı birim olur. İşte, tabii, bu tartışmaya girmek istemiyorum ama genel olarak bakıldığında eğer bütçenin performansından bahsedeceksek bu bütçe performansının birincil derecede sorumlusu şu anda Hazine ve Maliye Bakanlığımızdır. Buradan hareketle, şimdi bütçe açıklarıyla ve cari açıklarla ilgili buna "çift açık" dendi, elbette tasarruf açığımız da var. Şimdi, bütçede açık çok hızlı bir şekilde artıyor. Bütçedeki artış yani sadece 2023-2022 karşılaştırmasında bütçe açığımız neredeyse 12 kat artmış. Şimdi, bunu kapatmak için bizim ne yapmamız lazım? Vergiler koymamız gerekiyor ve yine ifade edildi işte, dolaylı vergiler üçte 2 mertebesinde toplam vergiler içerisinde. Ne yapmamız gerekiyor? Borçlanmamız gerekiyor; borç lazım ki bu bütçe açığını kapatalım. Borçlanma demek ki... Borçlanma maliyetleriyle ilgili size teşekkür borçluyuz çünkü CDS'lerde olağanüstü bir düşüş var, neredeyse yarı yarıya düştü. Bu, ülkemiz için çok kıymetli bir şey, bunu takdir ediyoruz. Swaplar konusunda belki son dönemde en fazla seyahat eden bakanlar arasına girdiniz, bundan dolayı da bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak verdiğiniz emeği takdirle karşılıyoruz ama şöyle bir durum var yani şöyle bir ikilemin, denklemin içine girdi Türkiye: Bütçe açığı var, borçlanmaya ihtiyacımız var; borçlanma eşittir faiz, o eşittir vergiler ve büyüyerek devam ediyor bu rakamlar. Şöyle düşünün Sayın Bakanım: Ya, bu ülkede sizin de bakanlık yaptığınız dönemde 50-60 milyar TL faiz yükü olduğu zaman bütçede biz rahatsızlık duyuyorduk. Ya, 50-60 milyar TL'den geçtiğimiz yıl 310 milyar TL -yanlış hatırlamıyorsam- şimdi 660 milyar TL'ye çıktık; bir sonraki 2024 bütçesinde 1 trilyon 254 milyar TL, ondan sonra 1,8 trilyon TL, 2 trilyon TL falan gidiyor. Şimdi, bu kadar faizin olduğu bir ülkede ne olacak? Yatırımlardan, bir şeyden tasarruf etmemiz gerekecek. Yatırımların da gayrisafı millî hasıla içerisindeki payının azaldığını görüyoruz.

Buradan şunu söylemem lazım: Bakın, şöyle bir yine... Dediğim gibi sizin konuşmanızı dikkatlice dinlemeye çalıştım. Şu tabloya yani grafik 15'e bir bakın. Sayın Temelli, değerli dostum, arkadaşlar da ifade ettiler.

Şimdi, kurumlar vergisi... Kurumlar vergisi 1 trilyon 276 milyar olarak grafikte konulmuş yani bu ülkenin bütün kurumlarından topladığımız vergiyi alıyoruz ve faize veriyoruz. Şimdi, buradan hareketle -lütfen yanlış anlaşılmasın- o beyaz sayfayı açmak için milletle bir helalleşmek lazım. Yani

şu yeni ekonomik planı, Türkiye ekonomik planı; daha az demokrasi, daha fazla kalkınma, aklın kabul etmeyeceği... Son dört beş yıl içerisinde bu ülkede bazı şeylerin altına imza atan insanların milletten özür dilemesi lazım.

Şunu da ifade etmek isterim: Bakın, gayrisafî millî hasıla oransal değerlendirmeleri elbette kıymetli. Yani Maastricht Kriterlerine göre Türkiye'nin borçluluk oranı, kendi ligindeki ülkelerle... Elbette bunlar değerli, bunlar çok olumlu şeyler ama şöyle bir sorunuz var: Gayrisafî millî hasılla yapılacak değerlendirmelerin kaliteli olabilmesi için o ülkede gelir adaletinde bizim bir yol almamız lazım. Dolayısıyla bunların hiçbir tanesinin bizim için bir ehemmiyeti yok. Ben dün Genel Kurulda da söyledim, biraz önce Erhan Bey de söyledi, gayrisafî millî hasıladan alınan pay... Eğer gelir adaletsizliğinin en önemli göstergelerini orada görüyorsak bizim şuna bakmamız lazım: Türkiye'de şu anda büyük şehirlerde 3+1 daireyi 20 bin liradan aşağı kiralayabiliyor mu insanlarımız 11.400 lira asgari ücretin olduğu bir ülkede? Barınma bu ülkenin en önemli sorunlarından biri. Bütün bütçe rakamlarına baktım yani 300-400 bin konutla çözülecek iş değil, başka çok önemli tedbirler almak lazım. Bu, şey olarak değil yani bir parti kimliği... Bu, ülkenin bir meselesi.

Tarımdan bahsedildi Sayın Bakanım. Ben bunu eleştirmiş olmak için söylemiyorum. Bakın, yazın neredeyse 30'a yakın şehre gittim. İnsanlar traktörlerini, tarım makinelerini satıyorlar ve bazıları şunu söylüyor: "Ekmeye başladığım an, dikmeye başladığım an, tohumu attığım an ben kaybederim. Neden? Çünkü benim artık giderlerimi, tarımsal anlamda giderlerimi karşılamıyor." Ben, tarımda bir talep enflasyonu olduğunu düşünmüyorum. Tarımda bir maliyet enflasyonu var. Biz tarımdaki maliyet enflasyonunu, girdi maliyetlerini devlet olarak eğer kontrol etmezsek ve tarımla ilgili o gayrisafî millî hasılda dünyadaki 7 tane ülkeden biri -tarımsal millî gelirden- olmayı hedefliyorsak orada mutlaka kur korumalı tarıma geçmemiz lazım. Anadolu insanı tarımdan koparsa... Bakın "Trendler değişti." diyoruz, "salgın" diyoruz, "Devletlerin en önemli görevi vatandaşlarının karnını doyurmak." diyoruz; tarımda geri gidiyoruz. Elbette imalat sanayimizde, sanayimizdeki büyüme; elbette bunlar çok kıymetli ama hizmetler sektörü bu şekilde büyümeye devam ederse -planda da gördük, burada da okuduk 6,2 falan tarımın gayrisafî millî hasıladan aldığı pay gerçekleşemez, bu yüzde 5'lere düşer. Onun için tarımla ilgili olarak mutlaka bir çaba içinde olmamız gerekiyor.

Şimdi, tabii, önümüzdeki üç yıl içerisinde 5,5 trilyona yakın bir faiz ödemesi var Türkiye'nin. Türkiye, tabii, bu faizi öderken ekonomik anlamda da büyümek zorunda. Şimdi, ekonomik olarak ranta dayalı bir büyüme gerçekleştirmeyeceksek Türkiye'de bir üretim ve yatırım iklimine ihtiyacımız var. Bu üretim ve yatırım ikliminin olabilmesi için de Türkiye'nin özellikle şeffaflıkta bir yol alması lazım ki bunu siz çok ifade edersiniz.

Şimdi, bu özelleştirmeye ilgili olarak -yani onu karanlık bir alan olarak görmüyorum- önümüzdeki üç yılda her yıl yaklaşık 1 milyar dolar bir özelleştirmeden bahsediliyor. Arkadaşlar, önümüzdeki üç yılda, 2024, 2025, 2026'da 80 milyar TL bir özelleştirme hedefi var yani her yıl yaklaşık 1 milyar dolar. Neyi özelleştireceğiz? Bu da önemli bir şey çünkü ben biliyorum ki bu önümüzdeki üç beş ay içerisinde yine siyasette en çok tartışacağımız alanlardan biri.

Nükleer enerjiden bahsettiniz Sayın Bakanım. Ya, bu nükleer enerji Türkiye'nin ihtiyacı olan bir şey. Türkiye büyüyen, gelişen bir ekonomi. Bizim enerji açığımız var; ithalattaki bağımlılığımızı, ekonomideki bağımlılığımızı düşürmek için yapmamız gereken neyse yapmalıyız; evvallah ama yine siyasetin en önemli tartışma alanlarından bir tanesi olan nükleer enerjiyle ilgili olarak son üç dört ay içerisinde siyasetçilerin söylediklerine bir bakın. Ya, niye şeffaf olmuyoruz? Niye Rus bir vatandaş çıkıp bize "Akkuyu, burası şöyledir böyledir." diyor? Yani neredeyse tapuyu bunlara vermişiz. Şu anda orta vadeli programda, kalkınma planımızda, sizler burada... Ruslar bu ülkeye gelip, bizim topraklarımızda

bu enerjiyi üretip bize satacaklar mı, biz bunun ortağı mıyız? Hepsi kabulümüzdür, yeter ki bunu millet bilsin. Kalkınma planımızda yeni nükleer enerji santrallerinden bahsediliyor. Ya, siyasetçiler hata yapabilirler yani sonuçta biz kuluz ama bu, artık bizim tartışacağımız bir konu olmasın. Ülke için bir enerji yatırımı yapılıyorsa muhalefetiyle iktidarıyla biz alkışlayalım, diyelim ki: “Tamam, çok güzel bir şey yapılıyor.” Burada da böyle bir durum var.

Şimdi, işsizlik oranıyla ilgili şunu söylemek isterim: Bir dua yerine geçsin, 2028’de yüzde 7,5 işsizliğe eğer ulaşacaksak bizim üretim ve yatırımla ilgili olarak çok şey yapmamız lazım.

Sayın Şimşek, bu bütçe rakamlarına baktığımızda gerçekten siz bunu görüyor musunuz? Biz kaçırılmış olabiliriz. Yani dış ticaret dengesinde 110 milyar dolar açık vermeye -ki bu sene 112 küsur olacak herhâlde- bu şekilde devam edecek bir ülkenin cari açığı 2028’de sıfıra yakın bir noktaya getireceği söyleniyor planda, burada siz de grafiklerde gösteriyorsunuz. Yani dış ticaret açığı, ithalat-ihracat dengesinde böyle büyük açıklar devam edecek, tüketerek büyümeyi planına, bütçesine, her şeye koymuş; nerede bu işsizliği ortadan kaldıracacağız? Bunun da önemli olduğunu düşünüyorum.

Gelir adaletinden bahsettim. Şu vergilerle ilgili olarak, tabii, şöyle bir sorun var: Ben, şu anda, gayrisafi millî hasılayla değerlendirme yapmayalım deme nedenimi Sefalet Endeksi’yle belki izah edebilirim. Şimdi, burada enflasyon ve işsizlik... Yani Türkiye’yi düşünün, bir ülke düşünün, biz şu anda 2023 hedeflerimizi 2053’e taşıdık, eyvallah dedik ama şu anda Türkiye Venezuela’yla, Zimbabve’yle, Sudan’la aynı ligde 10 tane ülkeden biri.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temurci, iki dakika ilave sürenizi veriyorum.

Lütfen buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) –Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, dolayısıyla bu meseleler, uluslararası kurumların Türkiye’ye bakışı, şu anki durumumuz, aslında bu yükü kimin sırtına yüklediğimizle ilgili bir şey. “Kim büyüyor?” sorusunun cevabı aslında vatandaşın kendisi değil. Onun için, Türkiye’de çok büyük, derin bir yoksulluk var.

Zamanım kısıtlı olduğu için bir talepte bulunacağım. Bütün kurumların bütçelerine baktım ve siz bu işin başındaki kaptansınız, vatandaş sizi öyle görüyor. Kamudaki tasarruf 2023’te, şu anda sıfıra yakın -deprem oldu, şu oldu; bunlar anlaşılabilir şeyler- ve biz yüzde 2,3 gibi bir tasarruf öngörüyoruz. Benim önerim şu -inşallah gerçekleşir bunlar- bizim önümüze koyduğunuz bütçelerde bütçe artışlarında, ne olur, yeniden değerlendirme oranını artıracak bütçe genişlemelerine fırsat vermeyin. Yani parasal sıkılaştırmayla topluma verdiğiniz mesajda vatandaşa şunu dememiz lazım: “Ey vatandaş, evet, bazı sıkıntılar var, kemer sıkıyorum ama kamuda ben de gerekeni yapıyorum.” Ya, Allah aşkına... Siz, tabii, bunları çok daha iyi şey yapın. Ben size TÜİK örneği vereyim: TÜİK’in -ki yani planlanan yatırımlar varsa herhangi bir şey diyecek hâlimiz yok- “TÜİK” dediğimiz kurumun bütçesi yüzde 145 artmış. Şu anda Hazine ve Maliyenin bütçesine baktım yani şöyle düşünün: 2022 başlangıcı 2,9 milyar olan bir kurum 15’e gelmiş, 15 milyara gelmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temurci, bir dakika daha ilave süre veriyorum, toparlayın lütfen.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Burada mutlaka birtakım yapılacak işlerimiz var.

Şu gri listeyi bitirmek isterim. Ben, şu anda, Ali Yerlikaya'nın, İçişleri Bakanımızın -buraya geldiğinde de teşekkür edeceğim- yaptığı mücadeleyi inanılmaz kıymetli buluyorum, alkışlıyorum. Türkiye'nin bir temiz eller operasyonuna elbette ihtiyacı var. Şu anda şehirlerde yapılan bütün anketlerde ilk 3 sorun içerisinde -bazen 2, bazen 3- uyuşturucu ve bağımlılık çıkıyor. İstanbul'un 961 mahallesinde bu çalışmayı yaklaşık dört yıl önce yaptırmış birisi olarak söylüyorum: Neslimiz elimizden gidiyor ve biz mafya-siyaset ilişkisini mutlaka irdelemek zorundayız ve topluma bunların ağababalarını bunların önüne koymak zorundayız. Türkiye, Küresel Organize Suç Endeksi'nde ilk 14 ülkeden biri olmaya devam edecekse, biz ne maliyeyi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – ...ne hazineyi, hiçbir şeyi konuşamayız. Konuşacağım çok şey vardı, şimdilik burada keseyim.

Tekrar başarılar diliyorum, dualarımız sizinle. Sizin başarınız bu milletin başarısı olacak efendim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temurci, ben de teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi öğlen yemeği için ara vereceğiz, 14.30'a kadar ara vereceğim.

Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, milletvekillerimiz, kurum amirlerimiz, diğer katılımcılar için üyeler lokantasının alt katında yemek hazırlanmıştır.

Buyurun lütfen, afiyet olsun.

14.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.33

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.32****BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)****KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)**

BAŞKAN MEHMET MUŞ – 9’uncu Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Şimdi de grup adına konuşmalara Sayın Aksu’yla devam edeceğiz.

Buyurun lütfen Sayın Aksu, yirmi dakika süreniz var.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, Kıymetli Bakan Yardımcıları, kurum başkanları, bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum, görevinizde başarılar diliyorum. Sunumunuz için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Coşkuyla kutladığımız Cumhuriyet Bayramı’nı ve cumhuriyetimizin 100’üncü yılını tekrar kutluyorum.

Türkiye ekonomisi ilk yüzyılında küresel ekonomik politikalarda yaşanan dönüşüm çerçevesinde önemli zorlukları aşarak uluslararası toplumun saygın bir üyesi, küresel toplumun dikkat çeken önemli bir aktörü hâline gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren bir yandan miras aldığı ekonomik yapıyı zamanın modern kurumlarıyla donatma ve milli ekonomiyi inşa etme, diğer yandan da küresel ekonomideki değişen dinamikleri takip etme çabası içerisinde olmuştur. Başlangıcından bugüne geçen yüz yıllık ekonomi politikaları döngüsünde inişli çıkışlı dönemlere rağmen küresel ekonomide ve iktisadi yaklaşımlarda benimsenen karar ve uygulamaları bilimsel ve rasyonel bir çerçevede takip etme çabasında olunmuş, içerisinde bulunduğu dönemdeki iç dinamiklere de uygun olarak küresel ekonomiyle bütünleşmeyi arzu eden bir politika seti kurgulanmıştır. Politika tercihi ve uygulama sürecindeki etkinlik iç ve dış olumsuzluklara da bağlı olarak elbette ekonomi politikalarında başarı veya başarısızlıkları belirlemiştir. Yüz yıllık tecrübeden sonra günümüzde sahip olduğu genç ve dinamik nüfusu, büyük ölçüde kurumsallaşmış ekonomisi ve üretim kapasitesiyle Türkiye Cumhuriyeti önümüzdeki süreçte dünya ekonomisinde ortaya çıkacak yeni fırsatlara hızlıca adapte olabileceği ve Türkiye Yüzyılı vizyonu çerçevesinde büyük adımlar atma potansiyeline sahiptir.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; maliye ve ekonomi politikalarının hazırlanmasına yardımcı olmak ve bu politikaları uygulamak Hazine ve Maliye Bakanlığının görev ve yetkileri arasında öne çıkmaktadır. Maliye ve ekonomi politikalarını oluşturma ve uygulama sürecinin temel araçları kalkınma planları, orta vadeli planlar, yıllık programlar ve yıllık bütçelerdir. Bu politika setinin hazırlanması ekonomideki öngörülebilirliğin ön şartı, belirsizliğin giderilerek ekonomik aktörlerce güven duyulmasının önemli bir unsurudur.

Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte hükümet kurma krizleri, koalisyon pazarlıkları gibi sistemsel belirsizlikler ortadan kalkmış, Mayıs seçimleriyle tesis edilen siyasi istikrar ekonomik istikrarın da anahtarı olmuştur. Ekonomiye yön veren plan, program ve bütçe gibi politika araçlarının hazırlanarak kamuoyuna açıklanmasıyla politika oluşturmaya ilişkin belirsizlikler giderilmiş,

öngörülebilir bir ekonomik süreci ifade eden bu durum iç ve dış piyasaların Türkiye ekonomisine olan güvenini artırmıştır. O hâlde bundan sonra önemli olan ve beklenen yürütülecek etkin politikalarla öngörülen hedeflere ulaşmaktır. Küresel ekonomide süregelen bir kriz iklimi devam ederken, bölgesel çatışmalar derinleşirken bunu başarmanın zorlu bir mücadeleyi gerektirdiği açıktır. Kuşkusuz Türkiye bugün içerisinden geçilen sıkıntılı süreçte yerinde ve zamanında aldığı tedbirlerle üretim çarklarını döndüren, büyüyen, istihdam yaratan, insani gelişmede öne çıkan aynı zamanda huzur ortamını tesis eden diplomatik ve siyasi başarılarıyla güven duyulan bir ülkedir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak gelişmiş bir demokrasi ve istikrar içinde piyasa ekonomisinin tüm kurallarıyla işletilmesi suretiyle her bakımdan öngörülebilirliğin tesisini, ekonomide bağımsızlığı, yerli ve milli üretimi artırmayı, dış bağımlılığı azaltmayı öncelikli hedef olarak görüyor, ekonomik güvenliği milli güvenliğimizin bir unsuru olarak değerlendiriyoruz.

İstikrarlı bir ekonomik büyüme ve güçlü üretim ekonomisi tesis edilmek suretiyle üreten, istihdam yaratan ve üretilen değerden her kesimin adil pay almasını sağlayan, muhtaçların sosyal koruma programlarıyla desteklenmelerini öngören bir sosyal refah düzeni oluşturulmasını hedefliyoruz. İnsanı merkezine almayan ekonomik düzenin sürdürülebilirliğinin mümkün olmadığına inanıyoruz. O sebeple tüketim ve üretimle birlikte bölüşüm boyutuna da önem verilerek gelir dağılımı adaletinin ekonomide tesisini önemli görüyoruz.

Değerli milletvekilleri, ekonomik değerlendirmelere geçmeden evvel bir hususu ifade etmek istiyorum. Rakamlar konuşulurken hep kurumlarımız eleştiriliyor başta TÜİK olmak üzere. Hâlbuki bunlar milli kurumlarımızdır; biz milli kurumlarımızın çalışmasına da verilerine de güveniyoruz, hepimizin de güvenmesi gerektiğini düşünüyorum. Zira kurumlarımızı yıpratmanın hiç kimseye bir faydası yok, bunlar uluslararası akredite olan aynı zamanda kurumlar, dolayısıyla dünyanın rakamlarına güvendiği kurumlarımızın rakamlarına bizim güvenmememiz doğru olmaz diye değerlendiriyorum.

Bilindiği gibi 2021 yılındaki güçlü toparlanmanın ardından salgının devam eden etkileri, savaş kaynaklı risk ve belirsizlikler, ticaret kısıtlamaları, tedarik sürecindeki aksaklıklar, enerji ve gıda arzındaki kesintiler nedeniyle küresel ekonomi 2022 yılında ivme kaybetmiştir. Küresel enflasyondaki yüksek seyir özellikle gelişmiş ekonomilerde parasal sıkılaşma yaklaşımlarını beraberinde getirmiştir. IMF'nin ekim ayında yayınladığı Dünya Ekonomik Görünüm Raporu tahminlerine göre 2022 yılında yüzde 3,5 oranında büyüyen küresel ekonominin 2023 yılında yüzde 3, 2024 yılında ise yüzde 2,9 oranında büyümesi öngörülmüştür.

Salgınla birlikte tarihî düşük seviyeleri gören petrol fiyatları küresel ekonomideki canlanma ve savaşın da etkisiyle 2022 yılında 120 doların üzerine çıkmış, küresel durgunlukla beraber 73 dolar seviyesine kadar inmiştir. Ancak talep zayıflamasına rağmen petrol üretici ülkelerin üretim kısıtlama kararlarından ve Orta Doğu'da yaşanan İsrail-Filistin çatışmasıyla beraber tekrar 90 doların üzerine çıkmıştır. Enerji maliyetlerindeki artış şüphesiz hem üretim maliyetlerini hem de ödemeler dengesini olumsuz etkilemekte, öngörülen makroekonomik hedeflerde konjonktürel gelişmelere bağlı sapmalara neden olmaktadır. Bununla birlikte, geride bıraktığımız süreçte Türkiye, zorlu sınamalara rağmen hedeflerine ulaşma kararlılığını sürdürmüştür. 2022 yılında yüzde 5,5'lik büyüme hızı ile son on üç yıl boyunca kesintisiz büyüyen Türkiye, 2023 yılı ilk yarısındaki yüzde 3,9 oranındaki büyüme rakamı ile de on iki çeyrektir kesintisiz güçlü büyüme eğilimini devam ettirmiştir. Cumhurbaşkanlığı yıllık programında da ifade edildiği gibi, 2023 yılı ikinci yarısında küresel düzeyde ekonomik durgunluk belirtilerine rağmen turizm ve iç talepteki seyrin ekonomik faaliyetlerdeki olumlu görünümünü koruyarak büyümeyi destekleyeceği, iç talebin seçici kredi sıkılaştırması ile kademeli olarak dengeleneceği ayrıca deprem bölgesinin yeniden inşa çalışmalarının devamıyla birlikte alt ve üstyapı

yatırımlarının kamu harcamalarını artırarak, inşaat sektörünü destekleyeceği ve iktisadi faaliyeti canlandıracağı öngörülmektedir. Bu durum karşısında 2023 yılında Türkiye ekonomisinin yüzde 4,4 oranında dengeli bir iç ve dış talep kompozisyonuyla büyüyeceği tahmin edilmektedir. Türkiye'nin büyümesine bağlı olarak, istihdamı da benzer ekonomilere nazaran daha olumlu seyretmektedir. OECD ülkeleri arasında salgın öncesi döneme göre istihdamını en fazla artıran ülkelerden olmayı başaran Türkiye, 2020 yılı şubat ayına göre istihdamda 4 milyon 605 bin kişi artış göstermiş ve 2023 yılı ağustos ayında toplam istihdam 31 milyon 686 bin kişiye ulaşmıştır. Şubat 2020'de yüzde 13,5 olan işsizlik oranı, Ağustos 2023'te yüzde 9,2'ye gerilemiştir. Yıl genelinde ekonomideki canlılığın sürmesiyle yıl sonu itibarıyla istihdamdaki yıllık artışın 900 bini aşarak işsizlik oranının yüzde 10,1'e gerilemesi, 2024 yılında ise yüzde 10,3 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu gelişmelerin yanında, vatandaşlarımızın hayatını yakından etkileyen enflasyon şiddeti azalsa da Türkiye'nin önemli gündem maddelerinden biri olmaya devam etmektedir. 2022 yılı sonunda TÜFE yıllık artış oranı küresel enerji ve gıda fiyatlarındaki gelişmelerle yüzde 64,3 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Ocak-Eylül döneminde birikimli TÜFE yüzde 49,9 olmuş, temel mal ve gıda fiyatlarındaki artış başta olmak üzere, kur gelişmeleri, hizmet enflasyonundaki katılık, vergi düzenlemeleri, maliyet yönlü baskılar ile enflasyon beklentilerindeki bozulma etkisi bu artışın belirleyicileri olmuştur. Merkez Bankası eylül ayı piyasa katılımcıları anketine göre 2023 yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 67,22; gelecek on iki ve yirmi dört aya ilişkin enflasyon beklentileri ise sırasıyla yüzde 44,94 ve yüzde 23,87 olmuştur.

Türkiye, bir yandan enflasyonla mücadele ederken bir yandan da vatandaşlarımızı enflasyona ezdirmeme politikası çerçevesinde gelir artırıcı politikalar uygulamıştır. Bu doğrultuda, asgari ücret vergi dışı bırakılmış, memur ve emekli maaşlarında önemli artışlar yapılmış, esnaf ve sanatkârimıza yönelik olarak nakit, hibe desteği, kredi, kira ve benzeri birçok destek tedbiri uygulanmıştır. Tarım ürünleri taban fiyatları enflasyon üzerinde belirlenmiş, tarımsal desteklerle çiftçilerimiz güçlendirilmiştir. Konut kira artış oranı yüzde 25'le sınırlandırılmış, kapsamlı bir konut seferberliği başlatılarak arz sıkıntısının aşılması hedeflenmiştir. Tüm bunların yanı sıra, ailelere yapılan sosyal destek ödemelerinin miktarlarında önemli artışlar yapılmış, kapsamları da genişletilmiştir. Atılan bu adımlar sonucunda 2024 yılının ikinci yarısından itibaren kalıcı bir dezenflasyon sürecine gireceğinin plan ve programda öngörülmesi Türkiye ekonomisinin en önemli sorun alanı olan enflasyonla mücadelede de somut sonuçların alınacağı bir süreci başlatacaktır.

Son yıllarda önemli başarı gösteren alanlardan olan ihracatımız 2022 yılında 254,2 milyar dolar olarak gerçekleşirken ülkemizin küresel mal ihracatından aldığı pay da yüzde 1'in üzerine çıkmıştır. 2023 yılında ise ihracat, dış talepteki düşüş ve yılın ilk dokuz ayında ihracat fiyatlarının yatay bir seyir izlemesi sonucunda bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0,5 oranında azalmış, aynı dönemde ithalat artışı hızlı ivme kaybederek yüzde 1,2 oranında artmıştır.

2022 yılında ihracatta ve turizm gelirlerinde artışa rağmen enerji fiyatlarındaki yükseliş ile altın ithalatındaki artışın olumsuz etkisiyle cari işlemler açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 5,4 olarak gerçekleşmiştir. Orta vadeli programa göre, cari işlemler açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının 2023 yılında yüzde 4, 2024 yılında ise yüzde 3,1 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir. Bununla birlikte, jeopolitik riskler ve ona bağlı enerji fiyatlarındaki artış bu hedefe ulaşmayı zorlaştıracak başat unsurlar olarak dikkat çekmektedir. 2023'te hedeflenen turizm gelirinin 56 milyar doları aşması ve ziyaretçi sayısının 57 milyona yaklaşması, hizmetler dengesi üzerinden turizmin cari işlemler dengesine olumlu yansımalarını sürdüreceğine işaret etmektedir.

Harcamalarda ortaya konulan ihtiyatlı duruş kamu maliyesinde birçok gelişmiş ülkeden daha iyi bütçe performansı gösterilmesini sağlamıştır. Bütçe 2022 yılında 168,2 milyar lira faiz dışı fazla vermiş, bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2020, 2021 ve 2022 yıllarında pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeye göre sınırlı kalarak sırasıyla yüzde 3,5; yüzde 2,8 ve yüzde 1 seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2023 yılında ise Kahramanmaraş ve Hatay depremlerinin yol açtığı hasarın onarımına yönelik harcamalar bütçeye önemli bir yük getirmiştir. Bu gelişmeler doğrultusunda 2023 yılında merkezi yönetim bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının OVP’de öngörülen yüzde 3,5’lik hedefi aşarak yüzde 6,4 oranında gerçekleşmesi beklenmektedir. Deprem harcamaları hariç değerlendirildiğinde ise bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 3,4 seviyesinde kalması öngörülmektedir. Sayın Bakanım, sunumunuzda da ifade ettiğiniz gibi, orta vadeli program döneminde Maastricht kriterlerine uygun olarak bu oranın yüzde 2’ler düzeyine düşeceği de öngörülmektedir. Depremde hasar gören bölgelerin yeniden ihyası ve imarı ile depremin etkilerinin ortadan kaldırılması amacıyla 2023 yılında 762 milyar, 2024 yılında ise 1 trilyon 28 milyar lira harcama yapılması planlanmıştır.

Türkiye kamu borçluluğu, reel sektör borçluluğu ve hane halkı borçluluğu bakımından da en az borçlu ülkeler arasında yer almaktadır. Uluslararası Ödemeler Bankası veri tabanına göre, 2023 yılı ilk çeyreği itibarıyla Türkiye’nin hane halkı borcunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 11,4 iken gelişmekte olan ülke ağırlıklı ortalaması yüzde 48,4’tür. Türkiye finansal kesim dışındaki firmaların borcunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranında da 2023 yılı ilk çeyreği itibarıyla yüzde 51,9’la düşük riskliliğe sahiptir; aynı dönemde gelişmekte olan ülke ağırlıklı ortalaması yüzde 111,4’tür. 2022 yılında yüzde 31,7 seviyesinde gerçekleşen AB tanımlı genel yönetim borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2023 yılının ikinci çeyreği itibarıyla da yüzde 34 olmuştur, aynı dönemde bu oran AB ülkelerinde ortalama yüzde 83,7 olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörümüz sağlam bir bünyeye sahiptir. 2022 yıl sonuna göre sektörün aktif büyüklüğü 2023 Eylül ayı itibarıyla yüzde 47,1 oranında artış göstermiştir. Aynı dönemde yüzde 18,52 olan sermaye yeterlilik oranı sektörün şoklara karşı güçlü olduğunu göstermekte, kredilerin takibe düşme oranı ise Eylül 2023 itibarıyla yüzde 1,53’le oldukça düşük bir riskliliğe işaret etmektedir. 17 Aralık 2021’de yüzde 69 olan yabancı paranın toplam mevduata oranı 20 Ekim 2023 haftası itibarıyla yüzde 41’e gerilemiştir.

Son günlerde yaşanan jeopolitik gelişmeler sonucu borsa endeksleri düşerken altın ve petrol fiyatları yükselmiştir. Merkez Bankasının geçen hafta yayınladığı kararda “jeopolitik gelişmelerin enflasyon beklentilerinde petrol fiyatları kaynaklı risk oluşturduğu” ifadesine yer verilmiş, yurt içi talepteki güçlü seyrin hizmet fiyatlarındaki katılık ve enflasyon beklentilerindeki bozulmanın enflasyonda yukarı yönlü baskı oluşturmaya devam ettiği vurgulanmıştır. Bu gelişmelerde belirleyici bir etkiye sahip olan Orta Doğu’daki gerilimin seyri ekonomik aktiviteyi etkileyecektir; o sebeple, gelişmelerin takip edilerek hem finansal piyasalara hem de reel sektöre ilişkin riskleri bertaraf edecek etkin tedbirlerin alınmasını önemli görüyoruz.

Değerli milletvekilleri, şüphesiz ekonomik değerlendirmelerin dünya ekonomisiyle birlikte Türkiye ekonomisini de etkileyen olumsuzluklar dikkate alınarak yapılması gerekmektedir. Cumhurbaşkanlığı yıllık programında da ifade edildiği gibi ekonominin istikrarlı ve sağlıklı yapısı korunarak güçlü, kapsayıcı ve istihdamı destekleyen büyümenin sağlanması amacıyla para, maliye ve gelirler politikalarının tam koordinasyon içerisinde yürütülmesi hedefinin gerçekleşmesini temenni ediyoruz. Bu kapsamda, makroekonomik dengeleri gözeterek politikaların yapısal tedbirlerle desteklenmesi önem arz etmektedir. İstihdam dostu, sürdürülebilir bir büyüme ortamını tesis etmek, gelir dağılımını daha adil hâle getirmek, enflasyonu kalıcı şekilde aşağı çekmek, üretim ve ihracatın

ithalat bağımlılığını azaltarak rekabet gücü yüksek bir üretim ekonomisi tesis etmek, dünyada Türk markalı ve patentli ürünleri yaygınlaştırmak öncelikli hedef ve beklentimizdir. Hukuk normlarında, vergilemede ve bürokratik işlemlerde yatırım için her bakımdan öngörülebilir, istikrarlı ve güvenilir bir ortam oluşturulması, yerli ve yabancı yatırımcı için bütünüyle kurumsal hâle gelmiş bir yatırım ortamının teşekkül ettirilmesi arzumuzdur. Türkiye şüphesiz tüm bu alanlarda önemli adımlar atmış, önemli başarılar elde etmiştir; konjonktürel gelişmelerin olumsuz etkilerinin ortadan kalkmasıyla da bu kazanımlar daha belirgin hâle gelecektir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı istikrar ve etkin icra kabiliyetiyle Türkiye ekonomik ve sosyal olarak yükselen ülkelerden biri, diplomasi merkezi, güven duyulan küresel önemli bir aktördür. Tüm bunlar dikkate alındığında Türkiye'nin önu açık, Türk milletinin geleceği aydınlıktır.

Sayın Bakanım, son olarak, Bakanlığınız bünyesinde ve diğer bakanlıklarda çalışan kariyer personelin hizmete giriş şartları, nitelikleri ve görev sorumlulukları benzer olduğu hâlde farklı ücret uygulanması iş barışını zedelemektedir; mali hizmet uzmanları örneğin bunlardandır. Aynı şekilde, Maliye Bakanlığı içerisinde de merkez elemanları arasında da taşra elemanları arasında da benzer farklılıklar -sizin de malumunuzdur- bulunmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Aksu, ilave sürenizi ekliyorum, iki dakika süreniz daha var.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul)– Bunun yanı sıra, denetim elemanlarının ve kariyer uzmanlarının maaşlarının son dönemde yapılan ayarlamalar sonucu görece olarak geriye gitmesi sonucu oluşan mağduriyetin de giderilmesi gerekmektedir. Önümüzdeki süreçte bütünüyle kariyer meslek gruplarının hizmete girişten başlayarak ilerleme ve yükselmelerine, görev, yetki ve sorumluluklarına ve bunlarla uyumlu mali ve sosyal haklarına yönelik kapsamlı bir düzenleme çalışması yapılmasının gerektiğini ifade etmek istiyorum. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu yöndeki yapılacak çalışmalara katkı vermeye hazır olduğumuzu da tekrar ifade etmek istiyorum.

Bu düşüncelerle 2024 yılı bütçenizin ülkemize, milletimize ve kurumlarımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Aksu, teşekkür ediyorum.

Sayın Türel, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, hayırlı olsun yeni göreviniz, başarılar diliyorum size ve ekibinize.

Şimdi, tabii, aslında neredeyse bir hafta on gündür konuşuyoruz, bir taraftan planı konuştuk ayrıntılı biçimde, sonra da bütçe başladı ve aslında benzer konuları tekrar tekrar konuşuyoruz burada. Ben bugün daha çok makro değil ama biraz bütçe perspektifleri üzerinde durmak istiyorum, arada bunun makro çerçeveye bağlantısını da kurarım, kurmayı planlıyorum.

Şimdi, bir kere şunu merak ediyorum Sayın Bakan: Eski sistemde Maliye Bakanlığı genellikle son gün görüşüldü, tabii ki şimdi yeni sistemde artık sonunda görüşülüyor ama ilk başta neden görüşülmüş anlamış değilim. Bakın, sizden sonra birçok bakanlık bütçesini görüşeceğiz ve orada da

konusacağız, değişiklik önerilerimiz olacak. O öneriler de sonuçta gene Hazine ve Maliye Bakanlığına gelecek, bütçeye gelecek. Nasıl gelecek, niye önce görüşüyoruz ben bunu anlamadım. Yani buradan şu mesaj mı çıkıyor? Nasıl olsa bütçe değişmeyecek, bu da geldi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türel, son gün Strateji ve Bütçe Başkanlığının...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir gün önce olabilir, iki gün önce olabilir, niye en başta görüşüyoruz arkadaşlar?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bütçe burada değil şu an, ondan dolayı yani bilginiz olsun. Son gün Strateji ve Bütçe Başkanlığını alacağız. Dolayısıyla Maliyenin en son gün olmasındaki mantık bütçe olduğu için, bütçe SBB’de şu an, bütçeyi son güne alacağız yine, bir değişiklik yok yani.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, en son gün olsun demedim, zaten bu sistemde doğal olarak öbürü oluyor, anlıyorum ama ondan bir gün önce olurdu, iki gün önce olurdu. İlk başta açıkçası Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesini görüştük, arkadan hemen Hazine ve Maliye Bakanlığına geldik. Şimdi biz konuşacağız gelen bakanlıklarda, önergelerimiz olacak, bütçeye bir kısım ödenek eklenmesi için önerilerimiz olacak; nasıl olacak? Şimdi burada görüşüyoruz sizin bütçeyi, bir daha mı görüşeceğiz? Yani mantıksal olarak bir terslik var burada, bu doğru bir şey değil, bunu belirtmek isterim.

Şimdi, tabii, bütçe bir yeniden dağıtım mekanizması. Bütçe yoluyla sonuçta hükümet, devlet insanların gelirlerinin belli bir kısmına el koyuyor vergileme yoluyla ve ondan sonra onları yeniden belli harcama önceliklerine dağıtıyor. Tabii, burada yeniden dağıtım mekanizması olması şu demek: Hangi vergileri alacaksınız, kimlerden vergi alacaksınız, hangi vergileri artıracaksınız ya da azaltacaksınız ve sonrasında da onlarla hangi harcamaları yapacaksınız; yatırım harcamaları mı, personel harcamaları mı, transfer harcaması mı? Eğer öyleyse onun içinde hangi gruplara dağıtacaksınız bu harcamaları. Bütün bunların hepsi aslında bütçe olarak baktığımızda bir siyasi tercihi gösteriyor. Sadece teknik bir dağıtımın ötesinde siyasi bir tercih var. Bunu şundan da anlıyoruz zaten, insanlarla konuştuğumuz zaman, bizim milletvekili ve Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olduğumuzla ilgili sohbet geliştiği zaman diyorlar ki: “Bu bütçede bize bir şey var mı, bizim için bu bütçe ne getiriyor?” Ben de diyorum ki bu bütçe sizin için hiçbir şey getirmiyor, yeni olan hiçbir şey yok burada. Bu bütçeye baktığımız zaman bu bütçe bu ülkedeki gelir dağılımını düzeltecek, bölüşüm ilişkilerini düzeltecek bir bütçe değil. Bu anlamda bundan hiç ümitlenmeyin diyorum çünkü şunu biliyoruz, biraz sonra buna da değineceğim. Aslında, AKP iktidarları döneminde emeğin millî gelirden aldığı pay düzenli olarak azalıyor. Sermaye kesimi lehine bir dengesizlik gittikçe oluşuyor ve yoksulluğun arttığı, yaygınlaştığı ve derinleştiği bir yapıyla karşı karşıyayız.

Şimdi, tabii, bütçenin harcamaları var, gelirleri var, bir de tabii bu aradaki farkı kapatmaya yönelik borçlanma var. Bunun önce personel harcamaları kısmında durmak lazım. Şimdi, Sayın Bakan, sizin de bir açıklamanız var, diyorsunuz ki: “Bundan sonra ücret düzenlemeleri hedef enflasyona göre yapılacak.” Ama biz hep şunu biliyoruz “hedef enflasyon” dediğimiz son derece düşük bir enflasyon. Özellikle, sanırım beklentileri de yönetmek için yıllardır düşük konuluyor. Ve sonuç itibarıyla, zaten ücretler ilk başta belirlenirken bu ülkede ücretiyle geçinen kesimler kaybediyorlar. Sonrasında altı ayda bir enflasyon farkını verdiğiniz zaman o telafi etmiyor onu çünkü vatandaş her gün günlük hayatın içinde günbegün yaptığı zaman harcamaları zaten ciddi anlamda bir enflasyonla karşı karşıya, sonradan verdiğiniz bir şey anlamlı değil.

Diğer taraftan, bu hedef enflasyon hikâyesi yeni bir iş değil. Bakın, Türkiye önce 2002 yılından beri örtülü, 2006 yılından itibaren de açık enflasyon hedeflemesi rejimi uyguluyor ama baktığımız zaman hemen hemen hiçbir yılda enflasyon hedefi gerçekleştirilememiş ve hepsinde çok büyük sapmalar

var. Şimdi böyle baktığımız zaman aslında bu şunu gösteriyor: Burada emeğiyle geçinen kesimlerin, memurun, işçinin, emeklinin gelirlerinde bir artış değil tam tersine ciddi bir azalış olacak, zaten bunu da görüyoruz. İstatistiklerden de görüyoruz, artık TÜİK de saklayamıyor bunları. Son altı yılı vereyim: 2016 yılında millî gelir istatistiklerine göre, gelir yöntemiyle millî gelir hesabında iş gücü ödemelerinin yani emeğin millî gelirden aldığı pay yüzde 36'yı, 2022 yılında yüzde 26'ya düşmüş. 2023'te biraz yükselmiş gibi gözüküyor, geçen Cumhurbaşkanı Yardımcısı da bunu zikretti ama EYT çıktığı için, onun için de birçok kıdem tazminatı ödemeleri olduğu için yükselmiş gibi gözüküyor. Onları ayladığımız zaman aslında bir yükseliş yok, o azalış devam ediyor yani ücretler seviyesinin gittikçe azaldığı bir yapıdayız. Bu yüzden "Bu sene bu kadar artırdık rakamları." işte "Yüzde 100'dür, şu kadar artış oldu." filan, bunlar bir şey ifade etmiyor. Önemli olan ne kadar artırdığınız değil insanların alım gücünün bunun sonucunda nasıl olduğu; eğer o enflasyona karşı eriyorsa isterseniz yüzde 500 verin, sonuç itibarıyla o para eriyor, bunu söyleyelim.

Diğer taraftan, yatırım harcamalarına geliyorum, kamu sabit sermaye yatırımlarının millî gelirden aldığı pay gittikçe azalıyor. 2002 yılında kamu sabit sermaye yatırımlarının gayrisafi yurt içi hasıladaki payı yüzde 4,8'miş -yaklaşık yüzde 5- 2022 yılında -gerçekleşme olduğu için veriyorum- yüzde 3,6'ya düşmüş, 2024'te de yükselmüyor, daha da düşük -öngörüü söylüyorum- 3,4 olacak ama bu da şu demek: Kamunun ciddi anlamda bu ülkede yapması gereken işler var.

Bakın, uzun zamandır şunu söylüyoruz: Temel anlamda, ülkedeki fiziki ve sosyal altyapı yatırımları kamu eliyle yapılmalı. Özel sektörün "dış ticarete konu olan sektörler" dediğimiz özellikle imalat sanayisi ve diğer sektörlerde uzmanlaşmasına ihtiyaç var -böylece üretim artacak, ihracat artacak, böyle bir model- fakat özellikle bu kamu-özel iş birliği modeliyle kamu, altyapı yatırımlarını bıraktı ve ciddi anlamda kamu-özel iş birliği modeliyle özel sektöre yaptırmaya başladı; bu doğru değil. Bakın, o kadar büyük portreler çıkıyor ki önümüze... Bir kere şunu söyleyelim: Bu kamu-özel iş birliğiyle gerektiği zaman elbette yaptırılabilir; bakarsınız, çok özellik gerektiren bir kısım işler vardır, teknolojinin gereğidir veya böyle bir kamu-özel iş birliği modeli olur ama model gittikçe yaygınlaşıyor; önce yap-işlet, yap-işlet-devret, sonra şehir hastanelerinde olduğu gibi yap-kirala-devret modeliyle yapılan bu kamu-özel iş birliğinin portresi büyüyor. Doğru dürüst fizibilite yapılmamış yani en azından iktisatta bugünkü değer hesabı vardır, "present value rule" vardır yani bu yatırımı devlet yapsa ne kadara mal olur; bunu özel sektöre yaptırdığımız zaman belli bir faiz oranından bugüne getirip ikisini karşılaştırırsınız eğer yapılabilirse, fizibilitesi varsa yaptırırız. Sözleşmeleri göremiyoruz, söylediğimiz zaman "ticari sır" diyorlar; iyi ama bizim cebimizden, hazineden yani bizim vergilerimizden çıkan şeylerin ticari sırrı mı olur? Garantiler verilmiş -döviz cinsinden garantiler- havaalanlarında yolcu garantisi, köprülerde ve otoyollarda geçiş garantileri. Böyle bir model olmaz.

Bakın, önümüzdeki üç yılda... Tabii, aynı zamanda üç yıllık bir perspektifi de görüşüyoruz, 2024'e odaklanmakla birlikte üç yıl hazırlıyoruz hem OVP'yi hem de bütçeyi. Kamu-özel iş birliğiyle Karayolları, Ulaştırma Bakanlığı ve sağlık hastanelerine ödenecek para 2024 yılında -öngörülen- 162,4 milyar lira, 2025 yılında 240,8 milyar lira, 2026 yılında 270,3 milyar lira, toplam 673,6 milyar lira biz kamu-özel iş birliği modeli için önümüzdeki üç yılda bunu yapan kişilere, müteahhitlere para ödeyeceğiz. Geçen sene neymiş diye baktım -gene üç yıllık bir perspektif, o zaman 2023, 2024, 2025-376,6 milyarmış, 2 katına çıkmış neredeyse. Bu söylediklerim de aynı zamanda belli bir döviz kuru yaklaşımıyla... Eğer döviz kurlarındaki yükseliş daha fazla olursa buradaki rakam daha da çıkacak yani önümüzdeki yıl, bir yıl sonra, üç yıllık bir perspektifte büyük ihtimalle 1 trilyonu geçecek bu paralar; bunlar çok büyük paralar, bu paralarla neler yapılır. Bu paralar 100 kere zaten kendini amorti ederdi, kamu bunları yapardı. Şunu anlayabilirim elbette "Sonuçta ülkenin kaynakları kamusuyla özeliyle birdir, hepsi birlikte yapılabilir." dersiniz ama sonuçta şuna bakmak lazım: Altyapı yatırımları... Bazen

konuştığımız zaman arkadaşlarımız söylüyor “E, kötü mü oldu; altyapı yapıldı, ulaştırma altyapısı yenilendi.” diye, tamam ama burada bir planlama demek önümüzdeki dönemde kaynakların, belli ihtiyaçların önceliklendirilmesi demek. Bugün fizibil olmayan şey yarın fizibil hâle gelebilir, o zaman anlamlı ama yirmi yıl sonra fizibil hâle, kârlı hâle geçecek bir yatırımı bugünden yapmanın bir anlamı var mı?

Uşak-Kütahya-Afyon arasında yapılan Zafer Havalimanı var, 2022 yılında verilen geçiş garantisi 1 milyon 317 bin, 24 bin kişi uçmuş yani yüzde 2’si, yüzde 98’ini tıkr tıkr ödüyoruz; böyle bir şey olmaz. Ama bir taraftan biz üretimi büyütmeliydik, bir taraftan ülkenin sermaye stokunu daha gelişkin hâle getirmeliydik, bunların yapılması gerekiyordu.

Bir de tabii şu var: Bütün bu içinde yaşadığımız ortam dünyada da kamunun yeniden işlevlerini öne çıkardı. Bugün sadece fiziki ve sosyal altyapı değil teknolojik altyapıda da kamunun öncülük etmesi gerekiyor. Yeni alanlara giriş stratejileri oluşturmak, buralarda AR-GE’ye düşen payı kamunun kendi içinde artırması, teknoparklar kurması, bu anlamdaki teknoloji vadilerini geliştirmesi ve bütün bunlarda öncülük etmesi gerekir. Nasıl 1930’lu yıllarda devletçilik politikasıyla fiziki ve sosyal altyapı alanında ve diğer fabrikaların kurulmasında kamu öncülük ettiyse bugün de gene böyle bir öncülüğe ihtiyaç var. Bu model doğru bir model değil, döviz cinsinden belirlenmiş garantiler sonuç itibarıyla bütçe içinde çok ciddi -ben buna kara delik diyorum- bir kara delik oluşturuyor.

Transfer harcamaları... Transfer harcamalarına bakıyorum, tarımsal destekleme ödemelerinin millî gelirdeki payı yüzde 1’in çok altında. Hâlbuki 2006 yılında çıkan Tarım Kanunu’nun 21’inci maddesiyle zaten tarıma bütçeden verilen desteğin en az yüzde 1 olması garanti altına alınmıştı. Şimdi, en son yapılan açıklamalarda planı konuşurken de gene gündeme geldi, işte birçok rakam birleştirilip “384 milyar” gibi bir rakam söyleniyor ama bakın, onun içinde yatırım harcamaları da sayılıyor. Burada söylediğimiz bir transfer harcamasıdır. Bu sene ayrılan para 91,5 milyar lira, 91,5 milyar liralık bir şey ayrılmış. E, şimdi buna millî gelirin yüzde 1’i mi diye bakıyoruz; nerede yüzde 1’i binde 2,2’si. Çiftçiye borcunuz var, çiftçiye; hayvancıya borcunuz var, bu borcu ödeyin. Dünyanın her yerinde tarım sektörü stratejik bir sektördür ve desteklenir. Bugün, dünyanın en gelişmiş ülkeleri bile bunu yapıyor. Avrupa Birliğinin ortak bütçesinin üçte 1’i tarıma giriyor. Onun dışında da en gelişmiş, sanayi anlamında da önde giden bütün Avrupa ülkelerinde, Fransa’da Danimarka’da, Hollanda’da, birçok ülkede çok ciddi tarımsal destekler var. Bizde ise tarım âdeta kendi hâline bırakılmış. Girdi maliyetlerinde anormal artışlar; mazotta, gübrede, zirai ilaçta. Ürün para etmiyor, ciddi bir destek yok, planlama yok, bunun içinde bir biçimde biz tarımda var olmaya çalışıyoruz; böyle bir model olmaz.

Sosyal yardımlara baktım, son derece dağınk bir yapı devam ediyor, 6 ayı kurum para vermeye devam ediyor. 2024 yılında ayrılan para, millî gelir açısından baktığımızda yüzde 1’in bile altında. 2022 yılında millî gelir içindeki payı yüzde 1,3’müş -sosyal yardımları söylüyorum- 2024’te binde 9,5’a düşmüş. Hâlbuki OECD ortalaması yüzde 2,5’lerde. Böyle bir sistemin... Biz o yüzden aile destekleri sigortası gibi bir sistem önerdik; hepsini birleştirelim, bütünsel bir sistem içinde, bir yoksulluk envanteriyle doğru bir yapı kurarak sosyal yardımların daha etkin bir biçimde, mükerrerlikten uzak, etkin ve verimli bir biçimde verilmesi ve yoksulluğun, idare edilmesi değil ortadan kaldırılması gerektiğini söyledik, söylemeye devam ediyoruz.

Faiz giderleri... Faiz giderlerine de baktığımız zaman aslında ciddi anlamda bu seneki bütçede, bütçe giderleri 2024 yılında yüzde 69 artıyor, faiz giderleri yüzde 94,1 artıyor; çok yüksek noktalara gitmiş durumda.

Burada gene açıkçası kur korumalı mevduatla ilgili bir şey görmedik. Bakın, kur korumalı mevduat sisteminin, biliyorsunuz, hazinenin üstlendiği kur zararı ve Merkez Bankasının üstlendiği kur zararı vardı fakat Meclis açıldıktan sonra temmuz ayında gelen bir torba kanunla hazinenin kur zararları Merkez Bankasına devredildi. 2022 yılındaki toplam hazine ve Merkez Bankası kuru zararı 165 milyardı, 2023'ün ilk altı ayında 150 milyar olarak gerçekleşti. Merkez Bankası Başkanı geldiği zaman sunumda bu rakamı verdi ama sonraki aylardaki artış çok fazla çünkü özellikle döviz kurundaki artış seçim sonrasında oluştu. Şu anda da Merkez Bankasının analitik bilançosundan bakmaya çalışıyoruz, birçok akademisyen de bunu yapıyor; 750 milyar lira civarında, yıl sonunda da trilyona ulaşması bekleniyor. Sonuç itibarıyla elinde büyük çapta mevduatı olanların, Türkiye'nin mevduat sistemine, insan yapısına baktığımızda bir avuç olduğunu, toplam mevduatın yüzde 1'inin altında olduğunu düşündüğümüzde, aslında milyonlarca insandan hepimizin ödediği vergilerden elinde büyük ölçüde kur korumalı mevduat sistemi tutan insanlara bir transfer var burada, bu bir servet transferi; bu doğru değil, bunu kabul etmiyoruz. Yani ben şunu sormak isterim size Sayın Bakan: hazinenin kur zararının Merkez Bankasına devredilmesine neden karşı çıkmadınız? Kur zararı bütçede gözükmeyecek. Aslında bütçe açığı gerçekte burada gösterdiğiniz rakamlardan daha yüksek, burada yok.

Son olarak şunu söyleyeyim: Merkez Bankası bunu nasıl yapacak? Kur zararını büyük ihtimalle para basarak karşılayacak. Para basmak... Bir taraftan Hazine ve Maliye Bakanı olarak en önemli hedeflerden birinin enflasyonu düşürmek olduğunu söylüyorsunuz. Ne olacak? Merkez Bankası para bastığı zaman enflasyon yükselmeyecek mi? Yani bu sistem doğru bir sistem değil. Şimdi öyle bir şey yaratıldı ki bir bomba yaratıldı ki âdeta ekonominin ortasına atılmış bir saatli bomba gibi, şimdi buradan nasıl çıkalım, nasıl tasfiye edelim gibi stratejiler geliştirilmeye çalışılıyor. İyi ama ortada var olan hikâye şu: Kendi kendine oluşmadı. Siz de burada sunuşta da söylediniz, 2022'den itibaren enflasyon eğilimlerinin yükseldiği ve dünyanın her yerinde faizlerin hem Avrupa'da hem Amerika'da arttığı bir dönem var ama biz öyle yapmadık, tam tersini yaptık. Cumhurbaşkanının "Faiz sebep, enflasyon neticedir." tezi Merkez Bankası tarafından uygulamaya konuldu ki o Merkez Bankasının görevi, kanunla kendisine verilmiş olan görev fiyat istikrarını sağlamak yani Türk lirasının değerini korumaktır. Faizleri indirdi, dört ay içinde 8 lira 30 kuruş olan dolar kuru 18 lira 30 kuruş oldu, ondan sonra kur korumalı mevduat sistemi geldi. Şimdi 110-120 milyar dolarlar civarında bir portföy; döviz kurundaki artışa göre değişiyor. Bu aslında baktığımız zaman son derece sıkıntılı bir nokta.

Vergi gelirleri kısmına baktığımız zaman ne On İkinci Kalkınma Planı'nda ne de OVP'de bu konuda ciddi bir çalışma yok, bir vergi reformu yok. Bu dolaylı vergilere dayalı çarpık vergi yapısı devam ediyor. Hem ekonomideki gelişmelere son derece duyarlı, ekonomi büyüdüğü zaman vergi gelirleri artıyor, yavaşladığı zaman vergi gelirleri azalıyor ve aynı zamanda gelir dağılımını son derece bozan vergiler.

Vergi harcamaları gene var, planda da var, her sene OVP'lerde var; burada gene sizin sunuşunuzda da var Sayın Bakan, diyorsunuz ki: "Etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimlerin kaldırılması hususunda kapsamlı bir çalışma yürütüyoruz." İyi ama bu yıllardan beri söyleniyor, ortada bir şey yok. Bakın, vergi harcaması rakamlarını vereyim yani istisna, muafiyetler ve indirimler yoluyla vazgeçilen vergiler: 2022 yılında 257,9 milyar liraymış; 2023, içinde bulunduğumuz yıl tahmini 994,4 milyar lira; 2024'te 2,2 trilyon lira, 2 trilyon 210 milyar lira; anormal bir artış gözüktüyor.

Borçlanmaya baktığım zaman, sunuşunuzda "Stratejik ölçütlere dayalı bir borçlanma programıyla riskleri azaltıyoruz." demiştiniz. Bu ne demek? Daha önce borçlanma programları yok muydu yoksa vardı ama siz mi farklı bir yapıya geçiyorsunuz? Yani nasıl bir fark oluştu burada, neyi değiştirdiniz; bunu açıklarsanız memnun oluruz.

Gene sunuşta diyorsunuz ki: ‘‘Uluslararası finans kuruluşlarından kaynak kullanımında ön sıralardayız.’’ Tamam, güzel ama borçlanıyoruz yani o borçlar bize kara kaşımız, kara gözümüz için gelmiyor. Yakın zamana kadar, sizin de geçmişte Bakan olduğunuz dönemde Türkiye, IMF’ye hem borçları kapatmış olmakla hem de kredi açmakla övünüyordu. Şimdi ne oldu da yeniden borçlanmanın bu kadar cazip olduğunu söylüyorsunuz? Bu aslında gelinen ekonominin içinde artık borç olmadan ekonominin çarkının çevrilemediğini gösteriyor ki bu da baktığımız zaman son derece vahimdir.

‘‘Uluslararası kredi değerlendirme kuruluşları uygulamaya koyduğumuz program sayesinde ülkemizin kredi notu görünümünü yükseltmiştir.’’ diyorsunuz ama 3 kredi reyting kuruluşunun da Türkiye’ye verdiği not yaptırım yapılabilir seviyede değil, spekülâtif seviyede de değil; ‘‘hayli spekülâtif’’ dediğimiz aşırı spekülâtif seviyede ve not artırımını yok, sadece görünüm değişiyor, ciddi bir artış yok. Böyle bir yapıya doğrudan yabancı yatırımlar nasıl gelecek?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, ilave iki dakika süre vereceğim size.

Buyurun lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yani bugün gelinen nokta böyle bir nokta. Farklı söylediniz... Türkiye gri listeye girdi. Niye girdi? Ne yaptı, ne yanlış oldu da girdi? Hatırlarsınız, geçmişte de girmişti, sonra 2010’lu yıllarda çıkmıştı. Şimdi yeniden orada, şimdi yeniden tekrar buradan çıkmaya çalışıyoruz ama bütün bunların hepsi Türkiye’nin risklerini ciddi olarak artırıyor.

Son iki noktaya değinmek istiyorum. Temmuz ayındaki torba kanunda gene bir iki şey gündeme geldi ve bunlara ciddi karşı çıktık. 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un 5’inci maddesi çok açık, diyor ki: ‘‘Bütçe açığı kadar borçlanabilirsiniz, eğer ihtiyaç olursa yüzde 5 ilgili bakan, yetmezse tekrar bir yüzde 5 daha Cumhurbaşkanı artırabilir.’’ Yani neydi? Bütçe açığı 660.9 milyar - içinde bulunduğumuz yılı söylüyorum- yüzde 5 artırsak 694 milyara çıkıyor, bir yüzde 5 daha geldiği zaman 728.6 milyar; en fazla bu kadar borçlanır fakat önümüze bir torba kanun geldi, bu yüzde 5’lik, yüzde 5’lik artırımın üzerine 3 katı kadar bir artış oldu, 3 katı. Sayın Bakan, karşı çıkmadınız mı, nasıl olabilir bu; bütçe disiplini mi kaldı ortada, böyle bir olay olabilir mi? 2 trilyon 186 milyara yükseldi rakam. En fazla 728 milyar borçlanabilirsiniz, kanun söylüyor bunu, çıktı 2 trilyon 186 milyara. Cumhurbaşkanı merkezî yönetim kapsamındaki idarelerin bütçelerine ödenek ekleme yetkisi verildi; böyle bir yetkisi yok Cumhurbaşkanı’nın, kanunlara göre yok. Yani bütün bunlara baktığımız zaman aslında şunu gösteriyor: Bütçenin kendi içinde bir bütünlüğü olmalı her şeyiyle; gider kısmı, gelirler kısmı, borçlanma kısmı ve bunlar kurallara göre işlemeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın lütfen Sayın Türelî.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Tamamlayacağım Sayın Başkan.

Buna göre yapıldı, kesin hesabın da görüşülmesinin mantığı bu. Neydi, iki yıl önce ne diyorduk biz bütçede, amacımız, hedefimiz nelerdi, bunlara ulaşıldı mı, ulaşılmadıysa neden ulaşamadı? Bütün bunların hepsine baktığımız zaman ortaya aslında bu bütçe sürecinin şeffaflıktan uzak olduğu, açıklıktan uzak olduğu bir yaklaşım çıkıyor; bu da dediğim gibi aslında, ekonominin belki de iyi gitmesi için en önemli, gerekli olan güven ve istikrarın sağlanamaması anlamına geliyor. Böyle bir ortamda güven ve istikrar sağlayamazsanız öngörülebilirliği de sağlayamazsınız. Böyle bir ekonominin düzgün ve doğru biçimde gitmesi de mümkün değildir diyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, teşekkür ediyorum.

Gruplar adına son söz AK PARTİ Grubundan Hüseyin Altınsoy'un.

Sayın Altınsoy, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, başkanları ve basın mensuplarımız; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce cumhuriyetimizin 100'üncü yılını kutluyor, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere silah arkadaşlarını rahmet ve minnetle anıyorum. Bugüne kadar vatani için, bayrağı için, ezanı için canını seve seve veren kahraman şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, hayatta olan gazilerimize acil şifalar, sağlık ve afiyetler diliyorum.

Yine, Filistin ve Gazze'de masum çocukların ölmesine neden olan İsrail yönetimini şiddetle kınıyor, bu zulmün bir an önce durması için tüm dünya ülkelerini duyarlılığa davet ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, küresel ekonomi son yıllarda tarih boyunca eşine az rastlanır bir dönemden geçmektedir. Covid-19 salgını ve Ukrayna savaşının yanı sıra Orta Doğu'da beliren jeopolitik gelişmeler küresel ekonomiyi olumsuz etkilemektedir. Emtia fiyatlarındaki artışla beraber, tedarik zincirindeki bozulmalarla birlikte jeopolitik belirsizlikler küresel ekonominin yavaşlamasına neden olmuştur. Bu durumun başta enerji ve gıda olmak üzere küresel ekonomide ciddi olumsuzlukları da beraberinde getirmesi beklenmektedir. Son yıllarda yaşanan olumsuzlukların etkisiyle enflasyon küresel bir sorun hâline gelmiştir. Enflasyonla mücadele kapsamında başta ABD ve Avrupa ülkeleri olmak üzere küresel düzeyde son yıllarda görülmemiş parasal sıkılaşma eğilimi gözlenmiştir. Parasal sıkılaşmanın etkisiyle yavaşlayan küresel talep dünya ticaretinin yavaşlamasına neden olurken küresel büyüme de düşüş eğilimine girmiştir. Dünya ekonomisinin 2022 yılında yüzde 3,5 büyüme kaydetmesinin ardından 2023 yılında ise yüzde 3 büyüyeceği öngörülmektedir.

Türkiye ekonomisi, bu dönemde, yaşanan zorlu küresel finansal koşullar ve jeopolitik gerginliklere rağmen büyüme eğilimini sürdürmektedir. Şubat ayında yaşanan depremlere rağmen bu yılın ilk yarısında yüzde 3,9'luk bir büyüme kaydedilmiştir. Ülkemizde güçlü seyreden yurt içi talep, emtia fiyatlarındaki artış ve enflasyon beklentilerinin seyri enflasyonda yukarı yönlü bir baskı oluşturmaktadır. Merkez Bankası, makrofinansal istikrar sağlamak amacıyla politika faiz artışı, seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma tedbirleriyle parasal durumu sıkılaştırmıştır. Para ve maliye politikalarının eş güdümlü yürütülmesi ve fiyat artışlarını beraberinde getiren tüm unsurlarla mücadele edilmesiyle 2024 yılının ortasından itibaren dezenflasyon süreci başlayacak ve fiyat istikrarı yeniden tesis edilmeye çalışılacaktır.

2024 ve 2026 dönemini kapsayan orta vadeli program yayımlanmış ve kamuoyuyla paylaşılmıştır. Programda önümüzdeki üç yıla ilişkin makro ve bütçe hedefleriyle birlikte öngörülebilirliğin artırılması ve kırılğanlıkların azaltılmasına yönelik yapısal reformlara yer verilmiştir. Programda yatırım ortamını iyileştirecek, katma değer ve verimlilik artışı sağlayacak kapsamlı yapısal reformlar yer almaktadır. Kalkınma planı ve orta vadeli programda yer alan istihdamı ve iş gücüne katılımı artırıcı politikalar ana eksenini oluşturmaktadır. İş gücü piyasasında gençler ve kadınlar olmak üzere, istihdam ve iş gücüne katılımı artırıcı tüm bu politikaların etkin bir şekilde hayata geçirilmesiyle 2024 yılında istihdamın artış göstermesi, işsizlikteki azalış eğiliminin devamıyla plan ve program döneminde artışı sağlanarak işsizliğin gerilemesi hedeflenmektedir.

2023 yılında merkezî yönetim bütçe giderlerinin 6 trilyon 562,6 milyar lira, merkezî yönetim bütçe gelirlerinin 4 trilyon 929,7 milyar lira, bütçe açığının 1 trilyon 633 milyar lira, faiz dışı açığın 986,8 milyar lira olarak gerçekleşeceği, bütçe açığının millî gelire oranının ise yüzde 6,4 olacağı tahmin edilmektedir. 2023 yılı için öngörülen 762 milyar lira deprem harcamaları hariç tutulduğunda bütçe açığının millî gelire oranı yüzde 3,4 seviyesinde beklenmektedir. Bu yıllık gelir performansımız deprem etkisine rağmen beklentilerin üzerinde gerçekleşmektedir. Gelir tahsilatlarımızdaki olumlu performansa göre bu oranın daha aşağı düzeylerde gerçekleşmesi de olasıdır.

Yeni Türkiye Yüzyılı'nın ilk bütçesi olan 2024 yılı bütçesi yatırımı, istihdamı, üretimi ve ihracatı destekleyen, vatandaş odaklı ve refahı yükselten bir anlayışla hazırlanmıştır. 2024 yılında merkezî yönetim bütçesinde bütçe giderlerinin 11 trilyon 89 milyar lira, bütçe gelirlerinin ise 8 trilyon 437,1 milyar lira olacağı, bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının ise yüzde 6,4 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 2024 yılı bütçemizde afet risklerinin azaltılması, depremlerin yol açtığı hasarların süratle giderilmesi ve deprem bölgesinde yaşayan vatandaşlarımızın ihtiyaçları için 1 trilyon 28 milyar lira kaynak ayrılmıştır. Bu tutarın da gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 2,5 seviyesindedir. 2024 yılında merkezî yönetim bütçe gelirlerinin 2023 yılı tahminlerine göre yüzde 71,1 artışla 8 trilyon 437,1 milyar liraya, vergi gelirlerinin ise yüzde 73 oranında artarak 7 trilyon 407,7 milyar liraya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bütçe gelirlerinin alt gelir kalemlerine bakıldığında gelir vergisi 1 trilyon 188,9 milyar lira, kurumlar vergisi 1 trilyon 275,7 milyar lira, katma değer vergisi 2 trilyon 497,7 milyar lira, ÖTV 1 trilyon 403,9 milyar lira, diğer vergi gelirleri 1 trilyon 41,5 milyar lira, vergi dışı gelirler ise 1 trilyon 29,4 milyar liradır.

Bugün üzerinde görüşmelerini gerçekleştirdiğimiz Hazine ve Maliye Bakanlığımızın 2022 yılı toplam bütçesi 1 trilyon 370 milyar 832 milyon 353 bin 741 TL olarak gerçekleşmiş olup, 2024 tahmini bütçesinin ise 4 trilyon 564 milyar 413 milyon 425 bin TL olması öngörülmektedir. 2024 yılında gelir bütçemizde mali disiplinin yeniden tesis edilmesinin yanı sıra para ve maliye politikaları arasındaki uyumu artıracak şekilde yürütülmesi çabaları devam etmektedir. 2023 yılı ve 2024 yılı bütçelerinde depremin yıkıcı etkilerini gidermek ve depremden etkilenen vatandaşlarımızın normal hayatlarına devam edebilmelerini sağlamak Hükümetimizin temel öncelikleri arasında yer almıştır. Bu amaçla kamu maliyesi alanında tasarlanan politikaların temelinde deprem kaynaklı ihtiyaçların süratle karşılanması yer almaktadır.

AK PARTİ hükümetleri döneminde bir taraftan mali disipline kararlılıkla devam ederken diğer taraftan da bütçeyi vatandaşlarımıza hizmet bütçesi hâline getirdik. 2002 yılında millî gelire oranla yüzde 14,3 olan faiz giderlerini oldukça düşük seviyelere indirdik. 2024 yılı bütçesinde ise faiz giderlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 3 seviyelerinde olması öngörülmektedir. Diğer taraftan, merkezî yönetim yurt içi borç stokunun vadeye kalan süresinde de iyileşme sürmektedir. 2021 yılında 3 yıl olan iç borçlanmanın ortalama vadesi 2022 yılında 3,6 yıla, 2023 yılının Ağustos ayı itibarıyla 3,8 yıla yükseltilmiştir. Ülkemizin AB tanımlı genel yönetim borç stokunun millî gelire oranı oldukça düşüktür. 2021 yılı sonuna göre 10,1 puan düzeyinde bir gerilemeyle 2022 yılında yüzde 31,7 seviyesinde gerçekleşen AB tanımlı genel borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2023 yılının ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 34 seviyesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu oran AB ülkelerinde 2023 yılının birinci çeyreğinde yüzde 83,7 olarak gerçekleşmiştir.

Çiftçi ve esnafımıza, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığıyla 2023 yılında yaklaşık 1,1 milyon üreticiye 227 milyar lira tutarında Hazine faiz destekli kredi kullanılmıştır. 6 Şubat tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle afet bölgesi ilan edilen yerlerde zarar gören tarımsal üreticilerin kredileri faizsiz olarak bir yıllığına ertelenmiştir. Halk Bankası aracılığıyla 2023 yılında 383

bin esnaf ve sanatkâra yaklaşık 140 milyar lira tutarında hazine faiz destekli kredi kullanılmış ve kredilerimizden faydalanan esnaf sayımız yaklaşık 850 bin olarak gerçekleşmiştir. Deprem nedeniyle işleri veya işletmesi zarar gören esnaf ve sanatkârlara Halk Bankasınca kullanılan Hazine faiz destekli kredi ödemeleri altı aylığına faizsiz olarak ertelenmiş, depremde ağır yıkıma uğrayan il ve ilçelerimizde bu süre altı ay daha uzatılarak bir yıla çıkartılmıştır. Hayata dönüş kredisiyle, afet bölgesi ilan edilen yerlerde zarar gören esnaf ve sanatkârlara 250 bin liraya kadar altmış ay vadeli hazine faiz destekli kredi kullanılması sağlanmıştır.

Çalışanlarımızın ve emeklilerimizin aylık ve ücretlerinde enflasyonun üzerinde önemli artışlar yapılmış, 2023 yılı Ocak ve Temmuz aylarında dönemsel zamma ilave olarak yapılan oransal ve seyyanen artışlarla birlikte en düşük devlet memuru aylığı 22 bin lira seviyesine yükseltilmiştir. Emeklilerimize 2023 yılı Ocak ve Temmuz aylarında dönemsel zamma ilave oransal artışlar yapıldı. 2022 yılı sonunda 3.500 lira olan en düşük emekli aylığını yüzde 114,3 oranında artırarak nisan ayında 7.500 liraya yükselttik, ayrıca emeklilerin bayram ikramiyelerini 1.100 liradan 2.000 liraya yükselttik. Emeklilerimize kasım ayında da yine tek sefere mahsus olmak üzere 5.000 lira ilave ödeme yapacağız. Asgari ücreti de 2023 yılındaki enflasyonun üzerinde yüzde 107,3 oranında artırdık. Özetle, çalışanlarımızı ve emeklilerimizi enflasyona karşı ezdirmedik ve bundan sonra da ezdirmeyeceğiz. Bununla birlikte, öğretmen, hemşire, polis, din görevlisi, şube müdürü, avukat gibi birçok kamu görevlisi 3600 ek göstergeden yararlanmaya başladı. AK PARTİ hükûmetlerimiz bütçe imkânları ölçüsünde her zaman geniş toplumsal kesimlerin yanında oldu, Türkiye Yüzyılı'nda da yanında olmaya devam edecek.

Ayrıca, uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik uygulaması getirilerek öğretmenlerimizin mali haklarında önemli artışlar yapıldı. Milli Eğitim Bakanlığımıza bağlı resmi eğitim kurumlarında görev yapan ücretli öğretmen ve usta öğreticilerimizin saatlik ek ders ücretlerinde yaklaşık yüzde 25 oranında ilave bir artışla birlikte aylık ücretlerinde 2023 yılında yüzde 91 oranında artış yapıldı.

2022 yılında başta hekimlerimiz olmak üzere tüm sağlık personelimizin sabit ek ödemeleri merkezi yönetim bütçesine alındı ve "taban ödeme" adı altında yeni bir ödeme unsuru getirildi. Hekimlerimizin mali haklarının yanında emekli aylıkları da önemli oranda artırıldı. Sağlık çalışanlarının döner sermaye ek ödeme uygulamasında köklü değişiklikler yapılarak özlük haklarında önemli iyileştirmeler sağlandı.

Sakarya gaz sahasının devreye alınmasıyla birlikte mayıs ayının sonuna kadar vatandaşlarımıza ücretsiz doğal gaz sağlandı, sonraki on bir aylık dönem için ise vatandaşlarımızın 25 standart metreküpe kadar olan kullanımları ücretsiz hâle getirildi.

2016 yılından bu yana ortalama 1,6 milyon iş yerine asgari ücret desteği verildi. 2023 yılında da işçi başına aylık 500 TL asgari ücret desteği sağlanmakta.

Emeklilikte yaşa takılanlara ilişkin teklif ettiğimiz düzenlemenin yasalaşmasıyla yaklaşık 2 milyon 250 bin vatandaşımızı 2023 yılı içerisinde emekli olma hakkına kavuşturduk.

2021 yılında salgının etkilerini sınırlandırmak ve enflasyonla mücadelede katkı sağlamak amacıyla 154,2 milyar TL vergi gelirinden, yine 2022 yılında da enflasyonla mücadele kapsamında 290,4 milyar TL vergi gelirinden vazgeçildi. Esnaf muafiyeti sistemi geliştirilerek yaklaşık 580 bin esnafımızın kazancına vergi istisnası getirildi. Tarımsal destek ödemelerinde tevkifat kaldırıldı, geçmişte yapılan kesintiler iade edildi. 2022 yılında asgari ücretin gelir vergisi ve damga vergisinden istisna tutulmasına yönelik düzenleme hayata geçirildi. Aynı şekilde, kamu görevlilerimiz dâhil diğer tüm çalışanlarımızın ücretlerinin asgari ücrete kadar olan kısmı hem gelir hem de damga vergisinden istisna tutuldu.

Böylelikle kamu görevlilerimiz dâhil olmak üzere tüm çalışanlarımızın üzerindeki vergi yükü önemli ölçüde azaltıldı hatta bir çoğu için tamamen kaldırılmış oldu. Gelir vergisi tarifesinde en alt dilime uygulanan vergi oranı yüzde 22'den yüzde 15'e düşürüldü.

Sağlıkta hastane yatak sayımız 2002 yılında 164 bine, 2023 yılında ise 268 bine yükseltildi. 2002 yılında 92 bin hekime sahipken 2023 yılında 190 bin hekimle vatandaşlarımıza hizmet veriyoruz.

KYK yurtlarımızda 1 milyon öğrenci barındırır hâle geldik.

Birleşmiş Milletler dünya turizm örgütü verilerine göre en çok ziyaretçi ağırlayan ülkeler sıralamasında ülkemiz dünya 4'üncüsü olmuştur. Turizm gelirlerimiz 2023 sonu itibarıyla 56,7 milyon ziyaretçiyle 55,6 milyar dolar olarak öngörülmektedir.

Ulaştırımda kara yolu mesafemiz 2002'de 63 bin kilometre iken bugün ise otoyollarla beraber 71 bin kilometreyi bulan uzunluğa sahip kara yolu ağına sahibiz. Bugün, 2.032 kilometresi hızlı tren hattı olmak üzere 14 bin kilometreye ulaşan modern demir yolu hatlarını milletimizin hizmetine sunduk.

Yerli ve millî savunma araçlarımızla, İHA'larımızla, SİHA'larımızla helikopterlerimizle, TCG ANADOLU uçak gemimizle savunma sanayimizi güçlendirdik.

Enerjide ülkemizin kurulu gücü, yüzde 55'i yenilenebilir enerji kaynaklarından olmak üzere toplam 106 bin megavata yükselmiştir.

Yine "Yapılamaz." denilen yerli ve millî Togg aracımızı yollarımızda vatandaşlarımızla buluşturduk.

Büyümeye baktığımızda 2022 yılının ilk çeyreğinde yıllık yüzde 7,8 oranında büyüyen Türkiye ekonomisi, ikinci çeyrekte Rusya-Ukrayna savaşının yol açtığı enflasyonist baskıların, bölgesel tedarik zincirlerinde yaşanan bozulmaların küresel iktisadi faaliyeti olumsuz etkilemesi ve baz etkisinden kaynaklı hafif ivme kaybederek yüzde 7,6 oranında gerçekleşmiştir. Savaşın enerji ve emtia fiyatlarını artırarak küresel ölçekte enflasyonun tetiklenmesi hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerde parasal sıkılaştırma adımlarını beraberinde getirmiştir. Bu durum yılın ikinci yarısından itibaren dünya çapında durgunluk endişelerine yol açarak iktisadi faaliyetleri olumsuz etkilemiştir. Diğer taraftan, savaşın yol açtığı belirsizliklere bağlı riskler Türkiye ekonomisinin büyüme performansını sınırlı düzeyde etkilemiş, böylelikle yıl genelinde gayrisafi yurt içi hasıla artış hızı yüzde 5,5 oranında gerçekleşmiştir. Yine, 2024 yılında kalkınma planı ve orta vadeli program kapsamında hedef yüzde 4,0 olarak belirlenmiştir.

İstihdama baktığımızda 2022 yılında pozitif seyrini devam ettiren iktisadi faaliyetlerin etkisiyle istihdam 2021 yılına göre 1 milyon 955 bin kişi artarak 30 milyon 752 bin kişi olarak gerçekleşmiş. İş gücüne katılma oranı 1,7 puan artarak yüzde 53,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu çerçevede, işsizlik oranı 1,6 puan azalışla yüzde 10,4 seviyelerine gerilemiştir. 2023 yılının ikinci çeyreğinde önceki yılın aynı çeyreğine göre istihdam 742 bin kişi artmış, işsizlik oranı bir önceki yılın aynı çeyreğine göre 0,9 puan azalarak yüzde 9,2 olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılında öngörülen büyüme oranı çerçevesinde istihdamın bir önceki yıla göre 774 bin kişi artması beklenmektedir. Yıl genelinde iş gücüne katılım ve nüfus artışı etkilerinin istihdam artışına baskın gelmesi sonucunda işsizlik oranının yüzde 10,3 düzeyinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının 2023 yılında reel olarak yüzde 8,3 oranında artması beklenmektedir. Bu dönemde kamu kesimi sabit sermaye yatırımının yüzde 53,2'sinin merkezi yönetim bütçe kapsamındaki idareler, yüzde 28,3'ünün yerel yönetimler, yüzde 17,5'inin KİT'ler, yüzde 1,1'inin döner sermayeli kuruluşlar ve sosyal güvenlik kuruluşları tarafından gerçekleştirileceği tahmin edilmektedir. 2024 yılında cari fiyatlarla kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının yüzde

52,9'unun merkezî yönetim bütçe kapsamındaki idareler, yüzde 26,1'inin yerel yönetimler, yüzde 19,9'unun KİT'ler, yüzde 1,1'inin döner sermayeli kuruluşlar ve sosyal güvenlik kuruluşları tarafından gerçekleştirileceği öngörülmektedir. Yine 2024 yılında kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının ulaştırma, diğer hizmetler, eğitim, tarım, madencilik ve sağlık alt sektörlerinde yoğunlaşması beklenmektedir.

2022 yılı sonunda yüzde 64,3 olarak gerçekleşen TÜFE yıllık artış hızının bir önceki yıla göre 28,2 puan artmasında gıda, hizmet ve enerji fiyatlarındaki artışlar belirleyici olmuştur. 2023 yılında enerji fiyatlarındaki yüksek baz ve gıda fiyatlarındaki yatay seyir enflasyonu olumlu yönde etkilerken hizmet fiyatlarında gözlenen katılık TÜFE yıllık artışındaki düşüşü sınırlandırmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – İki dakika ilave süre veriyorum.

Toparlayın lütfen.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) – Söz konusu gelişmeler neticesinde Eylül 2023 itibarıyla yıllık enflasyon 2022 yılı sonu seviyesine göre 2,7 puan azalarak yüzde 61,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2023 yılının ilk çeyreğinde TÜFE yıllık artış oranı enerji ve temel mallardaki yüksek baz ve gıda fiyatlarındaki olumlu seyirle birlikte mart ayı itibarıyla yüzde 50,5'e gerilemiş, ikinci çeyreğinde ise TÜFE yıllık artış oranı enerji ve gıda fiyatlarındaki olumlu görünümün devamıyla yüzde 38,2 seviyesine gerilemiştir. Üçüncü çeyrekte ise kurlarda yaşanan yükseliş, ücret ayarlamaları ve vergi düzenlemelerinin etkisiyle TÜFE yıllık artış oranı ivme kazanmış ve eylül ayı itibarıyla yüzde 61,5'e yükselmiştir.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; AK PARTİ olarak “Millete efendilik yoktur, hizmet vardır.” inancıyla tam yirmi bir yılda adaletten eğitime, ulaşımdan sanayiye, tarımdan enerjiye, spordan sağlığa ve sosyal desteklere kadar her alanda hizmetler üreterek, hizmet kalitemizi ve eser siyasetimizi vatandaşlarımızın menfaatleri doğrultusunda kullanmak için dev adımlar attık, çalıştık ve çalışmaya da devam edeceğiz.

Yine geçen hafta burada görüştüğümüz On İkinci Kalkınma Planı'mız ve 2024 bütçemizde en temel önceliğimiz milletimizin dayanışmasıyla deprem felaketinin üstesinden gelmek, Türkiye Yüzyılı'nı inşa yolculuğumuzda güçlü ve müreffeh bir ülke olma vizyonuyla toplumumuzun tüm fertlerinin refahını arttırmak, ülkemizin dünyadaki konumunu güçlendirmek esas amaç olacaktır. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında daha güçlü bir Türkiye inşa edecek bir bütçenin hazırlanmış olduğu görülmektedir.

Ben burada sözlerime son verirken Hazine ve Maliye Bakanlığımızın bütçe hazırlıklarında emeği geçen başta Sayın Bakanımız olmak üzere tüm bürokratlarımıza teşekkürlerimi sunuyorum, Bakanlığımız bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, grup adına konuşmalar bitmiştir.

Şimdi Komisyon üyesi olan milletvekillerimizin söz taleplerini karşılayacağım, geliş sırasına göre söz vereceğim.

İlk söz Sayın Bakırlıoğlu'nun.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

TÜİK'in sitesine girdiğiniz zaman "Resmî İstatistik İlkeleri" başlığına baktığımız zaman temel ilke olarak mesleki bağımsızlıktan bahsedilmekte. Şöyle diyor sitede: "Resmî istatistiklerin güvenilirliği, programda yer alan kurum kuruluşların diğer siyasi, düzenleyici ya da idari kurum ve kuruluşların yanı sıra özel işletmelerinden bağımsızlığıyla sağlanır." Yani güven, bağımsızlıkla sağlanır denilmekte.

3 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararı'na göre TÜİK'in Başkanının görev süresi dört yıl. 1926 ile 2002 yılları arasında yani yetmiş altı yılda 18 başkan bu görevi yürütmüş. Bu arada teyit edemedim ama Celal Bayar'ın da 1929 ile 1947 arasında on sekiz yıl boyunca TÜİK'in Başkanlığı görevini yürüttüğü bilgisine ulaştım ama başka yerden teyit edemedim. Oysa son altı yılda, Kurumunuzda 6 başkan değişmiş yani şu an mevcut başkanımızdan önceki Başkan Sayın Dinçer on bir ay görev yapmış, ondan önceki Başkan Ahmet Dosdoğru on beş gün görev yapmış, ondan önceki başkan dokuz ay, ondan önceki başkan ise on üç ay boyunca görev yapmış yani son altı yılda 6 başkan değiştiren bir kurumdan bahsediyoruz. Bu Kurum diyor ki: "Güven, bağımsızlıkla sağlanır." diyor mesleki bağımsızlık ilkesi adı altında.

Avrupa Birliğinin Türkiye raporuna baktığımız zaman istatistik faslında da esasında Kurumun, Türkiye İstatistik Kurumunun Avrupa Birliğiyle alakalı uyum sürecinde orta derecede olduğundan ancak bağımsızlığını kaybettiğinden bahsetmekte, bu şekilde bir eleştiri getirmekte. Sonuç itibarıyla, Türkiye İstatistik Kurumu ne yazık ki bağımsızlığını kaybetmiş durumdadır, bağımsızlığını kaybettiği için de güveni kaybetmiş durumda bu yapılan bazı anketlere de yansımış durumda. Temmuz 2022 tarihinde bir şirket, bir anket yapıyor, şunu soruyor: "TÜİK'in mi yoksa ENAG'ın mı verileri doğru?" diyor. Katılımcıların yüzde 69'u "ENAG'ın rakamları doğrudur." diyor sadece yüzde 24'ü "TÜİK'in rakamları doğrudur." diyor. Başka bir araştırma, Türkiye gündemi; bu, sıklıkla kamu kurumlarına güveni ölçümlüyor. Geçen sene TÜİK'le alakalı güvensizlik had safhaya çıktıktan sonra kamu kurumları arasına TÜİK'i de koyuyor, yapmış olduğu araştırmada TÜİK'e güven yüzde 30'larda. Şimdi, başka bir örnek, Galatasaray Spor Kulübü bir sponsorluk anlaşması yapıyor bir firmayla ve bu anlaşma içerisinde enflasyon rakamlarında referans grubu olarak da ENAG gösteriliyor. Yani şimdi TÜİK'e Türk halkının güveni kalmamış durumda. Nasıl güvenelim ya, mesela pandemi döneminde düzenli olarak her yıl açıkladığınız ölüm ve ölüm nedenleri istatistiklerini iki yıl boyunca açıklamadınız, açıklanmadı. Oysa pandemi sürecinde, yönetiminde politika yapımcıların, karar vericilerin bu verilere ihtiyacı vardı politika geliştirmeleri için ancak bu veriler ne yazık ki yayımlanmadı.

Şimdi, Sayın Bakanımız sunumunda şundan bahsediyor: "Çalışanlarımızı ve emeklilerimizi enflasyona ezdirmedik, ezdirmeyeceğiz." çok iddialı bir kelime kullanmış. "Çalışanlarımıza ocak-temmuz aylarında dönemsel zamma ilave oransal ve seyyanen artış yaparak en düşük memur maaşını 22 bin liraya yükselttik." yani enflasyon üzerinde zam yapma ihtiyacı hasıl olmuş. Emeklilerimize aynı şekilde 2023 yılı Ocak-Temmuz aylarında dönemsel zamma ilave oransal artışlar yapılmış, benzer düzenleme en düşük emekli aylıklarında sağlanmış ve asgari ücrette sağlanmış. Şimdi, burada bir soru akla geliyor: Neden Hükümet ücretlerde enflasyon üzerinde maaş artışları yapmak zorunda kalıyor? Yani Türkiye İstatistik Kurumu gerçekten fiyatlardaki artışları doğru ölçümlese -ben doğru ölçümleyebileceğine inanıyorum, o Kurumun bu kabiliyeti var- veyahut da bağımsız olsa, doğru şekilde aktarmış olsa Hükümet niye enflasyon üzerinde maaş zammı yapmak zorunda kalıyor? Hatta enflasyon üzerinde maaş zammı yapmış olmasına rağmen hâlen şu anda ücretlilerimiz ciddi bir hayat pahalılığıyla karşı karşıya. İşte, bugün, TÜRK-İŞ her ay düzenli olarak açıkladığı açlık ve yoksulluk sınırlarını açıkladı. Buna göre eylül ayındaki açlık sınırı 13 bin 684 TL. Peki asgari ücret ne? 11 bin 402 TL, açlık sınırının altında. Peki, geri gidelim, 2021 Ocak ayı, aynı kurum, TÜRK-İŞ gene açlık sınırını açıklıyor 2.652 TL, asgari ücret 2.825 TL yani açlık sınırının üstünde bir asgari ücret varmış;

zaman içerisinde asgari ücret açlık sınırının altında kalmış hem de “Enflasyon üzerinde zam yapılıyor.” denmesine rağmen. Yani tüm bu sonuçlar TÜİK’in vermiş olduğu rakamların gerçeği yansıtmadığını bizlere göstermekte.

2022’nin 4’üncü ayına kadar TÜİK doğru bir şey yapıyordu, sepetteki ürünlerin ortalama fiyatlarını yayınlıyordu; ne olduysa o 2022’nin 4’üncü ayından sonra bu rakamları yayınlamaktan vazgeçti. Israrla söylüyoruz, neden bunları yayınlamıyorsunuz? Yayılanmıyor. Bize verilen cevapta “Dünyadaki diğer istatistik ofisleri de böyle bir şeyi yayınlamıyor, biz de yayınlamayı kestik.” denildi ancak biz şunu biliyoruz ki bugün o rakamlar yayınlansın, sokaktaki, çarşıdaki, pazardaki bilhassa gıda fiyatlarıyla aralarında çok büyük farklar olacağı bellidir, ortadadır. Belki bu yüzden açıklanmıyordu.

Bir diğer husus: Genellikle bu bütçe görüşmeleri başladığından beri AB tanımlı borç stokumuzun çok düşük olduğundan bahsediliyor. Evet, gelişmiş ülkelere, gelişmekte olan ülkelere göre baktığımız zaman düşük olduğu belli, yüzde 33,2. Ancak burada bu borç stokunun yapısına bakmakta bir fayda olduğunu ben görüyorum, siz de büyük ihtimalle bakmışsınız ki stratejinizde değişiklik yapmışsınız. Burada ciddi problemler var. Mesela, faiz dışı bütçe dengesi yıllar içerisinde ciddi bozulmalara uğramış; 2022 yılında artı 168 milyar lirayken 2023’te eksi 986 milyar lira, 2024’te 1 trilyon 397 milyar lira. Tabii, faiz dışı bütçe dengesi bu şekilde bozulduğu zaman da borçlanma gereği de artıyor; 2022 yılında 120 milyar lirayken 2023’te 1 trilyon 651 milyar lira, 2024’te 2 trilyon 468 milyar liraya çıkmış durumda yani borç stokunda ciddi bir artış var.

Borç stokunun yapısına baktığımız zaman, 2023 Ocak ayında stok 4 trilyon 180 milyar lirayken, 2023’ün Eylül ayı itibarıyla yaklaşık 2 trilyon liralık bir artışla, yüzde 50’lik bir artışla 6 trilyon 69 milyar liraya ulaşmış durumda ve bunun yüzde 35’inin yani 2 trilyon 153 milyar liralık kısmının TL’yle, 3 trilyon 916 milyar liralık yüzde 65’lik kısmınınsa yabancı parayla olduğunu görmekteyiz. Dış borcun yüzde 52, iç borcun yüzde 48 olduğunu görüyoruz. Oysa 2018 yılında tam tersi bir denge söz konusuydu yani TL’yle borçlanma oranı yüzde 55, yabancı parayla borçlanma oranı yüzde 45’ti. Burada ciddi bir bozulma söz konusu.

Yani sonuç itibarıyla bakıldığı zaman bütçe açığı artıyor, borçlanma ihtiyacımız artıyor, ödemededen daha fazla borçlanıyoruz yani çevirme oranlarına bakıldığı zaman ciddi oranlar söz konusu. Dış borçlarda çevirme oranı yüzde 174,7 yani 100 liralık dış borç ödemesi yapmışız ancak 174 liralık da yeniden borçlanma gereği duymuşuz. İç borçta çevirme oranı daha da kötü, yüzde 249,4 yani genel itibarıyla yüzde 235 olduğunu tahmin etmekteyim. Bu arada faizler de artmakta ve yüksek faiz de bu çevirmeyi zorlaştırmakta. Bir taraftan yabancı parayla borçlanılıyor, bir taraftan faizler artıyor. Bu da ne yazık ki ülkemizi bu konuda kırılgan hâle getiriyor.

Burada, stratejinizde de “4 ana başlık” demişsiniz, siz de bunları görmüşsünüz, siz de aynı şeyi söylemişsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakırhoğlu, size ilave bir dakika süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim.

Birincisi “Vadeleri uzatmamız lazım.” demişsiniz, bununla ilgili adımlar atıyorsunuz burada. Borç stokumuzun faiz riskine “düşecek” demişsiniz, değişken faizli senet ihracında payını sınırlamaya gideceksiniz. Umarım bunları yaparsınız, umarım bunları yapabilirsiniz. Eğer bunları yapamazsanız, gerçekleştiremezseniz zaten çok ciddi bir ödeme sıkıntısıyla karşı karşıya kalacağımız aşikâr.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakırlıoğlu, teŖekkür ediyorum.

Sayın Özlale, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, bürokratlar, değerli basın mensupları, Meclisimizin emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün ben de kısa bir sunum yapacağım önümüzdeki Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesine dair.

İlk olarak, Sayın Bakan bir makroperspektif çizmek istedi, ben biraz daha makro bir perspektif çizmek isteyip dünya hangi problemi konuşuyor ondan bahsetmek istiyorum. Kronik talep açığı konuşuyoruz biz uzunca bir süredir yani emeğin millî gelir içerisindeki payının bir türlü yükselmemesi, düşmesi bütün dünyanın problemlerinden bir tanesi ama bizde bu çok daha fazla düşmüş durumda. Bunu neden söylüyorum, şundan dolayı söylüyorum: Artık bizim, emeğiyle para kazanan, geçinen insanların harcamalarını desteklememiz gerekiyor yani tüketime daha fazla vergi koymamamız gerekiyor; düşük orta gelir, orta gelirli vatandaşlara bizzat sizin inandığınız iktisadi sistemin sürdürülebilmesi için daha az vergi koyup onları harcamaya teşvik etmemiz gerekiyor. Yoksa hem bütün dünyada hem de Türkiye’de olan şey şu olacaktır: Bir yerden sonra emeğiyle para kazananlar bir ücret sıkıntısı, bir gelir sıkıntısı çekeceği için bir talep problemi ortaya çıkacaktır.

Şimdi, sizler küresel gelişmeleri hepimizden daha iyi takip ediyorsunuz. Ben bu 2024 bütçesine baktığım zaman, benden önceki değerli konuşmacıların da bahsettiği gibi bu vergi gelirlerindeki artışın yeniden düşük, düşük orta gelir ve orta üst gelir vatandaşların üzerinde biraz daha vergi yükünü artıracaklarını görebiliyorum. Bakın, şimdi, kurumlar vergisinde bir düşme var, gelir vergisi hemen hemen aynı kalmış ve biz tekrardan özel tüketim vergisine, dâhilde alınan KDV’ye yüklenmişiz. Dolayısıyla, bizzat iktisadi sistemin de sürdürülebilmesi için burada bizim düşük yani harcama oranı yüksek, düşük orta gelir ve üst orta gelir vatandaşlarımızın harcamasını, dolayısıyla daha iyi yaşamasını hedeflememiz gerekirken bunun tam tersi bir vergi yapısında uzun süredir inat ediliyor.

Bir problem de burada şudur: En yukarıda, uluslararası ticaret ve muamelelerden alınan vergilerde en büyük artış görülmüş. Sizden önce burada Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz da vardı ve biz kalkınma planında bir iki sene içerisinde ithalatın hissedilir derecede azaltılıp daha sonrasında da sıfır cari açıkla üç sene içerisinde Türkiye ekonomisini buluşturacağımızı öğrendik. Bu, onunla da uyumlu değer. Zaten temel problemlerden bir tanesi, kalkınma planı ile bütçenin temeli ya da kalkınma planı ile Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesi arasında bir uyumsuzluk var.

Şimdi, bu vergilendirmeye baktığımız zaman orta gelirli haneleri cezalandıran bir vergi var, oysa yapılması gereken şeyi benden önceki konuşmacılar da özetledi; bizim artık düşük, orta gelirli ve üst orta gelirli vatandaşa daha fazla yüklenmememiz gerekiyor. Bakın, gelir gruplarına göre Türkiye’deki toplam kullanılabilir gelirin, harcamanın dağılımına baktığımız zaman hep bizim vergi aldığımız yer en fazla desteklememiz gereken yerlerden bir tanesi ve biz, bir türlü finansal sistemin vergilendirilmediğini, imar rantının vergilendirilmediğini, kayıt dışıyla mücadele edilmediğini görüyoruz. Bu imar rantı meselesi önemlidir, biz birkaç haftadan beri burada Türkiye’deki konut sektöründen bahsederken bir istatistiği atlıyoruz, bu kadar fazla inşaat furyası olmasına rağmen Türkiye’de konut sahipliği oranı düşüyor. Yani konut sahipliği oranının düşmesi demek şu anlama geliyor: Yeni hane halkları ekstradan bir ev alamıyor, mevcut hane halkları daha fazla ev alıyor. Dolayısıyla, burada yapılması gereken, gerçekten sizler hem kronik talep açıyla karşılaşmamak için hem Türkiye’deki harcamaları daha

hakkaniyetli yapmanız için kayıt dışıyla mücadele etmeniz gerekiyor, finansal sistemi ve imar rantını mutlaka vergilendirmeniz gerekiyor ve özellikle orta gelirli halkın üzerinden bu vergileri almanız gerekiyor.

Şimdi, bir nokta daha var, burası önemli. Beyaz yakalılardan bahsetmek istiyorum; üst orta gelir sahibi yani iyi eğitilmiş, iyi tecrübeli ve daha sonrasında da işte İstanbul, İzmir, Ankara başta olmak üzere buralardaki iyi gelir sahibi olanların üzerindeki vergi yükünden bahsetmek istiyorum. Neden beyaz yaka önemli? Beyaz yaka şundan dolayı önemlidir: O aynı zamanda beşerî sermayenin ta kendisidir. Biz çok uzun bir zamandır -bana göre AK PARTİ iktidarlarının en büyük eksiklerinden bir tanesidir- sosyal sınıflar arasında geçişkenliğin kaybolduğunu görüyoruz. Dolayısıyla sizler -şimdi buradan eğitim konusuna giriyorum- eskiden düşük ve orta gelirli bir ailenin çocuğuyken eğitim kurumlarına geçtiğiniz zaman, devletin eğitim kurumlarından çok iyi bir tahsil alıp o elde ettiğiniz tahsille kendi ücretlerinizi kazanabilip ondan sonra, işte konut sahibi olabiliyordunuz -80'lerin, 90'ların hikâyesi- kendi ayağınızın üzerinde durabiliyordunuz. Sizler Sayın Bakanım, bir başarı hikâyesisiniz; Batman'dan çıkıp devlet okullarında okuyarak karşımızda bu ülkenin Hazine ve Maliye Bakanısınız. O bakımdan, bugün artık bu Komisyondaki birçok üye, bizi seyredenler de aynı, devlet okullarından çıktık ve devlet okulları bize o sınıflar arası geçişkenliği sağlıyordu, bize bir fırsat eşitliği veriyordu. Şimdi biz bu fırsat eşitliğini maalesef göremiyoruz yani Batman'dan sizin gibi birisinin çıkması artık neredeyse imkânsız gibi, benim ilkokulundan da benim gibi birisinin çıkması imkânsız gibi. Ama burada Hazine ve Maliye Bakanlığını eleştirirken aynı zamanda şunu söylememiz gerekiyor: Bakın, bugün beyaz yakalı üst orta gelirli artık verdikleri vergilerin karşılığını alamıyorlar. Ne beklersiniz siz? İşte, bir mühendisten, bir doktordan, bir akademisyenden -harcama gruplarına göre baktığımız zaman bu ülkeye en fazla vergi verenler onlar- en azından verdikleri vergilerle çocuklarını en yakındaki mahalle ilkokuluna göndermelerini beklersiniz, devlet hastanelerine rahatlıkla gitmelerini beklersiniz, asayiş sağlandığı için güvenli sitelerde oturmamasını beklersiniz. Bu ülkede vergi tarafına baktığımız zaman çok ciddi bir problem görüyoruz. İnsanlar ama özellikle beyaz yaka, o üst orta gelir grubunda olan ve kazancıyla hayatını devam ettiren insanlar çocuklarını kolejlere gönderiyorlar, özel sağlık sigortası yaptırmak istiyorlar, bireysel emeklilik yapıyorlar, güvenli sitelerde oturmak istiyorlar. Oysa bu insanların verdikleri vergilerle devletten bu hizmeti almaları en tabii hakları. O yüzden ben hep aynı şeyi söylüyorum, Türkiye'de beyin göçüne baktığımız zaman bunun ideolojik boyutundan daha fazla işin iktisadi boyutu var çünkü buradan oraya giden doktorlar, mühendisler, akademisyenler verdikleri verginin karşılığında bedava bir eğitime, iyi bir sosyal güvenliğe, iyi bir sağlık sistemine kavuşabiliyorlar. O bakımdan, ben önümüzdeki bütçeye baktığımız zaman hakkaniyet ilkesinin yeniden gözetilmediğini; düşük, düşük orta, orta ve üst orta gelirli vatandaşların bir türlü o verdikleri verginin karşılığını almadığını ve esas harcaması gereken insanların alınan bu vergi kararlarıyla beraber tüketimlerinin desteklenmediğini görüyorum; bunun bir an önce düzeltilmesi gerekiyor.

Şimdi, burada sizi başka bir tabloyla karşılaştırmak istiyorum. Bu bizim iç borç finansmanımız, yanına "ölümcül günah" yazmamın sebebi şudur: Sizler de finansçı olarak bilirsiniz ki iktisat literatüründe "original sin" diye bir kavram vardır. Gelişmekte olan ülkeler dış borçlanırken yani dışarıdan borçlanırken kendi para birimleri cinsinden borçlanamadıkları için hep bir problem yaşarlar ve dolar üzerinden borçlanırlar. Fakat bu iç borç için geçerli değildir, eğer doğru bir iç borçlanma politikası izlemek istiyorsanız kendi para biriminiz üzerinden borçlanırsınız, yabancı para üzerinden borçlanmazsınız. Bakın, bu, 29 Ekim itibarıyla Türkiye'nin iç borç finansmanı. İlk original sindi, ilk günahı; bu, ölümcül günah. 2018 Temmuzundan itibaren sizden önceki 2 Bakanın ısrarla sürdürdüğü çok önemli bir hata yapıldı, o da şu: İç borçlanma yaparken bizzat biz altın cinsinden, dolar cinsinden, euro cinsinden borçlandık ve ondan sonrasında en büyük hatalardan bir tanesi AK PARTİ iktidarlarında

-ki işte bu 128 milyar dolar tartışmaları ondan dolayı çıkmıştır, kur korumalı mevduat sistemi ondan dolayı çıkmıştır- bizler ülkedeki risk primini düşürmeden kur ile faizi aynı anda baskılama niyetindeydik. Kur ile faizi aynı anda baskıladığımız zaman evet, kuru bir süreliğine baskıladığımız zaman döviz cinsinden borçlanırsanız o an için bir problem yoktu ama hepimiz tarihten biliyoruz ki Türkiye'deki bütün finansal krizler bundan çıktı, kuru baskılama isteğinden çıktı yani kur ile faizi aynı anda baskılama isteğinden çıktı. Bakın, çok basit bir hesaplamadır Sayın Bakanım bugün -iç borç için konuşuyorum sadece- dolar diyelim ki 28'den 29 liraya çıksa bunun bize ek maliyeti 65 milyar TL yani dolar bugün 28'den 31 liraya çıksa bunun bize maliyeti 195 milyar TL. Bu nedir biliyor musunuz? Benim üzerinde hep ısrarla durduğum projedir. Bütün çocuklarımıza, ilkokul, ortaokul, liseye giden bütün çocuklarımıza biz bedava kahvaltı ve öğle yemeği verebiliriz yani eğer şu hata yapılmamış olsaydı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Hocam, ilave bir dakikanızı veriyorum.

Buyurun lütfen.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – İşte, o yüzden bence Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesini biz düşünürken aynı zamanda nelerden fedakârlık ediyoruz, onlardan da mutlaka bahsetmemiz lazım.

Son bir dakika içerisinde TÜİK'le ilgili birkaç şey söylemeliyim -SPK ve BDDK'yi belki sorularda şey yapabiliriz- burada TÜİK Başkanımız da var. Ya, enflasyonda hiçbir şey olmasa bile kesin bir şey oldu. Bakın, Ocak 2010'dan Ocak 2022'ye kadar baktığımızda, bizim İTO Ücretliler Geçinme Endeksi ile yıllık enflasyon arası neredeyse bire bir gidiyor, ondan sonra ne olduysa yeni TÜİK Başkanımızla beraber burada korkunç bir sapma oluyor arkadaşlar yani yıllık tüketici enflasyonunda TÜİK-İTO farkı son bir buçuk yıl içerisinde tarihinde hiç olmadığı kadar sapıyor; bence bu açıklanmaya muhtaç, hazır TÜİK Başkanımız da buradayken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bir dakika daha alabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun Hocam, devam edin lütfen.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Şimdi, bir sonrakine geçelim. Ya, özellikle Nisan 2022 sonrasında enflasyona baktığımız zaman -İTO-TÜİK farkına- bunun çok yüksek olduğunu görüyorsunuz. Hele bir grup var ki o da giyim-ayakkabı grubu -hazır TÜİK Başkanımız da buradayken belki bunu bizim sorularımızda da açıklayabilir- giyim-ayakkabı grubunda ne olduysa burada korkunç bir fark görüyorsunuz; keşke sadece orada görseniz, bir sonraki slaytta göreceğiniz şeylerden bir tanesi de şu: TÜRK-İŞ'in açık sınırı ile TÜFE'deki gıda. Bakın, bunlar Nisan 2022'ye kadar bire bir aynı gidiyor, bire bir aynı gidiyor. Ya Ankara'daki gıda fiyatlarında bir kopuş oldu, TÜİK'in hesaplamalarında ya da bizim anlamadığımız başka bir şey oldu ama burada önemli olan noktalardan bir tanesi şu: Nisan 2022'den sonra TÜİK'in enflasyon verileri ve onun alt grubu gerçekten açıklanmaya muhtaç.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bitiriyorum, son sözler.

TÜİK Başkanımız varken belki bu açıklamaları bize yapabilir.

Şimdi, bir tane daha slayt var, bir sonraki slayta baktığımız zaman bu bir itibar sorununu işaret eder. Biz, TÜİK Başkanlarımızın bu kadar kısa sürede görevde kalmamasını isteriz; bu bir itibar problemidir, inşallah onun düzeltileceğini görürüz ve bundan sonra TÜİK'in açıklayacağı verilere inanırız.

Peki “Ne yapılmalı?” diye bakacak olursanız son slaytta da zaten size Avrupa Birliğinin Aralık 2015’deki raporu ne yapılması gerektiğini söylemiş -ben size bunun dosyasını gönderebilirim, o dönemlerde akademideydik ve bütün bunlara bakıyorduk- yani kurumsal bağımsızlık, organizasyon kapasitesinin artırılması, prosedürlerin geliştirilmesi; İngiltere’de, Almanya’da, Amerika’da olduğu gibi mikroveriye erişim ve mutlaka şeffaflık olması gerekiyor; bunlar olmadan TÜİK’in yani bizim en itibarlı kurumlar, en güvenilir kurumlar arasında görmek istediğimiz TÜİK’in kaybettiği itibarı, erozyonu tekrardan düzeltmesi mümkün değildir.

Hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Özlale, teşekkür ediyorum.

Sayın Tiryaki, süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakanlığın değerli bürokratları; öncelikle, hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Dikkatlice dinledik Sayın Bakanı, daha çok geleceğe dair umut verici şeyler söylüyor ama şöyle bir gerçeklikle karşı karşıyayız: Uzunca bir süredir Hükümet adına -ekonominin başında her kim olursa olsun- yaptıkları açıklamalar ne kısa ne de orta vadede tutmuyor. Dolayısıyla geleceğe dair öngörülerinizin de ne kadar gerçekçi olduğunu zaman içerisinde hep birlikte göreceğiz. Umarım tutar yani bu, hepimizin temennisi ama şimdiye kadar yaşadıklarımız bize gösterdi ki Hükümetin öngörülerinin çok büyük bir bölümü ekonomiye dair tutmuyor, böyle bir gerçeklik var.

Şimdi, ben sürem kısa olduğu için sadece birkaç konuyla ilgili değerlendirme yapacağım. Çokça söylüyoruz ama gerçekten kayıt altına alınmasında fayda var, tekrar tekrar hatırlatılmasında fayda var -biz muhalefet partileri olarak veya bu ülkedeki kötü gidişata dair değerlendirme yapan herkes pek çok şey söylüyoruz, eleştirilerde bulunuyoruz- Hükümet adına kim konuşursa konuşsun -bu bir bürokrat olabilir, bakan olabilir, Sayın Cumhurbaşkanı olabilir, milletvekilleri olabilir, fark etmez- arka arkaya 3 şeyi sıralıyor, bütün sorumluluğu ona atıyor ve sanki Hükümetin hiçbir sorumluluğu yokmuş gibi. İşte, “Ukrayna savaşı oldu, Covid-19 pandemisi oldu, bir de asrın felaketi oldu.” Bir de ona öyle bir isim bulundu deprem faciası nedeniyle.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Değil mi? Asrın felaketi değil mi?

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Yani dünyada herhâlde diğer bütün felaketleri tam incelememiş olmalısınız. Evet, yani bazen büyümek kötü olabilir karşılaştırma yapmak açısından. Neyse, sürem kısıtlı, sizinle tartışmayayım.

Şimdi, bunlar bir gerçeklik, kimse bunların olmadığını söylemiyor. Bu, dünya ekonomisini olumsuz etkiledi, bunda herhangi bir sorun yok fakat asıl sorun şu: Türkiye diğer ülkelerden farklı olarak negatif etkileniyor. Yani diyelim ki dünyanın bir başka ülkesi 1 birim olumsuz etkilenirken Türkiye 10 birim etkileniyor. Yani bütün göstergeler bunu gösteriyor. Ben sadece iki tanesini söylersem ne demek istediğim iyi anlaşılabilir. Bir tanesi, bakın, gıda enflasyonu. İsterseniz nominal değerleri esas alın, isterseniz yıllık reel gıda enflasyonunu alın, hangisini alırsanız alın Türkiye en kötü ülkeler arasında, en kötü birkaç ülke arasında. Hani bazı siyasetçiler “Türkiye en kötüsü.” diyor. Doğru değil, Türkiye en kötüsü değil ama son üç yıl içerisinde ya en kötü 5’inci ülke ya da en kötü 8’inci ülke. Her seferinde ya en kötü 5 ülke ya da en kötü 10 ülke arasında yer almış. Dünyada gıda enflasyonu düzenli

olarak düşerken, gıda fiyatları reel olarak düşerken maalesef Türkiye’de kesintisiz biçimde hem reel olarak hem nominal olarak gıda enflasyonu yükseliyor, artıyor. Bu, doğrudan özellikle düşük gelir grubunda olan toplumun büyük bir bölümünü olumsuz etkileyen en önemli kalemlerden bir tanesi.

Bir diğeri de enflasyon. Evet, dünyada enflasyon yüksek, dünyada enflasyon yükseldi ve bu söylediğimiz nedenlerle dünyada enflasyon yükseldi ama Türkiye burada da negatif ayrılmış durumda. Yani Türkiye’yi kıyaslayacağımız, işte, orta gelir grubu ülkeler içerisinde neredeyse hiçbir tanesinde enflasyon yüzde 10’u bulmamışken, ortalaması yüzde 3-4 iken Türkiye’de 3 rakamlı hanelerden söz ediyorduk. Şu anda resmî rakamlara göre bile enflasyon yüzde 50’nin üzerinde ki ben de katılıyorum benden önceki konuşmacılara; TÜİK’in bu ülkeye verdiği en büyük zarar bu, Türkiye’de gerçekten veri güvenliği sorunu var. Yani Türkiye’de bu ciddi bir sorun, veri güvenliği sorunu var ve bunun birinci derecede sorumlularından bir tanesi de Türkiye İstatistik Kurumu; son dönemde yaptığı açıklamalar, değerlendirmeler, kamuoyuyla paylaştığı rakamlar gerçekten verilerinin bir bütün olarak güvenilirliğini sorgulamaya neden oluyor. Yoksa, kimse şöyle bir şey söylemiyor: “TÜİK’in açıkladığı her rakam yanlıştır.” demiyoruz, böyle bir iddiamız yok ama mutfağı, gelirimizi, yaşam biçimimizi etkileyecek en önemli rakamların tamamıyla ilgili toplumun büyük bir kesiminde kuşku var ve bu kuşku emin olun temelsiz değil.

Şimdi, enflasyon meselesi tam olarak böyle; dünyanın en kötü ülkeleri arasındayız Sayın Bakan yani böyle bir gerçekliği var Türkiye’nin. Bakın, Türkiye’den daha kötü olan sadece birkaç tane ülke var ve bu rakamlar yeni açıklanmış: Venezuela’da enflasyon yüzde 318, Arjantin’de yüzde 138, Lübnan’da yüzde 208, Suriye’de yüzde 79, Sudan’da yüzde 63 ve arkasından Türkiye geliyor. Yani enflasyonda da dünyanın en kötü ülkeleri arasındayız. Emin olun, savaşın yaşandığı ülkelerde bile; Ukrayna’da Lübnan’da, Suriye’de bile bir biçimde neredeyse enflasyon Türkiye kadar değil, fiyat artışları Türkiye kadar yüksek değil. Bunu niye söylüyorum? Yani “Dünya kötüye gidiyor, Ukrayna savaşı oldu, Covid-19 vakası oldu.” falan deyip bu işten sıyrılmaz Hükümet. Yani Türkiye’nin durumu gelişmiş Batı ülkelerinden de, Asya ülkelerinden de, OECD ortalamasının da, Orta Doğu ülkelerinin de çoğundan çok daha kötü durumda ve emin olun, hangi göstergeye bakarsanız bakın aynı. İşte sanırım birkaç gün önce Küresel Suç Organizasyonu Raporu yayımlandı; Türkiye en kötü 14’üncü ülke, 193 ülke arasında Türkiye 14’üncü sırada, en kötü 14’üncü ülke.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Kimin yayımı?

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Türkiye neredeyse suç örgütlerinin bir cenneti hâline getirilmiş durumda. Dünyanın neresinde...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Kim yayınlamış?

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Yirmi yıldır herhâlde biz yönetmiyoruz değil mi yani siz yönetiyorsunuz yirmi yıldır. Ha, işinize gelen... “Kim yayınlamış?” diyerek bundan sıyrılamazsınız Orhan Bey, bunu uluslararası kabul gören kuruluşlar yayınlıyor. Ayrıca somut göstergeleri var. Ya, dünyanın ne kadar mafya örgütü lideri varsa Türkiye’de çıkıyor. Ya Allah’ın emri olarak ölünce ya da birisi vurunca... Mafya örgütlerinin liderleri için Türkiye’nin cennet olduğunu mafya içindeki çatışmalarla öğreniyoruz. Türkiye bu hâle getirilmiş durumda. Defalarca söyledik size yani Güney Amerika’dan gelen uyuşturucu bütün Akdeniz’i geçerek Türkiye üzerinden Orta Doğu’ya, Avrupa’ya dağıtılıyor. Bu kadar kötü bir şey olabilir? Türkiye’nin durumu bu. Eğer bu uyuşturucu baronları Türkiye’nin bu kadar rahat girilip çıkılıp bu uyuşturucunun pazarlanacağı ülke olmayacağını düşünselerdi bütün Akdeniz’i bu kadar rahat geçip, onlarca ülkeyi geçip gelip Türkiye üzerinden dağıtımını yaparlardı mı? Türkiye kötü durumda.

Son iki şeyi söyleyip -sürem az- bitireceğim. Şimdi bir tanesi şu: Kamu İhale Kurumu Başkanı bize dedi ki: “16 Kasım 2022 tarihli 7421 sayılı yasada bir değişiklik yapıldı. EKAP’ın kullanım alanı genişletildi. İstisna ve doğrudan temin yöntemiyle yapılan alımlarla sözleşme sürecindeki işlemler de EKAP kapsamına alındı?” 2022 yılında 733 milyar TL, 2023 yılının ilk dokuz ayında 1,2 trilyon TL tutarında kamu alımı yapılmış. Şimdi sorun şu: Bütün bunların hepsinin EKAP’ın içerisinde olması tek başına bu ihalelerin tamamının şeffaf olduğunu göstermiyor. Neden? Çünkü biz şu rakamı yani ne 733 milyar TL’lik kamu alımlarının ne de ilk dokuz aydaki 1 trilyon 200 milyar TL’lik kamu alımlarının hangi yöntemle alındığını bilmiyoruz. Yani bize bunların ne kadarının 21/B’yle, doğrudan temin yoluyla alındığına dair herhangi bir veri sunmuyor. Dolayısıyla sadece EKAP’ta yayınlanıyor olması, bu ihalelerin hepsinin EKAP’ta görünüyör olması bunların hepsinin şeffaf olduğunu göstermez. Emin olun, kamu otoritesi yani en küçük ilçeden bakanlığın merkezine kadar ihalelerin büyük bir bölümünü 4734 sayılı Yasa’yı da yok sayarak doğrudan temin biçimiyle istedikleri kişiye, istedikleri biçimde şartname hazırlayarak ve doğrudan temin yoluyla alıyorlar. Bu rakamların açıklanması ne demek istediğimizi çok daha iyi gösterecektir.

Şimdi bir diğeri şu: Süremin sonuna geliyorum ama bu FATF meselesi önemli. Türkiye Ekim 2020’de kara paranın aklanması ve terörizm finansmanını engellemede eksikleri olduğu gerekçesiyle gri listeye alındı. Arkadaşlar “Ne için alındı.” diyorlar, tam olarak bu nedenle alındı. Yani FATF’ın kuruluş amacına aykırı işlemlere imza attığı için Türkiye gri listeye alındı. Şimdi, gri listeye girmek için mart ayında -hatırlarsanız o dönem siz de milletvekiliydiniz ben de milletvekiliydim, sanırım, Mehmet Muş Bey Grup Başkan Vekiliydi- o zaman bize apar topar bir yasa teklifi getirdiler, apar topar bir değişiklik. “Terörizmin Finansmanının Önlenmesi ve Kararının Aklanmasının Önlenmesine Dair Yasa’da birkaç değişiklik yapacağız. Hızla bu değişikliği yapmalıyız ki bizi gri listeye almasınlar.” dediler. Gruplarla görüşüldü ve daha sonra Genel Kurula getirildi. Bütün muhalefet partileri, biz hepimiz itirazlarımızı dile getirdik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Tiryaki, bir dakika ek süre veriyorum.

Buyurun.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Tamamlıyorum Orhan Bey, tamamlıyorum Sayın Başkan.

Şimdi, biz o zaman şunu söyledik, dedik ki: Bizim uyarılarımızı dikkate alın. Hiçbir uyarımızı dikkate almadınız. Eğer uyarılarımızı dikkate almazsanız -kayıtlarda mevcut- Türkiye’yi tekrar gri listeye sokacaksınız dedik; birkaç ay geçti, Ekim 2021’de Türkiye gri listeye girdi. Muhalefetin hiçbir uyarısını o zaman dikkate almadınız; üstelik emin olun, bütün muhalefet partileri o zaman gayet yapıcı uyarılarda bulunmuşlardı.

Şimdi, Sayın Bakan ilk kez burada söylemiyor “Temmuz ayında da 40 başlıktan 39’unu yerine getirdik.” diyor. O bir başlığı söylemedi, o bir başlığı da ben söyleyeyim. Teknolojik yenilenmeye dair başlık. “Onun dışındaki 39 başlığın tamamında uyum sağladık.” diyor. “Zaten yayınladıkları raporlarda da bunlar var.” diyor.

Ben size başka bir şey anlatacağım Sayın Bakan, eğer Orhan Bey bana bir dakika verirse dikkatinizi çekmek isterim. Türkiye terörün finansmanı ile mücadeleyi nasıl yürütüyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Bir dakika, toparlayacağım; bir dakika Sayın Başkan.

Şöyle yürütüyor yani terörizmin finansmanına karşı şunu yürütüyor: FATF'ın neyi kastettiğini aslında sizler de biliyorsunuz, bizler de biliyoruz. Tırnak içerisinde söylüyorum dincilikleri, yoksa dinle alakaları yok ama radikal dinci örgütlerin özellikle finansmanıyla ilgili konularda Türkiye'nin yeterli adım atmadığını düşünüyor FATF'ın yetkilileri. Siz de bu konuda adım atıyorsunuz güya. Hükümetiniz için söylüyorum -belki bir bütün olarak Hükümet bunun parçası değildir- sadece şunu yapıyor: Cezaevindeki yakınına 200 TL para yatırdı diye hakkında soruşturma açıyor, müvekkilinin hesabına 300 TL para yatırdı diye avukat hakkında soruşturma açıyor. Bu mudur yani terörün finansmanıyla mücadele bu mu, anladığımız şey bu mu? Yani kızına, oğluna, kardeşine, evladına bütün kaydı belli olan, cezaevi dışında da harcanma imkânı olmayan o 200 TL'yi yatırdığı için soruşturma başlatılmasıyla mı FATF'ın dışına çıkacaksınız diyorum.

Söylenecek çok şey var, kısaca bunları söylemiş olayım.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sayın Tiryaki, o kanunu, yetişmesi gereken bir tarih vardı, son tarihe yetişsin diye yaptık yoksa başka bir kara liste kaygısıyla, korkusuyla yapmadık. Sen hukukçu adamsın, yapma...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ediyorum.

Devam ediyoruz.

Şimdi şahsı adına Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekilimiz, Komisyon Üyemiz Sayın Akay.

Süreniz on dakika, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları, hanımlar, beyefendiler; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, yeni görevinizde de başarılar diliyorum ekibinizle beraber.

Bugün genel bütçenin en önemli bütçesi, Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesi üzerine hem genel bütçe hem de özel bütçe açısından -kendi bütçesi açısından- bazı tespitlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Gerçekten Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesi yani 4 trilyon 564 milyarlık bir bütçe, genel bütçenin yüzde 38'ine tekabül ediyor yani 11,9 trilyonluk bir bütçenin. Bu, tabii ki normal yani Hazine ve Maliye Bakanlığı gibi bir bütçenin bu büyüklüğe sahip olması. Tabii ki bütçenin neredeyse yarısını görüyoruz şu anda fakat burada anormal olan bir durum şu: Bu bütçe içerisindeki faiz giderleri payının yüksek oluşu. Hesapladığımız zaman da aşağı yukarı 1 trilyon 251 milyarlık 2024 yılı için bir tahmini faiz giderinden bahsediyoruz, yüzde 27'sine tekabül ediyor. Yine, bu faiz, baktığımız zaman da genel bütçenin yani kamu giderlerinin toplamının yüzde 10'una, vergi gelirlerinin de yaklaşık yüzde 15'ine tekabül ediyor. Bütçe açığı açısından da kıyasladığımız zaman -tahmin edilen- 2 trilyon 654 milyarlık bütçe açığının yüzde 48'ine tekabül ediyor. Bu, sürdürülebilir bir durum değil. Konuşmalarım da hep bahsettim yani bu bütçenin en önemli sıkıntılarının biri hem borç ödemeleri hem de faiz açısından bir sarmala girişi yani borç yükünün fazla oluşu. Oransal olarak baktığımızda, standartlara göre makul oranlarda olmasına rağmen kendi bütçe büyüklüğü içerisinde baktığımız zaman sürekli vadesi gelen anapara, borç ve faiz ödemeleri için tekrar refinansman, yenileme -az önce benden önceki konuşmacılar da belirtti- 100 milyarlık bir ödemeyi yapmak için 170 milyarlık tekrar bir borç gereksinimi doğması. Bunun için de ne yapmamız gerekiyor? Tabii ki borç alınacak, kullanılacak ama borcun verimli alanlarda kullanılması gerekiyor; istihdamı artırıcı, yatırımı artırıcı, ihracatı geliştirici alanlarda

kullanılması gerekiyor yani net borçlanma hasılatı yaratılması gerekiyor. Bu alınan borçlarla hem faizi ödeyip hem de anaparayı aşağıya çekmemiz ve bütçeyi rahatlatmamız, bütçe açığını indirmemiz, disiplini sağlamamız gerekiyor. Bu, olmazsa olmaz, bütçedeki en çok dikkat ettiğimiz konulardan.

Şimdi, borçlanmanın niçin bu kadar önemli olduğuyla ilgili de birkaç tespiti size ifade edeceğim. Bütçe kanununun 12'nci maddesinde borçlanma limitleri var; dış borcun ikrazı limiti var 9 milyar dolar Sayın Bakanım yani çok ciddi bir rakam bu. Devlet iç borçlanma senetlerinin ikrazıyla ilgili yani daha doğrusu ihracıyla ilgili yine bir limitiniz var, o da bütçe büyüklüğünün yüzde 3'üyle ilgili tabir edilen bir oran, 330 milyar dolar. Yine, aynı maddenin (3)'üncü fıkrasında bir şey var, o da Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'la ilgili bir şey, 8/A maddesiyle ilgili bir şey; burada da yine, Hazine ve Maliye Bakanlığının üst taahhüt limitleri var. Yetkili arkadaşlar ne demek istediğimi anlarlar. Buradaki rakam da 1,5 milyar dolar. Yani bu rakamı yaklaşık bugünkü kurdan hesapladığımız zaman 40 milyar TL'nin üzerinde bir rakam. Bugün, sizden sonra da yarın öbür gün diğer bakanlık bütçelerini de görüşeceğiz. Bu rakam Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesinin üstünde bir rakam, yaklaşık 38 milyarlık bir rakam; Ticaret Bakanlığının üstünde bir rakam, o da 38,5 gibi bir rakam -yanlış hatırlıyorsam- Enerji Bakanlığının da bütçesine yakın bir rakam. Şimdi bu taahhüt yap-ışlet-devret ve KÖİ projeleri için kullanılacak. Bu 40 milyar TL'nin hangi alanlara, hangi firmalara kullanılacağını biz merak ediyoruz. Gerçekten verimli alanlara mı kullanılıyor, ihracatı geliştirmeye mi kullanılıyor? Bu konularla ilgili de bizi aydınlatırsanız memnun olurum, bunu ayrıca belirtmek istedim.

Bir de bütçede “makrofinansal istikrarı sağlamak” “mali disiplini sağlamak, yeniden tesis etmek” “enflasyonla mücadele etmek” konuları var. Tabii ki enflasyonla ilgili hedeflerimiz de bütçede ayrıntılı bir şekilde söyleniyor, hatta On İkinci Kalkınma Planı'nda da 2028 yılı sonu itibarıyla da yüzde 4,7'ye yani tek haneli rakamlara indirileceği ifade ediliyor. Uygulamaya baktığımız zaman enerji fiyatlarındaki yükselmeyi görüyoruz, enerji fiyatları sürekli artıyor. Daha yeni, yakın bir zamanda kanun çıkardı -1 Kasım itibarıyla yürürlüğe girecek- gümrük vergisi oranlarını artırdık; işte, iplik, konfeksiyon ürünlerinde, kumaşta, tekstil ürünlerinde. Burada da piyasada incelediğimiz zaman göreceksiniz zaten tekstilciler arasında da bir bölünmeye sebep teşkil etti. Yerli üreticiyi koruma açısından bir taraf bu konuda olumlu görüş belirtiyor, bir tarafta da markalaşmayı engelleyeceği açısından, mağazaların kapatılmasına kadar gidebileceğiyle ilgili endişelerini belirtiyor. Bu da maliyetleri artırdığı için fiyatlar genel seviyesini aralık ayı itibarıyla artıracak, fiyatlara yansıtıldığını göreceğiz. Yani maliyet enflasyonunun tetiklendiği bir ortamda enflasyonla mücadelenin yetersiz kalacağını, dolayısıyla da hedeflenen oranlara inilemeyeceğini düşünüyoruz. Bu konuda daha radikal tedbirlerin alınması hem maliye politikasının hem para politikasının eş güdümlü ve uyumlu çalışması ve uygulamada da hatalara yer verilmemesi gerekir diye düşünüyorum.

Bir de -yine- sizin bütçeyle ilgili sunumunuzda ihracatçının finansmana erişmesine kolaylık sağlayacağımızı ifade ediyoruz. Tabii ki ihracatı artırma açısından ihracatçının finansmana ulaşması çok çok önemli. Bu konuda da reeskont faizleriyle ilgili yeni bir ayarlama yapıldı, yüzde 23-24 civarında iskonto faizi var. Tabii ki referans faizi arttığı için, yüzde 35'lere çıktığı için bu oran da kısa bir süre sonra artırılacak mı? Onu merak ediyoruz. Tabii ki artırılmadan -ihracatın finansmanı açısından- devam ederse çok çok iyi olur. EXIMBANK kaynaklı kredilerin haricinde de ihracatçıların finansmana erişim kolaylığının sağlanması gerekir. Burada da yine bir taraftan bu kolaylığı sağlarken bir taraftan da 3 milyarlık gibi bir günlük kota, sınır koyuyorsunuz. Tabii ki bu rakam da artarak buralara geldi ama bu rakam da yetersiz, bunun da üçte 1'ini bankalara tahsis ediyorsunuz. Bu tür kısıtlamalar ihracatçının önünde engeller teşkil ediyor. Ben burada sigortacılık müessesesinin de geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Tabii ki Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurulu Başkanı ve yöneticileri de aramızda bir taraftan. Burada da nasıl geliştirilebilir? İhracatçının yurt dışı satışlarıyla

ilgili ön finansman imkânlarını geliştirmek gerekir EXİMBANK dışında da. Tabii ki o sunumda gördüm, hani, “ticari alacakların garanti edilmesi” gibi ibareler var, yine “temlik suretiyle KOBİ’lerin desteklenmesi”yle ilgili ibareler var fakat bu rakamların hakikaten yetersiz olduğunu görüyorum. Buradaki sistemin daha ayrıntılı ve düzgün bir şekilde yapılanması önemli. Bahsettiğiniz emeklilik sistemi dâhil sigortacılık sisteminde biriken fon miktarı 683 milyar yani bu fonların değerlendirilmesi gerekiyor. Bunların belirli bir yüzdesinin ihracatın finansmanı için bu tip garantiler aracılığıyla düşük faizli olarak kullanılmasıyla hem sigortacılık müessesesi, kurumu bir taraftan para kazanmış olacak, bir taraftan da ihracatçının finansmanı sağlanmış olacak. Bu konuya da önem vermemiz gerektiğine inanıyorum.

Bir de tabii “Çalışanları ve emeklilerimizi enflasyona ezdirmeyeceğiz.” ifadesi çok çok önemli bir ifade; bu, hepimizin de gönülden istediği bir ifade gerçekten ama uygulamaya baktığımız zaman hem emeklimiz hem asgari ücretlimiz gerçekten çok zor durumda yani hayat pahalılığı altında ayakta durmaya çalışıyorlar. Emeklimizin aldığı ücret yeterli değil, asgari ücret yeterli değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Bir dakika uzatıyorum sürenizi.

CEVDET AKAY (Karabük) - Biz burada hem Komisyonda hem Genel Kurulda defalarca söyledik; emekli ikramiyesinin 15 bin TL’ye çıkarılmasını, maaşlarının artırılmasını, en az 15 bin TL olmasını, kök ücret hâline getirilmesini ve bunun da çok önemli olduğunu ifade etmek istedik. Gerçekten, emeklimiz, asgari ücretlimiz, çiftçimiz zor durumda. Onların imkânlarını kolaylaştırmamız, satın alma güçlerini artırmamız lazım. Bu konuda da tabii ki işinizin kolay olmadığını biliyorum. Çok önemli ve sıkıntılı bir pozisyonda bu görevi devraldınız ama kararlılıkla ve düzgün bir şekilde bunların üstüne gidilmesi gerekir.

Yine, ben de Sayın Tiryaki Vekilimizin bahsettiği şekliyle gri listeden çıkmanın çok önemli olduğunu inanıyorum. Bir an önce gri listeden çıkmanız lazım sabit sermaye yatırımının da gelmesi açısından. Orada 39 kriter gerçekleşmiş ama o 1 kriterden değil, neden olduğunu hepimiz biliyoruz Sayın Vekilimizin de izah ettiği gibi. Bu konuyu bir an önce hayata geçirip dış kaynağı daha düşük maliyetle ülkemize sokmamız lazım ve vadesi uzun şekilde sokmamız lazım. Bu konuda da sorularım olacak daha sonra, birkaç soruyla ifade edeceğim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Akay, teşekkür ederim.

Şimdi AK PARTİ Grubundan Komisyon Üyemiz İsmail Güneş Bey, buyurun.

Süreniz on dakika.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çok değerli Bakanımız, Bakan Yardımcımız, çok değerli milletvekillerimiz, çok değerli bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Bakanlık bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Tabii, 2019 yılı sonunda başlayan bir Covid ve arkasında Ukrayna savaşı gibi nedenler dünyadaki emtia fiyatlarının dengesini bozdu, navlun fiyatlarının dengesini bozdu. Tabii ki bunun neticesinde bunun olumsuz etkileri de bize yansıdı. Biz bunları söylüyoruz fakat muhalefet de diyor ki: “Hayır, bunlardan değil efendim, bunların sebebi sizin uyguladığınız politikalardan kaynaklanıyor.”

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Biz ne söylediğimizi biliyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – O zaman, madem bizim uyguladığımız politikalardan kaynaklanıyor, niye Amerika’da enflasyon yüzde 1’lerden yüzde 6’lara çıktı, İngiltere’de niye yüzde 1’lerden yüzde 6’lara, yüzde 9’lara çıktı?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Şu an düşünüyor orada. Niye bizde artıyor peki,?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Şöyle: Mesela gıda enflasyonu yüzde 100, yüzde 200 olan yerler de var yani bunu unutmamak lazım. Bugün gidin siz, Avrupa’da sadece gıdada bazı ürünlerde yüzde 200, yüzde 300 enflasyon var ve dolayısıyla da bu sürede Sayın Cumhurbaşkanımızın uyguladığı politika doğrudur efendim. Niye doğrudur? Eğer biz o dönemde faizleri artırmış olsaydık yatırım olmayacaktı, istihdam olmayacaktı, işsizlik artacaktı ve dolayısıyla da bu süreci çok zorlu atlatacaktık biz. O zorlu süreci atlattıktan sonra şimdi mali politikalarımızdaki bozulmaları düzeltmek için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. Şimdi, bu kadar olumsuzluğa rağmen, bizim makro verilerimize baktığımız zaman, borç stokuna bakıyorsunuz, gelişmiş ülkelerde normalde yüzde 60, bizde yüzde 31. Bütçe açığına bakıyorsunuz 2022’de mesela yüzde 1 gayrisafi millî hasılaya oranı, 2024’te, en kötü dönemde beklenen yüzde 6,4. Şimdiye kadar hep yüzde 3’ün altında kalmışız biz. Niye yüzde 6,4 bütçe açığı? Bunun aşağı yukarı yüzde 3 civarı falan deprem sonrası yatırımlardan kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla da bu süreci belki de en iyi atlatan ülkelerden bir tanesi biz olacağız.

Şimdi, Sayın Bakanım, bütçe açığı veriyoruz, bütçe açığı yapıyoruz -54’üncü Hükûmette, rahmetli Erbakan döneminde bildiğim kadarıyla denk bütçe yapıldı- niçin bütçe açığı yapıyoruz? Daha fazla büyümek için, daha fazla yatırım yapmak için. Fakat bizim bütçe açığı verdiğimiz dönemde bütçe açığımızın gayrisafi millî hasılaya göre oranı yüzde 3’lerin altında kaldı hatta faizi çıkardığımız zaman bütçe fazlası verdiğimiz dönemler oldu. Fakat, burada bizim en büyük şanssızlığımız bizden önceki dönemlerde altyapıya yapılan yatırımlar yeterli değildi. Şimdi, biz aşağı yukarı 6 bin kilometre duble yolu almışız, 29 bin kilometreye çıkarmışız, hızlı treni sıfırdan 2.250 kilometreye çıkarmışız, havaalanı sayımızı artırmışız, okullar yapmışız, hastaneler yapmışız. Bizden önceki yirmi yıllık dönemde yatırıma ayrılan para 190 milyar dolar, bizim dönemimizde yatırıma ayrılan para 600 milyar dolar. Dolayısıyla da Türkiye, yapılanmasını, altyapısını önceden yapsaydı belki de bu bizim yatırımlara ayıracığımız para azalacak bunu daha çok sanayiye aktaracaktık. Bu süre zarfında sanayimiz de kat kat büyümüştür.

Diğer taraftan, bize diyorlar ki: “Bütçe içindeki faiz oranları...” Zaman da ne çabuk geçiyor. Bakıyorsunuz, işte, faiz giderlerinin gayrisafi millî hasılaya oranı bizden önceki dönemde yüzde 14,3 şimdi yüzde 2,5 arkadaşlar. Vergiye göre faiz giderleri yüzde 86’dan yüzde 14’lere, faizin bütçedeki yeri yüzde 43’ten yüzde 9’lara düşmüş.

Diğer taraftan, enflasyon kötü bir şey ama enflasyona rağmen siz çalışanlarınızı enflasyona ezdirmiyorsanız, bu enflasyondan etkilenmesini önlüyorsanız en iyi şey budur; memur maaşlarını 2023’te ortalama yüzde 128 artırmışız, emekli maaşlarımızı aşağı yukarı yüzde 114 artırmışız, asgari ücreti yüzde 107 artırmışız arkadaşlar.

Diğer taraftan, diyorlar ki: “Vergileri tabana yaymıyorsunuz; garip gurebadan vergi alıyorsunuz.” Arkadaşlar, asgari ücret kadar tüm ücretlerden vergiyi kaldıran biziz, emeklilerden yüzde 15 stopajı kaldıran biziz, ondan sonra basit usulde vergiye tabi olanlardan vergiyi kaldıran biziz, diğer taraftan, endirekt vergilerde hemen hemen KDV’nin oranı yüzde 18’di, bunu bazı ürünlerde özellikle gıdada yüzde 1’e çeken biziz, sağlıkta yüzde 8’e çeken biziz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Pırlantada ne yaptınız?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Diğer taraftan, kredilerle ilgili diyorlar ki: “Zenginlere kredi veriyorsunuz.” Arkadaşlar, bakıyorsunuz, krediyi kime vermişiz biz? Bakanım da ifade etti. Öncelikle döviz kazandırıcı işlemler; bu, bizim için çok önemli Sayın Bakanım; 16 projeye 178 milyar TL kredi vermişiz. Gerçekten de benim arzuladığım şeylerden bir tanesi. Diğer taraftan 1,1 milyon çiftçiye 227 milyar kredi vermişiz ve faizin yüzde 70’ini karşılamışız ve bundan dolayı yıl sonu ödeyeceğimiz miktar 23 milyar TL. Diğer taraftan, Halk Bankasıyla 383 bin esnafa 140 milyar TL kredi vermişiz, yüzde 50 faizini biz karşılamışız. Kime vermişiz? Tamamen dar gelirli vatandaşlarımıza vermişiz arkadaşlar. Dolayısıyla da bunları bilmeden yanlış bilgiler veriyorsunuz ama vatandaş neyin ne olduğunu biliyor.

Sayın Bakanım, şunu ifade etmek istiyorum: Tabii ki Türkiye’de rezerv para dolar olduğu için, cari açığımız olduğu için dışarıdan Türkiye’ye dolar girmediği zamanlar biz dönem dönem krizlere giriyoruz dolayısıyla da bu rezerv paradan kurtulabilir miyiz bilmiyorum. En azından şöyle, Türkiye’deki vatandaşlarımızın yatırım parası olarak döviz yatırımı yapması doğru mu, yanlış mı? Diyelim ki dövizle işlemleri olanlar bankaya talimat verirler ve dışarıdaki bir şirkete döviz ödenecekse o şekilde ödenebilir ama bu dövize talep arttığı zaman vatandaşımız da dövize yöneliyor ve dolayısıyla da bu, bizi daha zora sokuyor.

İkincisi, vergi reformunu mutlaka yapmamız lazım, siz de ifade ettiniz Sayın Bakanım. Burada benim önerim: Türkiye’de fiziki paradan dijital paraya geçilebilir mi? Herkesin kazandığı veya harcadığı net olarak belli olabilir mi? Burada mesela biz en düşük emekli maaşını 7.500 lira yapacağımıza herkes o 2008’de çıkan kanuna göre ne kadar emekli maaşı alması gerekiyorsa onu alsın ama insanların başka yerden geliri yoksa bunu gerekirse 10 bin liraya tamamlayalım. Kişi oraya, Emekli Sandığına az prim ödemiş, biz onu 7.500 liraya çıkarıyoruz fakat diğer taraftan başka gelirleri var, ekonomik durumu iyi de olabilir yani biz bunları bilmiyoruz. Sosyal adaleti sağlamak yönünden mutlaka ve mutlaka kişinin ve ailenin gelir durumuna göre bunda bir yapısal reform yapmak gerektiğini ben düşünüyorum.

Diğer taraftan, tabii ki bu sizin en büyük hassasiyet gösterdiğiniz unsurlardan biri de olan bu sıkı maliye politikaları uygulanırken faizlerin yükselmesi ve piyasaların daralması bazı sektörleri sıkıntıya sokabiliyor. Ama siz gördüğümüz kadarıyla sektörleri sıkıntıya girmemesi açısından gelişmesi gereken sektörlerle kredi olanaklarını oldukça fazlaştırıyorsunuz.

Diğer taraftan, mesela diyelim ki traktörlerin yüzde 50’sine Tarım Bakanlığımız destek veriyor. Bunu isteyen, talep eden alabiliyor ama burada bizim temel amacımız çiftçiye yardımcı olmak iken bir bakıyoruz ki mesela kişilerin traktöre ihtiyacı olmadığı hâlde bunu yatırım aracı olarak görüyor ve dolayısıyla da o sektördeki pahalılığa ve enflasyona neden oluyor, traktör fiyatları artıyor.

CAVİT ARI (Antalya) – Allah Allah!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Burada şu yapılabilir: Diyelim ki kişilerin ne kadar arazi...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Saban kullansınlar!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Siz olayı anlamamışsınız.

Ne kadar arazisi varsa buna göre veya kaç yaşında traktörü varsa ona göre, traktör gereksinimi varsa ona göre vermemiz lazım. Nasıl bugün diyelim ki evlerdeki kredileri herkese değil de ihtiyacı olana veya evi olmayanlara veriyorsanız bu şekilde bir düzenleme yapılırsa daha iyi olur diye ben düşünüyorum. Zamanım da bitti.

Bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Güneş teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Erdem, sonra Ocaklı Bey’e söz vereceğim.

Buyurun Sayın Erdem.

Süreniz on dakika.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, çok değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sayın Bakanım size de yeni göreviniz de başarılar diliyorum.

Aslında Bakanımızı burada görmek çok güzel çünkü biliyorsunuz Bakanımız geldiğinden bu yana uluslararası finans çevreleriyle yoğun bir görüşme içinde. Bakıyorsunuz bir gün Körfez ülkelerinde, bir gün Londra’da, sonra bir bakmışsınız Fransa’da. Durum böyle olunca benim de ilk aklıma 2024 yılında Bakanlığın yolluk giderlerine bakmak geldi. Şimdi Sayın Bakanımın tasarruf vurgusuna bakınca gören de sanki gittiği ülkelerde simit ayrılan günü geçiriyor sanacak. Fakat bakıyorum 2023’ün ilk altı ayında 39 milyon lira, 2024’te ayrılan bütçe 259 milyon lira. Anlaşılan o ki Sayın Bakanım daha çok ziyaretlerde bulunacak, çok gezecek. Sayın Bakanım, isterseniz ara ara yatırımcıları da yurt dışına gönderirseniz belki yurt içine döviz getirisine de faydası olur ve tasarruf etmiş oluruz en azından çünkü dolar çok yüksek gerçekten.

AKP iktidarı maalesef ülkemizi 3 sente muhtaç etti, siz de kapı kapı geziyorsunuz. Neredeyse Arap ülkelerini su yolu yaptınız. 2023’ün Temmuz ayında Sayın Erdoğan 200 patronu da alarak Körfez turuna çıkmıştı, 22 Haziranda Cevdet Bey’le siz de Birleşik Arap Emirliklerine gittiniz. 9 Temmuzda yine Yılmaz’la birlikte Katar’a gittiniz, 12 Temmuzda Merkez Bankası Başkanı Gaye Erkan’la birlikte Suudi Arabistan’a gittiniz. 17-19 Temmuz tarihleri arasında Cumhurbaşkanı Erdoğan’la birlikte Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar’ı kapsayan üç günlük Körfez turuna çıktınız. Yani Temmuzda, bir ayda 3 kez yurt dışına gitmişsiniz. 24 Ekimde yine Birleşik Arap Emirlikleri, Katar ve Suudi Arabistan’a gittiniz. Maşallah, Arap ülkelerini tavaf ede ede bitiremediniz; sanırım Bakanlığa Arap ülkelerine gittiğiniz kadar gelmediniz Sayın Bakanım.

Yine, kayıt dışı para girişine baktığımızda siz yurt dışına gittiğinizde resmî para akışı diye görüşmelere gidiyorsunuz; Türkiye’de haziran-ağustos ayına kadar finans hesabına 8,4 milyar dolar para girmiş, aynı dönemde net hata noksan kaleminden gelen para girişi 16,3 milyar dolar Sayın Bakanım. Yani ülkeye kayıtlı olanın 2 katı kadar kayıt dışı para girmiş. Biz, Sayın Bakanım kurumsal yatırımcılarla görüşüyor zannediyorduk ama umarım yine öyledir. Biliyorsunuz Türkiye Mali Eylem Görev Gücünün gri listesine alınmıştı, Bakanımız da bu listeden çıkmak için çaba harcıyor ama bu kayıt dışı sermaye girişiyle bunun mümkün olması gözüküyor.

Yine, eylül ayında IMF heyeti, Türkiye’yi ziyaret etti, tam da kendilerinden beklendiği gibi ücretlerin beklenen enflasyona göre ayarlanmasını tavsiye etti. Biliyorsunuz, bu ücretlerin enflasyon karşısındaki kayıplarını telafi etmeyin demenin IMF diliyle bir ifadesiydi, bunun hemen ardından IMF’yi doğrulayacak şekilde maalesef Sayın Bakanımızdan talihsiz bir açıklama geldi, emekli aylıklarının ve ücretli çalışanların gelirlerindeki artışların enflasyona neden olduğunu söyledi. Burada akliselim olan herkes, Türkiye’de enflasyon karşısında ücret gelirlerinin eridiğinin ve enflasyonun ücretlerden kaynaklanmadığı konusunda hemfikir. Bu konuda uyarmak istiyorum, enflasyonun nedeni konusundaki teşhisiniz yanlış Sayın Bakanım. Türkiye’de enflasyonun nedenleri faizlerin dünyada artırılırken Türkiye’de ısrarla düşürülmesi, döviz kurunda hâlâ durdurmayı başaramadığınız yükseliş, kârlarını yükseltmek için tekelci şirketlerin fiyat yükseltmesi. Ücretleri baskılama konusundaki tutumunuz, Türkiye’de yaşayan milyonlarca insanı açıklıkla karşı karşıya bırakacaktır, bundan vazgeçin, IMF’ye değil milyonlarca emekçinin ve emeklinin sesine kulak verin. Daha önce belirttim, Türkiye’de enflasyonun nedeni ücretler değil, “Ben ekonomistim.” diyen Erdoğan’ın “Faiz neden, enflasyon sonuç.” diyerek faizleri düşürme çabasıdır. Faizler düşerken kurları tutabilmek için Merkez Bankasının

100 milyonlarca dolarını ucuz yolla sattınız, sonra kurları tutamayınca bu sefer toplumun sırtına yeni bir yük bindirdiniz; neydi o? Kur korumalı mevduat hesabı. Bilinen kadarıyla kur korumalı mevduat hesaplarına ilişkin yılda 312 milyar ödendi, takip etmeyelim diye de ödemelerinizi Merkez Bankasına aldınız, yıl sonunda oradaki yağmanın da boyutlarını tam olarak öğreneceğiz.

Gelen bütçe teklifinde Bakanlığın farklı kamu kurumlarının kullanımı için 500 adet araç alımı söyleniyor. Bu araçların detayları nedir? Hangi kurumların ne kadar araca ihtiyacı bulunmaktadır? Bunların detaylı bir şekilde açıklanması gerekiyor zaten bu araç merakınızdan da bir türlü maalesef vazgeçemediniz. Yine, Bakanlığın 2024 bütçesinde “görevlendirme giderleri” devasa devasa boyutlara ulaşmış durumda. Örneğin, Bakanlık 2022 yılında görevlendirme giderleri için 122 milyar lira para harcamış, 2024 yılı bütçesinde görevlendirme giderleri 934 milyara çıkmış yani artış yüzde 670! Bu kadar devasa bir artışın mutlaka detaylarıyla açıklanması gerekir. Hangi uygulamalarınız kamu kurumlarını zarar ettiriyor? Seçim dönemlerinde bankalar eliyle dağıttığınız ucuz krediler mi bunun sebebi? Dağıtımını özelleştirdiğiniz için alacaklarınızı toparlayamadığınız elektrik şirketlerinden mi kaynaklı? Bu kadar kamu yüksek görevlendirme zararı daha önce hiçbir dönemde görülmedi. Umarım önce zarar ettirip sonra yandaş sermayenize peşkeş çekmek için plan yapmıyorsunuzdur.

Türkiye’de son yıllarda şirket kârları patlama yaptı, buna rağmen kurumlar vergisinden 657 milyar lira gelirden vazgeçiyorsunuz. Depremin yaralarını sarmak isteyen iktidar bu kadar gelirden vazgeçmemeli. Emeklilere verdiğiniz ikramiyenin neredeyse 10 katından fazlasından tek seferde vazgeçiyorsunuz.

Bütçede faiz giderleri inanılmaz boyutlara ulaşmış. 2024 yılında faiz giderleri 1,3 trilyon lira, 2025 ve 2026 yılındaki tahminler de eklenirse üç yılda 5,4 trilyon lira faiz gideri yapılacak. Bu rakam, Millî Eğitim Bakanlığının önümüzdeki üç yıllık bütçesinin tam 1,4 katına ulaşıyor.

Yine, Maliye Bakanlığı 2022 yılında kâr amacı gütmeyen kuruluşlara 700 biner lira kaynak aktarmışken 2024 bütçesi içinde ayırdığı kaynak 8 milyon lira. Bu kaynakların nereye aktarıldığının, ne için kullanıldığının kalem kalem açıklanması gerekiyor; bu hem bir yasal zorunluluktur hem de Türk milletinin bunu bilmeye hakkı vardır.

Sayın Bakanım, sadece Antalya örneğini verdiğimizde, Antalya’da vergi dairesi müdürü, vergi dairesi başkanları dâhil, sadece aldıkları maaşla şu anda ev kiralarını ödeyemez durumdadır. Bunlar için de bu çalışanlardan verimlilik beklemek akıllı işi görünmüyor.

Hangi politikanıza göz atsak altında emekçi düşmanlığı, yandaşları, rantiyeleri zengin etme çıkıyor. Bütçenizdeki kaynak yandaşlara aktarılıyor. Kalkınma planınız, ihracat stratejiniz, enflasyonu düşürme politikalarınız sadece emekçi düşmanı görünüyor. Bunun düzeltilmesi gerektiğini düşünüyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Erdem, teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Ocaklı’ya söz vereceğim, arkasından Gülcan Hanım’a.

Sayın Ocaklı, süreniz on dakikadır.

Buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepimizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz ama elbette birbirleriyle ilişkili olduğu için yönetim biçimini ve iktidarı da eleştiriyoruz.

Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda da görüşülmesine devam edilen bu On İkinci Kalkınma Planı'na baktığımızda -biraz bununla ilişkili- şunu görebiliyoruz: On yıl önce konulan hedefler 2053 yılına ertelenmiş yani "Şöyle iyi olacağız, böyle iyi olacağız."la yine 2053'e ertelenen bir kalkınma planı var. Tabii, bu aslında Türkiye'yi şu anda dünyanın otuz yıl gerisinde bırakmak demektir. Dış güçler, terörle mücadele, kur atakları, pandemi, Rusya-Ukrayna savaşı gibi gerekçelerle aslında beceriksiz ekonomi yönetimini, Gezi olaylarına kadar da bağlayıp bahanelerle bir şekilde bu süreci geçiştirmeye çalıştılar. Öyle beceriksiz, başarısız, akıl dışı bir ekonomi yönetimiyle karşılaştık ki savaş hâlindeki ülkelerin ekonomisinden daha fazla kırılğan bir duruma geldik. O kadar ithalata bağımlı bir yapı oluşturuldu ki birbirleriyle savaşan Rusya ve Ukrayna'dan dahi buğday, ayçiçeği yağı ithal etmek zorunda kaldık.

Enflasyonda, gelir dağılımındaki adaletsizlikle liderliğe oynuyor Türkiye ama hukuk güvenliğinde, fırsat eşitliğinde, basın özgürlüğünde ne yazık ki küme düşüren bir ekipsiniz.

Ülkenin kaynaklarını belli yandaşlara aktararak herkesi yoksullaştırıyorsunuz. Milyonlarca emekliyi, asgari ücretlileri açlık sınırının altında bıraktınız. Öyle sizin dediğiniz gibi değil "Enflasyona ezdirmedik." falan, onlar doğru şeyler değil. Emekliler şu anda 7.500 lirayla bırakın ezilmeyi, püresi çıkmış durumda.

Maalesef bu iktidar, emek düşmanı; sermayeyi daha fazla kollamayı, servet transferiyle ülkenin kaynaklarını belli gruplara toplamayı hedef edinmiştir. Emek gelirlerinin millî gelir içindeki payı her gün düşmektedir. 2021'den 2022'ye toplam iş gücü ödemelerinin gayrisafi yurt içi hasıladaki oranı yüzde 26,9'dan yüzde 23,7'ye gerilemiştir.

TÜRK-İŞ'e göre yoksulluk sınırı 39.733 TL; açlık sınırı da 12.198 TL; hepimiz bunu biliyoruz. Oysa asgari ücret 11.400 TL olup en düşük emekli aylığı 7.500 TL'dir. Sayın Bakanım, tam da bu noktada, bir inşaat mühendisi olarak benim cevaplayamadığım Rize'den E.A. isimli kardeşimin sorusunu size yöneltiyor, belki çözümün Bakanlık unvanıyla sizin tarafınızdan bulunabileceği ümidiyle soruyorum. Rize'den E.A. demiş ki: "Ben ÇAYKUR'da çalışan bir kadını, 1 çocuğum var. Altı ay çalıştım, altı ay çalışıp kazandığım, aldığım parayla yazın birikmiş olan borçlarımı ancak ödeyebildim. Şimdi de işten çıkarıldık bu hafta ve annemin 6.300 TL olan emekli maaşıyla kısı tamamlamak zorundayız, eğer önümüzdeki yaz bir daha bana iş düşerse..." Mevsimlik çalışan bu kadınıımızın 1 çocuğuyla kısı çıkarabilmesinin hesaplarını Maliye Bakanı olarak size soruyorum efendim.

Evet, şimdi, emeği örgütsüz bırakmak, hak aramasını engellemek, insanları güvencesiz bir şekilde kölelik şartlarında çalıştırmak ne yazık ki sürüyor. Hatırlarsanız Sayın Cumhurbaşkanı OHAL döneminde patronlara şöyle bir şey söylemişti: "OHAL'den size ne? OHAL'i size uygulamıyoruz ki işçilere uyguluyoruz, grevleri ertelemek için kullanıyoruz." Bu cümleler Sayın Cumhurbaşkanından çıkmıştı; bu, aslında işçiye bakışın bir ifadesidir. Bunun en doğru tespitini siz yaptınız Sayın Bakan, dediniz ki: "Türkiye'nin rasyonel politikalara dönmekten başka seçeneği kalmamıştır." Tabii, bir yönüyle olumlu bir öz eleştiri gibi görünebilir, bir yönüyle de daha evvel yapılmış hataların itirafı ve büyük bir çöküşün belirtisidir. Bu söz öyle basitçe geçiştirilemez, bunun gereği yapılmalıdır, açmak lazımdır. Neydi rasyonel olan, hangi zaman diliminde akıl ve bilimden uzaklaşıldı; ülkede herkesi yoksullaştıran, çarşuyu pazarı yangın yerine çeviren akıl dışı politikaların karar vericileri ve uygulayıcıları kimlerdi; bunları incelemek gerekiyor. Hiç gereği yokken bu akıl dışı uygulamalara sadece bilgisizlikten ve beceriksizlikten mi başvuruldu yoksa bilerek, isteyerek bir servet transferi yapmak mıydı amaç? Kaynakların belli yerlerde toplanması, Hazinesin boşaltılması operasyonu muydu? Sayın Bakan, bunları izah etmelisiniz yoksa o söylediğiniz sözün bir değeri kalmıyor çünkü bu ülkede parasızlıktan

canına kıyan insanlar var, parasızlıktan eğitimini yarıda bırakan gençler var, yeterli beslenemediği için hastalanan çocuklar var; koca bir toplum bu yüzden mutsuz yaşıyor ve bulunduğunuz Bakanlıkta bunun ne yazık ki vebali var, bu soruların cevabı sizi de ilgilendiriyor.

Karayollarında çalışan 140 bin -Rize’de bunun 5 bini var- işçimiz “Kış koşullarında biz kadrolu işçilerle aynı görevi yapıyoruz ama kadromuz yok.” Tıpkı ÇAYKUR işçileri gibi, tıpkı belediye çalışanları gibi söz verilmiş olduğu hâlde kadrolarının verilmemesine bu işçiler isyan ediyorlar.

Şimdi, bütçede baktığımızda önümüzdeki dönemde vergi gelirlerinde yüzde 74 daha artış öngörülüyor. Bu halkın artık bu vergileri kaldıracabilecek gücü yok. Birinci ek bütçeyle motorlu taşıtlar vergisi, vergilerin artması gibi sebeplerle vatandaşa yüklenen 1,9 trilyon TL’lik yük... Daha henüz MTV’lerini ödemeyen binlerce yurttaşımızla dolu bir ülkede yaşıyoruz. Ne yazık ki yerel seçimlerden sonra bu yüzde 74’lük artış Türkiye’de yeni buhranlara, âdeta yeni kriz geçirmelere neden olabilecek bir şeydir. Dolayısıyla vergi gelirlerinden elde edilecek olan miktarın başka bir şekilde karşılanmasını önemli görüyoruz.

Örneğin, büyük bir paya sahip olan Savunma Bakanlığına ayrılan bütçede “Acaba gerçekten de buna ihtiyaç var mıydı?” diye insan düşünmeden geçemiyor. Gururla övündüğümüz İHA’ların, SİHA’ların işte buralara, bu silah alanlarına ayrılan bütçelerin acaba bir bölümünün tarıma ayrılması daha doğru değil miydi? Çok övündüğümüz SİHA’ları “Güvenlik alanlarımıza 500 metre mesafe kaldı.” diyerek Amerika düşürmedi mi? Oradaki üretimin maliyeti bizim halkımızdan çıkmadı mı? Demek ki güvenlikle ilgili istenildiğinde bazı emperyalist devletler tarafından etkisizleştirilen bu silah üretimleri yerine, tarıma yönelerek tarımda vatandaşımızı, çiftçimizi destekleyecek tedbirler almamız lazım. Kendi kendimize yeten bir tarım ülkesiyken ne yazık ki son on yılda dışarıdan her şeyi ithal eder duruma geldik ve tarımla, üretim yoluyla aslında ihraç edebileceğimiz bir sürü ürün var iken işte bu silahlanma modeline ayırdığımız güvenlik gerekçesiyle olan bütçe olmamalı, onun yerine tarımı daha fazla desteklemeliydik.

Ben şimdilik 2 tespitle, enflasyonla ilgili sadece bir iki rakam vereyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Süre doldu, bir dakika uzattım.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Tamam, bitiriyorum efendim.

Aslında bellidir yani rakamlar size gerçekleri söyleyecek. 2017 sonunda enflasyonumuz yüzde 11,92; 2022’deyiz, beş yıl yani enflasyonumuz yüzde 64,27. ÜFE’de ise daha da yoğun, 2017’de 15,47; 2022’de 97,22. Bu rakamları çok daha fazla çoğaltabilirim; süremin bittiğinin farkındayım, o yüzden son cümlelerimi şöyle toparlıyorum: Sayın Bakan, sizi biliyorum zor bir sorumluluk ve görev bekliyor ama yapılacak şey, bütçeden büyük payı halkın yararına olan yerlerde kullanmaktır; tarımda kullanmaktır, işçide kullanmaktır, kadroda kullanmaktır. O yüzden bütçenin belki bir bölümünün...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Selamlayalım.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Bitirdik galiba. Peki, selamlayalım.

Çok teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için. İyi günler diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Ocaklı, teşekkür ederim.

Şimdi Sayın Gülcan Kaçmaz Sayıgıt hanımefendi, daha sonra Mustafa Kalaycı beyefendi söz alacak.

Buyurun, süreniz on dakika.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, bürokratlar, Meclisin değerli emekçileri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün son yıllarda ekonomik icraatlarıyla ve yoğun bakan değişimiyle popülaritesi oldukça artmış bir Bakanlığın bütçesini tartışıyoruz. Tabii, popülarite arttıkça Türkiye halklarının ödediği maliyet de maalesef her geçen gün artmaktadır. Bu anlamda emekçi halkın bütçesini burada daha güçlü savunmak, halklarımıza karşı en büyük borçlarımızın başında gelmektedir. Ekonomik sonuçlar her zaman hayatın olağan akışında ortaya çıkan sonuçlar değildir elbette çünkü her sonuç her tesadüfle ortaya çıkmaz, çoğu zaman belirli nedenlerin yarattığı bir reaksiyonun da doğal sonuçlarıdır bunlar. Bugün yaşanan ekonomik buhranın, ultra enflasyonun sebebi AKP'nin bizzat kendi tercihlerinin başında gelmektedir. Geline aşamada tüm zamanları aşan çoklu bir krizle maalesef karşı karşıyayız. Öyle ki yapısal problemlerin derinleştiği, işsizlik, enflasyon, cari açığın bir dehlize dönüştüğü, bölgesel eşitsizliklerin arttığı bir dönemdeyiz.

Siyasi iktidar, ekonomiyi büyüme rakamları ve ihracat oranlarıyla açıklarken halklar açısından durum tam tersi ve oldukça vahim bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Neden mi? Çünkü demokrasi tramvayından inilmiş, hukukun üstünlüğü unutulmuş, kurumsal çürümeye giden yollar açılmıştır. İrrasyonel bir politik bir tercihe dönüşürken bir rant mekanizması ortaya çıkmıştır. Küçük bir zümreye şatafat düşerken, toplumun payına düşen ise yoksullaşma, işsizlik ve enflasyon olmuştur. Çünkü iktidar hayali bir büyüme satın alırken topluma enflasyon ve yoksulluğu satmıştır. Bugün, TÜİK rakamlarına göre yıllık enflasyon yüzde 62,53; ENAG'a göre ise yüzde 95,33. Son beş yılda elektrik, doğal gaz ve mutfak gibi kalemlere yapılan zam oranları yüzde 400'leri maalesef aşmış durumda. Ülkeyi gıda enflasyonu konusunda OECD ülkeleri arasında hamdolsun ilk sıralara taşıyan bir AKP gerçekliğiyle karşı karşıyayız. Neden mi? Çünkü 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 15.660 lira, asgari ücret 11.402 lira ve asgari ücretle çalışan emekçi oranı yüzde 40'larda. Emekçinin, işçinin kazandığı paranın değerini bir de şuradan hesaplayın: Bugün dolar kuru 28 lira ama 1 tam altın 12 bin lira olarak karşımıza çıkmakta. Bunlara rağmen, siyasi iktidar, halkların geleceğini ve ekonomik refahını kendi siyasi istikbaline kurban etmeyi tercih etmekte; 14 Mayıs seçimlerinin akabinde kayıp yılların muhasebesini yapmayı tercih etmemiş, yüksek vergi oranları ve astronomik zamlarla faturayı yine emekçi halklara kesmeyi denemiştir. Ekonomide rasyonel zemin aranmış ama kul hakkı gözetilmemiş, adalet kaybedilmiştir. Sonuç itibarıyla, ülkenin yoksul haklarını değil, elit bir zümreyi zenginleştiren, hard kapitalist normlar devreye sokulmuş durumdadır.

İçinden geçtiğimiz çoklu ekonomik krizin mucidi AKP ama bunu süreklileştiren mekanizma kurumsal çöküştür çünkü TÜİK başta olmak üzere, Merkez Bankası ve diğer kurumlar kurumsal özerkliklerini kaybetmiş, maalesef iktidarın yörüngesine girmişlerdir; öyle ki TÜİK, iktidarın müdahalesiyle âdeta bir AKP verisi tutma kurumuna dönüşmüştür. Özellikle son beş yılda sokakta, pazarda insanlar enflasyonu iliklerine kadar hissederken TÜİK'in rakamları nasıl manipüle ettiği birçok sivil toplum kuruluşunun yaptığı araştırmalarla da ortaya çıkarılmıştır. ENAG ve DİSK-AR gibi kuruluşların yaptığı geniş taban araştırmalarına rağmen ısrarla TÜİK'in tartışılabilir verileri baz alınırken maalesef asgari ücret, memur ve emekli maaşları da buna göre belirlenmektedir. Herkes bilir ki çözümün yolu gerçekle yüzleşmekten geçer; bu da TÜİK ve benzeri kurumlar üzerindeki iktidar kontrolünün sona erdirilerek gerçek tablonun ortaya konulması, emekçinin, işçinin hakkının reel oranlar üzerinden teslim edilmesiyle mümkün olabilmektedir.

Sayın Başkan, Sayın Şimşek “Rasyonel zemine dönme dışında bir seçenek kalmamıştır.” diyerek bu çalışmaya başladı, bununla muhalefetin eleştirilerinin de hakkını teslim etmiş oldu. Bunun yanında, rasyonel zemini geniş anlamda değerlendirmek gerektiğini düşünüyorum; eğer bununla sadece sayılar, rakam ve yüzdelik oranlar kastediliyorsa bunda bir eksiklik olduğu aşikârdır çünkü ekonomi ile politik ve sosyal gelişmeler arasındaki ilişki göz ardı edilemez durumdadır, genel kanı demokrasi ile ekonomik gelişmeler arasında ciddi bir bağın olduğu yönünde. İfade ve örgütlenme özgürlüğünün, hukukun üstünlüğünün olduğu ve insan haklarının gözetildiği bir ülke aynı zamanda ekonominin üzerinde büyüyebileceği kurumsal bir zemin olarak karşımıza çıkmaktadır ama AKP iktidarı ilginç bir şekilde hukukun üstünlüğüne saygı duymadan, güçlü bir erkler ayrımını sağlamadan yabancı yatırımcıya güven vermeye çalışırken, yine, demokratik değerlere saygı duymadan yeni bir sivil anayasa yapabileceğini düşünüyor. Dolayısıyla ilk düğmenin nasıl iliklenmesi gerektiğiyle ilgilenmeyen bir Hükümet var karşımızda maalesef.

Ortada ekonomik bir başarısızlık var, iktisadi bir çöküş hikâyesi söz konusu; özellikle yeni hükümet sistemiyle ortaya çıkan rejimde toplumun gözetilmediği, patronların korunduğu, siyasi sorunlarda güvenlikli politikaların benimsendiği, işçinin, emeğinin ve yoksulun ekmeğinin, ekolojik dengenin unutulduğu bir ekonomi politikası oluşturuldu. Bu nedenle, demokrasi, özgürlük, adalet ve barışı da ekonomiyle birlikte tartışmak zorundayız, tartışmalıyız çünkü emekçi halkın bütçesi, yeni yaşam ekonomisi ancak bu şekilde ortaya çıkabilir.

Belki Sayın Şimşek de “Yoktur.” diyerek iktidarın veya devletin bilindik, ezber pratiğini ortaya koyacak ama Kürt sorunu gerçekliği var bu ülkede ve bunu kabul etme gibi bir zorunluluğunuz var. Kürtlerin yoğunluklu yaşadığı illerde işsizliğin, yoksulluğun daha fazla olması sizce bir tesadüf müdür? Bizce değildir. Geçmişten bugüne, sıkıyönetim, umumi müfettişlik, köy boşaltmaları, OHAL ve devam eden kayyım rejimi neden bu illerde devreye konuldu? Cumhuriyet kurulurken Diyarbakır ekonomik boyutuyla ilk sıralardayken niye günümüzde son sıralarda yer almaktadır? Maalesef ki cumhuriyetin 2’nci yüzyılının ikinci gününde de Kürt sorunu devam ediyor. Böyle devam ederse 2’nci yüzyıl da kronik sorunların sürdüğü, toplumsal barışın sağlanmadığı ve demokratik bir sistemin inşa edilmediği bir yüzyıl olarak karşımıza çıkacaktır. Oysaki 2013 yılında başlayan demokratik diyalog ve barış süreciyle herkes güvenlikli politikaların muhasebesini yapmaya başlamıştı, bunun topluma ve ülkeye maliyetini sorgulamaya başlamıştı. Kürt sorununun çözülmesinin ülkenin ekonomik şahlanması olacağı belirtiliyordu, ekonomi ve Kürt sorunu arasında doğrudan bir bağ kuruluyordu. Çözüm sürecinde sizin ifade etmiş olduğunuz bazı cümleler var, huzur olmayan yerde para akışının olmayacağına dikkat çekmişsiniz. Yine, Eylül 2015’te sizin tarafınızdan şu cümle sarf edilmişti: “Çözüm sürecinin sekteye uğramış olması potansiyel büyümeyi olumsuz etkileyecektir.” tespitini yapmıştınız. Bu sözlerden birkaç hafta önce ise dünyanın sayılı ekonomistlerinden olan Daron Acemoğlu da “Çözüm sürecinin bitmesi politik sistem ve ekonomi için felaket olur.” uyarısında bulunmuştu. Bugün de yine Daron Acemoğlu ve birçok ekonomist, demokrasi ve adalet ile ekonomi arasında ciddi bir bağ olduğuna işaret etmektedir çünkü uzmanlar, güçlü bir ekonomik sistemin kurulması için devlet ve toplumun birlikte çalıştığı bir dengenin olmadığı koşullarda demokrasi ve kaliteli bir büyümenin mümkün olmadığını belirtiyorlar. Dolayısıyla siyasi iktidar demokratik değerleri, hukukun üstünlüğünü, barışın erdemini kavrayamadan, Kürt sorununda savaş politikalarını terk etmeden rasyonel bir ekonomik zemin oluşturmak mümkün değildir. Bölgesel siyasi dengeler ve karşılıklı çıkar politikaları kullanılarak ilerleme kaydedilebilir ama bunun tabana yayılması kolay olmayacaktır.

Sonuç olarak demokrasi ve barış ekonomisi olmadan doğanın, emeğin, esnafın, çiftçinin ve halk sağlığının ekonomisi kurulamaz. Bizler de HEDEP olarak bunu sadece iktidara değil, aynı zamanda muhalefete de söylüyoruz çünkü Kürt sorunu çözülmedikçe ve demokrasi özümsemedikçe Hükümetin

büyük bir maharetle her defasında ekonomik performansa odaklanmayı perdeleyebileceğini gördük, görüyoruz. Meclis çatısı altında yer alan herkesin de toplumsal gerçekliği anlaması, halkların temel sorunlarını görmesi gerekiyor.

Şimdi, ülkenin tamamını “ÇED” raporu uygun olmadığı hâlde maden ocaklarıyla köstebek yuvasına çevirmiş bir iktidarın yenilenebilir enerjiye yatırım yapacağını düşünmek bizce en hafif tabiriyle saflık olur; hele bir de her seçim öncesi Gabar’da petrol bulunduğunu dile getirenlerin yenilenebilir enerjiyi asıl gündem yapmaları bizler tarafından çok inandırıcı değil.

Şimdi, ülkenin büyük bir kısmı açlık ve sefaletle boğuşurken, ülke büyük bir işsizler ordusuna dönüşmüşken, evinin kirasını ödeyemediği için saç kurutma makinesini açıp çocuklarını ısıtmaya çalışan ve yan odada hayatına son veren babalar varken, borcunu ödeyemediği için ömrünün baharında yaşamına son veren üniversite öğrencileri varken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Sayyığıt, bir dakika uzatıyorum.

Buyurun.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) – Teşekkür ederim.

...ve maalesef, her geçen gün bu örnekler çoğalarak karşımıza çıkarken iktidar yandaşı bir grup azınlığın Karun gibi yaşayıp topluma kendilerini Harun gibi göstermelerine parti olarak izin vermeyeceğimizi ve her durumda halkın yararına olacak halkın bütçesini esas alan demokratik mücadelemizin devam edeceğini belirtmek isterim.

Teşekkür ederim, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederim.

Bu arada Sayın Bakanımıza baklava ikramı için teşekkür ediyoruz.

Şimdi sözü MHP Milletvekilimiz Sayın Mustafa Kalaycı’ya, sonra AK PARTİ’den Sayın Orhan Yegin’e vereceğim.

Sayın Kalaycı, buyurun.

Süreniz on dakika.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, kıymetli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ben bir iki soruyla başlayıp değerlendirmemi yapacağım. Birincisi, Türkiye bu CDS primlerini ve kredi notlarını hak ediyor mu? Yani bunlar objektif bir değerlendirmeye dayanıyor mu? İzin verirseniz kendi görüşümü de ifade edeyim. Ben dayanmadığına yani ekonomik verilere dayalı notlar ve prim olmadığına inanıyorum.

Şimdi, malum, CDS primi yükseldiği zaman hem dış finansman bulmak zorlaşıyor hem de bulunan finansmanın maliyeti artıyor; kredi notları da yatırım yapılabilir ülke olarak göstermediği için yatırım fonlarının Türkiye’ye gelmesine engel teşkil ediyor. Yani bu ekonomik verilere dayanmıyor, tamamen siyasi alınan kararlar olarak nitelendiriliyor, böyle değerlendiriyorum.

Şimdi, Sayın Bakanım, CDS primi geçen yıl 900’leri aştı, bu yıl da yine 600’leri aştı, 700’lere dayandı. Bu yüksek seviyelere çıktığı dönemler ile diğer dönemlere baktığımız zaman, ekonomik verilerde o kadar büyük bir değişkenlik yok yani şundan dolayı diyebileceğimiz... Cari açık sorunumuz var, enflasyon sorunumuz var. Yani ne değişiyor da bu düşüyor? Şu, anda, evet, 400 puana kadar

geldi ama Türkiye, yine, yatırım yapılabilir bir ülke olarak gösterilmiyor. Kredi derecelendirme kuruluşları da kısmi bir iyileştirme yaptı, onlarınkinde de yine Türkiye yatırım yapılabilir ülkeler arasında gösterilmiyor yani bunun arkasında belli ki belli güçlerin Türkiye üzerinden, bu prim ve notlar üzerinden sıkıştırma girişimi olduğu açık.

Şunu ifade edelim: Normal ticari hayatta dahi kimin kredibilitesi yüksektir? Borçlarını düzenli ödeyen, borçlarını aksatmayan birinin kredibilitesi yüksektir. Türkiye, cumhuriyet kurulduğundan bu tarafa borçlarını aksatmayan bir ülke, Osmanlı'nın borcunu bile ödemiş bir ülke ama bize 900 puan verirken bakıyorsunuz, aynı tarihlerde Yunanistan'a 100 puan veriyor. Şimdi, Yunanistan'ın durumunu hepimiz biliyorsunuz, ikide bir borçlarını ödeyemez duruma düşüyor; Almanya, Avrupa Birliği ülkeleri kurtarıyor. Şimdi, bu değerlendirmelerin objektif olduğunu nasıl düşünebiliriz?

Sayın Bakanım, bir diğer sorum -bu, tabii, gündemde de olan bir konu- bu enflasyon düzeltilmesi konusu. Malum, yanlış hatırlamıyorsam, on sekiz, on dokuz yıldır enflasyon düzeltilmesi yapılmıyor. Vergi Usul Kanunu 298/(A)'ya göre bir düzenleme yapılmıştı. Cari yıl yüzde 10'u, üç yıllık birikim yüzde 100'ü aşarsa bunun enflasyon düzeltilmesinin yapılması öngörülmüştü. 2021 yılında bu gerçekleşti ama 2021 ve 2022 için henüz tam bu imkân yürütülemez gerekçesiyle ertelendi.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

Sayın Kalaycı, bir saniye lütfen.

Değerli milletvekilleri, şu an ikramlarımız bulunuyor. Bir uğultu oluşuyor. Sayın Başkan, hatibi duymakta zorlanıyoruz, eğer biraz yardımcı olursak...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Herhâlde baklavadan, çatal kaçık sesleri geliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, Sayın Bakan, Antep baklavası ikram etti, teşekkür ediyoruz kendisine.

Buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Şimdi, Sayın Bakanım, 2023 yılı için uygulanacak, öyle görünüyor şu anda hatta bir tebliğ taslak olarak kamuoyuyla da paylaşıldı diye biliyorum. Bunda bir değişiklik düşünüyor musunuz? Şöyle: Malum, parasal olmayan kıymetler enflasyon düzeltilmesine tabi olacak, şirketlerin parasal olmayan kıymetlerinin ağırlığına göre avantajlı ya da dezavantajlı olması söz konusu olacak. Yine, bildiğim kadarıyla, mesela serbest meslek bu kapsama girmiyor. Bu konuda bir değişiklik, bir düzenleme düşünülüyor mu? Açıkçası, bu uygulama hemen başlayacak mı merak ediyorum.

Bu konuda, bir de vergilerle ilgili takıldığım bir konu var Sayın Bakanım. 2022 yılında bütçe giderlerimiz yaklaşık yüzde 83 oranında artarken gelirlerimiz yüzde 100 oranında arttı. Baktığımız zaman, vergi gelirlerimiz tabii ki yüzde 102 oranında artmış ama ayrıntıya girdiğimiz zaman, kurumlar vergisi gelirlerimizin yüzde 185 arttığını görüyoruz. Tabii, burada Gelir İdareimizin performansı, mutlaka katkısı vardır ama rakam gerçekten çok yüksek oranda artmış. Yani önceki yıla göre 329 milyar lira artış var. Yani burada sormak istediğim şu: Bu tartışılıyor “Enflasyonun nedeni biraz da bu yüksek kârlar mı?” diye yani bizde de böyle bir etkisi söz konusu mu enflasyona bu yüksek kârların? Ortalama olarak baktığımızda neredeyse 3 katına varıyor yani ortalaması 3 katına varıyorsa bunun içinde demek ki gelirini 10 kat bile artırın var vergisini verdiğine göre. Bunu merak ettim.

Ama bu yıla baktığımız zaman, dokuz aylık dönemde tersine bir tablo var: Kurumlar vergisi gelirlerinde dokuz ayda yüzde 31 artış var. Hâlbuki toplam bütçe gelirlerinde yüzde 74 artış var yani bu bayağı altında kalmış. Onun nedeni nedir, bilemiyorum. Varsa bir nedeni açıklarsanız memnun olurum.

Bir diğer konu, ülkemizde uzun yıllardır vergi yükünün yüksekliği, dolaylı vergilerin yüksekliği hep gündeme getirilir. Baktığımız zaman -hem Maliye Bakanlığımızın hem de Strateji ve Bütçe Başkanlığımızın kullandığı veriler- OECD verilerine göre, ülkemizde toplam vergilerin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı 2020 yılı itibarıyla yüzde 23,9; ülkemiz, OECD ülkeleri ortalaması olan yüzde 33,5 oranının çok altında yani ülkemiz, vergi yükü yüksek olmayan ülkeler arasında görünüyor. Ayrıntıya baktığımız zaman, bunun temel nedeni gelir ve kazanç üzerinden alınan vergilerin ülkemizde çok düşük kalmasından dolayıdır. Nitekim, OECD verilerine göre, ülkemizde gelir ve kazanç üzerinden alınan vergilerin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı 2020 yılı itibarıyla yüzde 5,2. 35 ülke içerisinde en düşük paya sahip 2'nci ülkeyiz. OECD ortalaması yüzde 10,7 yani OECD ortalamasının yarısı kadar gelir ve kazançlar üzerinden vergi topluyoruz. Diğer mal ve hizmetler üzerinden alınan vergilere baktığımız zaman gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı yüzde 10, OECD ortalamasıyla hemen hemen aynı yani dolaylı vergilerde aslında bir aşırılıktan ziyade kâr ve gelir üzerinden alınan vergiler düşük kaldığı için oransal olarak dolaylı vergilerin oranı daha yüksek oluyor.

Gelir ve kârlar üzerinden alınan vergilerin artırılması hem vergi adaleti bakımından hem de kamu maliyesi açısından bir zorunluluk olarak görülmektedir. Sayın Bakanım, bu kapsamda, bu emlak rantı dediğimiz, emlakla ilgili vergilendirme konusunda çok ciddi bir çalışmaya ihtiyaç var, öyle görüyoruz. Hepimiz biliyoruz, 10 milyona, 15 milyona satılıyor ama çok düşük gösteriliyor yani burada çok büyük bir kayıt dışılık söz konusu, vergi alamama söz konusu. Yine, malum, emlak değerine göre emlak vergisi veriliyor, orada da değerler düşük görünüyor. Yani hepimiz emlak vergisini ödütüyoruz; bu konuya ciddi yaklaşılması, bu konuda tedbirler alınması gerektiğini düşünüyorum.

Haksız rekabete yol açan kayıt dışı ekonomiyle mücadelede daha etkili yöntemler benimsenmeli, hem kayıt dışılığın önlenmesine hem de kayıtlı ekonomiye geçişin özendirilmesine yönelik tedbirler bir arada uygulamaya konulmalıdır. Tabii ki vergi tabanını genişleten, vergiye uyumu kolaylaştıran, öngörülebilirliği artıran, yatırım ve üretimi destekleyen, herkesin mali gücüne göre vergi ödediği adaletli bir vergi sistemi mutlaka ve bir an önce tesis edilmeli. Verginin konusu, matrahı ve vergi çeşitleri itibarıyla tümüyle gözden geçirilerek uygulamada basitlik ve etkinlik sağlanmalıdır.

Yine dikkat çekmek istediğim bir diğer konu; 2024 yılı bütçesinde muafiyet, istisna ve indirimler yoluyla vazegeçilen vergileri gösteren vergi harcaması tahmini 2 trilyon 210 milyar lira yani vergi gelirlerinin kabaca yüzde 30'una, bütçe açığının da yüzde 83'üne karşılık geliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kalaycı, ilave süre veriyorum, bir dakika daha ekliyorum sürenize.

Buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani bu vergisel teşviklerin tüm iktisadi ve sosyal etkileriyle birlikte mutlaka bir değerlendirmeye tabi tutulması, etkin olmayanların kaldırılması gerektiğini düşünüyorum.

Sürem bittiğine göre diğer konulara girmeyeyim.

Teşekkür ediyorum.

Bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kalaycı, ben de teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Yegin, buyurun.

Süreniz on dakika.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanımızı, bütün bürokratları ve Komisyonumuzun milletvekillerini ve salonda bulunan herkesi ben de saygıyla selamlıyorum.

Hayatta her şeyin bizim elimizde olmadığı, dış etkenlerden fazlaca etkilendiğimiz bir dünyada ve ekonomi alanında konuşuyoruz. Dolayısıyla son dönemlerde, özellikle bizlerin hayatlarında, bizlerin kendi tarihlerimizde karşılaşmadığımız hadiselerle karşılaşınca... Sayın Tiryaki dedi ki: “Biz ne desek üç şeyden bahsediyor iktidar tarafı; pandemi, Rusya-Ukrayna krizi, tarihin en büyük depremi.”

Evet, gerçekten bunlar sizin elinizde olmayan, sizin beklemediğiniz, sizin herhangi bir hazırlıkta olmadığı ve dünyanın da belki bir hazırlıkta olmadığı konular olunca, her şeyin sizin elinizde olmadığı bir dönemde düzen bozulunca, o düzeni ayakta tutmak için sizin kullanabileceğiniz araçlar, parametreler var elinizde. Para politikaları bunlardır, maliye politikaları bunlardır ve dolayısıyla gün gelir bir kavram ön plana çıkar, onun arkasında durursunuz; gün gelir koşullar değişir, dünya değişir, siz de o değişimi okur, ona göre koşulları güncellersiniz, değiştirirsiniz. Dolayısıyla bizim dün faize karşı olan tutumumuz ile bugün faiz artırımına giden tutumumuz arasındaki konuyu nas meselesiyle ironikleştirmek yahut da farklı çerçevelerden bakmak bence çok doğru değil; o, o dönemin koşullarının gereği bir şeydi. Biz, böyle bir süreçte, dünyada özellikle talep odaklı bir enflasyonun çok yoğun olarak yaşandığı bir dönemde üretimi artırıcı, ihracatı artırıcı, dolayısıyla istihdamı artırıcı, yatırımları teşvik edecek bir süreç yönetmemiz gerekiyordu ve o sürecin bir çıktısı olarak da bunlar karşımıza geldi. Bugün, evet, politikalar değişebilir, araçlar değişebilir; hayat akıyor, tarih olduğu yerde kalmıyor, tarih değiştikçe, koşullar değiştikçe siz de argümanlarınızı, parametrelerinizi, araçlarınızı, oranlarını veyahut da önceliklerini değiştirir, yeniden belirlersiniz; öncelikle buradan girmek istedim konuya.

Şimdi, ikinci olarak, bugün bir hatip konuşmasında “Sınıf siyaseti yapıyoruz biz.” dedi ve bizi burjuvayı ve sermayeyi temsil etmekle suçladı.

Biz, AK PARTİ olarak, kurulduğumuzda, çevreyi merkeze taşıma iddiasını ortaya koymuş ve kimsesizlerin kimsesi, sessiz milyonların sesi bir devlet inşa etme iddiasını ortaya koymuş ve yirmi iki yıldır iktidarda olduğumuz bütün dönemlerde bu iddiamızın gereğini ortaya koymuş bir iktidarız. “Hava yolunu halkın yolu yapalım, hava yolu halkının yolu oldu.” cümlesinin altında yatan şey de budur. Eskiden bir helikopter havada uçtuğunda, bir hasta götürdüğünü gördüğümüzde “Acaba hangi önemli adamı veya çocuğunu hastaneye yetiştiriyor?” sorusunu hepimizin aklına getiren, devleti Van’ın Bahçesarayı’nda, Erzurum’un Oltu’sunda, İspir’inde, aracın gitmediği yerlerde; kışın kar yağıp yollar kapandığında sarı çizmeli Mehmet Ağa’nın gelinini, çocuğunu kalkıp havalanıp alan, hastaneye yetiştiren, tedavisini yaptırıp yeniden onu ikametine götüren, böyle bir sağlık hizmeti sunan ve bunu teninin rengine, mezhebine, etnik kökenine, başının örtüsüne, açıklığına, eteğinin kısalığına, uzunluğuna bakmadan, bu memleketin insanı, bu memleketin ferdi diye yapan, çevreyi merkeze taşıyan, çevrenin haklarını merkezde savunan, temsil eden, artıran, çoğaltan, genişleten bir siyaseti ortaya koyduk.

Sayın Hatip, bize kimse “sermayenin temsilcisi” “burjuvanın temsilcisi” diyemez. Biz, engelli çocuğuna bakmakta zorlanan ailenin hem çocuğuna engeli oranında hem de “Sen çalışmak zorunda kalma, ona evinde bakarsan sana bakım ücreti ödeyeceğim. O sadece senin çocuğun değil bu devletin de çocuğu.” diyen bir devlet anlayışına; yaşlı annesi babası evde yatarken bir yandan da çalışmak zorunda kalan çocuğuna “Eğer annene babana bakmak istiyor ve aynı zamanda çalışmak zorundaysan

onlar sadece senin annen baban değil onlar benim de vatandaşım, benim bakıma muhtaç vatandaşım. Gel, sen onlara bak; evet, bütün ihtiyaçlarını karşılamaz ama ben sana aylık bir ödeme yapayım.” diyen bir devlet anlayışına, hassasiyetini artıran bir devlet anlayışına taşdıık bu devleti. Allah’a sonsuz şükürler olsun, bize “sermayenin temsilcisi” “burjuvanın temsilcisi” denilir ama tutmaz, ağız der ama hâl, kalp tutmaz; vatandaşımız da bunu çok iyi bilir.

Şimdi, efendim “Bankacılığın kârı artmış, yüzde kaçını vergilendirdiniz?” sorusu oldu. Biz burada vergilerde düzenlemeler yaptık, Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerimiz var. Biz vergi oranlarını yeniden güncellerken bankalara yüzde 5 ekstradan vergi koyduk; yüzde 25 kurumlar vergisi, bankaların yüzde 30.

Şimdi, aynı hatip devam etti, dedi ki: “Peki, siz kurumlar vergisini artırınca bunu kurumlar mı ödüyor? Hayır, halka yansıtıyor.” Ya, ne diyorsunuz, ne yapalım yani? Vergiyi artıralım mı, vergiyi kaldıralım mı? Sermayeyi kim temsil ediyor? Sermaye adına mı konuşuyorsunuz, ben de şaşırımdım. Bir yandan “Kurumlar vergisini artırın.” deniliyor, artırıyoruz; öbür taraftan deniliyor ki: “Kurumlar vergisini artırıyorsunuz, bunu halk ödüyor.” E, ne diyorsunuz?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çok kazandıktan çok vergi alınsın.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Vergi istisnası olmasın diyoruz, çok basit; liman vergi borçları silinmesin diyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dolayısıyla bir tutarsızlıktan bahsedildi, ben de burada bir tutarsızlık gördüğümün altını çizmek istedim.

Şimdi, efendim, KKM’lerle ilgili bir bahiste bulunmam gerektiği hissine kapıldım. Defalarca burada konuştuk. KKM’ye, bugün, Sayın Temurci de enteresan bir cümle kurdu “siyasetin karanlık alanlarından biri” dedi. Bakın, KKM şudur: Parası olana “1 dolarını ver.” dersiniz, verir; bunun karşılığında o günkü kurdan TL’sini ayırırsınız, dersiniz ki: “Üç ay sonra, altı ay sonra vade bittiğinde ben sana bunu gene 1 dolar olarak vermeyi taahhüt ediyorum.” budur. Yani getirip hesaplarına, KKM hesaplarına döviz cinsinden para yatıran kişi, o parayı oraya yatırmak yerine dışarıda ticaretle uğraşsa, mal alsa satsa, bir şeylerin alışverişini yapsa çok daha fazla kazanacağı paradan vazgeçip “Devletim dövizle bir mücadele ediyor.” deyip “Gelin, ey vatandaş, siz de bu mücadeleye ortak olun.” çağrısına ortak olmak üzere gelmiş, insanların katıldığı bir hesaptır. “KKM üzerinden sermaye transferi yapıldı, yaptınız, birilerini zengin ettiniz.” cümleleri çok yanlış cümlelerdir. KKM hesaplarına -bunu en iyi Sayın Türel bilecektir- getirip para yatıran kişi aslında kârda değil, alternatif kârlılıklara göre zararda olan kişidir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Aradaki kur farkı ne oluyor peki?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Burada “siyasetin karanlık alanlarından biri” diye bunu tanımlamayın ben açıkçası fazla buldum, o yüzden bu cümlelerin bir altını çizmek istedim.

Şimdi, efendim “KÖİ’ler” denildi. “KÖİ’ler” denildi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sizin dediğiniz şu olabilir: Eğer dövizdeyse olur, TL’ye de verdiniz aynı şeyi, benim TL’mi de KKM’ye aldınız.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Müsaade buyurun, müsaade buyurun.

Şimdi, bakınız, KÖİ modeli 1986 yılında başlamış ve 1986 yılından AK PARTİ iktidar olana kadar, 2002 yılına kadar toplam yatırım tutarı 2023 yılı Eylül rakamlarıyla 25 milyar dolar olan 72 proje gerçekleştirilmiş, bunun üzerine AK PARTİ gelmiş, 2002’den günümüze kadar toplam yatırım tutarı 73,6 milyar dolar olan 198 projenin sözleşmesini imzalamış ve birçoğu hayata geçmiş. Kötü mü olmuş?

Uzun zamandır hayal edilen Osmangazi Köprüsü -hani “Ne faydası var? Bunu kamu yapsa nasıl olurdu?” denildi ya, kamu yapsa kaç yılda biterdi bilmiyorum- üç yıl dört ay içerisinde tamamlanarak hizmete açılmış...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 290 lira Orhan kardeş.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...İstanbul-İzmir güzergâhı 100 kilometre kısalmış ve aynı zamanda Körfez’i dolanarak seyahat etmek yerine altı dakikada geçilen bu köprüyle İstanbul-İzmir arasındaki yolculuk eskiye göre beş saat kısalmış.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 15 Temmuz Şehitler Köprüsü 15 lira, Osmangazi Köprüsü 290 lira.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dolayısıyla bu KÖİ projelerinin hem geçmişi hem bugünü hem de faydaları konusunda aslında çok ileri cümleler bence kurmaya gerek yok.

TÜİK çok konuşuldu, ENAG’lardan bahsedildi. Bakın, TÜİK enflasyon hesaplamalarını, örnek ve ürün standartlarını Eurostat’a göre yapmaktadır ve tüm ölçümlerini ve verilerini aylık düzenli olarak bir şekilde Eurostat’a göndermektedir; Eurostat’ın verilerine göre, onun örnekleme göre ürün örnekleme, sepet örnekleme oluşturmaktadır. Her ay bu örnekleme için bazı ürünlerden 2 defa, bazı ürünlerden -bazı ürünlerin fiyatı değişir; soğanın, patatesin fiyatı ay içerisinde değişir- 4 defa ve birçok yerden ve bazı büyük marketlerden de bir ürünü ay içerisinde 4-5 defa, farklı defalarda fiyatlarını alır; bunları tabletlerle fotoğraflar, anında fotoğraflar, merkeze gider ve bunların “log”ları da alınır, daha sonra neye göre bunların alındığı geriye dönük incelenebilsin diye ve bütün bunların hepsini TÜİK sitesinde yayımlar.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Hayır, yayınlanmıyor; hayır, yayınlanmıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz inanmadığınız için, siz ENAG’ı sürekli ön plana çıkarttığınız için -2022 Mayıs mı, Haziran mı, sonra mı- artık yayınlamamaya başlıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Hayır, hayır, 2022’nin 4’üncü ayından beri açıklanmıyor. Neden yayınlamıyor? Soralım bakalım, TÜİK’in sepetinde dana etinin ortalama fiyatı kaç para?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Yegin... Sayın Bakırlioğlu... Değerli arkadaşlar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sen merak ediyor musun? TÜİK’in sepetinde dana etinin ortalama fiyatının cevabını TÜİK Başkanımız burada versin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakırlioğlu... Sayın Bakırlioğlu, şöyle yapalım mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şimdi, bu ülkenin kurumlarını yıpratmanın kimseye faydası yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Yegin, söz vereceğim, bir saniye...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bu ülkenin kurumlarını yıpratmanın, bu ülkenin kurumlarının kapısına gidip güvenilir yerler olduğuna dönük imaj oluşturmamanın bu ülkeye faydası olmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Yegin, size bir dakika ilave süre veriyorum, sözlerinizi toparlayın lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Siz merak etmiyor musunuz şu anda?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şimdi, gelelim FATF olayına, Mali Eylem Görev Gücü. Evet, burada o kanunu beraber yaptık. O kanun neydi biliyor musunuz? 23 Temmuz 2023’e kadar tamamlanması gereken 19 başlıkta bize bir eylem planı sunmuştu FATF ve biz, onun maddelerini tamamlamak üzere

burada toplanmıştık. Neydi mesela biliyor musunuz o maddelerden bir tanesi? Bu bilgileri gününde ve zamanında vermeyenler için uyguladığımız ceza; vaktiyle bu, Gelir İdaresi Başkanlığı üzerinden yapıldığı için, biz burada Vergi Usul Kanunu'nun ilgili maddesine atıf yaparak ceza veriyorduk, cezalar az kalıyordu. O yüzden, bu cezalara özel kanuna dercettiğimiz tanımlamalarla miktarını yükselttiğimiz düzenlemeler yaptık burada; hep beraber yaptık, muhalefetle beraber. Burada, sanki Türkiye kara para aklamış, bilmem neyin cenneti olmuş, her şeyin önu açılmış gibi bir imaj oluşturulmaya çalışılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Yegin, ilave bir dakika daha vereceğim, toparlayın.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Peki Başkanım, birkaç cümlem daha vardı ama son olarak şunu söyleyeyim: Dün bir hatip -Sayın Ağbaba'yı galiba- konuşmasında “2001’de 23’üncü büyük ekonomi olan Türkiye’yi yirmi iki yıl sonra 17’nci yapmayı başardık.” diye, bunu ‘başarı’ diye anlatıyor iktidar.” dedi; pandemi, Ukrayna savaşı ve depreme rağmen. “Bir düşünün...” diye ekledi, “2001’de 23’üncü olan takımı almış bir teknik direktör ve ekip, yirmi iki yıl sonra 17’nci noktasına getirmiş bir teknik direktör ve takım hâlâ nasıl konuşabiliyor?” espriyle “Bunun bir cevabını bekliyorum.” dedi. Şimdi, espriyle cevabını verelim: 2002’de yenilmeye başladığı rakibi karşısında yaklaşık 20 kez üst üste girdiği her seçimde yenilen, hele sonunda nakavt olan bir muhalefet acaba bizden nasıl bir cevap bekliyor?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun Sayın Türelî.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Garibanların hakkını ver, garibanların! Emeklinin hakkını ver, emeklinin!

CAVİT ARI (Antalya) – Bize değil de halka cevap ver sen!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar...

Değerli arkadaşlar, şimdi, eğer böyle laf atarsak Sayın Türelî...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Laf atmadım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Yok yok, sizi kastetmiyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Efendim, laf atmadım, esprili bir şekilde karşılık verdim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Yegin, şimdi, bir saniye, aranızdaki münakaşadan bana dönmeyin.

Sayın Türelî'nin söz talebi var, şimdi söz atan milletvekillerimiz var, onlara diyorum ki: “Biraz durun, sessiz olalım ki...”

Sayın Türelî, buyurun, bir dakikanız var.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Evet, bu konularda bir açıklama yapacağım.

Biraz daha zaman olacak.

Bakın, şimdi, bir konuyu belirtmek istiyorum. Burada, bugünkü mevcut sistem içinde bizler, hepimiz yasamayız arkadaşlar, siz bunun farkında değilsiniz. Bakın, yürütme burada. Sayın Yegin, siz cevap vermeyeceksiniz bize. Bize cevabı verecek olan karşıda gelip...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bize sordunuz ama.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hayır, bir dakika, lütfen...

Karşıda verecek olan bir şey var, sonrasında da hatta soruları iletceğiz ve Sayın Bakan verecek. Bundan sonra da böyle olacak, geçmişte de böyleydi. Böyle bir usul... Biz, hepimiz Parlamentoyuz ve Parlamento olarak, yasama olarak yürütme üzerinde denetim yetkimiz var; siz kullanırsınız ya da kullanmazsınız, bu ayrı bir iş fakat biz, muhalefet olarak bunu kullanıyoruz ve kullanmaya devam edeceğiz. Yani bize cevap vermenize gerek yok. Ha, şunu yapabilirsiniz: Görüşlerinizi tabii ki belirtebilirsiniz, belirtin farklı şey olarak ama karşılıklı olarak “Siz böyle dediniz.” dediniz mi, doğal olarak da bizden şey çıkıyor. Biz, hepimiz yasamayız. Siz de denetleyin, sizin de belki kafanızda soru işaretleri olabilir, beğenmedikleriniz olabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bu, yanlış bir sistem, böyle bir şey yok. Bakın, bu, güçler ayrılığında da aykırı yani bugünkü sistemde; bir kere bunu söyleyelim yani bu, doğru bir şey değil.

İkincisi, birkaç tane husus söylediğiniz için söylüyorum, yoksa ben söyledim, orada Sayın Bakan cevap verecek ama şimdi siz söyleyince bizim de söylediklerimize doğal olarak bir cevap hakkı oluyor, gerek yok böyle bir şeye.

Kur korumalı mevduat... “Dolar cinsinden dolar aldık, dolar koyduk.” diyorsunuz. Bir kere, bunun hepsi dolar değil, bir kısmı TL; TL olduğu için onlar doğal olarak bütün kur zararına katlanıyor. İkincisi, dolar olarak...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Döviz yatırılabildi parasını.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir dakika; hayır, hayır, onu demiyorum. Hayır, TL olarak var. İkincisi, dolar olarak verdiği zaman şöyle bir sistem olsaydı; o doları aldı, oradaki banka onu hiç harcamıyor, Merkez Bankası bunları kullanmıyor, zaten orada duruyor, istediği zaman da “Al, sana geri vereyim.” Böyle bir şey değil, Merkez Bankası devamlı döviz satıyor, Merkez Bankasının rezervleri swaplar hariç tutulduğunda 60-70 milyar dolar negatif. Bu anlamda bunları satıyor Merkez Bankası belli bir şeyden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, toparlayın, bir daha uzatmayacağım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Tamam, tabii.

...ondan sonra ödemek için yeniden alıyor, burada da yine bir kur zararı oluşuyor, onu söyleyeyim.

Üçüncü olarak, “KÖİ modeli” diyorsunuz. Bakın, KÖİ modelinde bir kısım yatırımlar yapılacaktır -ulaştırmada, enerjide, sağlıkta- bunlara karşı değiliz. Ben şunu söylüyorum: Kamunun yapabildiği, geçmişten beri yaptığı şeyler var. Eski boğaz köprülerini kamu yaptı, eskiden otoyolları kamu yapıyordu. Bunları özel sektöre de verebilirsiniz, hadi veriniz diyelim ama bunun hesabını yaparsınız. Vazgeçtiğiniz gelirleri, otoyolda, köprüde olduğu gibi ya da şehir hastanelerine ödediğiniz kiralaları belli bir iskonto faiz oranından bugüne getirirsiniz, bugünkü değer hesabı yaparsınız; bu hesaplar yok. 2013’te, 24’üncü Dönemde -Sayın Muş da hatırlar- önümüze geldiği zaman biz bunları söyledik, dedik ki: “Bunların hesapları nedir, getirin. Eğer gerçekten böyleyse buna bakalım.” Yoksa kimsenin

bir yatırıma karşı çıktığı yok ama kamu yapacaksa onu yapalım. Biraz önce söylediğim gibi, Türkiye, kaynağı bol olan bir ülke değil; Türkiye, dışarıdan kaynak alan bir ülke yani cari açık veriyor ve bunu borçlanarak karşılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, teşekkür ederim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bitireceğim Sayın Başkan, izin verin...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, bakın...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, hayır, hayır; bundan sonra yani karşılıklı, ben de istemem böyle devamlı çünkü Sayın Bakan zaten cevap verecek. Tamamlayacağım sözümü, son cümlelerimi söyleyeyim.

Yani bunun için, böyle bir model için de bunlara bakmak lazım. Yani çok kaynağımız olurdu, o zaman yapardık ama bugün bu yatırımlar gerekli mi? Yirmi yıl sonra kârlı hâle gelecek yatırımı bugün yapmanın bir anlamı yok ki.

Sonra “Muhalefet olarak, muhalefet şöyle böyle...” Buna gerek yok. Biz muhalefetiz şu anda, muhalefet görevimizi layığıyla yapacağız; bunu yapıyoruz, biz bunun içindeyiz. Seçim olmuş, siz kazanmışınız; bunlar buranın konusu değil, bunlar buranın...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Neyin konusu?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir dakika canım, karşılıklı olarak... Yani şunu mu diyorsunuz...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – O zaman siz bize konuşma metni verin, biz de ona göre konuşalım!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir dakika, lütfen... Hayır, hayır... Siz o zaman şey verdiniz... Bir dakika... Bir dakika...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hayır, bakın, siz bizi şu an hedef gösteriyorsunuz!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Göstermiyoruz, hayır.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – “Şöyle konuşun, böyle cevap verin, bunu dile getirin.” Burası Parlamento değil mi?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Biz yasamayız, biz yasamayız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yasamayız, evet.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yürütme orası, orası cevap...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Biz siyasiyiz. “AK PARTİ hükümetleri” diyorsunuz, “Yirmi bir yılda siz bunu bu noktaya getirdiniz.” diyorsunuz. Biz, sizin istediğiniz gibi mi konuşacağız?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Estağfurullah Sayın Kırkpınar. Sayın Bakan geldi, Sayın Bakan burada bize sunuş yaptı; o sunuşa göre bakıyoruz yani cevabı o verecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, birleşime 17.50’ye kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.37

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.53****BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)****KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)**

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, 9’uncu Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Hazine ve Maliye Bakanlığı (Devam)

b) Sermaye Piyasası Kurulu (Devam)

c) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

ç) Kamu İhale Kurumu (Devam)

d) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Devam)

e) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

f) Gelir İdaresi Başkanlığı (Devam)

g) Türkiye İstatistik Kurumu (Devam)

ğ) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Devam)

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Devam)

ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi (Devam)

i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Komisyon üyesi milletvekillerimizin söz taleplerini karşılamaya devam edeceğiz.

Sayın Arı’yla devam ediyoruz.

Sayın Arı, süreniz on dakika.

CAVİT ARI (Antalya) - Değerli Komisyon Başkanım, sevgili milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; öncelikle hoş geldiniz, iyi çalışmalar diliyorum.

Biraz önceki konuşmalardan yola çıkarak şu bilgileri paylaşmakta fayda olduğunu düşünüyorum: AKP’ye dâhil olan milletvekili arkadaşlarımız, AK PARTİ’li arkadaşlarımız dediler ki “İktidarımız döneminde işte şu yatırımları yaptık, bu yatırımları yaptık.” Değerli arkadaşlar, yirmi iki yıllık bir iktidarsınız, tabii ki yapacaksınız yani geçen bu kadar süre içinde mutlaka yapılan bir şeyler olacak. Şimdi, olacak ama bunu neyle yaptınız, onu da paylaşmak lazım. Bakın, cumhuriyetin ilanından AKP iktidarına kadar geçen sürede bu ülkede 779 milyar dolarlık bir vergi toplanmış ve bu vergi üzerinden yani devletin bu geliri üzerinden sayısız yatırımlar; sayısız fabrikalar, köprüler, yollar, okullar, hastaneler ve binlerce, yüz binlerce çalışanın ücreti yani ne varsa böyle bir bütçe üzerinden ödenmiş. AKP iktidarı

döneminde ise bunun neredeyse 6 katına yakın bir para toplanmış, 4,5 trilyona yakın bir para toplanmış ve bu parayla yapılan hizmetleri siz anlatmaya çalışıyorsunuz. Kaldı ki, o dönemde yapılan sayısız fabrikanın sizin döneminizde peynir ekmeği gibi satıldığını, bugün, o cumhuriyetin değerlerinin hemen hemen çoğunluğunun elden çıkarıldığını, kapatıldığını biliyoruz. Yani bu kadar büyük bir bütçeyle “Birtakım işler yaptık.” demekle beraber bugün ülkeyi de yine borç yükü altına sokmuş bir iktidarsınız.

Sayın Bakan, öncelikle başarılar diliyoruz. Ülkemizin ekonomisinin iyi olması hepimizin temennisidir. Yani biz bu ülkenin bir vatandaşı olarak ülkemizin doğru yönetilmesini, kaynaklarımızın doğru yönetilmesini ve sonuç itibarıyla ekonominin doğru yönetilerek gerçekten iyi seviyede olmasını bekleriz, arzu ederiz. Sizin sunumunuzda ve diğer açıklamalarınızdan, geçmişte Bakan olduktan sonra yaptığınız açıklamalardan kendinizden önceki AK PARTİ sürecini -önceki Bakan dâhil olmak üzere- bir anlamda eleştirdiğinizi görebiliyoruz. Yani şunu anlatmaya çalışıyorsunuz, diyorsunuz ki: “Ben şimdi Bakan oldum, ben kendi dönemimden sorumluyum.” Sayın Bakan, siz şu an belki “Kendi dönemimden sorumluyum.” diyebilirsiniz ancak bu iktidar yirmi iki yıllık tüm olumsuzlukların baş sorumlusudur ve siz “Ben bu dönemden sorumluyum.” diyerek kurtulamazsınız. Bakın, yaşanan bütün olumsuzluklardan -siz de dâhil- geçmişe dönük, bu işte görev almış ve yine siyaseten irade koymuş kim varsa herkes sorumludur, siyasi olarak da AK PARTİ hükümetleri.

Ekonominin iyi olması sadece parayla ölçülmez. Bakın, bu ülkede hukukun üstünlüğü en üst seviyede olmalı ki adalete güven en üst seviyede olmalı ve adalet gerçekten herkese eşit şekilde muamele edebilir bir hâlde olmalı ki yine devlete, iktidara güvenin en üst seviyede olması gerekir ki yatırımlar gelebilsin. Bakın, bu konularda eksiklerimiz olduğu müddetçe ülkeye yatırımın sağlıklı, düzgün gelmesi çok mümkün değildir. Çünkü sermaye belirsiz gördüğü yere gidip yatırım yapmaz. O nedenle, bizim belli temel değerlerimizi yine güçlendirmek zorunda olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

AKP Hükümetinin 2023 sloganı vardı “2023’te şöyle, 2023’te böyle.” diye. E, geldik 2023’e. İşte burada üç ay sonra 2023 bitiyor. Ne oldu? Şimdi son söylemler 2053. Ya, arkadaşlar, 2023’e geldik, şu an bir ekonomik enkaz bırakıyorsunuz ülkede, Allah göstermesin, 2053’e kadar bu ülkenin geleceğini düşünmüyorum. 2023’ü gördük, işte cumhuriyetimizin 100’üncü yılını kutladık; 2023 geldi. AKP iktidarı 2023’te ülkemizi, yüksek enflasyonun, bütçe açıklarının, gençlerimizin geleceğiyle ilgili kaygıların had safhada olduğu ve artık gelecek aramadığı bir ülke durumuna getirdi, 112 milyar dolar dış borç, işte bütün değerlerimiz satılmış, emekli çaresiz, yarıyla ilgili kaygısı var, esnaf nereden, nasıl kredi bulacağını peşinde, çiftçi ürettiğinden para kazanamaz durumda, işçi aldığı üç kuruş parayı daha cebine koymadan parası biter vaziyette, işsiz gelecekle ilgili iş bulma umudunu kaybetmiş; siz, böyle bir ülkede işte “2023” dediniz, 2023 de geldi, maalesef, ülkeyi de bu hâle soktunuz.

Sayın Bakan, sizden önceki Sayın Bakan Nebati bize, Plan ve Bütçe Komisyonu olarak bir davette bulunmuştu. O davette, kur korumalı mevduat sisteminin getireceği külfeti kendisine sordum, “30-35 milyar geçmez.” dedi; bakın, “30-35 milyar geçmez.” dedi daha ilk karara bağlandığı günlerde. Bugün herhâlde bunun 10-15 katını geçtik yani sadece bu yıl içerisinde bile böyle giderse 200 milyarlık bir maliyeti olacak. Yani şimdi, bu kur korumalı mevduat sisteminden en uygun şekilde çıkılması gerektiğini siz de tahmin ederim ki biliyorsunuz, farkındasınız. Şimdi, bu sistemi getiren sizin iktidarınızın bakanydı; işte, ülkeye ciddi bir maliyeti oldu.

Kamu-özel iş birliği projeleriyle ilgili burada konuşuldu, ben de bununla ilgili şöyle bir şey söyleyeyim: İşte, üç yıl içerisinde 673 milyarlık bir kamu-özel iş birliği proje maliyeti bizi bekliyor. Değerli arkadaşlar, bakın, gerçekten önemli projeler yapılabilir mi? Yapılabilir ancak biz “Hizmet yapılmasın.” demiyoruz ama bu yapılırken yüzde 95 sapmayla hiçbir proje yapılmaz, bunu da söylemek zorundayız. Yüzde 95 sapmayla hangi vatandaş veya sizlerden hanginiz kendi adımıza özel bütçenizle

yatırım yaparsınız? Değerli arkadaşlar, kendi paranıza gösterdiğiniz duyarlılığın daha fazlasını devletin bütçesinde göstermeniz gerekir ama öyle yatırımlar var ki yüzde 95 sapma var ya; işte, biz bunu eleştiriyoruz.

Sayın Bakan, bir soru önergem vardı, soru önergem de şuydu: Varlık yönetim şirketlerine buradan 9 Kasım 2022 tarihinde bir kanun geçti. İşte, tahsili mümkün olmayan 2.500 TL'ye kadar olan dosyaların kapatılması ve bunlar kapatılırken yüzde 50'sinin hazineden karşılanmasıydı yani tahsili mümkün olmayan dosyaların parasını varlık yönetim şirketlerine hazineden bu iktidar aktardı. 416 milyon, eski parayla 416 milyon TL paranın varlık yönetim şirketlerine bu kanunla aktarılması kararı alındı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı, ilave bir dakika süre veriyorum, toparlayın lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Bugüne kadar kaç para aktarıldı? Milletin parası bu varlık yönetim şirketlerine ne kadar aktarıldı? Bilgi talep ediyorum.

Son olarak, Sayın Bakan, bakın, size şöyle bir görsel... Bunlar, Millî Piyango İdaresinin ülkeyi kumarhaneye çevirmiş olmasının örnek resimleri, bakın. Bugün, sözde, ülkede kumar yasak ama iktidar tarafından ülke kumarhaneye çevrildi. Siz, efendim, otellerde kumarı yasaklamışsınız. Ya, cep telefonunda kumar sistemini açmışsınız, yolda giderken büfelerde oynanan kumarlar... O büfelerin önünden bir geçin bakın Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı, toparlayın lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum Başkanım, bitiriyorum; bu önemli bir konu Sayın Başkanım.

Burada Millî Piyango İdaresi yetkilisi de var, ben size söyleyeyim: Eskiden bir Millî Piyango vardı -her ayın 9, 19, 29'unda, bir de yılbaşlarında çekilir- ve bir de kazı kazan vardı. Şu örneklerle en az 10 tane ve artık... Bakın, adına Elmas, 1 Milyar TL Ödül Yağmuru, Mega Altın, Altın Gol, Hazine Haritası, Süper Altın gibi, 30 lira, 40 lira, 50 lira, 100 lira, 250 lira... Vatandaşımızın cebindeki son kuruşu buralara verdiren bir tuzakla -tekrar söylüyorum- ülkeyi kumarhaneye çevirdiniz. Yine, bakın, şurada Çılgın Sayısal, Süper Loto, Şans Topu, On Numara, bir de normal Millî Piyango ve Kazı Kazan; hani siz kumara karşıydınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – İşte, siz özelleştirilen Millî Piyango sistemiyle vatandaşın cebindeki paranın hortulanmasına göz yumuyorsunuz. Eğer kumara karşıysak bununla ilgili de yeniden bir düzenleme yapılması ve vatandaşın parasının tüpçüye gitmesinin önüne geçmemiz gerektiğini ifade ediyorum. Bu konuda, özellikle de gençlerin, kadınların, asgari ücretlilerin bu tuzağa düşürülmesinin önüne geçmemiz gerektiğini hatırlatmak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı, ben de teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Komisyon üyelerinden son söz İYİ Parti Grubundan Sayın Mehmet Mustafa Gürban'a aittir.

Sayın Gürban, buyurun.

Süreniz on dakika.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli hazırım; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti'nin temel felsefesinde yer alan ancak şu an eksik olan güçler ayrılığı prensibi ve olmazsa olmazımız yapısal reformlar ekonomimizdeki üç temel sacayağını erozyona uğratmıştır; bu üç önemli sacayağı adalet, eğitim ve özgürlüklerdir. Birçok araştırma şirketinin yapmış olduğu ankete göre Türkiye'nin en önemli sorunu ekonomi, göçmen politikaları ve işsizlik olmuştur. Bugün, ülkemize baktığımızda, olup bitenlerin daha önce de farklı şekillerde yaşandığını ancak tabana yayılan eğitimsizlik sebebiyle sonuçlarının daha büyük ve daha vahim olabileceğini öngörmekteyim. 2018 yılında gerçekleşen sistem değişikliğiyle bütçe yetkisi ağırlıklı olarak Strateji ve Bütçe Başkanlığına geçmekle birlikte, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde bazı yetkiler Hazine ve Maliye Bakanlığıyla ortak sayılmıştır. Bu işi geçmişte yapan Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü kapanmış, yerine Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bütçeyle ilgili tüm süreçleri anlayabildiğimiz kadarıyla Strateji ve Bütçe Başkanlığı yürütürken sözü geçen genel müdürlüğün hâlâ açık kalmasındaki amaç nedir? Cumhurbaşkanlığı sistemi kurulurken çift başlılığın ortadan kaldırılacağı ifade edilmişti ancak burada, bütçe sürecinde neden bir çift başlılık söz konusudur? Şimdi biz bütçeyle ilgili eleştirilerimizi size mi yapacağız, yoksa Sayın Cevdet Yılmaz Beyefendi'ye mi yapacağız? Davul kimde, tokmak kimde belli olmayan bu yapı neden sürdürülmek istenmektedir?

Sayın Bakanım, size bu soruyu, 2018 öncesinde bir dönem Maliye Bakanlığı ile Hazineden Sorumlu Başbakan Yardımcılığı yapmış biri olduğunuz için soracağım: 2018 yılında 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle birleştirilen Hazine Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı gibi iki güzide kurumumuzun layıkıyla birleştiğini, bir bütün hâlinde çalıştığını düşünüyor musunuz? Yoksa sadece isimde birleşmiş bu iki kurum birbiriyle koordine olamaz ve dağınık bir hâlde midir? Eskişehir yolundan Meclise doğru gelirken görüyoruz ki kocaman bir yerleşkesi Emek'te olan, bir diğer yerleşkesi hemen karşımızda, Dikmen'de bulunan bu iki büyük yapı aradan beş yıl geçmesine rağmen hâlâ entegre olamamıştır. Bu bir yönetim zafiyeti ve kaynak israfı değil midir? "Tasarraf" dediğimiz bu dönemde söz konusu kurumların farklı yerleşkelerde yer alması ve aynı olmayan çalışma sistemiyle yürütülmesinin vatana ve millete faydası nedir?

Sözlerinizde sıklıkla "Enflasyonu düşürmek için çalışıyoruz, en büyük hedeflerimizden biri enflasyonu normal seviyelere indirmek." diyorsunuz. Özellikle seçimlerden sonra uygulanan fahiş vergi artışlarıyla halkımızın beli bükülmüş, enflasyon artışındaki tarihi seviyeler maalesef alım gücümüzü yerler altına sermiştir. Vergi artışları, 2023 yılı Temmuz ayında Merkez Bankası tarafından yayınlanan raporda da açıkça belirtildiği üzere, enflasyonu oluşturan ve âdeta körükleyen bir politikadır. Gelecekte de böyle agresif bir biçimde vergi ve harçlarda artış yapılacak mıdır? Eğer artış yapılacaksa enflasyon insanları tüketemez hâle getirir; ellerindeki parayı alarak, gelir artışını engelleyerek ve zam yapmayarak mı bunu sağlayacaksınız? Sizin enflasyonu düşürmekten anladığınız insanları yoksul bırakmak mı? En temel tüketim malzemelerini bile satın alamayacak kadar güçsüz bir hane halkı mı yaratmak istiyoruz? Sermayeye yolları sonuna kadar açık âdeta ekonomide bölünmüş double yollar kurarken işçiye, memura ve dar gelirliye dar bir geçit mi reva görüyoruz Sayın Bakanım? Enflasyonu düşürmekten anladığımız tam olarak nedir?

Son günlerde, sıklıkla, yurt dışında ikili görüşmeler yaptığımız medyaya yansımaktadır. Söz konusu görüşmeler sadece sıcak para arayışı mı yoksa doğrudan dış yatırım için görüşmeleri de içermekte midir? İçeride ilmek ilmek büyüttüğümüz ve milletimize istihdam yaratan şirketleri ve fabrikaları satarak bir plasman yatırımı oluşturmak gibi bir amacınız var mıdır? Ülkemizin en üst düzey ekonomi sorumlularının böyle kapı kapı dolaşarak âdeta para talep etmesini ne derece doğru buluyorsunuz?

Sizden önceki bakanların ve politikaların çok kötü olduğunu, milletimizi ve ülkemizi fakirleştirdiğini kabul ediyor musunuz? Geçmişte yapılan hatalı politikalarla ilgili, sebep olduğu zararları da içeren bir bilgilendirme yapmayı düşünüyor musunuz?

Takdir edersiniz ki hataları kabul etmeden doğruya ulaşmak mümkün değildir, biz öncelikle bir yanlışın, bir hatanın olduğunu kabul etmeliyiz. Günümüz dünyasının retoriklerinden biri de millî gelir büyüklüğü üzerinden siyaset yapmaktır. Eğitimde başarılı olmuş ve kalkınmada öncülük yapan ülkelerin birçoğu millî gelir sıralamasında ilk 10 ülke arasında değildir. Bu gerçeğe rağmen Türkiye dâhil birçok gelişmekte olan ülkede siyasetçiler az gelişmiş ülkelere ait söylemleri kullanmaktadır, millî geliri artırmayı başarı olarak göstermeye çalışmaktadırlar. Yaptığım hesaplamalara göre, 2050 yılına kadar Türkiye'nin, elindeki modelle dolar bazında nominal millî gelir sıralamasında dünyanın ilk 10 ülkesi içine girmesi imkân dâhilinde gözükmemektedir. İnşaat ve israfa dayalı, bol bol kamu harcaması yapan modelden bahsediyorum. Fakat siyasi iktidarın ısrarla gösterdiği bu hedef anlamlı bir hedef değildir. Bunun sebebini anlatmak istiyorum: The Economist tarafından yapılan bir analize göre dünyanın ilk 10 ekonomisi içinde olmayan Endonezya ve Meksika 2050 yılında listeye girecek gibi gözükmemektedir. Şimdi bu tahmine bakarsak Endonezya'nın Almanya, Fransa, İngiltere, Japonya, hatta sıralamalarda hiç bulunmayacağı öngörülen İtalya'dan bile daha refah içinde yaşayacağını söylemek mümkün mü? Bunun da ötesinde, Endonezya'nın insan hakları, eğitim, adalet, teknoloji, sağlık, kalite, markalaşma gibi konularda bu ülkeleri geride bırakacağını iddia edebilir miyiz? Aynı sorular Meksika için de geçerlidir. Bu verilere bakarak "Avrupa ülkelerinde değil, ismi geçen ülkelerde yaşamının hayalini kuracağım." diyen var mı ya da bu ülkelerde yaşamayı tercih etmek için millî gelir üstünlüğü yeterli olur mu? Hemen hemen herkesin, refahın var olduğu, eşit şekilde dağıtıldığı, eğitilmiş, nazik insanların yaşadığı, kurallara uyulan, özgürlüklerin yüksek seviyede olduğu, adaletin üst seviyede ve her yerde eşit şekilde dağıtıldığı, sağlık, kültür, sanat, sağlıklı yaşam konusunda ilerlemiş ve tabii ki doğal zenginlikleri olan bir ülkeyi tercih edeceği kesindir. Eğitim, adalet ve özgürlükler parayı büyütürken elde edilecek unsurlar değildir. Bir ülkede adalet, özgürlük ve eğitim arzulanan seviyeye gelmeden hiçbir çarpıklığın düzelmeyeceği gibi ekonomi de düzelmeyecektir; siyasi iktidar, tercih listesinde belirtilen güzelliklerin yerine, büyümeyi hızlandırarak veya nüfusu artırarak sağlanacağı konusunda ciddi bir bağınazlık içindedir. Eğitim, adalet ve özgürlükler nüfusu ya da parayı büyütürken elde edilecek unsurlar değildir. Bir ülkede adalet, özgürlük, eğitim arzulanan seviyeye gelmeden hiçbir çarpıklığın düzelmeyeceği gibi ekonomi de düzelmeyecektir.

Müsaadenizle, maalesef, hiçbir niteliği kalmamış Sayıştay raporları hakkında da birkaç değerlendirmede bulunmak istiyorum. Sayıştay raporlarındaki bulgular değerlendirildiğinde çok fazla muhasebe kaydı hatası dikkat çekmektedir. Söz konusu bulguların sebebi kayıt hataları mı yoksa kasıtlı olarak muhasebe manipülasyonları mıdır? Söz konusu hatalar kaynaklı devletimizin ve milletimizin uğradığı zararlar nasıl telafi edilecektir? Bu hataları yapan, bu kayıtları tutmaktan ve birleştirmekten sorumlu olan kişiler hâlâ görevinde midir? Eğer görevindeyse bu hatalar bu kişilere siyasi dayatmayla mı yaptırılmaktadır?

Merkez bankalarının finansal istikrarı tek başına değil düzenleyici otoriteler yardımıyla sağladığı gibi, elindeki enstrümanlarla da fiyat istikrarını tek başına sağlamanın mümkün olmadığı görülmektedir. Hazinesinin Merkez Bankasından kısa vadeli avans kullanma hakkının çok uzun zaman önce kalktığını hatırlatmak istiyorum. Bugün kamu finansmanı Merkez Bankasından değil genellikle vergiler, iç borçlanma, plan ve proje kredileri yoluyla sağlanmaktadır. Devlet sıkıştığı zaman bazen Dünya Bankası, bazen yabancı faiz lobileri, bazen de kamu bankaları devreye girmektedir. Bu bağlamda, önümüzdeki dönemde özelleştirmeyi düşündüğünüz bir kamu varlığı var mıdır? Merkez bankaları her ne kadar para arzını elindeki enstrümanlar yoluyla kontrol etmeye çalışsa da artık başarılı

olamamaktadır. Özellikle gelişen ülkelerde ulusal para politikasını uygulama imkânı kalmamıştır. Faizler düşse para ya dövize kaçmakta ya da ülkeden çıkmaktadır, para arzı daralmaktadır; faizler yükselse döviz girişi olup para arzı genişlemektedir yani arzulan sonucun tam tersi neticeler alınmaktadır. Döviz kurlarında istikrarın sağlanması da zaten mümkün olamamaktadır çünkü ulusal paranın değerini belirleyen hikâyeler merkez bankaları tarafından yazılmamaktadır. Mademki merkez bankaları gerek fiyat istikrarı gerekse para arzı üzerinde kontrol sağlayamamakta, o zaman, geriye tek bir fonksiyonu kalmaktadır; fonlama maliyetini düşürmek ya da yükseltmektir. Maalesef, politika faizleri yoluyla kesin sonuç elde edilmesi imkân dâhilinde gözükmemektedir. Geçmişte olduğu gibi döviz kuruyula ilgili milletimizi şaşırtacak, terse düşürecek, âdeta üç kuruş parasını kurtarmaya çalışan vatandaşa düşmanlık güden politika değişimi olacak mıdır? Bir anda, yeniden, beklenmeyen bir politika değişikliği gibi bir planımız var mı?

Vatandaşlarımızın âdeta can çekiştiği alan olan barınma sorununu çözmek için bir politika setiniz var mı? Kiraları düşürmek için insanların konut edinebilmesini sağlamak için vergi indirimi, vadesi uzun, ödemesi düşük bir kredi avantajı düşünüyor musunuz? Yeni bir kredilendirmeniz var mı? Geçmiş dönemde uygulanan yüzde 25 kira artışı sınırı devam edecek mi?

Sözlerimi bitirmeden önce son sorum ise gözlerinin ışıltısıyla bizi aydınlatan, ülkemizi güçlü yarınları hazırlayan bir önceki Hazine ve Maliye Bakanımız Nureddin Nebati'ye.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürban, toparlayın lütfen.

MEHMET MUSTAFA GÜR BAN (Gaziantep) – Sayın Bakanımız 2023 genel seçimlerinde Mersin bölgesinden milletvekili adayı olmuştur. Seçimden önceki iki üç ay boyunca kendisi Mersin’de birçok etkinliğe katılmış, seçim propagandası yürütmüştür ve hâliyle devlet bütçesinden bir sürü harcama yapmıştır. Tarafsızlık ilkesini yerle bir etme pahasına, bürokratları da yanına alarak yaptığı bu gezilerde ne kadar para harcamıştır? Mersin Valiliğine Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinden bir ödenek aktarımı yapılmış mıdır? Bu gezilere katılan bürokratlar hâlâ görevde midir?

Bir de ben buraya gelmeden önce sosyal medyada bir mesaj yayınlamıştım, Sayın Bakanımızın geleceğini belirtmiştim, ona sormak istedikleri sorular var mı diye. Bu sorular halkımızın direkt Sayın Bakanımıza sormak istediği sorular: Deprem yaşandığında Borsa İstanbulu niçin kapatmadınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET MUSTAFA GÜR BAN (Gaziantep) – Çok kısa, hemen bitireceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürban, tamamlayın lütfen.

MEHMET MUSTAFA GÜR BAN (Gaziantep) – O dönemde yaklaşık olarak 4 milyon yatırımcının olduğu Borsa İstanbulda, deprem bölgesindeki 400 bin yatırımcı üç gün boyunca can çekişirken borsadaki yatırımları yağmalandı ancak 11 Eylül saldırılarında ya da 1999 Gölcük depreminde kapatılan borsa bu üç gün boyunca kapatılmadı; bunun sebebi nedir?

İkincisi: AK PARTİ’ye yakın bazı şirket sahiplerinin sürekli bedelli sermaye artırımına izin verilmesinin sebebi nedir?

Diğer bir soru: Tahtası kapatılan şirketlerle ilgili nasıl bir planınız var? Örneğin, FETÖ’den dolayı el konulan KOZAL’da yatırımcının mağdur edilmemesi için tahta kapatılmamışken aynı şekilde el konulan Royal Halıda tahta kapatılmıştır; aynı örnekte iki farklı mahkeme kararı uygulanmıştır, bunun sebebi nedir?

Bir de son bir soru: Bank of America...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürban, soru-cevapta soru hakkı vereceğim size, on beş dakika soru-cevap yapacağız.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – Son cümlem.

“Bank of America” isimli yabancı aracı kurumun yaptığı işlemler niçin piyasa bozucu işlemler sınıfında değerlendirilmemektedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Komisyon üyesi olan milletvekillerimizin söz taleplerini karşılamaş bulunuyoruz.

Şimdi de grubu bulunmayan siyasi partilerden, DEVA Partisinden Sayın Burak Dalgın’a söz veriyorum.

Sayın Dalgın, süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

BURAK DALGIN (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Hazine ve Maliye Bakanı, sayın milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve değerli basın mensupları; 2024 bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum ben de. Bütçenin hazırlanmasında emeği geçenlere de teşekkür ediyorum.

Ben önümüzdeki sayılara baktığımda 3 tane şey görüyorum; vergi görüyorum, faiz görüyorum, açık görüyorum.

Vergiyle başlayalım. Hükümet bizden her gün 20 milyar lira vergi istiyor. Uyanık olduğumuz her saat 1 milyar lira para versek yine paçayı kurtaramıyoruz. Üstelik vergilerde 2023 senesine göre yüzde 73,5’luk artış var, vergi yükü de her zaman olduğu gibi orta direğin sırtında. Doğrudan vergilerle bir başlayalım. Çoğunluğu maaşlar cebe girmeden kesilen bir gelir vergisi var biliyorsunuz, öbür tarafta da yüz binlerce şirketin ödediği kurumlar vergisi var, bunların ikisi neredeyse aynı seviyede. Sayın Bakan, lütfen, bu gelir vergisi dilimlerini acilen güncelleyin, eşikleri gerçek enflasyon kadar artırın. Maaşlar kâğıt üstünde artıyor ama reel olarak eriyor, bir de bu vergi dilimlerinden dolayı ilave vergiye tabi oluyor insanlar, bir de buna bu prangayı vurmayın lütfen.

Gelelim dolaylı vergilere, meşhur ÖTV ve KDV’ye. ÖTV, otomobilden beyaz eşyaya, cep telefonundan doğal gaza kadar her kalemden karşımıza çıkıyor; bu, gelir vergisinden de fazla, kurumlar vergisinden de fazla. Bitmedi, bir de KDV’imiz var biliyorsunuz, sabundan bebek bezine, deterjandan şampüana kadar, yakın zamanda da artırılan bir KDV var; bu, gelir vergisi ile kurumlar vergisinin toplamından daha fazla. Böyle bir vergi tablosuyla karşı karşıyayız, yük de orta direğin sırtında.

Faizle devam edelim. 2024 bütçesinde 1,25 trilyon liralık faiz ödemesi var -bunu birazcık tercüme etmeye çalışalım- her ay 100 milyar liradan fazla parayı biz faize ödeyeceğiz. Şimdi, iki gün önce Cumhuriyet Bayramı’nda pek çok vatandaşımızla beraber ben de donanmamızın geçiş törenini izledim büyük bir gururla. Biliyorsunuz, amiral gemimiz TCG ANADOLU. Gemimizin maliyeti 650 milyon Euro, bugünün parasıyla 20 milyar lira yapar, bir diğer deyişle her hafta bir TCG ANADOLU kadar parayı biz “faiz” diye buharlaştırıyoruz. Meşhur motorlu taşıtlar vergisi var, bu yaz, biliyorsunuz, ikiye katladınız onu, bir duble vergi hâline geldi. Motorlu taşıtlar vergisi üç haftalık faiz ödemesi kadar. Şimdi, vergiyi orta direktten alıp çok ağır bir faizle, bir transferle karşı karşıyayız.

Son olarak, açıkla devam edeyim. Şimdi, aslında “açık” değil, “açıklar” demem lazım çünkü hep söylenildiği gibi, bu, ikiz açık değil, aslında dördüz açık. Açalım; çok ciddi bir bütçe açığımız var “2023 yılında giderler gelirlerden yüzde 33 fazla olacak.” diyorsunuz, 1 trilyon 600 milyar lira açık... Daha kötüsü, faiz ödemelerinden önce bile 1 trilyon lira açık var. Bu tablo 2024’te daha da katmerlenecek diyorsunuz, gene aynı şekilde yüzde 33’lük bir açık, bütçe açığı da 1 trilyon lira daha fazla artıyor; böyle trilyonlar, milyarlar, milyonlar, havada uçuşur hâlde. Bütün bunlar olurken kamuda ciddi bir tasarruf hamlesi görmüyoruz, lüks makam araçları, dev binalar, satın almalar devam ediyor. Sayın Bakan, bu durumdan sizin de muzdarip olduğunuzu tahmin ediyorum, bazen demeçler de veriyorsunuz, ama artık Hükümetten net adımlar görmek istiyoruz.

İkincisi, artık kronik hâle gelen bir cari işlemler açığımız var. Ticaret açığı da bunu, tabii, ittiriyor. Bu yıl da önümüzdeki yıl da 100 milyar doların üzerinde dış ticaret açığı öngörüyoruz. Şimdi, arkadaşlar, eğri oturup doğru konuşalım, sürekli dış ticaret açığı vererek, sürekli cari işlemler açığı vererek orta gelir tuzağını aşmış bir tane bile ülke yok.

Üçüncü açığa gelelim, SGK’nin açığı. Henüz ortanca yaşımız 33, vatandaşlarımızın yarısı 33 yaşın altında, yarısı 33 yaşın üstünde. SGK’nin giderleri gelirlerinden 400 milyar lira daha fazla daha bugünden itibaren. 5 tane Çanakkale Köprüsü yapacak kadar para bu sene SGK’ye bütçeden transfer edilecek, üstüne üstlük bir de ağır bir nesiller arası adalet problemimiz var.

Sonuçta dördüncüyü de söyleyeyim, ağır bir itibar açığı da var. Vatandaşımız da yabancı yatırımcı da ne TÜİK’in verisine inanıyor, ne Merkez Bankasının enflasyon hedefine inanıyor, ne Hükümetin orta vadeli programına inanıyor. Bu yüzden de döviz bulmak, benim tercih ettiğim tabirle “döviz kazanmak” pek kolay olmuyor.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; bütün bu meselelerin çözümü için yapılacak ilk iş, kurumları ve kuralları işletmek. Siz de bunu ara ara vurguluyorsunuz zaten. İki tane örnek vereyim: Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişilikleri bağladığına ilişkin Anayasa’mızın 153’üncü maddesi var. Bunun yok sayarsanız, Anayasa Mahkemesi bile ülkemizde adalet arıyorsa, Anayasa’ya sahip çıkamıyorsa biz kurumlara olan güveni sağlayamayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayalım Sayın Dalgın.

BURAK DALGIN (Balıkesir) – Düzenleyici ve denetleyici bir kurum olan BDDK’nin eski Başkanının görev süresinin dolmasından henüz iki ay bile geçmeden, özel bir kurum olan Vakıf Katılım Bankasına Genel Müdür olarak başlamasına ses çıkarılmıyorsa kurallara olan güveni sağlayamayız. Kurumları ve kuralları işletmeye mecburuz.

Bu vesileyle, bütçenin hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Çalışmalarınızın, çalışmalarımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Komisyon üyelerimizin ve grubu bulunmayan DEVA Partisinin konuşmacısının söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, Komisyon üyesi olmayan diğer milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağız. Divana geliş sırasına göre, öncelik sırasına göre söz vereceğiz.

İlk olarak İYİ Parti Grubunun listesi Divana ulaştı, dolayısıyla onlardan başlıyoruz.

Sayın Hasan Toktaş, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

HASAN TOKTAŞ (Bursa) – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Sayın Başkan ve üyeleri, Sayın Bakan, bürokrasimizin muhterem temsilcileri; 100’üncü yılında cumhuriyetimizin, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, kurucu kadrosunu rahmet ve minnetle anıyorum.

Partilerinin kuruluş yıl dönümlerini 100’üncü yıldan daha ehemmiyetle kutlayan zihniyeti de milletimizin takdirine sunuyor ve “İlelebet yaşasın Cumhuriyet!” diyorum.

Öncelikle, Hazine ve Maliye Bakanlığının geçmişten günümüze nepotizmden, magazinden, komediden kurtularak daha makul bir temsile kavuşmasını kıymetli bulduğumu ifade ediyor, Sayın Bakan ve çalışma arkadaşlarına da başarılar diliyorum.

Ben burada rakamlar üzerinden çok fazla değerlendirme yapmayacağım çünkü verilen rakamların doğruluğunu bilemiyor ve ölçemiyorum. Bizim mühendislikte sıkışılan yerde lazım olan rakam, lazım olduğu yere konur ve hesap doğru çıkar ve biz bunu “sabunlamak” olarak tanımlarız. Bu nirengi noktalarımızın, poligon noktalarımızın ölçümlerini yaptığımızda açı ve mesafelerde varsa olası yanlışlıklar doğru rakamları yerine koyarak sonuç üretiriz. Kıymetli Ümit Özlale Hocam az önce “izaha muhtaç” dediniz ya, izahı şu Hocam: Sabunlamak için bile bir ustalık gerekir. Bugün TÜİK âdeta Türkiye’de sabunlamanın maalesef ustası olmuştur.

Şimdi, az önce, iktidar adına iktidar Milletvekili Orhan Yegin değil de sanki bir melaike konuşuyordu, sanki bahsettiği Türkiye değil de cennetti. Bakın, bugün cumhuriyetin 100’üncü yılında ve iktidarınızın da 22’nci yılında bir emeklimize maaşımı TL değil de et olarak verirsiniz 18 kilogram et vermeniz gerekiyor; maaşımı TL değil de süt olarak verirsiniz 250 litre süt vermeniz gerekiyor. Allah aşkına, 3’üncü bin yılda sözüm ona “Türkiye Yüzyılı”nda bu millete reva görülen bu durum sizleri rahatsız etmiyor mu?

Bakın, burada, aramızda Ankara bürokrasisinin önemli şahsiyetleri var; emin olun, bugüne kadar ev sahibi olamamışlarsa ya da yetişkin evlatları var, evlendireceklerse kiralarını dahi maalesef ödeyemez durumdadırlar.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, Sayın Başkan; güçlü maliye güçlü hazine demek, güçlü dış politika demektir. O yönüyle yükünüzün çok ağır olduğuna inanıyorum. Ekonomi yönetimindeki zafiyet dış politika zafiyetini de yanında getirir ve maalesef, Türkiye’de bu zirve yapmış konumdadır. Rahip Brunson böyle zafiyettir. Kaşıkçı cinayetini hatırlıyorsunuz değil mi? Adamcağızı doğrayıp, kıymaya çevirip yok ettiler büyükelçilikte ve maalesef, Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin dosyası, Türk yargısı da maalesef utanç duyulacak bir konuma sokularak Arabistan’a gönderildi. Bu ülkede, Birleşik Arap Emirlikleri, yine bu iktidar tarafından yani sizin tarafınızdan FETÖ darbe girişiminin, o hain darbe girişiminin finansörü olarak anlatıldı bize ama maalesef, ekonomideki zafiyetiniz dış politikada da çok ciddi bir zafiyete dönüşmek suretiyle, âdeta oralardan sırtlarını sıvazlayarak hazinemizin de finansörü olmaları konusunda ciddi çabalar sarf ettiniz.

Evet, Sayın Bakan, bu yönüyle “Akıl dışı politikaları terk ediyoruz.” söyleminizi önemsiyor ve eyleme dönüştüğü takdirde de çok kıymetli buluyor, bizim temennimizin de bu yönde olduğunu ifade ediyor, her birinize saygı ve sevgi sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Çok teşekkür ediyorum.

Tamer Osmanağaoğlu, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyon Başkanlığımızı tebrik ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sabah geliş sırasına göre mi veriyorsunuz sırayı? Ben geldiğimde kimse yoktu bu salonda.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Osmanağaoğlu, bir saniye lütfen.

Değerli arkadaşlar, grup sözcülerimizle yaptığımız görüşmede onlar Başkanlık Divanına bir liste hâlinde konuşacak olan milletvekillerini veriyorlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Geldiğimde kimse yoktu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürer... İlk olarak bunu veren İYİ Parti. Bazen milletvekillerinin programına göre kaydırıyoruz ve Milliyetçi Hareket Partisi arkasından HEDEP verdi, en son sizinki geldi. Geliş sırasına göre ben kaydediyorum bunları. Tamam mı?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Şimdi Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buna dikkat ediyorum yani.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, sadece liste değil de arkadaşlar gelince isim olarak da yazdırıyor çünkü bazı arkadaşların aşağıda, Genel Kurulda konuşmaları da olabiliyor. O olduğu için böyle sadece liste üzerinden lütfen gitmeyin, gelen şeylere göre gidelim bir daha, olur mu? Böyle yapalım. Yani öbür türlü gelir gelmez biz de liste veririz, sonra bir anlamı yok. Yani marifet oraya liste vermek değil ki. Nasıl olsa her gün Ömer Fethi Gürer geliyor, ben her gün veririm, Mahmut Tanal geliyor, veririm. Yani şunu demek istiyorum: Yani gelen arkadaşlar gelsin, ona göre verelim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, dikkat ediyorum buna. Şimdi, anlıyorum, zaten bazen mesela bir o gruptan bir o gruptan da yapıyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Tabii, öyle olursa memnun oluruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani şimdi öncelik Bilal Bilici'nin, sonra size söz vereceğim çünkü konuşması var.

Sayın Osmanağaoğlu, buyurun lütfen.

Sürenizi baştan başlatıyorum.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Değerli Başkanım, Komisyon Başkanlığınızın hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın, Hazine ve Maliye Bakanımıza, Sayın Bakan Yardımcılarıma değerli bürokratlara da hoş geldiniz diyor, yoğun bütçe maratonunda kolaylıklar diliyorum.

Evet, kıymetli milletvekilleri, Sayın Bakanım; bu yapılan bütçe, Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın bütçesi. Şüphesiz dünya hem sosyal hem de ekonomik bir buhranın tam ortasındadır. Salgın süreciyle birlikte başlayan bunalım, salgın sonrası yani normal olarak adlandırılan dönemin başlamasıyla yeni sorunlar ve sancılı süreçler de beraberinde gelmiştir. Uluslararası ekonomik dalgalanmaların yanında, uluslararası siyasetin getirdiği olumsuz tablo tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de birtakım önlemlerin alınmasına sebep olmuştur. Ancak vicdanı olan herkes görmektedir ki Türkiye, vatandaşlarını enflasyonist gelişmeler karşısında yalnız bırakmayan, elindeki tüm imkânları vatandaşının alım gücünü koruması için seferber eden, alınan ek önlemlerle engin birikiminin getirdiği dinamiklerin tamamını etkin bir şekilde kullanan politikalarla bugünlere gelmesini bilmiştir.

Kaldı ki konunun uzmanları tarafından asrın felaketi olarak tanımlanan ve 11 ilimizi etkileyerek 50 binin üzerinde vatandaşımızın hayatını kaybetmesine sebep olan depremin oluşturduğu maddi ve manevi hasarın giderilmesi, vatandaşlarımızın kısa sürede ihtiyaçlarının giderilmesi, devletimizin kudretini ve ekonomimizin ne kadar güçlü olduğunu da ortaya koymuştur. Bu süreçte, tarihin Türkiye'ye yüklediği sorumluluklardan taviz verilmediği inkâr edilmeyecektir. Yönünü Türkiye'ye dönmüş, Türkiye'den yükselecek bir sese kulak kabartmış, gönül coğrafyamızda yaşayan insanlar olmak üzere tüm beşeriyete hasletlerinin gereği yardımına koşan bir Türkiye'den bahsetmek elbette yanlış olmayacaktır.

Tüm bu gelişmelere rağmen, artan jeopolitik risklerin getirdiği risk iştahındaki düşüşe rağmen, Türkiye'nin hâlen yatırım için en makul ülkelerden biri olması da Türk ekonomisinin istikrarına, Türkiye Cumhuriyeti devletinin ekonomik gelişmeler karşısındaki kararlı duruşuna işaret etmektedir. Para politikası araçlarının enflasyonu düşürme amacıyla güçlü bir şekilde kullanılmaya devam edilecek olması, maliye ve gelirler politikalarının para politikasıyla koordineli yürütülmesi, bu konudaki kararlı duruş, yolun sonunun ekonomimiz için çok daha aydınlık olacağına da işaret etmektedir. İnaniyorum ki bu süreçte vatandaşımız ekonomik dalgalanmaların doğuracağı risklere karşı korunmaya devam edecektir. Bu manada liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin de dile getirdiği emekli vatandaşlarımızın beklentilerinin karşılanması, refah seviyelerinin yükseltilmesi hususunda da tekrar hatırlatmak isterim. Emeklilerimize enflasyonun üzerinde zam yapılması ve yapılan bu zammın kök ücrete yansıtılması da elzemdir. İnaniyorum ve biliyorum ki önümüzdeki haftalarda, inşallah, emeklilerimizi memnun edecek gelişmeler yaşanacak ve Cumhur İttifakı'nın insan odaklı anlayışı emeklilerimize yeni müjdelerin verilmesine de vesile olacaktır.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; Türkiye Cumhuriyeti devleti büyük bir devlettir, âdeta mekik dokur gibi gerçekleştirdiğimiz yatırım turlarını takip ettiğimizi bilmenizi istiyoruz. İnaniyoruz ki bu trafik, olumlu gelişmeleri de beraberinde getirecektir.

Sözlerime son verirken, Filistin'de yaşanan insanlık dramına sebep olanları, İsrail terörüne karşı sessizliği koruyanları, vahşete karşı tarafsız bir tutum sergileyenleri kınıyor ve lanetliyorum. Her gün yüzlerce masum çocuğun hayatını kaybettiği bu soykırımın karşısında Türkiye Cumhuriyeti devletinin gösterdiği takdire şayan duruşunun bir parçası olmaktan gurur duyuyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Biliyorum ve inaniyorum ki Türkiye Cumhuriyeti'nin umudu olan duruşu, kararlılığı elbette bir sonuç verecektir. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifadeleriyle “Çünkü ruh sağlamdır, maya sağlamdır, mizaç sağlamdır, fikir sağlamdır, duruş sağlamdır, şuur sağlamdır.” diyorum.

Bütçenizin Türk milletine ve Türk devletine hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Osmanağaoğlu'na teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Bilal Bilici, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli üyeler; Hazine ve Maliye Bakanlığı kendi bütçe teklifinde dahi enflasyonu yüzde 100'ün üzerinde belirlemiştir. Her yıl olduğu gibi, bu yıl da başlangıç ödeneğiyle gerçekleşen bütçe arasındaki fark yine yüzde 100'ü geçmektedir. Kendi bütçelerinde dahi öngörüler tutturulamazken, bu ülkenin açlığa terk edilen emeklisine, işsizine, hasadı

dalda, tarlada kalan çiftçisine, milyonlarca asgari ücret mahkûmuna nasıl çözüm bulunacaktır? Mevcut durumda bütün makroekonomik hedeflerin çok uzağında kalmıştır. Hedeflenen millî gelirin ve kişi başına millî gelirin yarısının bile altında kalınırken, hedeflenen ihracat hacminin ancak yarısına, işsizlik oranının 2 katına ve en vahimi enflasyon oranının 12 katına ulaşılmıştır. Sıklıkla propagandasının yapıldığı millî gelirden dünya sıralamasının ilk 10'da olma hedefi ise On İkinci Kalkınma Planı'yla 2053 yılına ertelenmiştir. Özetle, Türkiye'nin hedefleri otuz yıllık bir rötara uğramıştır. Türkiye'nin millî gelirdeki dünya sıralamasında ise son otuz yıla bakıldığında hiçbir ilerleme görülmediği gibi, bir sıra daha gerileme mevcuttur. Türk lirası ABD doları karşısında 2018-2023 yılları arasında yüzde 515 değer kaybederken, savaşta olan Rusya ve Ukrayna para birimleri yüzde 52 ve yüzde 41 değer kazanmıştır. Türk lirasının bu denli değer kaybetmesi, savaşta olan ülkelere dahi daha kötü durumda olması izaha muhtaç bir sorundur. Ekonominin tüm makro verilerindeki kötü gidişatın düzeltilmesi beklenirken, bütçe teklifinde de başarısız olunmuştur. Ayrıca, tüm temel gıda maddelerinde dahi hissedilen yüksek enflasyon, tüm kurumların bütçelerine de yansımıştır. Bu rakamları göremediğimiz tek yer, emeklinin, memurun ve vatandaşın cebidir. Hazine ve Maliye Bakanlığı sorumluluğu çerçevesinde, gelir dağılımını gözetken, sadece zengine değil, dar ve orta gelirliye sahip çıkan adil bir istikrar programıyla bu kötü gidişata "Dur!" demelidir. Yüksek enflasyonun düşük gösterilmesiyle fakirleştirilen vatandaşlarımız, tutturulamayacak enflasyon hedefleriyle daha ne kadar kemer sıkılmaya mecbur bırakılacaktır? Bu bütçelerin yükünü asgari ücretli, emekli, memur ve işçilerimize yükleyerek, kendi yarattığımız krizi faizleri yükseltip kredileri düşürerek çözmeye çalışmak Türkiye'nin ekonomik refahına fayda sağlamaz. Süratle, kısa vadeli çıkarlar doğrultusunda oluşturulan ekonomik politikalara son verilmeli, kapsayıcı ve sürdürülebilir büyüme için makroekonomik ve finansal istikrarın teminine yönelik gerekli adımlar atılmalıdır diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz sırası İYİ Partiden Uğur Poyraz'a ait.

Sayın Poyraz, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

UĞUR POYRAZ (Antalya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri ve değerli hazırun; önümüzdeki teklif, mevcut iktidarın çağın gereklerine aykırı, liyakati hiçe sayan, ortak aklı dışlayan, siyasi ikbalini milletin istikbalinin önüne koyan anlayışla ülkemizi nasıl bir çıkmaza sürüklediğinin vurucu bir özeti mahiyetindedir.

Hazine, bir önceki yıl ödeneğinin 2 mislini harcamış, bu yıla da bunun 2 misli ödenekle başlamış, önümüzdeki sene de bu yılın 2 mislini istiyor. 2024 için talep edilen bütçe 2020'deki başlangıç ödeneğinin tam 6 katı, tüm kurumlar için durum benzer. Memura 2024'ün ilk altı ayında yüzde 15, ikinci altı ayında yüzde 10 zam veren iktidar, tüm kurumların bütçelerine ise 3-5 misli zam istiyor. TÜİK'in vatandaşa anlattığına bakılırsa enflasyon yüzde 70'miş ama TÜİK'in kurum olarak kendisine istediği ödeneye bakılırsa yüzde 400. Milletimiz için ne hazin bir tablo, utanması olana ne büyük bir utanç.

Sayın Bakanı hem ehliyet hem haysiyet sahibi bir kimse olarak tanıyorum ve yakından da takip ediyorum. Önümüzdeki tabloya baktığımda, Allah yardımcısı olsun yani bunu demekten başka bir söz âdeta bulamıyorum; zira, besbelli ki en çok ihtiyacı olan bu olacak. Dolayısıyla, tüm makroekonomik hedeflerin uzağına düşülmüş, millî gelirden ihracat hacminde hedeflenenin yarısına ancak varılmış, işsizlik 2, enflasyon 12 katına çıkmış. 1993'te dünyanın en büyük 18'inci ekonomisi olan Türkiye'miz iktidarın anlatmakla bitiremediği, övünmeye doyamadığı ekonomik başarıları sayesinde şimdi 19'uncu sırada! İktidarın burun kıvrıdığı eski Türkiye'nin 82'den 2002'ye geçen yirmi yıldaki ekonomik

büyümesi gelişmekte olan ülkelerin yarım puan önünde, kendisini bir mucize tablosu olarak sunan iktidarın ise yirmi yılda bu oranı neredeyse başa baş. Gelişmekte olan ülkelerin toplam gayrisafi yurt içi hasılası içindeki payımız yirmi yıl öncesinin yarısından az, kişi başına gelir bakımından ise şimdiki oran o dönemin dörtte 1'i. AK PARTİ'li yirmi yılda cari açık önceki yirmi yılın tam 4 katına çıkarak 654 milyar dolara ulaşmış, büyüme ise yalnızca 1 puan artıp yüzde 4,02'den yüzde 5,36'ya çıkmış. Kredi kartına yüklenip evdeki gümüşleri satarak yaşanan tatlı hayatın acı faturası maalesef şimdi karşımızda dimdik duruyor. Hülasa, yoksulluk oranları artıyor, emekçinin geliri düşüyor, işsizlik çift hanelerde, enflasyon dünya rekortmeni, Türk lirası son iki yılda yüzde 279, son beş yılda yüzde 515 değer kaybetmiş, öyle bir karne ki geçer tek not yok.

İşte, bakın, 100'üncü yıla dair edilmiş ne vaad varsa On İkinci Kalkınma Planı'nda hepsi 2053'e ertelenmiş. İktidarın ekonomi politikasının özeti hep birlikte söyledikleri o ilahinin sözlerindeki gibi "Bugün olmazsa yarın, bir gün mutlaka." Temel çürük, kurumlar zayıf, liyakat hak getire, denetim yok, yıkım büyük. Sayıştay raporlarını neredeyse teker teker okuduk, aykırılık bulunmayan kurum neredeyse yok, kimisine dair çok vahim bulgular var; yalan yanlış bilanço tutan mı yok, sözleşmeli personeli daire başkanı atayan mı yok, bir yılda çıkarılması gereken yönetmeliği on yıldır hâlâ yazmaya devam eden mi, kamu yararına kullanılmak üzere devredilen taşınmazı kendi çıkarına kullanan mı! Devletin, köklü tarihî, kendi kültürü, önemli görevi olan kurumları bu hâldeyse geri kalanı nasıldır diye düşünmeden edemiyor insan. Lakaytlık, laubalilik, liyakatsizlik devlet yapısına metastaz yapmış, bir kanser gibi yayılmış, âdeta ölümcül hâle gelmiş. Kapsamlı, bütüncül ve radikal reformlara ihtiyaç olduğu tartışmasız ve aşikâr.

Son olarak teklifte veciz biçimde ortaya konulması bakımından vergi adaletsizliği konusuna da kısaca değinmek istiyorum. Alman Sosyolog Rudolf Steiner "Vergiler bir devletin tüm ideolojilerinden arınmış çıplak iskeletidir." der. 2024 yılı için toplanması öngörülen vergi geliri yaklaşık toplamda 8,5 trilyon lira. Gelir ve kazanç üzerinden alınan vergiler ise bu gelirin yalnızca 2,5 trilyonunu yani üçte 1'inden azını oluşturuyor, geri kalanını ÖTV ve KDV başta olmak üzere maaşlara, tüketime, ticarete konulan dolaylı vergiler oluşturuyor. Benzine, doğal gaz, otomobile vergi; tütüne, alkole, gazozu vergi; tapuya, diplomaya, ruhsata vergi.

Başkanı, bir otuz saniye ek süre istiyorum mümkünse, bitirmek üzereyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun, toparlayın.

UĞUR POYRAZ (Antalya) – Zenginden başka herkese, servetten başka her şeye bir vergi, her vergiye kallavi bir zam. Neden diye bakınca başlıca bir sebep olarak bu yıl başında yaşadığımız depremler bahane ediliyor. Peki, 99'da, Gölcük depreminden sonra deprem vergisi getirilmedi mi? Bu vergi tam olarak şimdi karşı karşıya olduğumuz türden bir yıkımın etkilerini azaltmak üzere getirilmedi mi? Geçen yirmi üç yılda bu kapsamda 40 milyar dolara yakın para toplanmadı mı? Bu kaynaklarla geçiş garantili otoyollar, iniş garantili havalimanları, hasta garantili hastaneler yaptırın iktidar bu sayede zengin ettiklerine "Pamuk eller cebe." demiyor da basiretsizliği ve beceriksizliğiyle yarattığı ekonomik enkazın altında hayatta kalma mücadelesi veren emekçilerin, emeklilerin, öğrencilerin üstünde tepiniyor. Adaleti, insafı, vicdanı, yüreği olan şu manzaraya rıza edemez, biz de etmiyoruz ve edemeyeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ömer Fethi Gürer, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Başkan.

Sayın Bakan, Tarım Kanunu'na göre 2024 yılında millî gelirin yüzde 1'i olan 411 milyar 500 milyon lirayı çiftçiye vermeniz gerekirken neden 91 milyar 600 milyon veriyorsunuz? Çiftçiler siz Bakan olduktan sonra uygulanan taban fiyat uygulamasından kaygılı duruma geldiler çünkü mısırdaki yüzde 5'lik bir taban fiyat artışı var, pancarda da yüzde 27'lik. E, tabii, bu artışların bu kadar olması enflasyonu da dikkate aldığımızda, düşük taban fiyat politikasının önümüzdeki süreçte sürme ihtimali çiftçiye kaygılandırıyor. Pirinçte, fındıkta, ayçiçeğinde, pamukta şu anda tüccarın eline bırakılmış durumda. TMO'nun önümüzdeki yıl alacağı buğday için de 3,5 milyon tonluk bir rakam ifade ediliyor, oysa bu yıl 10 milyon ton aldı. Bu durumda kamu kuruluşları önümüzdeki dönemde çiftçinin yanında olmayacak mı? O destekler sağlanmayacak mı? Bu konuya bir açıklık getirirseniz iyi olur. Bu, tarıma planlı bir darbe mi? Yine, çünkü bildiğiniz gibi "Sanayi ve turizmde Türkiye gelişsin. Tarımda, pahalı üretiyorsunuz, ithal ürün gelsin." mantığı vardı, yeniden buna dönüş mü var? On iki yıldır fiyat istikrar sağlanacağı söyleniyor ama bir türlü o istikrar gelmediği hâlde yalnızca üreticinin fiyatı baskılanıyor ama raf fiyatı sürekli artıyor. Ne aracıyla ne israfla doğru dürüst mücadele yok. Ürün öncesi, ürün süreci, ürün sonrası süreçler doğru planlanmadığı için de sıkıntılar katlayarak devam ediyor. Raflara baktığımızda farklı ülkelerden gelen gıda ürünlerini tüketir hâle geldik. Yabancı çiftçiye bizim çiftçimizden daha çok destek veriliyor. Sonrası, çalışanlarla ilgili de kaygı giderek artıyor çünkü orada da düşük ücret ve de "çalışanları enflasyona ezdirmeyeceğiz" anlatısı karşısında gerçeklerde enflasyona ezdiriliyor çünkü bugün yoksulluk sınırı 44.573 lira, Türkiye'nin neredeyse önemli ücretli kesiminin maaşının üstünde bir rakam. Ayrıca, emekliye 7.500 lirayı reva görüyorsunuz, dul ve yetim bundan az alıyor. Biraz evvel dağıttığımız baklava güzeldi, kaliteli bir baklava ama bizim emekli kendi maaşıyla sizin dağıttığımız baklavadan 10 kilo bu ülkede alamıyor. Böylesi bir durumda nasıl enflasyona ezilmesin? Aileler dağılıyor, yuvalar yıkılıyor, yurttaş ev kirasını ödeyemez hâle gelmiş, memleket yokluktan intihar edenlerle anılıyor; esnaf, çiftçi kredisiz döngü yapamıyor, bir de kredilerle ilgili faizlerin artırılmasıyla erişimi zorlaştırdınız, sıkıntı daha da büyüyor.

Sayın Bakan, sosyal yardıma muhtaç Sosyal Destek Programı'na 497 milyar lira ayrıldığı görülüyor. Bu ülkede eğer kişi başı 14.855 dolara yükselecekse bu kadar yardımı neden, niye yapıyorsunuz? Yani bir yanda yoksullaşan insanlar var, bir yanda da insanlara sağlanacak gelirin artışından söz ediliyor.

Dinlemeye vaktiniz olacak mı Sayın Bakan? Ben sizi, biliyorsunuz, bir uçak yolculuğunda da bir saat dinledim. Samimi olarak soruları yanıtlayacağınızı düşünüp bazı konuları soruyorum.

Emeklilikte yaşa takılanların yaş düzenlemesi yapıldı ancak işe başladıkları günkü aylık bağlama oranıyla bir hesaplama sağlanamadı çünkü 2008 yılında Adalet ve Kalkınma Partisinin çıkardığı aylık bağlama kat sayısı oranı yüzde 70'ten yüzde 30'a düşürülmüştü. Şu anda emekliliği hak ettikleri hâlde emekli olamıyorlar. Yani yaş kaldırılmasına rağmen nasıl yaşayacağım ben bu ücretle diye emeklilikte yaşa takılanlar emeklilik başvurusu yapamıyor. Aylık bağlama oranıyla ilgili bir düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz? Ayrıca, emeklilikte bir günle on yedi yıl kaybedenler var. Bu arkadaşların da yaşadığı mağduriyeti dikkate alarak kademeli bir geçiş planlıyor musunuz?

Taşeronda kalan, kamu kuruluşlarında bulunan yüzlerce kişi var. Her yıl bir genelge çıkıyor, kamu kuruluşlarında bunlara kadro verilsin diye Cumhurbaşkanı genelgeyi gönderiyor, beş yıldır daha kimse bu kadrolara aktarılmadı. Bu taşeronda kalanlarla ilgili kamuda yeni bir düzenleme yapılması düşünülüyor mu?

Ayrıca, 2024 bütçesinde yeni atanacak kişi sayısı kaç yani kamuya ne kadar personel alımı düşünülüyor? Çünkü açıklanan rakamlar yıl başıyla yıl sonunda değişkenlik gösteriyor, insanları mutlu ettikten sonra o mutluluğu gerçekleştirmemek büyük hüsrana yaratıyor. Bugün bu ülkede psikolojik tedavi gören insan sayısı giderek artıyor. Hanelerdeki sıkıntılıların önemli ölçüde arttığı bir süreçteyiz.

Bunun yanı sıra, çalışma yaşamıyla ilgili ücretler için genelde hep “Enflasyona ezdirmedik.” deniliyor ama benim gözlemimden öte, yaşadığım ve gördüğüm çevrelerin tamamı enflasyon karşısında eziliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürer, toparlayın, ilave bir dakika vereceğim size.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Burada arkadaşlar konuşurken benim aklıma hep gelen bir konu var, onu da paylaşayım. 1939’da Erzincan depremi olmuş, İkinci Dünya Savaşı koşullarında Türkiye olabildiğince sorunlu bir süreçte, Osmanlı’nın borcunu ödüyor. O yeni cumhuriyetin yöneticilerine yıllarca “Ekmeği karneye bağladınız.” diye ağzına geleni söyleyen insanlar bugün günah çıkarıp dünyadaki krizi, Türkiye’deki depremi anlatıyorlar. Vicdanen onun için de bir öz eleştiri yapın da o dönemin koşullarını irdeleyip o insanlardan bir özür dileyin diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Değerli Milletvekilleri HEDEP Grubundan Ömer Öcalan konuşacak.

Buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) –(*) Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan; tabii ki ekonomi, hukuk, demokrasi iç içedir; bunu hepimiz biliyoruz. Eğer bir ülkede hukuk, demokrasi yoksa o ülkenin ekonomik olarak refahının artması mümkün değildir. Siz Batmanlısınız Sayın Bakan. Batman halkının 2016’dan günümüze kadar seçme ve seçilme hakkı elinden alınmıştır; yanı dibinde Mardin Büyükşehir Belediyesi var, seçme ve seçilme hakkı gasbedilmiştir; yanı başında Diyarbakır var, seçme ve seçilme hakkı elinden alınmıştır; oradan aşağıda Siirt var, seçme ve seçilme hakkı elinden alınmıştır; Kürtlerin bu ülkede seçme ve seçilme hakkı elinden alınmıştır. Şimdi, ekonomik olarak gelişmek istiyorsanız, istikrarı siyasette, temsil siyasetinde oluşturmazsanız sermayeyi buraya çekemezsiniz, sermaye bu ülkeye gelmez. Şimdi, baktık, bu ülkenin -2024 bütçesinde 2023 de öyleydi, 2022 de öyleydi, önceleri de öyleydi- yıllık bütçesinin onda 1’i savaşa gidiyor Sayın Bakan, güvenlik politikalarıdır. Eğer Cumhurbaşkanı “Bir merminin fiyatı ne kadardır?” diyorsa bu ülkenin ekonomisi orada saklıdır, oradan başlamak lazım. Tabii ki yüz yıllık bir cumhuriyet gerçekliği vardır, yüz yılı geride bıraktık. Cumhuriyetin oluşmasında yanlışlar, eksiklikler vardır. Erdoğan bunu yapabiliirdi ama başaramadı Sayın Bakan. Kürt meselesi devasa bir sorundur, devasa bir meseledir, Orta Doğu’nun merkezindedir. Bir atılım yaptı, bazı açılımlar oldu, kısmen demokratik kimi girişimler oldu. Türkiye’nin siyasi tarihine bakarsanız, 2013 ve 2015 refah ve ekonomik açıdan istikrarın olduğu zamanlardı. Biz de bölgedeydik o zaman, ben Mardin’de İl Eş Başkanıydım. İnsanlar köylere geliyordu, insanlar tarımla ilgileniyordu, bir istikrar durumu vardı ama şu an her şeye güvenlik politikalarıyla yaklaşıyorsunuz. Biz de çiftçiyiz, çiftçinin ne durumda olduğunu biliyoruz. Göreceli olarak bazı şeyleri savunabilirsiniz. Baktım “Çalışanları ve emeklilerimizi enflasyona ezdirmeyeceğiz, çiftçiyi ezdirmeyeceğiz.” demişsiniz, gerçekler öyle değil Sayın Bakan, ülke zor durumda. Ama Mezopotamya ovası yani Mardin içindedir, Nusaybin içindedir, Urfa içindedir, Harran Ovası içindedir, Batman içindedir; Batman’dan Bismil’e geçerken bu coğrafya

* Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

milyonlarca insanı besler; milyonlarca, on milyonlarca insanın gıdasını karşılar eğer siz bu ülkede istikrarı sağlarsanız, bu ülkeye demokrasi getirirseniz, bu ülkeye hukuku getirirseniz ama yok böyle bir durum. Genel anlamda da politikalarınızda bir esneme, bir yumuşama durumu yoktur. Her yerde sorunlar vardır. Siz ekonomiyi konuşurken sadece buradaki veriler üzerinden konuşamazsınız Sayın Bakan. Bu ülkede zaman zaman düşük yoğunluklu, zaman zaman orta yoğunluklu bir “çatışma” mı dersiniz “savaş” mı dersiniz bilemeyiz ama bir savaş vardır. Siz söylüyorsunuz, Hükümetiniz kırk yılda kaç trilyon dolar kaybindan bahsediyor. En büyük ekonomik çözüm diyalogdur. Diyalogu kurar, muhataplarınızla konuşur, bu reçeteyi uygularsanız Türkiye Orta Doğu’da model ülke hâline gelir, Türkiye Orta Doğu’ya model olur. Biz de demokratik siyasette ısrar ediyoruz, biz onun için buradayız, bu ülkenin ekonomisine katkı yapmak istiyoruz. Bakmayın öyle, boş hamasetle konuşanlara; biz kendimiz bu ülkenin millî gelirine katkı sunuyoruz, üretiyoruz, çiftçiyiz. Adana’yı da ben biliyorum, Çukurova’yı da biliyorum, orada da yaşadık ama maalesef, etnik milliyetçilik üzerinden ülke bloklaştırılmıştır. Siyasal İslam buna hizmet etti, siyasal İslam 2015’ten şimdiye kadar bu ülkeyi bir çıkmaza koydu. Ama akliselim, akli başında -bu ülkenin Kürt’üyle Türk’üyle ve diğerleriyle düşünenler- adım atmıyorlar çünkü kendi iktidarları dışında hiçbir şey düşünmüyorlar. Buna emin olun Sayın Bakan, biz kendi mücadelemizden bir milim geri adım atmayacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir dakika ilave süre veriyorum, toparlayın lütfen.

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) - Taleplerimiz son derece demokratiktir ve meşrudur. Ana dilimizden taviz vermeyeceğiz Sayın Bakan, bu ülkenin ekonomisi geliyecekse milyonları bulan Kürt halkının ana dilde eğitimini savunmak durumundayız. Biz yerelde kendi halkımızın seçme ve seçilme hakkının elinden alınmasından taviz vermeyeceğiz, mücadelemizden taviz vermeyeceğiz ama çözümün de demokratik yol ve yöntemlerle, diyalog zemininde, akliselimle sağlanacağını biz savunuyoruz, bunun için mücadele ediyoruz ve bu mücadeleyi de büyüteceğiz. Doğrudur, birçok şiddete maruz kalıyoruz her anlamda, ekonomik şiddete de maruz kalıyoruz bölgede. Bölgenin ekonomik durumu ile ülkenin batısının ekonomik durumu arasında devasa farklar vardır. Her ne hâlükârda olursa olsun, bu meseleler diyalogla, demokrasi yoluyla çözülecektir.

Şimdilik bunları söyleyeyim, zamanım kalmadı.

Başarılar.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

2.- *Komisyon Başkanı Mehmet Muş’un, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan’ın Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, bir sonraki hatibe geçmeden önce bir açıklama yapmak durumundayım. Türkiye Cumhuriyeti devleti bir savaş hâlinde değildir, kendi güvenliğiyle alakalı Anayasa’nın amir hükümleri gereği vatandaşlarının can ve mal güvenliğini sağlamak üzere yürüttüğü faaliyetler ve çalışmalar vardır. Milletvekillerinin görüşlerine, kanaatlerine, eleştirilerine bir müdahalede bulunmuyorum ancak özellikle Anayasa anlamında yapılan bazı değerlendirmelerde açıklamalara izahat olduğu kanaatindeyim, bunları da kayıtlara geçmesi için yapıyorum. Dolayısıyla tekrar ifade etmek gerekirse Türkiye düşük yoğunluklu bir savaş veya çatışma değil...

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) – Devletin tanımlamasıdır Sayın Başkan!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Devlet öyle yazıyor!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ömer Bey, bakan, fikirlerinizi beyan ettiniz, size müdahale etmedim; müsaade ederseniz bunların kayıtlara geçmesini istiyorum.

85 milyon vatandaşın can ve mal güvenliğini sağlamak anayasanın bir devlete yüklediği en önemli görevdir. Dolayısıyla devlet Anayasa'dan aldığı görevi yerine getirmektedir; sizin can güvenliğinizi, bizim can güvenliğimizi, ticaretle, çiftçilikle uğraşan insanların can ve mal güvenliğini sağlamak en temel vazifesidir. Bunu bu şekilde değerlendirmek gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Hazine ve Maliye Bakanlığı (Devam)

b) Sermaye Piyasası Kurulu (Devam)

c) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

ç) Kamu İhale Kurumu (Devam)

d) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Devam)

e) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

f) Gelir İdaresi Başkanlığı (Devam)

g) Türkiye İstatistik Kurumu (Devam)

ğ) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Devam)

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Devam)

ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi (Devam)

i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir sonraki hatibe geçeceğiz.

Sayın Aygun, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli vekillerim; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yaşı kutlu olsun. Başta Atatürk olmak üzere emeği geçen tüm gazilerimizi, şehitlerimizi saygıyla, minnetle anıyorum. Benim anlamakta zorlandığım bir konuyu sizlerle paylaşmak istiyorum: AK PARTİ'nin cumhuriyetimizin kadrolarına olan, Atatürk'e olan bu kinini ben merak ediyorum, anlamış değilim. Değerli arkadaşlar, Atatürk rakibiniz değil, rehber olarak almanız lazım, saygı duymanız gerekmekte ve onu kurucu önderimiz olarak görmemiz gerekiyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, neye yetişip neye cevap vereceğiz?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bakınız “Yirmi yılda şunları yaptık.” diyorsunuz ama Atatürk ve o devrimci kadronun yaptıklarını da sizlerle paylaşmak istiyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, hangi birine yetişip cevap vereceğiz?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bakınız, 1924’ten 1938’e kadar hem Osmanlı’nın kapitülasyondan gelen borçlarını kapatmışlar hem de 44 tane fabrika yapmışlar. Belki buradaki milletvekili arkadaşlarımızın da bölgelerinde olanlar vardır. Örneğin, Ankara Fişek Fabrikası, Eskişehir Hava Tamirhanesi, Alpullu Şeker Fabrikası, İzmit Paşabahçe Şişecam Fabrikası, Kayseri Bez Fabrikası, Nazilli Basma Fabrikası, İzmit Kâğıt ve Karton Fabrikası -kapatıldı şimdi- olmak üzere 44 tane fabrika yapılmış.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Atatürk yaşasaydı size oy bile vermezdi!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bakınız, ilk borcu alan kim bilir misiniz? Kırım Savaşı döneminde Abdülmecit almış ilk borcu, 1854 yılında; tam 3,3 milyon Osmanlı altını olarak alıyor borcu. O borç ondan sonra Lozan Anlaşması’yla beraber 161 milyon 603 bin 833 altın lirasına çıkıyor. Bu borcu kim ödemiş bilir misiniz? Bizim o beğenmediğiniz atalarımız ödemiş. Ta 1954 yılı sonuna kadar bu borç ödenmiş ama bir de asıl şu var: Bu borcun rakamını görmüşler, o Avrupa ülkeleriyle oturup pazarlık yapmışlar, 107 milyon 528 bin altın liralık borcu tam tamına 8 milyon 578 bin 343 altın lirasına düşürmüşler. Hem Osmanlı’nın borcunu ödemişler hem 44 tane fabrika yapmışlar, bunları görmeniz gerekiyor. Siz ise atalarımızın yapmış olduğu o fabrikaları ve bütün o yer altı ve yer üstü kaynaklarını yirmi iki yılda heba ettiniz, yabancılara peşkeş çektiniz.

Bakınız, 1 liranın bile değerini düşürdünüz, 1 liranın gramajı 8,1 gramken 6,6 grama düştü. Bugün de ilk defa 5 lirayı demir para olarak ortaya koydunuz, ülkeyi getirmiş olduğunuz durum bu.

Bakınız, kur korumalı mevduatla ilgili, Sevgili Orhan arkadaşımız ifade etti, fakirden aldınız, zengine verdiniz arkadaşlar.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ben öyle bir şey demedim!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Orhan kardeşim öyle bir şey demedi!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 2023 yılından bugüne kadar 324,8 milyar lira kur korumalıya para vermişiz. Kime verdiniz? Bir avuç zengine verdiniz ama çiftçiye gelindiği zaman ise maalesef ümüğünü sıktınız.

Sayın Bakan, Adana’da, Mersin’de çiftçiler bağlarındaki, bahçelerindeki limon ağaçlarını söküyorlar, haberiniz var mı? Bir kilo limon, 8 tane limon 1 liracık. Hani Sayın Bakan Çanakkale Köprüsü’nü açarken Cumhurbaşkanı “200 liracık, 200 liracık” demişti. Evet, 1 liracığa 1 kilo limon. 1 kilo limon sattığı zaman ne alır bilir misiniz? 40 kilo limon sattığında 1 litre mazot olacak o çiftçi yani 40 kilo limon 1 litre mazot. Bunu bu hâle getirdiniz, yazıklar olsun size!

Bakınız, 2002’de çiftçinin borcu 2,4 milyar lirayken bugün 500 milyar liraya gelmiş bankalarda, Tarım Kredi hariç. Bunları düşünmemiz lazım ama siz “Çiftçiye verdik.” diyorsunuz. Kime verdiniz bilir misiniz? Yabancı çiftçiye, ithalatçıya. Bakınız, hasat döneminde yurt dışından buğday gemileri, ayçiçeği gemileri, mısır, her şey geliyor. Ya, yıllardan beri hayvan ithalatı yapıyorsunuz, şu anda On İkinci Kalkınma Planı var, yine “Büyükbaş ithalatı yapacağız.” diyorsunuz. Ben merak ediyorum, o kadar ithalat yaptınız, o kadar parayı yediniz, harcadınız, bu hayvanlara ne oldu? Bunların yavrularına ne oldu? Hâlâ “İthalat yapacağız, havyan sayısını artıracamız.” Hadi oradan, geçin ya, boş, bunları konuşmayın lütfen.

Yine, Tekirdağ yatırımlarına bakıyorum Sayın Bakan, Tekirdağ vergi vermede ön sırada, ilk 10’da ama geriye dönük olduğu zaman maalesef Tekirdağ’a yatırım yok. Okullarımız dökülüyor, hastanelerimiz dökülüyor, yollarımız dökülüyor; ne doktor var ne öğretmen var ne okul var ama size kalırsa tozpembe hayat yani her şeyi siz biliyorsunuz.

Bakınız, Marmaraeğlisi Çeşmeli Mahallemizde ve Yeniçiftlik NATO Limanı'nın olduğu bölgede -şu anda Resmî Gazete'de Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayımlandı- özelleştirme var. Ben merak ediyorum, o NATO Limanı Katarlılara petrokimya tesisi için mi verilecek? Ya, bu Katar aşkınız nedir, anlamış değilim.

Yine, Sayın Bakan, aynı şekilde, 2003 yılında 3 milyar 983 milyon kredi ve kredi kartı borcu ortalaması olan vatandaşımızın 2 trilyon 566 milyar lira borcu varmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Aygun, bayağı bir alana girdiniz, toparlayın lütfen, bir dakikanız var.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bitiriyorum.

Çiftçinin sadece tarım kredi kooperatiflerine ve bankalara olan borcunun 500 milyar lira olduğunu hepimiz biliyoruz. Ben şimdi merak ediyorum; bize icralık çiftçi sayısını, icralık vatandaş sayısını açıklar mısınız? Bunları yıl yıl açıklayalım da AK PARTİ'nin o iktidarının çiftçiye ve vatandaşa getirdiğini görelim.

Bakınız, geçtiğimiz yıl burada, yine Plan ve Bütçede sizin yerinizde Nebati Bakan oturuyordu. O gün methiyeler düzenler şimdi sizin rasyonel politikalarınızı övüyorlar. Sayın Bakan, siz ne diyorsunuz? Nebati Bakanın o günkü politikalarını mı destekliyorsunuz yoksa o günün bugünkü mirasçısı olarak sizler onu kabul etmiyor musunuz? Yine, bakınız, Nebati Bakanın bu ülkenin o garibanlarının, çocuklarının geleceğinden ne kadar parayı yok ettiğini merak ediyorum. Acaba bunun hesabı sorulacak mı?

Yine, bakınız, Trakya'da doğal afet yaşandı ama bizim aldığımız bilgiye göre Hazine ve Maliye Bakanlığı çiftçilere destek olunmasına karşymış, kanunumuz Mecliste. Çiftçilerimiz kan kusup kızılılık şerbeti içti ama "İçimiz acısa dahi yine biz devletimizin yanındayız, vergimizi de veririz." diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Aygun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Doğal afet kanununu çıkartın. Çiftçimizin Ziraat Bankasına, Tarım Krediye olan borçlarını iki yıl öteleyin. (Gürültüler)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Aksal, senin de bölgen orası. Bağırmayın oradan! Lütfen... Senin bölgede, Edirne'de çiftçi perişan.

Bir an evvel Trakya çiftçisine de Güneydoğu, Doğu Anadolu, İç Anadolu çiftçisine de destek olun; yabancı çiftçiye değil, Rusya, Ukrayna çiftçisine değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Aygun, toparlayalım, süre de verdim size.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bitiriyorum Sayın Başkanım, son nokta.

Sayın Bakan, eğer TMO ithalat yaptığı ülkeye ödemesini bir gün geciktirirse ne olur diye merak ediyorum. TMO şu anda çiftçiye ödemelerini yapmıyor, Ziraat Bankası ve Tarım Krediye olan borçları yakın zamanda BCH'ye düşecek, faizleri artacak. Neden bunlara mahsuplaşma yapmak istemiyorsunuz? Gelin, Tarım Kredi ve Ziraat Bankasına olan borçlar ile çiftçinin TMO'dan olan alacağını mahsuplayın ve çiftçiyi o faiz yükünden kurtarın diyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Aygun, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi de sıradan diğer milletvekillerimizle devam edeceğim.

Değerli milletvekilleri, söz taleplerini görüyorum, söz taleplerini karşılayacağım, bir liste hâlinde devam ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, bu arada Komisyonumuza bir izahat yapmak isterim. Ben de AK PARTİ milletvekiliyim; AK PARTİ'nin, AK PARTİ milletvekillerinin, AK PARTİ kurucu ideolojisinin Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu kadrolarıyla herhangi bir sorunu yoktur, böyle bir ithamı kabul etmeyiz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Var!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ten, silah arkadaşlarından, milletimizden, hepsinden Allah razı olsun. Büyük bir travma sonrasında Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş yaptık ve o günkü cumhuriyeti kuranlar da Osmanlı döneminde yetişen, özellikle Abdülhamit'in eğitim anlamında son dönemde açtığı okullarda yetişen subaylar, akademisyenler, kanaat önderleriydi. Bunu da özellikle belirtmek isterim.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Hazine ve Maliye Bakanlığı (Devam)

b) Sermaye Piyasası Kurulu (Devam)

c) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

ç) Kamu İhale Kurumu (Devam)

d) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Devam)

e) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

f) Gelir İdaresi Başkanlığı (Devam)

g) Türkiye İstatistik Kurumu (Devam)

ğ) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Devam)

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Devam)

ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi (Devam)

i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ahmet Ersagun Yücel, süreniz beş dakika.

Buyurun.

AHMET ERSAGUN YÜCEL (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçe değerlendirmeme geçmeden önce cumhuriyetimizin 100'üncü yılını bir kez daha kutluyor ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Ulu Önderi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere tüm silah arkadaşlarını saygı, minnet ve rahmetle anıyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, faiz ekonomide her şeyin fiyatlanma ölçüsüdür, tüm yatırım araçları faizle fiyatlanır, kısaca faiz bir tür ölçü birimidir. Faiz piyasada arz ve talebe göre oluşur. Bankalar, ticari işletmeler, bakkallar, çiftçiler arz talepleriyle faiz oranını belirler. Elbette en çok merkez bankaları ülke ekonomisine ve yerel paranın değerine yön vermek için faize yön vermeye çalışır. "Faiz sebep, enflasyon sonuç." diye bir teori oluşturduunuz, bunun için Türkiye'yi laboratuvar olarak kullandınız. Uyguladığınız bu deney maalesef ekonomimizi perişan hâle getirdi. "Asgari ücreti artırdık." diyorsunuz, "Memura zam yaptık." diyorsunuz, alım gücünden hiç bahsetmiyorsunuz. Size klasik bir örnek vermek istiyorum, çok uzaklara gitmek gerekmiyor: 2018'deki asgari ücretle 6,05 çeyrek altın alınırken şimdi ise 3,72 çeyrek altın alınıyor. Sadece altın değil diğer tüm ürünlerde; gazda, elektrikte, ekmekte vahim bir sonuçla karşı karşıyayız.

Değerli Komisyon üyeleri, hepinizin bildiği gibi Türkiye ekonomisinin birinci olarak en büyük sorunu yüksek enflasyon ve yüksek faizdir. Yüksek enflasyonun varlığı faizlerin de yüksek olmasına yol açmaktadır. Son birkaç yılda enflasyonun temel nedeni TL'nin dış değer kaybı yaşamasıdır. Türkiye'nin üretimde kullandığı girdilerin önemli bölümü ithal ediliyor, o nedenle TL'nin yabancı paralara karşı değer kaybı bu girdinin ve dolayısıyla tüm üretim maliyetlerinin yükselmesine yol açmaktadır. Üretim maliyeti yükselince de ister istemez artışlar fiyatlara yansıyor ve enflasyona neden oluyor. Bu sorunu çözenin ilk yolu TL'nin değer kaybını önlemektir. Sizlere bir sorum: Yerli ve millî hükümetlerde ekonominin önemi nedir? Hangi yerli ve millî hükümet para biriminin bu denli değer kaybetmesini görmezden gelir? Paranın değer kaybetmesi demek millî gücümüzün de aynı oranda değersizleşmesi demektir. Hayat pahalılığıyla mücadele sadece Merkez Bankasının faiz politikalarına bırakılmamalıdır. Enflasyonla mücadele ciddiyetle ve çok yönlü ele alınması gereken, istikrar isteyen bir iştir. Eğer ki enflasyonla samimi mücadele yapılacaksa işe tarımdan başlanmalıdır. Yanlış tarım politikaları sonucunda çiftçimiz artık tarlasını ekemez durumuna gelmiştir ve bilabedel bunları satmaktadır. Bu da gıda enflasyonuna sebebiyet vermiştir. Gıda enflasyonu önemli bir millî güvenlik sorunu haline gelmiştir, ekonomi çıkmaza düşmüştür ve vahim sonuçlar çıkartmıştır.

Sayın Bakan, değerli hazırun; hayat pahalılığının ülkemize getirdiği uçurumda kıt kanaat geçen milletimiz her yeni güne yeni bir masraf çıkacak korkusuyla başlıyor. Dünyaya misafirperverliğiyle nam salmış halkımız, insanımız artık misafirlerini ağırlayamıyor ve evine misafir gelmesinden bile korkuyor. İşte, böyle vahim bir tabloda hayatta kalmak bile milletimiz için artık çetin bir mücadeleye dönüşmüştür. Hayatta kalma mücadelesi veren emeklilerimize, çocuklarımıza harçlık vermekte zorlanan anne babalarımıza, karnını doyuramayan çocuklarımıza, barınma sorunu çeken üniversite öğrencilerimize uygun politika üretilmelidir. Milletimizin hiçbir ferdi geçim sıkıntısıyla ömür tüketmeyi hak etmiyor diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ayten Kordu, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Teşekkürler.

AKP iktidarıyla yirmi bir yılda halkın bütçe hakkı ortadan kaldırılmıştır, emekçilerin millî gelirden aldığı pay azalmış, asgari ücret neredeyse normalmiş gibi yaygın bir ücret hâline getirilmiştir. İstihdamda bulunan emekçilerin bile büyük bir kısmı asgari ücret düzeyinde çalışmaktadır ve bu sorun

artık milyonların sorunu hâline gelmiştir. Asgari ücretin 11.402 TL ve yıllık toplam tutarı ise sadece 136.824 TL olduğu, gelir adaletsizliği maksadının sermaye lehine giderek açıldığı gerçeği ortadadır. TÜRK-İŞ araştırmasının bile 2023 Eylül ayı sonucuna göre, 4 kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması -o da açlık sınırı- 13.334,13 TL'dir. Aylık gıda harcaması, konut, ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması gereken zorunlu diğer aylık harcamaların toplamında hesaplanan yoksulluk sınırı ise 43.433,65 TL olarak açıklanmıştır. Sadece barınmak için bile kiralar asgari ücretin üstünde rakamlardır.

Şimdi, burada neyi tartışacağımızı gerçekten biz de bilmiyoruz. Bu Hükümetin, devletin insanları nasıl açlığa mahkûm ettiğini mi bir tartışalım, gençliğin nasıl yurt dışına, başka yerlerde mülteci durumuna düşürülmesini mi tartışalım, geçinemeyen ve intihar eden gençliği mi konuşalım? Dersim'de, vekili olduğum yer dâhil her yerde "İnsanca yaşam istiyoruz." deyip greve giden, mobbinge, sürgüne maruz kalan emekçiler ile işçileri işten atıp sonra işçileri pazarlık konusu yapan sermaye şirketlerinin nasıl palazlandırıldığını mı konuşalım? Kısacası, bir kesimi besleyen, sermayedarı memnun eden ekonomi politikasını mı konuşalım? Bilmiyoruz ama bildiğimiz tek gerçek şu ki: "Asgari ücret" diye belirlediğiniz rakam ve reva gördüğünüz ücret sefalet ücretidir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından açıklanan rakamlar ülkenin en az üçte 1'nin açlık sınırı altında yaşadığını göstermiştir. Bu Hükümet okuldaki çocukların beslenme hakkını bile elinden almak isteyen bir Hükümettir. Asgari ücretle tek başına dahi yaşanmazken birlikte yaşayan fertler ya da ailelerde herkes çalışmaya başlamış, bu durum özellikle çocuk işçiliğini yaygın hâle getirmiştir. "Asgari ücret" dediğiniz rakam değildir, insanlığın büyük bir kesimini açlıkla baş başa bırakıp, sosyal destek adı altında kendinize mahkûm edip boyun eğdirme, itaat ettirme politikasının kendisidir.

AKP-MHP iktidarı siyasetini yürütürken en derin yoksulluğu, aynı zamanda hak gasbını kadınlara yaşatmaktadır. Ucuz iş gücü olarak sömürülen kadınlar, öğrenciler ve çocuklar ordusu oluşmaya başlamıştır. Sadece kendi vekili olduğum Dersim'de, hizmet sektöründe bile, kadınlar başta olmak üzere emekçiler ciddi bir emek sömürüsüyle baş başadır. Gündelik olarak 500-600 TL'ye çalıştırılan, sosyal güvencesi olmayan bu insanlar on iki ve on dört saat aralığında çalıştırılmaktalar. Bu durum sadece Dersim'de değil, pek çok ilde ve büyükşehirde de maalesef aynı. Üstelik bir de temizliğe giden kadınlar, el işi, emeği yok sayılan kadınlar, hem evde hem de gündelikçi çalışan kadınların bu verilerde hiç ismi bile söz konusu değildir. Batman, Muş, Ağrı, Van gibi iller başta olmak üzere pek çok yerde kurulan tekstil atölyelerinde ağırlıklı kadınlar çalışmakta ve bu atölyeler markalara çalışmaktadır. Markalara çalışan bu atölyelerde 14-16 yaşındaki çocuklardan başlayarak yarı asgari ücretle çalıştırılan bir ordu oluşmaya başlamıştır. Asgari ücret bile alamayan, onun yarısını bile alan pek çok işçi sosyal güvencesiz çalıştırılmaya devam etmektedir ve sömürü sistemi en çok da buralar üzerinden ilerlemeye devam etmektedir.

Onun için, biz diyoruz ki: Özellikle kadınların bütçe sürecine katılımının sağlanması ve bütçe politikalarının bu konuda şeffaf yürütülmesi gerektiğini bir kez daha belirtiyoruz. Asgari ücret dahi alamayan emekçi kadınların, fabrikalarda çalışan kadınların, farklı kimliklerden ayakta durmaya çalışan kadınların taleplerini esas alan bir bütçe oluşturulmalıdır. Kentler, sokaklar, haneler, iş yerleri, fabrikalar, hastaneler, okullar, her yer yoksulluk ve şiddetle doludur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Lütfen toparlayın.

Buyurun.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Tamam.

Onun için, kadınların, gençlerin, çocukların eşit bir şekilde bütçeden payının aldığı bir bütçeyi savunmak için buradayız. Kulaklarımızı tikamış olsanız bile, enflasyonun her ay giderek katlandığı ve maaşların daha yatmadan eridiği gerçekliği her yerde bağıra bağıra söylenmektedir. Asgari ücretin açıklık sınırı altında olduğu bir ülkede birileri daha fazla zengin olurken işçiler, emekçiler, kadınlar, gençler sefaletle mahkûm edilemez. Asgari ücret insan onuruna yaraşır şekilde, toplumsal kesimler için insanca bir ekonomik düzenlemeye kavuşana kadar altı ayda bir değil, sık sık düzenlenmelidir. Bunun için, tek adamcı faşist iktidar blokunun kadınların hakları ve hayatları üzerinden inşa etmeye çalıştığı faşist rejime karşı dayanışmayı, örgütlülüğümüzü her anlamda daha fazla büyüteceğimizi ve bu büyütmeyi tüm toplumsal kesimlerle yürüteceğimizi bir kez daha belirtiyor, sermayedarların değil, kadınların, işçilerin, emekçilerin ve halkın bütçesi olması gerektiğini tekrar belirtiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Şimşek, herhâlde önümüzdeki sene MTV'ye yüzde 100 zam yapıyorsunuz? Ben bunu anlamadım, siz de herhâlde bir açıklama yaparsınız. MTV için “Bu sene 71 milyar lira elde ettik.” diyorsunuz, seneye 69 milyar. Bu ne demek? Bu sene yüzde 100 zam olduğuna göre seneye de bu değerler üzerinden yüzde 100 zam yapılacak anlamına geliyor. Siz açıkladınız bunu ama bir taraftan da “Enflasyon bu sene yüzde 65, seneye de yüzde 33 olacak.” dediniz. Şimdi, seneye yüzde 33 olmuşken MTV'ye de yüzde 100 zam gelecek herhâlde. Sanırım bu, pek reddedebileceğiniz bir husus değil.

Şimdi, KHK'yle kapatılan kurumlar veyahut da buralarda parası olan insanlar mağdur ediliyorlar. Mesela “Mehmet Talyurt” isimli bir vatandaş bize başvurmuş. Kütahya Konuralp Ortaokuluna erken eğitim ücreti olarak 2016'da 8.900 lira para yatırmış. Okul kapatılınca yedi yıldır parasını alamamış. Bize başvurdu, ben de size soru önergesiyle başvurduğum ama verdiğiniz cevap yani işte “Bürokratik işlemler sürmektedir.” falan gibi. Ya, benim gördüğüm, Deli Dumrul gibi vatandaşın parasına çökülmüş. Vatandaş nereden bilsin bu okul kapatılacak? Erken kayıt diye 8.900 lira vermiş, yedi yıldır parasını alamıyor; bunu anlamak mümkün değil. Cevabımız da burada ve cevapta da maalesef hiçbir şey denmemiş bana, sonuçta giden de vatandaşın parası olmuş. Böyle çok vakalar var.

Bakın, ikinci bir vaka, bu da skandal bir durum: Sayın Bakan, şimdi, bakın -bankanın ismini de vereceğim, Vakıfbank Erdemli Şubesi- deprem sonrası, KHK'yle ihraç edilmiş bir öğretmenin eşi deprem kredisi almak için Vakıfbank Erdemli Şubesine gidiyor, 100 bin lira kredi talep ediyor; kızı alabilirken kendisi alamıyor. “Niye alamıyorum?” diyor, bankadan öğreniyor ki eşi KHK'yle ihraç edildiği için kendisi deprem kredisi alamıyor. Şimdi, bunu anlamak mümkün değil. Eşi de EĞİTİM SEN'li bir öğretmen arkadaşımız, yargısal bir süreci de yok, sanırım takipsizlik, beraat almış yani hiçbir yargısal sorunu yok ve en insani bir durumda, deprem kredisinde bile KHK'yle ihraç edilen bir kişi mağdur ediliyor. Bırakın o kişiyi, eşi mağdur ediliyor; eşinden dolayı vermediğini banka apaçık bir şekilde söylüyor. Şimdi, bunun gibi vakalar daha çok var. Bakın, ben size soru önergeleriyle de sordum. Vatandaş Sultan Alpaslan Ark Kocaeli Gebze Yapı Krediyeye gitmiş, hesabına emekli parası yatmış -sanırım, ikramiyesi- “KHK'li olduğum için hesap açılmak istenmiyor mu? dedim, görevli ise Genel Müdürlüğün izin vermesi gerektiğini söyleyerek maaşımı veremeyeceğini söyledi.” Daha sonra vatandaş bana başvurdu, ben sosyal medyada, soru önergelerinde gündeme getirdim; siz de zaten cevap vermişsiniz. Önceden “Bu parayı veremeyiz, bu işlemi yapamayız.” denilmiş ama biz

gündeme getirmişiz, soru önermeleri ve sosyal medyada gündem etmişiz; vatandaş parasını ancak öyle alabilmiş. Şimdi, bir kişi böyle KHK'yle ihraç edildikten sonra vatandaşlıktan da atılıyor, hayattan da atılıyor; bunu anlamak mümkün değil. Vatandaşlar bir kuruma para yatırıyor ve oradan bir daha parasını falan alamıyor. Mesela, bir başka vatandaş, Fethi Yavuz bana başvurmuş “Traktör alacaktım, bankaya, Vakıfbanka gittim, KHK'li olduğumuz için kredi alamadım.” Bakın, bütün bunlar, hepsi, bilgi, belge hepsi... Veyahut da bir başka vatandaş, Burak Sanver “Şirketime, mallarıma kayyım atandı; 2018 yılından beri hiçbir kanuni gerekçe olmadan, saçma bahanelerle TMSF kayyım atadı, şirketimin tamamına atandı. Daha sonra, benim şirketimde mali suç işlendiğine dair hiçbir MASAK raporu yok, MASAK tarafından düzenlenmiş hiçbir rapor yok, vergi denetim raporu düzenlenmedi, mali suç işlendiği iddiasıyla kayyım devredilen şirketimin suçunu araştırması için beş senedir müfettiş ya da uzman tayin edilmemiştir. Yapın bunları, bende hiçbir şey yok.” diyor ama vatandaş mağdur. Bakın, bu önermeleri hep size sorduk ama tatminkâr bir cevap alamıyoruz. Yine, bakın, Mehmet Salih Kılıç QNB Bankasına, Enparaya kredi için başvuruyor ve KHK'yle ihraç olduğu için kredi kartı alamamış...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gergerlioğlu, toparlayın lütfen sözlerinizi.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bitiriyorum.

Bakın, bunun gibi birçok vaka var.

Ben size en son olarak da şunu soracağım: Sayın Bakan, Maliye Bakanlığı pay alacaklarına karşılık bugüne kadar hangi belediyelere temlik anlaşmasına onay vererek kefil oldu, hangi belediyeleri reddetti? Bir de uhdesindeki belediye verilerini resmî kayıt olmadan neden AK PARTİ Genel Başkan Yardımcısıyla paylaştı? Bunlar HDP'li belediyelere el konulması için kullanıldı mı? Hâlâ AK PARTİ'yle bu hesap bilgileri paylaşılıyor mu? Bu sorunun net bir cevabını bekliyorum ve teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tutdere, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçenizin geneli üzerinde partimizin komisyon üyeleri, grup sözcülerimiz genel eleştirileri de yaptılar, ben bu tekrara girmeyeceğim, birkaç hususu belirtmek istiyorum.

Sayın Bakan, sizin ve ekibinizin, özellikle bu iktidarın popülizm nedeniyle ayarlarını bozduğu bu ekonomiyi düzeltmek için büyük bir gayret içinde olduğunuzu biz de biliyoruz, kamuoyu da biliyor; bu çalışmalarınızda sizlere başarılar diliyoruz. Ben birilerinin dediği gibi ekonomist değilim ama hukukçuyum. Biz hukuk fakültesinde okurken -buradaki hukukçu arkadaşlar da bilir- bize şu anlatılırdı: “Eğer bir yerde hukuk yoksa, demokrasi yoksa, adalet yoksa orada aş da olmaz, iş de olmaz.” diye söylüyorlardı. Geldiğimiz günümüz Türkiye'sinde, sizin bütün bu gayretlerinizi, çabalarınızı ortadan kaldıracak birtakım uygulamalarla ülkemiz maalesef karşı karşıya kalıyor. Bunun en günceli Anayasa Mahkemesinin bir milletvekili hakkında vermiş olduğu kararı yerine getirmeyen bir yargıcın yapmış olduğu iş ve işlemler veya vermiş olduğu karar maalesef ülkemizi güven anlamında ciddi bir sıkıntıya sokmuştur. Dolayısıyla bu tür uygulamalar, kayyım uygulamaları, bunun dışındaki antidemokratik uygulamalar sizin gibi iyi niyetli, gerçekten ekonomiyi rayına oturtmaya çalışan kadroların işini de zora sokmaktadır. Onun için -siz de Kabinenin bir üyesisiniz- bu tür uygulamalardan Hükümetinizin

ve iktidarınızın vazgeçmesi gerekiyor, aksi takdirde belki bu bozuk düzeni siz de düzeltemeyeceksiniz ve bu bozuk çarklar sizin gibi gerçekten liyakatli Bakanların veya kadroların da belli bir süreden sonra umudunun kırılmasına sebebiyet verecektir. Ülkemizin öncelikle, bir an evvel demokrasi ve hukuk anlamında hak ettiği yere gelmesi gerekiyor. Aksi takdirde, bizim, Türkiye’de işsizliği, yoksulluğu, şu andaki ekonomik sıkıntıları aşma şansımız bulunmuyor. Bunu belirtmek istedim.

Sayın Bakan, bunun dışında, yine -ben bir deprem ilinin Milletvekiliyim- deprem illerinde sıkıntılar devam ediyor. Sayın Bakan, özellikle evleri ve iş yerleri yıkılan vatandaşlarımızın ev eşyalarının bedellerinin ödenmesi konusunda -zarar tespit komisyonları kuruldu, sizin bilginiz dâhilindedir- bugüne kadar hiçbir ödeme yapılmadı. Vatandaşlar bu konuda sizden, Bakanlığınızdan destek bekliyorlar, ödeme bekliyorlar çünkü canını yitirdi insanlar, mallarını yitirdiler, ev eşyalarını yitirdiler ancak Hükümetin bu konudaki desteğini bugüne kadar göremediler.

Bunun dışında, yine sabahki konuşmanızda da söylediniz, deprem bölgelerindeki çiftçi desteklerini, esnaf desteklerini anlattınız ve alınan kredilerin bir yıl süreli ertelendiğini de söylediniz. Şunu söyleyeyim: Bir yıl dolmak üzere ama gerçekten, düşünün, çiftçi hâlâ konteynerde, hâlâ çadırda yani sizin bu ertelediğiniz borçları ödeyecek duruma henüz gelmedi. Bu konuda da sizlerden yeni politikalar, yeni tedbirler bekliyoruz. Aksi takdirde vatandaşlarımız, çiftçilerimiz, esnaflarımız haciz tehdidiyle karşı karşıya kalacaklar ve bunları ödeyemeyecekler, dolayısıyla depremin travmasını atlatamayacaklardır.

Sayın Bakan, yine -siz de bölgeyi bilirsiniz, ben geçenki bütçe konuşmasında da söylemiştim- bizim Doğu’da, Güneydoğu’da, Adıyaman’da da çoğu köylerimizde, çoğu yerleşim birimlerinde içme suyu sondajlar yoluyla kuyulardan sağlanıyor. Tabii, yükselen enflasyon, elektrik fiyatlarının yüksekliği, artık köy yerlerinde bu elektrik faturalarını vatandaş, muhtar ödeyemez hâle gelmiş durumda; her gün hepimizi arıyorlar, belki buradaki milletvekili arkadaşlarımızı da arayan oluyordur. Bu konuda Hükümet olarak gerçekten bir çözüm bulmanız lazım çünkü içme suyu en temel insan hakkıdır. Eğer bir köyde vatandaş içme suyunu koladan, süttten pahalı içiyorsa oturup düşünmeniz lazım. Eğer vatandaş içtiği suyun parasını ödeyemiyorsa sabahtan beri sizin burada yapmış olduğunuz açıklamaların, açıklanan rakamların gerçekten bir anlamı olmaz. Dolayısıyla bu konuda ya valiliklere veya il özel idarelerine ayrı bir bütçe oluşturmak suretiyle, gerekirse GES’ler kurulması suretiyle bu sorunun çözülmesi lazım. Bu, Anadolu’da çoğu vatandaşımızın canını yakan bir durumdur, bu konuda Bakanlığınızın adım atmasını bekliyoruz. Geçen dönemki Bakana aynı şeyi söylemiştik, “Çözeceğiz.” demiştiniz; aradan uzun süre geçti, çözülmedi. Bu konuda sizden adım atmanızı bekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayalım lütfen.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) - Sayın Bakanım, bunun dışında, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum; tüm arkadaşlara, katkı veren tüm arkadaşlara da teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Bozan, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ALİ BOZAN (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri ve kıymetli hazırım; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bu Mecliste sanırım sorunlarını en fazla konuştuğumuz, en fazla sorunlarını dile getirdiğimiz ancak sorunlarını çözme anlamında ortaklaşmadığımız en geniş kesim emekliler. Emekliler, toplumun diğer kesimleri gibi AKP iktidarı döneminde mağdur edildi. Yani emeklilerin yaşadığı sıkıntıları, sorunları artık anlatmaktan biz hicap duyar durumda olduk.

Eminim şu an bu salonda bulunan bürokratların, vekillerin, danışmanların, basın çalışanlarının yakınları dahi bugün burayı yakinen takip ediyor, bundan kesinlikle şüphem yok. Sanırım Meclis TV'nin en fazla izlendiği bir dönem ve Meclis TV'yi en fazla takip eden kesim de emekliler.

Emekliler artık bu ülkede öyle bir hâle geldi ki şu Plan ve Bütçe tartışmalarını takip ediyorlar, Komisyon çalışmalarını takip ediyorlar. Neden? Nedeni şu Sayın Bakan: Konuşmanızda dediniz ki “Çalışanlarımızı ve emeklilerimizi enflasyona ezdirmedik, ezdirmeyeceğiz.” şimdi, “ezdirmedik” kısmında “ezdirdiniz” Sayın Bakan; “ezdirmeyeceğiz” kısmında bence ortaklaşalım. Neden? Yani çok fazla rakamlar var; evet, rakamsal anlamda 3.500 lira olan en düşük emekli aylığının yüzde 114,3 artışı var; evet, yüzdelik anlamında çok yüksek, kulağa çok tatlı geliyor, çok güzel geliyor ama 7.500 lira. Şimdi, 7.500 lirayı nasıl anlatalım? İkramiyeyle ilgili 1.100 liradan 2 bin liraya; evet, kulağa neredeyse yüzde 100 gibi geliyor ama artan rakam 900 TL. O 900 TL'yle o emekli kaç kilo et alabiliyor, kaç litre süt alabiliyor, bunun hesabını yapmak gerekiyor bence.

Sayın Bakan, sanırım Bakanlığınızdan çok kısa bir süre sonraydı; basında, sosyal medyada epey bir tartışıldı, bir yere yemek yemeye gitmiştiniz Sayın Bakan, epey bir konuşuldu. Şimdi, normalde bir ülkede bir bakanın yani gidip tek başına bir yerde oturması, yemek yemesi çok normal, çok olağan bir şey ama sizin oraya gidişiniz, gerçekten kamuoyunda çok tartışıldı; toplumun belli kesimleri de takdir etti, “Ya, Bakan tek başına gidiyor, bir yerde oturuyor.” Ama esas mesele şu: Neden bir bakanın tek başına gidip bir yerde yemek yemesi bir ülkede bu kadar gündem olur? Bunun sebebi ne? Bunun sebebi şu: Bu ülkede yaşayan yurttaşların sorunlarıyla ilgili karar verenler, bugün bakanlar gitmiyor ki halkın içine gitmiyor, tek başına gidip yemek yemiyor ki sizin tek başınıza oraya gidip yemek yemeniz haber değeri taşıyor. İşte, tam da bu sebeple diyoruz ki: Bu bütçeyi yapanların, bu bütçeyle ilgili karar vericilerin, gerçek anlamda, gerçek anlamda insanların mutfağında, insanların sofrasında neler yaşandığından ben bihaber olduğumu düşünüyorum. Örnek, sizin tek başınıza bir yere yemeğe gitmenizin haber olması çünkü toplum bu şekilde bakıyor, alışkın değil buna.

Şimdi, 7.500 TL meselesini Mecliste anlattık, herkes anlatıyor. Yani 7.500 lirayı nasıl anlatayım; 7.500 liraya ne alınır, ne satılır, nasıl anlatayım? Eminim, burada bulunan bürokrat arkadaşların tamamı; eminim, vekil arkadaşların tamamı bana hak veriyor. Eğer hepimiz bu konuda hemfikirsek yani en az 9 milyon emekliyle ilgili gelin ortaklaşalım. Gelin, ne yapalım; şimdilik diyorum, şimdilik emekli yurttaşların maaşlarını en az yoksulluk sınırının yarısı noktasına getirelim. Sayın Bakan, bürokrat arkadaşlar şunu diyebilir: “Ya, ne diyorsunuz; 7.500 TL'den birden yüzde 300 artış, 23 bin lira civarında bir artışı nasıl yaparız?” İstenirse yapılır. Bu ülkede, şu anda, biz 9 milyon yurttaşın hayır duasını alalım ya; 9 milyon yurttaşın, 9 milyon emeklinin hayır duasını alalım; gelin bu konuda ortaklaşalım, bence bu mümkün.

Sayın Bakan, mesela, önceden konuşan arkadaşların çoğunun beklentisi büyük sizden; ekonomi yönetimiyle ilgili beklenti büyük, yapılacaklarla ilgili beklenti büyük; ben de diyorum ki: Sayın Bakan, Hazine ve Maliye Bakanlığı bürokrasisi şu an burada, eğer gerçekten isterse en az 9 milyon emeklimizle ilgili olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın lütfen sözlerinizi.

ALİ BOZAN (Mersin) – Gerçekten artık kimisi için “yaşamlarının ikinci baharı” denilen yaşamlarını, yaşanabilir koşullarda geçirebilecekleri şekilde bir ücrete dair bugün burada bir karar çıkabileceği kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Burcuğül Çubuk, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

BURCUĞÜL ÇUBUK (İzmir) – Teşekkürler.

Ülkede hem milyarlarların hem yoksulların arttığını hep beraber görüyoruz; sınıflar arası makas açılıyor, halk giderek yoksullaşılıyor. Pazar artıkları, market çöpleriyle karnını doyurmaya çalışanların, çöplerden karton ve plastik toplananların arttığı bir hayat yerine; AKP’lilerin, MHP’lilerin anlattığı; enflasyonun olmadığı, insanların hiçbir derdinin olmadığı, ekolojik katliamların yapılmadığı, savaşların olmadığı, kadınların ölmediği, herkesin sağlık haklarına ulaşabildiği; çocukların aç kalmadığı, hepsinin öğrenim hakkında yararlandığı; mülteciler üzerinden ticaret yapılmadığı o ülkeye ben de gitmek isterdim. Fakat katıldığım basın açıklamaları nedeniyle hakkımda açılmış 2911 davalarından kaynaklı yurt dışı yasağım var, gidemiyorum. Yasakların kalkarsa bu ülkeye hep beraber gitmeyi ve bunun nasıl mümkün olduğunu hep birlikte incelemeyi buraya öneriyorum.

Gelelim bizim hâlimize: Bir para yönetimi ancak bu kadar kötü olabilir, tabii ki emekçiler açısından; serveti olanların, bununla tasarrufta bulunabilme lüksü olanların açısından bakınca ise müthiş bir para yönetimi var, müthiş bir servet transferi var. Yoksulluk derinleşiyor, TL değer kaybediyor; üretim yok, tarım bitmiş, küçük toprak sahibi köylü hasat yapamıyor ama milyarlarlar artıyor, zenginler servetlerine servet katıyor.

KKM, kur korumalı mevduat yaratıcı bir yöntem. Kur korumalı mevduatla emekçilerden aldığımız doğrudan ve dolaylı vergileri servet sahiplerine aktardınız, onları abat ettiniz.

Orhan Yegün “Parası olandan 1 dolarını alıp 1 dolar verdik.” diyor. Aralık 2021’de dolar 18 liraydı ve hiçbir banka böyle bir faiz vermiyordu fakat siz 18 lira yatırıma 28 lira verdiniz. AKP’nin çok sevdiği ifadeyle “Dolarla mı harcıyoruz?” da dolarlı kur korumalı mevduatı savunuyorsunuz? Hadi “Doları alıp doları verdik.” diyorsunuz, TL mevduatlardan kur korumalı mevduata geçenlere de aynısını yaptınız; bunun yükünü hazineye yıkıp emekçi halkın vergi yükünü artırdınız, dolarını alıp dolar verdikleriniz için de Merkez Bankasını boğdunuz. Bu yılın Mayıs ayında kur korumalı mevduat 3 trilyonu aşmış ama bu arada dolar artmaya, TL değer kaybetmeye devam etti; kutularız, başardınız, TL artık en az güvenilen para birimlerinden biri.

Kur korumalı mevduat uygulamasıyla öncelikle eşitlik ilkesi en bariz hâliyle ihlal edilmiş oluyor. Anayasa’daki eşitlik ilkesi hep lafûgüzaftı; sağ olun, bunu en net siz ilan ettiniz; Özal, Demirel kıskanırdı vallahi sizi. Yine Anayasa’da “Vergi, kamu giderleri için alınır.” diyor, onun da gerçeği ifade etmediğini çok güzel ortaya koydunuz; deprem vergileri duble yola gitmişti, belki üzerinden geçmiştir halk. Şimdi ise “Zamane Robin Hood’u böyle yapar.” diyerek fakirden aldığınız vergiyi zengine veriyorsunuz.

Yurt Dışı Lisansüstü Öğrenim Bursluluk Programı’yla borçlandırılan ve sabit kur için dernek dahi kuran insanlara yapmadığınızı, sermaye sahiplerine yapıyorsunuz. “KKM’yle dolarizasyonu düşürdük.” argümanı ile bunu savunabilir misiniz? Hayır. KKM’den çıkan her kuruş dolar, avro oluyor; siz ise hâlâ dolar garantili projelere devam ediyor, savunuyorsunuz; tam bir fiyasko ama emekçi halk için siz başarı hanenize yazıyorsunuz. Ücretli çalışandan maaşı yatarken doğrudan vergisini kesiyorsunuz; aldığı bir ekmekten, her lokmadan dolaylı vergi alıyorsunuz; 5’li çeteye, TÜSİAD’a, MÜSİAD’a yapmadığınızı

vergi indirimi, istisnası, affı kalmadı ama. Milyar dolarları bulan kazançlar vergilendirilmiyor. Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerinden yola çıkarak hesaplandığında, son beş yılda, 2017-2022 arasında vergi aflarının sonucunda ortaya çıkan tahsilat oranları: 2017’de yüzde 5, 2018’de yüzde 9, 2019’da yüzde 10, 2020’de yüzde 9, 2021’de yüzde 15; son beş yılın vergi aflarının tahsilat ortalaması sadece yüzde 9,6.

6 Şubat depremleri sonrası televizyonlarda bağış şovu yapan şirketlerden o bağışlar alınabildi mi? Şüpheli. Ama daha bağış yapacaklarını söylediklerinde yüzde 100’e varan vergi indirimleri; örneğin, Cengiz Holdingin yatırımlarına uygulandı.

Cengiz, Limak, Kolin Holding, Kalyon grup, Makyol Grubu 2023’e kadar 128 kez vergi affından yararlanmışlar, en az 220 milyar dolarlık kamudan ihale almışlar. Hem deprem bölgesinde inşaat, vesaireyle ihaleler bu şirketlere verildi, bu ihalelerden elde ettikleri kazanç ise vergilendirilmeyecek, pratikte vergilendirilmeyecek çünkü bağış yapma beyanlarına istinaden vergi indirimleri yapıldı.

Şimdi “sermayenin iktidarı” dediğimizde alınıyorsunuz ama icraatlarınız ortada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın lütfen, buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Bu vergi afları, istisnaları, indirimleri tahminen 2024 yılının beklenen bütçe giderleri ile gelirleri arasındaki bütçe aleyhine açığa çıkan fark kadar. Bir örnek üzerine eğilmek istiyorum. Akbelen’den Cudi’ye bütün doğa talanlarının başaktörü Limak Holdingin 2019’a kadar ne kadar borcu silindi bilebiliyorduk, açıklanıyordu; 2019’dan bu yana ise toplam af, istisna, indirim açıklanmıyor, bilemiyoruz. Özellikle Kürt illerinde bütün doğa talanlarında başrol olan Limak Holdingin özel savaş yöntemi olarak bu doğa katliamlarında yer aldığını görüyoruz.

AKP iktidarı döneminde yandaş şirketler çok zenginleştiler. Bu zenginlik emekçilerden çalınanlardır. Sizin yaptığınız bütçe çocukları aklıktan öldürecek. Anaokullarındaki bir öğün yemeği kaldıranlardan biz açıkçası halk için, emekçiler için bir bütçe beklemiyoruz ve bu bütçeyi ancak halkın kendisinin yapacağını biliyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de son söz Hüseyin Olan’ın.

Buyurun, süreniz beş dakikadır.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli hazırun; Kamu-özel iş birliği projelerine 2017-2023 yılları arasında bütçeden toplamda 221 milyar lira harcandı. 2024 yılında şehir hastanelerinin kiralarına merkezî bütçeden 83 milyar 697 milyon lira ödenecek. 2017-2023 yılları arasında bütçeden 102 milyar 206 milyon lira ödeme yapılmıştı. Bütçede kara delik olan kamu-özel iş birliği uygulaması bu dönem bütçede de delik yaratmaya devam edecek.

Sağlık Bakanlığı denetim raporunda, kamu-özel iş birliği modeliyle yaptırılan şehir hastanelerine yönelik garanti ve yükümlülükler ile borçlanma maliyetlerine yer verilmedi. Raporda, kamu-özel iş birliği modeliyle yaptırılan şehir hastanelerinde fiili tamamlama tarihleri üzerinde, sözleşmede öngörülen süre geçmiş olmasına rağmen, nihai tamamlama süreçlerinin yürütülmediği kaydedildi. Sayıştay Başkanlığı, iktidarın kamu-özel iş birliği modeliyle yaptırdığı şehir hastaneleriyle ilgili çok sayıda usulsüzlük tespit etti ve Bakanlıktan bunların düzeltilmesini istedi. Özellikle kamu-özel

iş birliği modeliyle yaptırılan sağlık tesislerine ilişkin, çok sayıda sözleşmeye, ayrıkılık tespit edildi. Hastanelerinin kamuya yükü 81,2 milyar dolar ve 2040'lı yıllara kadar bunun ödemesi sürecek. Daha doğmamış çocuklarımızı bile borçlandırdınız.

Şehir hastanelerine para sağlayan, finansman sağlayan bankalar, müteahhitler bu paraları Sağlık Bakanlığından tahsil edeceklerini biliyorlar çünkü açıklanmayan gizli sözleşmeler var. Daha da önemlisi, AKP iktidarı şehir hastanelerini kamudan yandaş şirketlere para aktarmanın bir paravanı olarak kullanmaktadır. Bu hastaneler aracılığıyla yandaş sermayeye gelir kapısı sağlanarak servet aktarımı yapılmaktadır. Diğer yandan, devletin şehir hastaneleri için tahsis ettiği arsalar üzerindeki inşaat maliyetleri abartılmaktadır. Bu hastanelerdeki hizmetler de özel şirketlere ihale edilmektedir. Dolayısıyla bu hastaneler hastalara müşteri muamelesi yapılan bir sistemle işletilmektedir.

Sağlığı ticarileştirdiniz; ne kadar para, o kadar sağlık. Örneğin, 2020-2021 yıllarında resmî dokümanlar üzerinde yapılan bir çalışmaya göre, o sırada enflasyon yüzde 14 düzeyinde gösterilmesine rağmen 10 hastanenin inşaat maliyeti yüzde 65,6 artırılarak müteahhitlerin kamudan alacağı pay olağanüstü yükseltilmiştir. Özetle, 2020-2021 yıllarında şehir hastanelerinde de birbiriyle örtüşmeyen ve enflasyon oranlarının en az 4 kat üzerine çıkan maliyet artışları yapıldı.

13 şehir hastanesi işleten 4 şirket bulunuyor. Şehir hastanelerine 2022 yılı Sağlık Bakanlığı bütçesinden ayrılan kira ve hizmet bedeli 21,5 milyar TL. Bu miktarın 14 milyarı dolara endeksli kira bedelidir. Diğer yandan, AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Cebimizden 5 kuruş çıkmayacak." dediği şehir hastanelerine 2023 Ocak-Mayıs döneminde harcanan para dudak uçuklattı. Şehir hastanelerinin kiralari, 2023 yılı bütçesine konulan toplam ödeneğin yüzde 81'inin yılın ilk yarısı dahi tamamlanmadan kullanıldığı belirlendi. Şehir hastanelerinin kira bedeli olarak bilinen bütçede ise "kullanım bedeli" olarak belirtilen harcama kalemi için 2023 yılında toplam 27,5 milyar TL'lik bütçe ayrıldı.

Uzmanlar, Türkiye'de MR, BT, ultrason gibi görüntüleme cihazlarının gereğinden fazla kullanıldığını söyleyerek bunun tehlikelerine dikkat çekmektedirler. İzmir Tabip Odası Başkanı, Radyoloji Uzmanı Profesör Funda Obuz "Hastaya gereksiz yere X ışını verilmiş oluyor." derken bir başka riski de ekliyor... "Bir radyolog günde 20, en fazla 30 rapor yazabilir. Kamuda bu sayı 100-200'ün altına düşmüyor."

Sağlık Bakanlığının 2018 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'na göre Türkiye'de bir yılda 88 milyon 426 bin 734 görüntüleme yapıldı. Gereksiz ve standartlara uygun olmayan tetkikler hastaların defalarca radyasyona maruz kalmasına sebep oldu. Şehir hastaneleri ve Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerin tamamına yakınında özel şirketlere yaptırılan görüntüleme hizmetleri sonuçların okunamaması ya da hatalı olması gerekçesiyle tekrarlandı.

Türkiye'de doktorlara gösterdikleri performansa göre maaş ödenmektedir. Yeterince klinik bilgi alamadan ve muayene etmeden karnı ağrıyana ultrason, öksürene tomografi, başı ya da beli ağrıyana MR yazıldığı için tetkik sayılarında patlama yaşanmaktadır. Hastanın şikâyetleri hakkında hikâye alma, dinleme, muayene etme ve ayrıca tanı yapma yerine direkt ultrason, tomografi, MR istenmesi alışkanlık hâline gelmiştir. Bu, maliyeti artırdığı gibi hastanın sağlığını da olumsuz yönde etkilemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) – Toparlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun lütfen.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) – Performans sistemi bu duruma yol açsa da genç doktorlar ya muayene etmeyi unuttular ya da hiç öğrenemediler. Tedavi yapmayı bilen ama tanı koymayı bilmeyen doktorlar giderek çoğalmaktadır. Zaten tam anlamıyla doktorluk yapanlara da Sayın Cumhurbaşkanı “Ülkeyi terk edin.” dedi.

Sonuç olarak şehir hastanelerinin kamu-özel iş birliği modeliyle kısa ve uzun vadede savunulacak hiçbir tarafı yoktur. Sağlık sektöründe özelleştirmeye, piyasalaştırmaya ve sağlığın ticarileştirilmesine son verilmelidir. Şehir hastaneleri acil olarak kamulaştırılmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

ORHAN ERDEM (Konya) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Erdem, buyurun.

ORHAN ERDEM (Konya) – Sayın Başkanım, tutanaklara geçmesi için çok kısa cevaplamak istediğim bir konu var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – İki dakika süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Konya Milletvekili Orhan Erdem'in, Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2024 yılı bütçeleri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ORHAN ERDEM (Konya) – Tabii, Plan ve Bütçenin bir insicamı var ancak dışarıdan gelen milletvekillerimiz -en doğal haklarıdır- burada gelip çok gergin ifadelerle, hepimizi rahatsız edecek, temiz bir dil kullanmadan ifadelerle konuşup gidebiliyorlar.

Sayın Aygun, partimizi itham ederek Atatürk'e sahip çıkmadığımızdan ve birçok ifadeyle konuşmasını yapıp gitti. Milletimizin, istiklalimizin, istikbalimizin sembolü Gazi Mustafa Kemal Atatürk'le hiçbirimizin sorunu yok. Bunu bir partinin mottosu yaparak iktidara gelememenin acizliğiyle, her seferinde Mustafa Kemal Atatürk'ün arkasına sığınarak buralarda dile getirilmesi çok yanlış. Cumhuriyet mitinglerinde görüyoruz, Gezi olaylarında görüyoruz, maçlarda görüyoruz ne yazık ki. Mustafa Kemal Atatürk muasır medeniyet seviyesine gelmeyi hedefleyerek cumhuriyeti kurmuştu, bunu da bugün AK PARTİ elinden geleni yaparak, cumhuriyete çok önemli eserler bırakarak yapmaktadır. Ne Cumhuriyet İttifakı'nızın ne AK PARTİ'nin böyle bir derdi yoktur. Hem tarımda hem diğer bütün alanlarda iş üretiyor. Sayın vekilin bir şeyden herhâlde haberi yok, tarımda AK PARTİ iktidara geldiğinde 25 milyar dolardı tarımsal hasıla, bugün 58,5 milyar; 2002'de 1,8 milyar destek varken bugün görüştüğümüz bütçede 91 milyar 550 milyon...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN ERDEM (Konya) – Hemen bitiriyorum.

Şimdi, çok kısa süre önce de seçim geçirdik. Bizlerin tartışması, bizlerin izanı bu milletin kararıdır ve 17 seçimde olduğu gibi yine, doğruyu yapan, Atatürk'e, geçmişine, Osmanlı'sına sahip çıkan AK PARTİ'ye ve Cumhuriyet İttifakı'na destek vermiş. AK PARTİ de bu hizmetlerin gereğini yapmaktadır.

Tutanaklara geçmesi için söz aldım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Erdem.

Sayın Türel...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Evet, ben de...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Soru-cevaba geçeceğim.

3.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, Konya Milletvekili Orhan Erdem'in açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yok, yok; izin verirsiniz ben de kayıtlara geçsin diye söylemek istiyorum.

Hiçbir zaman Cumhuriyet Halk Partisi olarak Atatürk'ün arkasına sığınmadık -Sayın Erdem de söyleyince- hiçbir zaman Atatürk'ün arkasına sığınmadık; Atatürk cumhuriyetimizin kurucusudur, bizim partimizin de kurucusudur. Her zaman Atatürk'ün ilke ve devrimlerinin sonuna kadar takipçisi olduk ve olmaya devam edeceğiz.

Biraz, tabii, geçmişte, özellikle AKP hükümetlerinin iktidar olduktan sonra kendilerinden önceki seksen yıllık dönem ile kendi dönemlerini kıyaslamalarını çok sık yaptığını bir dönem gördük. Sanki önceki dönemlerde hiçbir şey yapılmamış gibi bir algı üzerinden tartışmalar da oldu. Bu, doğru değil çünkü sonuç itibarıyla, seksen yıllık cumhuriyet, AKP dönemine kadar da her gelen iktidar bir şeyler koydu ülkeye. Bugün Türkiye'nin geldiği noktada kimler katkı verdiyse elbette hepsi başımızın tacıdır ama cumhuriyet dönemi... Dün plan üzerine Genel Kurulda yaptığım konuşmada da belirttim, daha cumhuriyet kurulmadan İzmir İktisat Kongresi'nin toplanmış olması, arkasından kurulan Etibanklar, Sümerbanklar, şeker fabrikaları, çimento fabrikaları; Birinci Sanayi Planı, İkinci Sanayi Planı, sonrasında, bu planlama dönemi önemlidir Türkiye açısından baktığımızda. Savaşlardan çıkmış, yetişmiş insan gücünü büyük ölçüde kaybetmiş, sermayesi olmayan, fabrikası kalmayan bir ülkenin gelişmesinde, bugün bir yerlere gelmesinde cumhuriyetin, cumhuriyetin kurucu kuşaklarının çok büyük payı vardır, bunu da söylemek lazım. Yani her şeyi zaman ve mekâna göre değerlendirmek gerekiyor, bu önemlidir diye düşünüyorum.

Kayıtlara geçsin diye söyledim, teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Hazine ve Maliye Bakanlığı (Devam)

b) Sermaye Piyasası Kurulu (Devam)

c) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

ç) Kamu İhale Kurumu (Devam)

d) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Devam)

e) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

f) Gelir İdaresi Başkanlığı (Devam)

g) Türkiye İstatistik Kurumu (Devam)

ğ) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Devam)

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Devam)

ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi (Devam)

i) *Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi (Devam)*

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, böylece bütçe kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır. Sayın milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Şimdi soru bölümüne geçiyorum.

Sayın Yegin, buyurun lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, biz onu cumhuriyetle problem olduğu için kıyas yapmıyoruz. Biz “Yüz yılın işini yirmi yılda yaptık.” diye bir motto üzerinden yaptıklarımızı anlatmak için...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ama doğru değil işte.

ORHAN YEGİN (Ankara) – “Yüz yılın işini yirmi yılda yaptık.” demek için konuşuyoruz. Şimdi, bizim temel problemimiz şu: Yaklaşım farklılıkları olabilir, hepimiz başka yerden bakabiliriz. Bugün bir hatip çok şaşkıncı bir şekilde dedi ki: “Sizin bu planı gerçekleştirmek için nüfusu 60 milyon’a indirmeniz lazım. Nasıl yapacaksınız bunu?” O, nüfusu indirerek planı tutturmayı ancak mümkün kılabilir; biz daha çok çalışarak, daha çok üreterek, daha çok arayıp bularak, keşfederek, teşvik ederek, ihracat yaparak, yatırım yaparak...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Soru-cevaba geçmedik mi?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Yaklaşım farkları olabilir ama burada bizi Atatürk düşmanı ilan etmek, ondan sonra “savaş bütçesi” demek “Kürt illeri” demek... Mesela “Yeşil’den anladığınız dolarsa o gelsin diye Ege’de yakmadık orman bırakmadınız.” dediniz yani hangi şeye cevap vereceğimizi şaşırtıyoruz şuranın mehabeti bozulmasın diye. Bu kadar üstümüze gelip bu kadar gündem dışı, bu kadar gerçek dışı konuşmalara gittiği zaman biz neye cevap vereceğimizi şaşırtıyoruz gerçekten. Mehabet bozulmasın diye susuyoruz, üstünden geçiyoruz ama yani KKM’yi konuşurken ben güya demişim ki: “Evet, fakirden aldık, zengine verdik.” Böyle bir cümle kurdum mu ben? Lütfen yani.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Yegin, teşekkür ediyorum.

Sayın Ocaklı, buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Şimdi, Başkanım, demin...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Soru-cevaba geçmeden usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, soru-cevaba geçmiştim; ona da soru-cevapta verdim, size de vereceğim söz.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Soru sormadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Milletvekillerinin değerlendirmelerine karışmıyorum; size de söz vereceğim, yeteri kadar zamanımız var.

Buyurun lütfen Sayın Ocaklı.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Sayın Başkanım, biraz önce tarımla ilgili yapılan değerlendirmede bir haksızlık var. Bakın, tarımda şöyle bir hâl var: Toplam millî gelirin yüzde 1’inden daha az olmaması gerektiği hükme bağlanmış olmasına rağmen 2023 yılında tarım destekleri yüzde 0,29’dur. Dolayısıyla tarımı desteklediğimiz yani 54 milyar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Doğrudan destekleri sayıyorsunuz, indirek destekleri saymıyorsunuz.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Tarımı desteklediğimiz bilgisi, doğru bir bilgi değildir. Üstelik, başka bir şey daha var tarımla ilgili. Kendine yeten 7 ülkeden biriyken son on beş yılda çiftçi sayımızda yüzde 55 azalma olmuş, bunlar resmî rakamlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Araziler de 2,2 milyon metrekare küçülmüştür. Dolayısıyla bunların da tutanağa geçmesini... Tarımla ilgili verilmiş destek olduğu sözünü kabul etmiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Temelli, buyurun lütfen.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bizim birbirimizi burada Komisyon üyeleri olarak çok dikkatli dinlememiz lazım neyi kastettiğimize dair, aksi hâlde böyle suçlamalar söz konusu oluyor ki biz konuşmamızda hiçbir partiyi suçlamadık, hiçbir görüşü hedef olarak önümüze koymadık, sadece Bakanlığın bütçesi üzerine konuşurken çok önemli bir hesap hatasına dikkat çektik. Yoksa “Nüfusu 60 milyona indireceğiz.” diye bir söz bizim ağızımızdan çıkmadı, tutanaklar orada.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ege’de ormanları kime ithaf ettiniz?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Hesap hatası yapılmış, bu kadar ciddi hesap hatasının olduğu bir yerde planlama yapılabilir mi? Bunu ifade ettik, ya bunu dikkatli dinleyin ya da sorabilirsiniz. Bakın, koca bürokrasi burada ve hepsi de çok çok deneyimli, konusunda uzman arkadaşlardan oluşuyor; hadi bize sormuyorsunuz, onlara sorarsınız ve size cevap verirler.

Ege’de ormanların yanma meselesi... Şimdi, bunun için, şöyle Ege’yi biraz dolaşsanız zaten anlarsınız. Gidin bakalım, Bodrum’da yanan ormanlar nasıl yanıyor?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – PKK yakıyor.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Hepsini de deniz manzaralı, sonra, üzerine nelerin yapıldığı da oradaki otellerde belli ve o otellerin hangileri olduğunu da en iyi öğreneceğiz kişi Turizm Bakanı.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ya, bir tane örnek göster, bir tane; bir tane örneğini göster ya! Yanan ormanlara bir tane otel yapıldığına dair bir örnek göster.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bir mi? Çok örnek göstereceğiz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir tane göster, bir tane göster.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Çok örnek göstereceğiz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Hadi söyle, hadi söyle, bir tane söyle.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Adımı şimdi hatırlayacağım, Lujo.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir tane otel ismi söyle, bir tane.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Lujo, fotoğrafları var.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Fotoğraflarıyla...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Dolu, dolu, dolu; bir tane olsa...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – On gün sonra Bakanlığımıza yazılı...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir tane isim ver.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – “Lujo” diyorum ya, adımı söylüyorum, daha ne söyleyeceğim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir tane isim ver.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Söylüyorum işte, Lujo, Lujo...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Otel ismi...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Lujo, söylüyorum, daha ne...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Söyle...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Söylüyor ya, bir dinleseniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş...

Değerli milletvekilleri, soru-cevaba...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Dinlemiyor, daha ne söyleyeceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Dolayısıyla... İsim verdim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ada, parsel, neresiyse...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Haydi!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – İmar ofisi mi burası?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Tamam, onları da size yollayacağız.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bekliyorum, gönder.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Göndereceğiz, hiç merak etmeyin çünkü siz de biliyorsunuz...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ben bilmiyorum, böyle bir şey yok, yok; böyle bir şey yok.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Hatta bu çok net, basında çıktı, her yerde yayımlandı. Dolayısıyla...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, değerli milletvekilleri...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Yanlış haber...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Yanlış haber mi? Ya, gitsen göreceksin, sen gitmemişsin, buradan konuşuyorsun. Dolayısıyla suçlamanızın bir karşılığı yok.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir tane göster, bir tane; ada, parsel neresi, bir tane göster.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş, mesele anlaşılmalıdır.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Biz söylediğimiz sözün nereye değdiğini, nereden kaynaklandığını çok iyi biliyoruz ve biz konuşurken de sizi muhatap almadık, Bakanlıkla ilgili eleştirilerimizi yaptık. Kendilerinden de...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Mehmet Şimşek mi yaktı ormanları?

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Efendim.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Mehmet Şimşek mi yaktı ormanları?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, Sayın Yegin, lütfen...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Biz yeşil dönüşümle ilgili eleştirilerimizi yaptık.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Yegin, lütfen...

Sayın Temelli...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Yeşil dönüşümle ilgili eleştirimizi yaparken de bu konuyu gündeme getirdik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bana bir müsaade eder misiniz?

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Bunu, buradan kopartarak burada bir problem yaşıyoruz. Bağlamından kopartmayın.

ORHAN YEGİN (Ankara) – İyi anlatın o bağlamı!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Gitmeyin, daha sizinle ilgili sorularımız da var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, lütfen, müzakerelerin sonuna kadar geldik. Sizden istirham ediyorum, bazen tansiyon yükselir.

Değerli arkadaşlar, bir açıklık getirmek istiyorum: Orman alanları yansa dahi Anayasa'dan gelen bir koronak tarafı var. Turizm Bakanımız buraya gelecek yani yanan orman alanları varsa... Şimdi, her ağaç olan yerin statüsü orman mıdır; belki özel mülkiyet, onu bilemiyoruz. Siz elinizdekileri lütfen getirin, Turizm Bakanına diyelim ki: Bu ormanlar yandı, buraya otel yapıldı. Yasal olarak bunlar korunuyor, nasıl oldu? Bu soruyu burada soralım kendisine. Turizm Bakanlığının bütçesi 15 Kasımda, Turizm Bakanımız geliyor, bu tip yanan ormanları ve inşa edilen otelleri kendisine soralım.

Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Tiryaki, buyurun lütfen.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) - Sayın Bakan, tek bir soru soracağım, başka hiçbir soru sormayacağım; bu soruyu başka hiçbir bakana da sormayacağım.

Gerçekten, getirdiğiniz teklifi AKP ve MHP'nin çoğunluğuna dayanarak bize tebliğ mi ediyorsunuz yoksa bu teklifin değiştirilmesine açık mısınız? Çünkü biz, yıllardır, gelen her bütçe teklifinin satırına, virgüline, noktasına değişiklik yapmadan geri gönderiyoruz. Siz de aynı bakışa mı sahipsiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Özlale, buyurun lütfen.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bu kurumların itibarı meselesi önemli bence. Biraz önce TÜİK tartışmalarında da bu vardı. Kurumlara itibarını veren de tabii ki o kurumların başındakiler ve çok fazla itibar kaybeden bir başka ve çok önemli kurum da Sermaye Piyasası Kurulu.

İzninizle, ben bu konuda birkaç soru sormak istiyorum, hazır Başkanımız da buradayken. Sermaye Piyasası Kurulu, özellikle bütün dünyada finansman maliyetleri çok yükselmişken çok önemli çünkü şirketlerin neredeyse sıfır finansmanla yani kendilerini halka arz ederek finansman bulmaları önemli. Bu yüzden Sermaye Piyasası Kurulu eskiden beri, Türkiye gibi sadece bankacılık sisteminin açtığı kredilere dayanan bir ekonomide bizim için çok önemli bir kaynak olabilir fakat bir önceki Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığı döneminde medyaya da yansıyan ve hakkında da soruşturma açılan bir sürü dava vardı. O yüzden biz, kurumların itibarını konuşurken Sermaye Piyasası Kuruluyula ilgili ekstradan burada özen göstermemiz gerekiyor. Önümüzdeki dönemin en önemli kurumlarından bir tanesi.

İlk önce, bir yanlış düzeltelim “7 milyon yatırımcı var.” demişsiniz fakat bu 7 milyon yatırımcının sadece yüzde 2,9'u hisselerin yüzde 95'ini tutuyor; bu doğru mu? Yani 7 milyon yatırımcı var ama hisselerin yüzde 95'i bu yatırımcıların yüzde 2,9'unda.

Halka arzlarda çok büyük problemler var. Mesela, yabancı fonlar gerçekten yabancı mı? Martta halka arz edilen bir şirkette yabancı fonun bir tanesi Man Adası'nda, bir tanesi de Cayman Adası'nda çıktı ve bu yabancı fonların sahiplerinin Türk yatırımcılar olduğuna dair çok ciddi şüpheler var. O bakımdan, bu fonların katılımcılarını neden istemiyorsunuz? Başka, bu “toksik” diyebileceğimiz

şirketler ya da çok küçük şirketler var; bunlar restoran zincirleri ya da bir ihale almazsa dört beş sene sonra faaliyetine son verecek olan şirketler. Bunlar nasıl oluyor da Sermaye Piyasası Kurulu gibi çok gözde bir kurumumuzda Yıldız Pazar'da işlem görüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayalım, buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Artık piyasada hisse senedini pazarlayan yatırımcılar türedi ve Sermaye Piyasası Kurulu çok ciddi itibar kaybetti. Sonra, bir başka problem de şu: SPK suç duyurusunda bulunuyor. Bulunsa bile yargı neden vazifesini yapmıyor? Şu ana kadar borsada manipülasyondan dolayı sadece 1 ya da 2 kişi yargı tarafından cezalandırıldı, bu önemli. Bir de tabii ki 100 emrin 99'unun iptal edilebildiği bir yerde robotların regülasyonuna ihtiyaç var. Bu konuyla ilgili herhangi bir çalışmanız var mı?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, süremiz çok azaldı, lütfen bir dakikaya riayet gösterelim. Sözcülere daha sonra, en son söz vereceğim.

Sayın Gürban, buyurun lütfen.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – Sermaye Piyasası Kanunu'nda şöyle bir ibare var: “Piyasa dolandırıcılığı” diye geçiyor ismi. Siz, Piyasa Bozucu İşlemler Tebliği'ne göre ceza yeseniz dahi bültende isminiz “piyasa dolandırıcısı” diye çıkıyor. Şimdi, dolandırıcılık suçu Türk Ceza Kanunu 157 ve 158'inci maddede düzenlenmekte. SPK denetleyici bir kurumdur, yargılama yapmadan insanları nasıl bu şekilde isimlendiriyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kordu, buyurun.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Ben Bakanımıza bir soru sormak istiyorum: İsmi “Tunceli” diye geçer ama bizim halk olarak hâlâ “Dersim” dediğimiz ve bunun için yoğun çaba gösterdiğimiz Dersim özelinde kaç vergi mükellefine vergi muafiyeti ve istinası tanınmıştır. Muafiyet ve istisna türü hangi firmalara ne kadar yapılmıştır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum

Sayın Gergerlioğlu, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Bakan, tüm vekil arkadaşlar da söyledi ve milyonlarca kişi de sizden bekliyor; bugün emekliler için ne diyeceksiniz? Emeklinin hâli gerçekten perişan. Biz sahada dolaşıyoruz, siz belki görmüyorsunuz ama biz, vatandaşla birebir temastayız, gerçekten, bunu kaldıracabilecek halleri yok artık. İmza kampanyaları yapıyorlar, uğraşıyorlar, yürüyüş yapmak istiyorlar. Çekilecek, kaldırılacak bir durum da değil gerçekten. Emekli için bugün bir şeyler söylemenizi milyonlar bekliyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Son yirmi iki yılda özelleştirmeye satılan kamu fabrikalarının sayısı kaçtır? Ne kadar gelir sağlanmışır? Bugün özelleşen kaç kamuya ait eski fabrika faaldır? Ne kadar kamu arazisi bu kapsamda satılmışır? Ne kadar gelir elde edilmişır? Kamu kuruluşlarının kaç kiralık bina kullanmaktadır? Kaç lojman boştur? Kaç lojman yıkılmışır? Yabancılara, konut ve arazi satışı yapılarak ne kadar gelir sağlanmışır? Yem ve gübrede sübvansé düşünölmekte midir? Çiftçinin mazotundan ÖTV ve KDV'nin kaldırılması düşünölmekte midir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sayyığit, buyurun.

GÖLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Dünya Bankasıyla ilgili bir açıklamanızda finansmanı 35 milyar dolara çıkarmayı planlıyordunuz. Bu hedefinizin ne kadarına ulaştınız? Maastricht Kriterleri dâhil Kopenhag Kriterlerini bile esas almayan bir iktidarın ekonomik krizden çıkacağına inanıyor musunuz? Takip ettiğimiz üzere sizin de yaptığınız açıklamalar çerçevesinde birçok ölkede sermaye gruplarıyla toplantılar yapıp ölkeye sermaye girişı sağlamaya çalıştığımız kamuoyuna da yansımış durumda. Sizin de bildiğiniz gibi temiz sermaye, güvenli ve istikrarın olduğu ölkeleri sever. Her gün yeni bir hukuksuz kriziyle güne başladığımız gerçeğini herhâlde kimse inkâr edemez. Yaşanılan bu hukuksuzluklara rağmen temiz sermayenin adresinin AKP iktidarındaki Türkiye olduğuna inanıyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem, buyurun.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Başkanım, bir merakımı giderip ondan sonra sorumu soracağım. Arada 5 metre var, sizin oturma konumuza göre sol tarafınızda her şey güllük gülistanlık; enflasyon düşük, ekonomi süper, işsizlik yok, emeklinin, işçinin durumu yerinde yani her şey tıkırında. 5 metre sağınızda, benim de içinde olduğum yerde işsizlik var, enflasyon var, yolsuzluk var, yoksulluk var. Buradan dem vuruyoruz. Hakikaten, sormak ve öğrenmek istiyorum: Bize ayrı karşı tarafa ayrı kitapçık mı dağıttınız? Yani biz farklı kitaplardan mı okuyoruz bu süreci? Sayın Bakanım da itiraf etti, ekonomi maalesef bugüne kadar kötü yönetildi. Sayın Bakanıma sormak istiyorum: Sayın Bakanım, saray dâhil kamu harcamalarında tasarrufa gitmeyi uygun görüyor musunuz, uygun buluyor musunuz, yapacak mısınız? Yoksa yine, tasarrufu, işçiden, emekçiden, emekliden yana mı kullanacaksınız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum

Sayın Çubuk, buyurun.

BURCUGÖL ÇUBUK (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Bakana birkaç sorum var benim de. Yurt Dışı Lisansüstü Öğrenim Bursluluk Programı'yla yurt dışında lisansüstü eğitim alan ve bu süreçte dövizle devlete borçlanan insanların attıkları maillerle hepimizin mail kutusu doldu. Yani aslında hepimizin hâkim olduğú bir mesele. Dövizin başını alıp gitmesiyle de çok yüksek meblağlarla borçlanmış oldular. Lisansüstü eğitim için yurt dışına gittikleri döneme dair bir sabit kurla borçlanmalarını düzenlemek gibi bir planlama var mıdır? Bu, birinci sorumdu. İkinci sorum: Öncelikli Limak olmak üzere Cengiz, Kolin, Kalyon, Makyol, Sabancı, Koç, Ağaoğlu'nun devletten aldıkları ihaleler nelerdir ve kalem kalem ne kadardır? Yine bunların vergi affı istisnası, indirimiyle ödemedikleri vergi ne kadardır? Kur korumalı mevduattan nasıl çıkacaksınız?

Teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, 1999 yılındaki depremin ardından çıkan deprem vergileriyle ilgili toplanan paralar vardı, biliyorsunuz. Siz bir ifadenizde -beyanatinızda- toplanan bu vergilerin duble yollara, sağlık harcamalarına ve eğitim harcamalarına gittiğini söylemişsiniz. 6 Şubat depreminden sonra da yaşadığımız durum belli, maddi manevi kayıplar belli. Eğer bu vergi gelirleri depremle ilgili noksanlıkların giderilmesiyle ilgili harcansaydı kaybımız daha az olurdu. Bu konuda bir hassasiyetiniz oluştu mu, acaba yanlış yapıldığını düşünüyor musunuz? “Depreme ayrılrsa iyi olur muydu?” diye bir soru soruyorum.

İkinci sorum da... Yatırım taahhütlü avans kredileri var, biliyorsunuz, Bakanlık kanalıyla kullanılan; bunlar da uygun koşullarda ve düşük faizle kullanılıyor; şimdi Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında kullanılıyor, bunlar da Resmî Gazete’de ilan ediliyor. Ben Cumhurbaşkanı Yardımcımıza da sormuştum, cevabını alamadığım için, sizinle de ilgili olduğu için size soruyorum: Bu kredileri kullanan firmalar kimler, ne kadar kredi kullandırıldı? Bu yatırımlar ne aşamada, ne kadarı tamamlandı? Bu konuyla ilgili bize bilgi verebilerseniz memnun oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim.

Ben bir soru önergesi vermiştim ve süresi içinde cevaplanmadı. 2023 yılı merkezî yönetim bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmasına göre baktığımız zaman “Sınıflandırmaya Girmeyen Hane Halkı ve İşletmelere Yapılan Diğer Transferler” “05.04.90.90” kodu da bu. 2022 yılında ilk 4 ayda 232 milyon lira transfer edilmiş, 2023 yılının ilk 4 ayında 37 milyar 645 milyon liraya çıkmış. Bu artışın sebebi nedir? Ve ayrıntılı bir döküm istemiştik, hâlen daha gelmedi; onu sormak istiyorum bu vesileyle.

Bir de gene TÜİK’le alakalı... Ben bunu daha önce de dile getirmiştim. Bu, sepetteki ürünlerin ortalama fiyatları 4’üncü aydan itibaren kaldırıldı, TÜİK’in “Diğer ülkeler bunu yapmıyor, biz niye yapalım?” tarzında bir açıklaması var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Yani sizin ilkelerinize baktığımız zaman güncellik ve şeffaflığın ön planda olması gerekir. Yani sepetinizdeki 1 kilogram ekmeğin ortalama fiyatının ne olduğunun; dana etinin, sütün, beyaz peynirin, şekerin ne olduğunun kamuoyu tarafından bilinmesinde ne gibi bir sakınca var?

Bir de ayrıyeten... Mesela Eurostat’ta veyahut da diğer istatistik ofislerinde “Benim Enflasyonum” diye bir uygulama var; bunu siz de yapmayı düşündüğünüzü söylemişsiniz, bu konuda herhangi bir adım atılmadı. “Benim Enflasyonum” yani ben gireceğim, kendi enflasyonumu öğreneceğim çünkü herkesin enflasyonu birbirinden farklı. Biz mesela ulaşıma karşı çok hassasız, gıdada daha dar, alt gelir grupları daha hassas. Herkesin enflasyonunu görebileceği bir uygulama yapmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, süreler doldu.

Şimdi 2 sözcümüz var -Sayın Temelli ve Sayın Türelî- ve nihayete erdiriyorum.

Sayın Temelli, buyurun.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Ben kısaca soru soracağım.

Sayın Orhan Yegin kurumlar vergisi üzerine, bizim açıklamamıza dair bir söz kullanmıştı; ona dair bir soru soracağım, böylece herkesin kafası da netleşir. Bir, kurumlar vergisinin efektif vergi yükü kaçır? İkincisi, beyana dayalı gelir vergisi efektif vergi yükü kaçır?

Teşekkür ederim Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Türelî, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bu konuşmamda da kur korumalı mevduat sistemiyle ilgili hazinenin kur zararının Merkez Bankasına aktarılması konusunu sormuştum, o konuda tekrarlamak istedim sorumu.

2023 yılında sermaye transferlerinde yüzde 1.304'lük bir artış var; 48,8 milyardan 685 milyara çıkmış yani bu galiba KİT'lerden de kaynaklanıyor herhâlde; bu BOTAŞ nedir? Bu konuda bize ayrıntılı olarak bu yükselişin nedenini ve kalemlerini, dağılımını vererseniz memnun olurum. Son olarak, 2024 yılında özelleştirilmesi veya özelleştirme kapsamına alınması planlanan kurum ve kuruluşlar var mıdır, varsa bunlar hangileridir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Son olarak Sayın Arı ve bitiriyorum arkadaşlar.

Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakanım, Antalya'nın Manavgat ilçesinde 2021 yılında belki de son dönemlerin en büyük orman yangını yaşanmıştı. On iki gün süren bu yangında Manavgat, Alanya, Akseki, Gündoğmuş ve İbradı ilçelerimizde çok büyük orman arazileri yandı. Şimdi, burada aslında “Yandı.” denilen ama normal şartlarda zarar görmeyen orman ağaçları envarı satıldı ve bu satış yapılırken de apar topar çok büyük alanlar tek ihaleyle yapıldı ve bunun neticesinde de ilk başlangıçta satışlar metreküp üzerinden 80-90-100 TL gibi yapıldı ve sonrasında da rakam biraz arttı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Hemen toparlayalım.

CAVİT ARI (Antalya) – Ancak son dönemlerin en büyük ihale yolsuzluğunun yapıldığını tahmin ediyoruz çünkü yapılan satış ile sonradan elde edilen gelir arasında olağanüstü büyük uçurum vardı. Bununla ilgili, daha öncesinde de bu konuyu buradan gündeme getirdim, Devlet İhale Kurumu tarafından bunun bir denetimi yapıldı mı yapılmadı mı diye. Gerçekten de ülkenin kaynaklarının heba edildiği ihaleler yaşandı burada. Yani şimdi, hem bir taraftan “Kaynaklarımızı doğru kullanalım.” diyoruz, bir taraftan da kaynaklar bu şekilde bir yerlere aktarıldı. Türkiye’de gerçekten son dönemlerin en büyük kamu zararının olduğunu tahmin ediyorum, tekraren bu konuyu hatırlatmak isterim. Bu konuda ciddi bir araştırmanın yapılması gerektiğini buradan bir kez daha ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, soru kısmımız bitmiştir.

Şimdi Sayın Bakana görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere otuz dakika süre veriyorum.

Sayın Bakan, sürenizi başlatıyorum. Buyurun lütfen, otuz dakika süreniz var.

Süre içerisinde cevaplayamadığımız sorular olursa onları on gün içerisinde yazılı olarak Komisyonumuza bildirmenizi sizden istirham ediyoruz.

Buyurun lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, bütçe görüşmelerimizde paylaştığımız öneri ve değerlendirmeler için hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Tabii, burada birçok konu gündeme geldi. Takdir edersiniz ki bir kısmı diğer bakanlıkları da ilgilendiriyor, bir kısmı da çok spesifik sorular. Ben şimdi öndeki notlardan mümkün olduğunca önce son sorulan sorulardan başlayayım var olan bilgiler çerçevesinde, daha sonra da diğer hususları zaman çerçevesinde değerlendireyim.

Spesifik konularda... Bu, sermaye transferini sordular. Artışın bildiğim kadarıyla -arkadaşlar rakamları çıkaracak- tamamı depremle ilişkili, dolayısıyla yine de detaylarını çıkartacaklar; AFAD'a yapılan aktarımlar.

Özelleştirmeye yeni bir varlık alınmayacak; var olan varlıklar hususunda bir bakacağım nota, size bilgi vereceğim.

Kur korumalının yükünü Merkez Bankasına aktarım hususu... Değerli arkadaşlar, şimdi, kur korumalının çıkış sebebi ne? 2021 yılında tabii ki bir baskı oluşuyor ve bu bir çözüm olarak ortaya konuluyor. Aslında bu, Merkez Bankasının kur yönetimiyle ilgili bir husus. Biliyorsunuz, kur rejimini hükümet belirler; sabit kur mu olacak, dalgalı mı olacak, başka türlü mü... Yani bunların envaiçeşidi var, biliyorsunuz ama o belirlendikten sonra bunun uygulanmasından sorumlu kurum Merkez Bankası. Dolayısıyla bunun yani kur rejiminin uygulanmasından kaynaklı kâr veya zarar Merkez Bankasının bilançosunda olması lazım, normali bu fakat bu düzenleme yapılırken TL'den kur korumalıya geçiş Hazine ve Maliye Bakanlığının tabii ki sorumluluğuna verilmiş. Aslında burada hiçbir şekilde Merkez Bankasının Hazineyi finanse etme gibi bir durumu yok. Tam aksine kul korumalıdan dolayı vazgeçtiğimiz vergiler nedeniyle kur rejiminin uygulanmasında Hazine ve Maliye olarak biz Merkez Bankasına bu anlamda destek olmuşuz. Dolayısıyla o anlamdaki kaygılar yerinde kaygılar değildir.

Kurumlar vergisine ilişkin efektif...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Zarar nasıl karşılanacak Sayın Bakan? Yani Merkez Bankasının zararı ne olacak? Para mı basacak?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Merkez Bankamız geldi buraya, bu konularda çok detaylı bir şekilde müzakere ettiğinizi biliyorum. Dolayısıyla kendi tabii ki düzenlemeleri çerçevesinde bunu karşılayacak. Bir dahaki sefere Merkez Bankamızla bunu istişare edersiniz.

Kurumlar vergisine veya efektif gelir vergisine gelince, arkadaşlar baksınlar ama şunu söyleyeyim...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Baksınlar...

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Şöyle: Bu bir hesap gerektirebilir çünkü otuz saniye önce soru sordunuz dolayısıyla bakmaları kadar doğal bir durum söz konusu değil ama kurumlar vergisiyle ilgili varsa efektif kurumlar vergisine ilişkin bakabiliriz.

Kurumlar vergisindeki indirimlerin hemen hemen tamamı yatırımı teşvik amaçlıdır, istihdam amaçlıdır. Mesela, bölgeler itibarıyla kurumlar vergisi indirimi var, büyük yatırımlar itibarıyla kurumlar vergisi indirimi var. Bütün ülkeler yatırım yapıldığı zaman kurumlar vergisi indirimi sağlar, bundan daha doğal bir şey yok. Dolayısıyla...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Biz ona itiraz etmedik, biz sadece bir oran öğrenmek istedik.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Ben sizi dinledim, sizinle ikili bir diyaloga girmek istemiyorum, benim cevabımı beğenip beğenmemeniz takdirinizde.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Estağfurullah, estağfurullah.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen Sayın Temelli, Bakanımızı dinleyelim.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Çünkü ben şimdi sorulara cevap vermeye çalışıyorum, siz müdahale ediyorsunuz.

Dolayısıyla ben şunu söyledim: Kurumlar vergisine ilişkin efektif bir oran varsa çıkarsınlar. Bakın, şurada, notlarımdan şunu söyleyebilirim size: 2002-2021 yılları arasında kurumlar vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki payı yüzde 10,4'tür yani yirmi yıllık bir süreçte kurumlar vergisinin toplamın toplam vergi gelirleri içerisindeki payı yüzde 10,4. Bakın, 2021'de bu yüzde 15,3; ortalamaya oranla çok yüksek, 2022'de bu yüzde 21,6. Kurumlar vergisi oranını arttırdık 5 puan ama burada artırırken özellikle finans kuruluşları ve bankaları yüzde 30'a çıkarttık ama imalat sanayisine, ihracatçıya biz daha düşük kurumlar vergisi uygulamasına geçtik. Dolayısıyla en başında iddia edildiği gibi sermaye için bizim ayrıcalık tanıdığımızla ilişkin argümanların da bu şekilde geçerli olmadığı ortaya çıkıyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada tekrar sorulan sorular üzerinden geçiyorum. YTA kredileri gündeme geldi. YTA kredilerini Bakanlığımız vermiyor, YTA kredileri tamamen Merkez Bankasının uhdesinde olan bir husustur.

Deprem vergilerine gelince, ben çok iyi hatırlıyorum, bundan on küsur yıl önceydi, bu soru bana soruldu, ben dedim ki: “Deprem vergisi” diye bir vergi yok çünkü bütün vergiler bir havuza toplanıyor, o havuzdan çiftçimize, eğitime, sağlığa, duble yollara... Ve sıraladım, aşağı yukarı bütün kamu harcamalarını sıraladım. Her zaman olduğu gibi cimbızla bir husus ön plana çıkartıldı ve dolayısıyla akılda öyle kaldı. Benim o günkü konuşmama gidip bakarsanız ben size şunu söylüyorum, diyorum ki: Eğer deprem fonu kurulsaydı o zaman ayrı bir hesapta izlenirdi. Deprem nedeniyle getirilmiş vergiler var ama o vergiler genel bütçe gelirleri içerisinde, genel bütçe havuzuna girdiği için harcamalar nereye yapıldıysa bütün harcamalar oraya yapıldı. Bakın, o gün aynı şekilde bunu söyledim ama ona rağmen akılda işte “Deprem vergileri şuraya harcandı, buraya harcandı.” Vergiler nereye harcanıyorsa o vergiler de oraya harcandı.

Kur korumalıdan çıkış tabii ki başladı. Merkez Bankamız bir takım düzenlemelerle kur korumalıdan çıkış sürecini başlattı. Kur korumalıdaki -biliyorsunuz- mevduat da ciddi bir şekilde son aylarda, son bir iki ayda azaldı. Her hafta değiştiği için şu anda önümde rakam yok, arkadaşlar getirirlerse sizinle tabii ki paylaşırım.

Benim yurt dışı ziyaretlerim çok gündem oldu. Şunu bir kere net bir şekilde söyleyeyim: Hiçbir yurt dışı ziyaretinde hiç kimseden biz para talebinde bulunmadık. Bakın, son yaptığım ziyaretlerden başlayayım ben size. En son neredeydim? Suudi Arabistan'daydım. Niye? Çünkü onların çok önemli bir konferansı var ve dünyanın bütün önde gelen şirketleri, üst düzey yöneticileri Riyad'da toplandı “Future

Investment Initiative” diye çok önemli bir konferans. Ben o konferansa gittim, Türkiye’nin tezlerini anlattım, Türkiye’nin programını anlattım. Tabii ki görüşmeler yaptık ama hiç kimseden herhangi bir talebimiz olmadı, herhangi bir şey pazarlamadık programın dışında. Ondan önce neredeydim? Katar’daydım. Katar’a niye gittim? Çünkü büyükelçiliğimiz 300 yatırımcının katıldığı cumhuriyetimizin yüzüncü yılını kutlamak amacıyla bir yatırım konferansı düzenlemiş. Ben zaten bölgeye gidiyordum, gitmişken oraya birkaç saatliğine uğradım, orada bir sunum yaptım, basına da açtık. Dolayısıyla onun dışında bir şey yok. Tabii bir ülkeye gittiğiniz zaman nezaketen o ülkenin maliye bakanıyla da bir araya geliyorsunuz, ben de öyle yaptım. Ondan önce neredeydim? İşte, Paris’e gitmişim. Paris’te Fransa’nın TÜSIAD’ı gibi “MEDEF” diye bir büyük şirketlerin... Onlara gittim ben, bir sunuş yaptık, sunum yaptık. Ne yaptık? Türkiye’yi anlattık, programı anlattık. Yine, Alman, Fransız iş adamları zirvesi vardı, çok ilginç bir şekilde beni ana konuşmacı olarak akşam davet ettiler, gittim bir konuşma yaptım. Evet, ondan önce neredeydim? Ondan önce Marakeş’teydim, Fas’taydım. Niye? Çünkü IMF, Dünya Bankası toplantıları vardı onun için. Peki, ondan önce neredeydim? İngiltere’deydim. İngiltere’de tabii, biz bütün yatırımcılarla görüştük, reel sektörü temsil eden şirketlerle de finans sektörüyle de görüştük. Dolayısıyla bütün bu ziyaretlerin amacı biz bir program uyguluyoruz, bu program çerçevesini tabii ki iletişim boyutuyla anlatmamız lazım, iletişim boyutunu kurmamız gerekiyor. Dolayısıyla kapı kapı dolaşıp hiçbir yerden hiçbir talebimiz yok. Tamamen ülkemizde şu anda uygulanan programı anlatmak amaçlıdır.

Tasarruf konusu... Tasarruf konusu önemlidir çünkü biz kamu harcamalarını yaparken verimlilik ve etkinliği birincil amaç olarak zaten ortaya koymuş durumdayız. Sayın Cumhurbaşkanımızın 2021 yılında bir tasarruf genelgesi vardı, ben gelir gelmez bunu tekrar hatırlattım ve kurumlarda ilgili sorunların... Yani bir raporlama ve bir tespit hususunda da ilave çağrıda bulunduk.

Dünya Bankası konusu... Dünya Bankası biz programı açıkladıktan bir iki gün sonra çıktı dedi ki “Biz bu programı tasvip ediyoruz, bu nedenle de Türkiye’ye 17 milyar dolar olarak planladığımız üç yıllık kaynak akışını 35 milyar dolara çıkartmayı planlıyoruz.” ve bu kaynak kullanımı önümüzdeki üç yıl içerisinde olacak.

Şimdi, değerli arkadaşlar, dediğim gibi birçok konu gündeme geldi. Burada bir tane somut yine soruya cevap vereyim, sonra genel konulara geçirim. 2023 yılı merkezi yönetim bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırması altında yer alan 5.4.90.90 ekonomik kodlu sınıflandırmaya girmeyen hane halkı ve işletmelere yapılan diğer transferler kaleminde yılın ilk dokuz ayı toplam harcaması 40,6 milyar liradır. Bu harcamanın 37,5 milyar lirası yani 40,6’nın 37,5 milyar lirası Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından yapılmıştır. Niçin? Söz konusu harcama merkez üssü Kahramanmaraş olan 6 Şubat depremlerinden etkilenen illerde yaşayan ailelere aynı ve nakdi yardım yapılabilmesi ve deprem zararlarının giderilmesi için gerekli her türlü faaliyet, iş ve işlemlerin gerektirdiği ihtiyaçların karşılanabilmesi amacıyla yapılmıştır. Geriye kalan kısmı ise, en büyük kalem Enerji Bakanlığı tarafından yapılmış olup -yani 2,6 milyar TL- söz konusu harcama doğal gaz tüketimine ilişkin sistem kullanım bedelleri için yapılmıştır. Ha, bu arada, geldi, 2023 yılında yapılan beyanlara göre, kurumlar vergisi efektif vergi oranı yüzde 11,1; gelir vergisinde ise, gelir unsurlarına göre değişmekle birlikte, beyana dayanan gelir vergisinde yüzde 22’dir. Dolayısıyla, gördüğünüz gibi, arkadaşlar çalıştılar, getirdiler.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Teşekkür ederiz.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Beni tanıyacaksınız, arkadaşlar, bilenler bilirler, önümde tabii ki bütün teknik detaylar her zaman olmaz ama varsa ben Meclise ve sizlere olan saygımdan dolayı hepsini paylaşacağım. Dolayısıyla, onun için rahat olun, sabırlı olun.

Evet, şimdi, sermaye transferi ödenekleri hususu da soruldu. 2024 yılında sermaye transferleri için 721 milyar liralık bir ödenek öngörülmüştür. Bu tutarın 653 milyar lirası deprem nedeniyle öngörülen harcama kaynaklıdır.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – 2023’ü sordum Sayın Bakan, yükseliş orada esas.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – 2023’ü çıkarsın arkadaşlar, tamam, memnuniyetle onu da cevaplandırırız.

Bu arada, KKM rakamı geldi, mayıs sonu itibarıyla 125,3 milyar dolardı -dolar bazında söylüyorum, arkadaşlar öyle çıkartmışlar- 20 Ekim itibarıyla 110,2 milyar dolar yani 15,1 milyar dolar bir azalma var. Bu arada, mevduat faizleri de yükseldiği için, dolayısıyla büyük ihtimalle, önümüzdeki döneme ilişkin -geçmiş kastetmiyorum- bugünkü mevduat faizleri üzerinden baktığımız zaman, ilave bir yük, önemli ilave bir yük olma ihtimali zayıflamıştır.

Değerli arkadaşlar, gelir dağılımı konusu, işte, birçok konu gündeme geldi burada. İş gücünün millî gelirden aldığı pay... Bu genel bir konu. Bir kere, şunun altını çok net bir şekilde çizmek istiyorum, tüm bu sorunların merkezinde yüksek enflasyon var. O nedenle, biz enflasyonu tekrar tek haneye düşürmek için bu programı güçlü bir şekilde uygulamaya koyduk. Bu program sonuç alacak. Neden? Çünkü para politikasında ciddi bir sıkılaşıma var; bu, ekonomiyi yeniden dengeleyecek ve tabii ki tasarrufa da imkân sağlayacak ama özellikle enflasyonun kontrol altına alınmasında bütün dünyada olduğu gibi para politikasındaki sıkılaşıma etkili olacak, sonuç alacak ama şunu takdir etmeniz lazım, para politikası gecikmeli olarak çalışıyor. Bugün aldığımız tedbirler, mesela aktarım mekanizmasının güçlü olmasına bağlı, on sekiz aylık bir sürece bağlı. Bunu ben söylemiyorum, bütün dünya uygulamaları böyle. Şimdi, biz o nedenle, bir an önce, aylık bazda enflasyon oranları düşsün diye ilave adımlar attık. Ne yaptık? Selektif kredi sınırlamasına gittik, bu da çok etkili olacak. Bir de para politikasında miktersal kısıtlamalara gittik, sıkılaşmaya gittik. Ne demek? Mesela, işte, daha önce kur korumalı mevduattan herhangi bir karşılık alınmıyordu, biz bunu sıfırdan yüzde 25’e çıkarttık. Dolayısıyla, bu, ciddi bir parasal sıkılaşıma demektir. Nitekim, son aylardaki rakamlara bakın, ithalatta yavaşlama göreceksiniz, bir taraftan cari açık düzelecek, bir taraftan da aylık bazda enflasyonun çok hızlı bir şekilde ve kalıcı bir şekilde düştüğünü göreceğiz, yıllık bazda düşmesi zaman alacak. Niye? Çünkü haziran sonrası, liradaki değer kaybının etkisi devam ediyor. İki, bizim getirdiğimiz, yani bütçeyi düzeltmek için getirdiğimiz bazı vergi artışlarının etkisi bir yıl boyunca bizimle kalacak. Evet, deprem şubatta oldu ama enkazın temizlenmesi zaman aldı. İnşaatlar başlayınca deprem konutlarına ilişkin ihtiyaç duyulan bütün mal ve hizmetlerde fiyatlar arttı. Bu da bir yıl boyunca belki bizimle kalacak. Ben hiçbir zaman “Enflasyonun sorumlusu ücretlilerdir.” demedim çünkü o televizyon programında benim ne dediğim çok açık, ben altını çizdim, dedim ki: “Biz, çalışanlarımızı, emeklilerimizi enflasyona ezdirmedik, ezdirmeyeceğiz.” Sonrasında dedim ki: “Ama kalıcı bir şekilde refah artışı için enflasyonun düşürülmesi lazım ve bu sarmaldan çıkmamız lazım.” Kastettiğim şey tabii ki ücret-enflasyon sarmalı. Burada kastettiğimiz şey, tabii ki biz iş gücünün millî gelirden payının yükselmesini arzularız, biz sermaye taraftarı değiliz, ne kişisel anlamda ne de Hükümet olarak böyle bir yaklaşımımız asla olmadı ve olmayacak. Bakın, 2000’li yılların başına gidin, iş gücünün millî gelirdeki payı yüzde 28’dir; 2016’da zirveye çıkıyor, yüzde 36,3’e çıkıyor. Kim iktidarda? AK PARTİ hükümetleri iktidarda. Peki, 2022’de ne olmuş? Yüzde 26,3. 2023’ün ikinci çeyreğinde mevsimsel düzeltilmiş, yüzde 31,9. Değerli arkadaşlar, dolayısıyla bir noktayı alıp o nokta üzerinden değerlendirme yaparsanız... Ben tekrar vurgulamak istiyorum, fiyat istikrarı kalıcı bir şekilde çalışanlarımızın refahını artırmanın tek formülüdür ve bu programın ana hedefi, kalıcı fiyat istikrarıdır. Dolayısıyla dezenflasyonist süreç tabii ki başladı, aylık bazda sonuçlarını alacağız ama yıllıklandırılmış enflasyonun ciddi bir şekilde aşağı yönlü sizin rakamlara yansımaları

muhtemelen yılın ikinci yarısı. Biz, bu hususu başından beri çok açık ve net bir şekilde sizlerle ve milletimizle paylaştık. Dolayısıyla burada, eğer kalıcı bir şekilde gelir dağılımını iyileştireceksek, iş gücünün millî gelir içerisindeki payını arttıracaksak, toplumun refahını kalıcı bir şekilde arttıracaksak dezenflasyon programını kararlılıkla uygulamaya devam etmemiz gerekiyor, edeceğiz.

Şimdi, “Kişi başı millî gelir nasıl oluyor da yüzde 5 büyümeyle bu kadar artacak?” Değerli arkadaşlar, bu türden dezenflasyon programlarının tamamına bakın, Türkiye’de değil bütün dünyada bakın, reel efektif kur yani lira reel bazda, nominal değil reel bazda değer kazanır. Sadece Türkiye’ye özgü değil -dezenflasyonist programlarının tamamına bakın, bütün dünyada uygulamalara bakın- dezenflasyonist programlarda kur, lira reel olarak -yani bu kontekste söylüyorum- değer kazanacak. Dolayısıyla bizim rakamlarımız onu yansıtıyor, bir hesap hatası yoktur.

“Cari işlemler açığını nasıl düşüreceğiz?” Bu önemli bir konu olduğu için bunu da anlatmak istiyorum. Birincisi, enflasyonu düşürmek için aldığımız tedbirler aynı zamanda tabii ki iç talebi sınırlayacak. Bunu başından beri söylüyoruz. Bir taraftan da ihracatı var olan bütün gücümüzle destekliyoruz. Önümüzdeki sene biraz zorlu olacak ama bize tabii ki bazı faktörler yardımcı olacak. Zorlu olan kısım neresi, önce onu söyleyeyim: Birincisi, bizim ticaret ortaklarımızda büyüme yok, gelecek sene biraz artacak ama biz sırtımızı ona dayamıyoruz. Peki, neyi düşünüyoruz, niye cari açık azalacak? Birincisi, arkadaşlar, bu sene eylül ayı itibarıyla, son on iki ayda altın ithalatı 33 milyar dolar. Ben inanıyorum ki mevduat faizlerindeki yükselme, portföy tercihi olarak ortaya çıkan bu altın ithalatını sınırlayacak. Bir de tedbir aldık, son yirmi yıla bakın, ortalama yıllık altın ithalatı 8 milyar dolardır. 8 milyar doların 2 katına dahi altın ithalatı gelecek sene kalsa dahi -bakın, “kalsa dahi” diyorum- cari açık bizim öngördüğümüz çerçevede azalacak. Ben, hiçbir şekilde “Gabar’da, Sakarya’da doğal gazla, petrolle sorunların tamamını çözeceğiz.” demedim, orada bir haber vardı, habere yorum yaptım. Enerji Bakanımız gelecek buraya, lütfen sorun ama Enerji Bakanlığımız bize diyor ki... Bakın, şöyle bir şey söyleyeyim: Biz enerjiye geçen sene 97 milyar dolar ödeme yapmışız. Son on iki ayda -ağustos itibarıyla söyleyeyim- 78 milyar dolar. Bu sene muhtemelen 72 milyar dolar ödemiş olacağız. Bu, büyük bir rakam. Peki, Gabar’da üretim 25 bin varile çıktı günlük, yılın sonunda 35 bin varile çıkması bekleniyor yanlış hatırlamıyorsam, gelecek sene sonunda da 100 bin varil. Ya, 100 bin varil Türkiye’nin ihtiyacının yüzde 10’u demek, ilave yüzde 10 demek arkadaşlar, ilave. Şimdi, Sakarya’da doğal gaz üretimi başladı. Bize verilen rakamları söyleyeyim ben size: Bakın, yıllık gelecek sene 2,4 milyar metreküp, sonraki sene 2,7 milyar metreküp, sonraki sene 4,6 milyar metreküp program döneminde. Peki, 2028’de neredeyse Türkiye’nin ihtiyacının yüzde 25’ini Sakarya karşılamış olacak. Bunları ben “Biz bunun üzerinden yapacağız.” demedim, ben sadece bir habere yorum yaptım, arkadaşlar anlasınlar diye. Dolayısıyla biz cari açığı tasarrufu artırarak yapacağız, cari açığı katma değer zincirinde yukarı çıkararak yapacağız yani cari açığı nasıl azaltacağız? O çerçevede azaltacağız.

TÜİK’e ilişkin birçok değerlendirme yapıldı arkadaşlar. Öncelikle şunu söyleyeyim: Avrupa Birliği tavsiyelerini dikkate alacağız. Hiçbir kuruma -bakın, bağımsız bir kuruma- Bakan olarak benim müdahalem olmadı ve olmayacak, ne geçmişte ne bugün ne de yarın. Dolayısıyla olması gerektiği gibi bütün istatistikler -ya bunu tartışacak bir tarafımız yok, bunun tartışılır bir tarafı yok arkadaşlar- gerçeği yansıtacak. Dolayısıyla... Ama şunu da söyleyeyim: TÜİK’in kullandığı yöntemler ve uygulama sonuçları, yerli ve yabancı kurum ve kuruluşlardaki uzmanların değerlendirmelerine açık. Hatta bildiğim kadarıyla TÜİK Eurostat’la yakinen çalışıyor ve üretilen istatistikler onlar tarafından da denetleniyor. Yine bildiğim kadarıyla, TÜİK ayrıca Birleşmiş Milletler, IMF, OECD ve ILO gibi birçok uluslararası kuruluşla da iş birliği içerisinde. Bu kuruluşlar resmî istatistik programı kapsamında üretilen verilerimizi veri kalitesini sorgulamadan takip ediyorlar ve alıyorlar. Dolayısıyla bu konudaki

tartışmaların doğrusu ben kurumları çok yıprattığını düşünüyorum. Bizim, şeffaflık neyi gerektiriyorsa onu yapmamız lazım ama şunun altını tekrar çizmek istiyorum: İstatistikler konusunda, şeffaflık konusunda maksimumu bundan sonra da yapmaya çalışacağız.

TÜİK bütçesi çok konuşuldu. Yüzde 87'si personel gideridir. Bu sene ilave artışın bir tane önemli sebebi var, o da Aile ve Tarım Bakanlıkları özel birer çalışma istemişler arkadaşlar, bunu bütçelemişler. Dolayısıyla detaylarını tabii ki arkadaşlar sizinle paylaşabilir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Bakan, yirmi yıldır yapmıyorlar.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Değerli arkadaşlar, istemişler, programa alınmış; yirmi yıldır yapılmamış olması bu sene, önümüzdeki sene yapılmayacağı anlamına gelmiyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, KİT'lere yapılan transferler konusu var. Şimdi, vatandaşlarımızın özellikle pandemi ve sonrası dönemde elektrik ve doğal gaz fiyat artışlarından korunmasına yönelik tedbirler alındı. Yine, muhtaç ailelerimizin ısınma amaçlı kömür ihtiyaçlarının karşılanması. Hububat sektöründe üretimin devamlılığı ve tarımsal ürünlerde üretici ve tüketiciler için makul fiyat oluşumu amacıyla biz KİT'lere destek veriyoruz. Rakamları vereyim ben size: Mesela KİT'lere 2023 yılında yaklaşık 463,2 milyar lira aktarılmış olacak yani öyle öngörülüyor. Arkadaşlar, bunun 272,2 milyar lirası enerji sübvansiyonlarından oluşmaktadır, KİT'lere sermaye aktarımı olarak da 165,2 milyar lira var. Diğer görevlendirmeler ise çok küçük bir miktar, 25,8 milyar lira. 2024 yılı için öngörülen 748,7 milyar liranın 500,7 milyar lirası yine enerji sübvansiyonları için ayrılmıştır. Dolayısıyla bu detaylara da girebiliriz.

Tarım sektörü çok konuşuldu. Bakın, 2024 yılı bütçesinde toplamda çiftçilerimize bizim aktaracağımız miktar 384 milyar liradır. Rakam vereyim: Tarımsal destek programları için 91,6 milyar lira, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 100,6 milyar lira; tarımsal kredi sübvansiyonu, tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat destekleri kapsamında 191,8 milyar lira. Şimdi, liste uzun; sonuç itibarıyla biz çiftçimizin yanındayız, esnafımızın yanındayız, çalışanımızın yanındayız, bu konuda zerre kadar tereddüt yok.

Dediğim gibi, özelleştirme kapsamına yeni alınan, alınması planlanan herhangi bir varlık söz konusu değil. Şu an itibarıyla özelleştirme kapsamında EÜAŞ'ın bazı HES'leri var, bazı limanlar var, otoyollar, köprüler var, TEİAŞ var, birtakım da arsalar, araziler var.

CAVİT ARI (Antalya) – Limanların çoğunu sattınız ya Sayın Bakan... Ne kaldı satılmadık?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Dolayısıyla kamu-özel iş birliği projeleri çok tartışıldı...

CAVİT ARI (Antalya) – 11 liman satıldı... Anayasa Mahkemesi kararına rağmen. Anayasa Mahkemesinin iptal kararına rağmen satıyorsunuz.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Değerli arkadaşlar, ben sizi dinledim. Lütfen, bakın, ben sizi dinledim. Bu, sizin şu andaki -bakın- yaptığımız doğru değil. Ben sizi dinledim, sabırla dinledim, not aldım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Anayasa Mahkemesinin iptal kararı var, o karara rağmen satıyorsunuz, ben onu hatırlatıyorum.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Şimdi, arkadaşlar...

Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, bir saniye.

Sayın Arı, anladım.

CAVİT ARI (Antalya) – Ben Anayasa Mahkemesi kararını hatırlatıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Tamam, Anayasa Mahkemesi kararını Sayın Arı hatırlattığınızı ifade etti.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan toparlıyor. Sükûneti tesis edelim, oylamaya geçeceğim çünkü.

Sayın Bakanım, süreniz bir buçuk dakika kaldı. İlave süre isterseniz vereceğim yoksa yazılı olarak on gün süreniz var. Soruların arkadaşlar tarafından Komisyon Başkanlığına iletilmesini istiyoruz sizden.

Buyurun lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Peki, teşekkür ediyorum Başkan.

Belli ki birçok konuya daha sonradan cevap vermemiz gerekecek.

Bu arada, gri liste meselesi. Tekrar söyleyeyim: Biz ne gerekiyorsa yapıyoruz. FATF bünyesinde 27 Ekim tarihinde bir toplantı yapıldı. Ülkemizin gri listeden çıkması için öngörülen eylem planındaki maddelerden sadece bir hususun kaldığının altı çizildi, o hususu da size anlattım: Kripto varlıklara ilişkin bir yasal düzenleme. O konuda da inşallah en kısa sürede Meclisimize düzenlemeyi sunacağız. Eğer siyasi başka türlü mülahazalar olmayacaksa ülkemizin gri listede kalması için hiçbir sebep bu çerçevede kalmamış olacak.

Faiz ödemelerine ilişkin çok konu gündeme geldi. Şunu söyleyeyim: 2000 yılı ile 2022 yılı arasında ortalama faizin, faiz harcamalarının millî gelire oranı yüzde 5,5; 2002 yılında yüzde 14,3; 2023'te yüzde 2,5. Dolayısıyla evet, faiz ödemelerinin millî gelire oranında ufak bir artış var ama hâlâ tarihi ortalamaların oldukça altında.

Varlık yönetim şirketlerine aktarım hususu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakan, ilave üç dakika süre veriyorum.

Buyurun, lütfen.

Herkese yüzde 10 verdim.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, 15 Ağustosta bir yasal düzenleme yapılmış ve bu yasal düzenlemeyle varlık yönetim şirketlerine devredilmiş 2.500 liraya kadar bireysel kredi borçları, vatandaşın borcundan bahsediyoruz. Birçok partimiz seçimlere giderken “Bütün kredi borçlarını sileceğiz.” diyorlardı. Dolayısıyla vatandaşın kredi borçlarının, şu ana kadar da hiçbir ödeme yapılmamış; sadece ve sadece şu ana kadar TMSF bir ödeme daha doğrusu tahakkuk yapmış, o da 7,1 milyon lira.

Dolayısıyla evet, değerli arkadaşlar, birçok konu var ama tabii, takdir edersiniz ki...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Taban fiyatı da bir söyleseydin Sayın Bakan, düşük taban fiyatı.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Enflasyon düzeltmesi soruldu. Biz enflasyon muhasebesine geçeceğiz. Belki finans kuruluşlarına özel ayrımcılık yapacağız, onları kapsama almayacağız ama onun dışında geçmeyi planlıyoruz.

Değerli arkadaşlar, tabii sadece bizim alanımızla ilgili değil, birçok konuda burada milletvekili arkadaşlarımız konuştu. Ben bir iki konuya o çerçevede değinmek istiyorum.

Terörle mücadele demokratik değerlerin korunması, demokrasinin korunması için olmazsa olmazdır. Hiçbir demokrasi teröre desteği kabullenemez; dünyanın hiçbir köşesinde demokrasi ile terör bir arada olmuyor. Dolayısıyla Türkiye terörle mücadelede kararlıdır ve bu konuda da gerekeni yapıyor, yapmaya devam edecektir.

Değerli arkadaşlar, tabii, bugün Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesini tartışmak üzere...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK – Neyse, o zaman tamamlayayım ben.

Ben, tekrar yüce heyetinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Verdiğiniz katkılar, yapıcı eleştirileriniz, önerileriniz için tekrar teşekkür ediyorum. Biz birçok konuyu not aldık, onları da çalışacağız. Cevaplamadığım bazı sorular da mümkündür, vardır; onları da önümüzdeki dönemde elimizden geldiğince yanıtlayacağız.

Tekrar teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakana teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizdeki kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi oylamalara geçiyoruz. Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutacağım.

Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Hazine ve Maliye Bakanlığının 2024 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Başkanlığımıza 4 adet önerge ulaşmıştır, sırasıyla okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
17	12.40	01	05	400.000.000.000 TL

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Sezai Temelli

Mehmet Rüştü Tiryaki

Van

Muş

Batman

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sayın Başkan, biliyorsunuz, Türkiye’de yaşanan enflasyon, Türkiye’de yaşanan iktisadi krizden en çok etkilenen kesimlerin başında küçük esnaf geliyor. Dolayısıyla biz bu ve bundan sonra vermiş olduğumuz değişiklik önergelerinde belli kaynakların özellikle, ortaya çıkan bu mağduriyetlerin giderilmesi açısından kullanılabileceğine inanıyoruz ve bu anlamda da küçük esnafın 200 bin liraya kadar olan borcunun silinmesi talebiyle bu teklifi verdik. Çünkü buradaki, Komisyondaki konuşmalarımızda çok çok dile geldi. Sayın Bakana özellikle de teşekkür etmek istiyorum sorulara

yanıt verirkenki yaklaşımından dolayı ama kendisi de dedi ki: “Biz sermaye sınıfını şey yapmıyoruz, halktan yanayız.” AKP’li arkadaşlarımız da aynı şeyi söyledi; tamam, çok güzel. 2,2 trilyon vergi harcaması yapmak bir tarafta, küçük esnafın derdine çare olmak bir tarafta.

Bütçeler sınıfsal tercihleri göstermesi açısından bir turnusol işlevi görür. Tam da bu işleve hizmet edecek bir önergemiz var ve bu konuda ortaklaşabilirsek küçük esnaf için önemli bir katkıyı hep birlikte sağlamış olacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
39	12.40	01	05.01	175.000.000.000 TL

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Sezai Temelli

Mehmet Rüştü Tiryaki

Van

Muş

Batman

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, buyurun lütfen.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sayın Başkan, yine aynı minvalde vermiş olduğumuz bir önerge, bu kez de küçük çiftçi için 250 bin liraya kadar olan borçların silinmesini talep ediyoruz. Bunun için ayrılan miktar 175 milyar lira; biraz önceki 400 milyardı, bu da 175 milyar lira. Aynı minvaldedir, aynen, yine, sınıfsal tercihlerin belki de en güzel ifadesini bulabileceği önerge dir.

Önergemizin kabulünü talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	12.32	01	05.02	400.000.000.000 TL

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Sezai Temelli

Mehmet Rüştü Tiryaki

Van

Muş

Batman

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Tiryaki, buyurun.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Emeklilerin yaşam koşullarının düzeltilmesi için bir önerge verdik. Şimdi ben bir iki rakam vereyim gerçek tablo ortaya çıksın diye. Ne kadar kötüye gidiyor, ben ısrarla bunu anlatmaya çalışıyorum. Hani “Her şey iyiye gidiyor.” diyorlar ya, Adalet ve Kalkınma Partisi adına konuşan milletvekilleri de Sayın Bakan da bir parça bunu yapıyor. Bakın, Ocak 2003’te en düşük emekli maaşı net asgari ücretten yüzde 47 fazlamış, yapılan en son artışa rağmen şu anda emekli maaşı asgari ücretten yüzde 12 daha az; emeklilerin geldiği nokta bu. Siz geldiğinizde yüzde 47 asgari ücretin yarısı kadar daha fazlamış, şu anda, 7.500’e çıkarmıştınız ya, ona rağmen asgari ücretten yüzde 12 daha az. Üstelik o 7.500 lira olanların emekli maaşlarına yüzde sıfır zam yaptınız, durum bu kadar net. Dolayısıyla, emeklilerin hâli daha iyiye gitmedi, daha kötüye gitti; 2016’dan beri asgari ücret karşısında emeklilerin aylığı her ay, her yıl düşüyor.

Bunun düzeltilmesi için bir önerge verdik, kabul edilmesini istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
62	12.32	01	05.08	350.000.000.000 TL

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Sezai Temelli

Mehmet Rüştü Tiryaki

Van

Muş

Batman

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Tiryaki, buyurun.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, yine birkaç tane rakam vereyim, niçin bu önergeyi verdiğimiz anlaşılsın. Bu önergeyle yurt sayısının artırılması ve yeni yurtların yapılması için talepte bulunuyoruz. Şimdi durum şu: Ankara’dan örnek, Ankara’da eğitim gören 300 bini aşkın öğrenciden sadece dörtte 1’inin barınma ihtiyacını yurtlar karşılayabiliyor. Ankara’da 300’den fazla yurt var, Ankara’daki devlet yurdu sayısı bunun beşte 1’i bile

değil. 10 öğrenciden yalnızca 1'i devlet yurtlarından yararlanabiliyor, ülke çapındaysa 8 öğrenciden 1'i devlet yurtlarından yararlanıyor. “Sayısını artırdık, yeni yurt yaptık; konforlu.” falan diyorsunuz ya, gerçek rakam bu.

Şimdi “Barınamıyoruz.” diye öğrenciler eylem yaptıktan sonra, Sayın Cumhurbaşkanı çıktı, dedi ki: “Yalan söylüyorlar.” Şimdi, ben, dünya nasıl yapıyormuş, ona dair kısa bir örnek vereyim. Bundan iki veya üç yıl kadar önce, 2020 yılı sonlarında Berlin’de barınma hakkı için eylemler yapıldı. Berlin’deki konut sayısının yüzde 80’i kiralık ve insanlar konut sıkıntısı yaşıyorlar, öğrenciler katmerli olarak bu sıkıntıyı yaşıyorlar. Binlerce insan sokağa çıktı barınma hakkı için, bu sorunun çözülmesini istedi; öğrenciler sokağa çıktı barınma sorununun çözülmesi için. Hükümet ne yaptı? “Yalan söylüyorlar.” demedi; başka bir şey yaptı, dedi ki: “Bu konuyu tartışmalıyız. Büyük şirketlerin elinde çok sayıda bina var, elindeki konut sayısı 3 bini geçen şirketler var, o şirketlerin elindeki konutları kamulaştırabilir miyiz?” diye çözüm arayışı içerisine girdi. Dolayısıyla, bu sorunları çözmek lazım, “Barınma sorunu yaşıyoruz.” diyen öğrencilerin taleplerine kulak vermek lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Ülke çapında 8 öğrenciden yalnızca 1’inin yurt sorununu bu Hükümet çözebiliyorsa buna ekstra kaynak yaratılması gerekir diyoruz, önergemiz buna dair.

Rakamlar çok büyük gelebilir, bütün hepsinin karşılığı faizin bile altında.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bütün öğrencilerin tamamının yurt talebi varmış gibi konuşuyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, değerli hazırun; oylamalara geçmiş bulunuyoruz.

(Hazine ve Maliye Bakanlığının 2024 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabı okutuyorum:

(Hazine ve Maliye Bakanlığının 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sermaye Piyasası Kurulunun bütçesini okutuyorum:

(Sermaye Piyasası Kurulunun 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabı okutuyorum:

(Sermaye Piyasası Kurulunun 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabı okutuyorum:

(Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kamu İhale Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Kamu İhale Kurumunun 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabı okutuyorum:

(Kamu İhale Kurumunun 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabı okutuyorum:

(Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gelir İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Gelir İdaresi Başkanlığının 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Gelir İdaresi Başkanlığının 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Türkiye İstatistik Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türkiye İstatistik Kurumunun 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye İstatistik Kurumunun 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Özelleştirme İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Böylece oylamalar tamamlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir, hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara çok teşekkür ediyoruz.

Yarın yani 1 Kasım 2023 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.05